ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ СОВЕТЫ

КАРАР
2020 елның 17 феврале № 237

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планын раслау турында

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 24 статьясы нигезендә, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлеге Советы карар итте:

1.Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планын расларга.

2.Әлеге карарны Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының рәсми сайтында җирлек бүлегендә бастырып чыгарырга.

3.Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Каратун авыл җирлеге Башлыгы Р. Р. Сабирҗанова

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫ

Генераль план проектын нигезләү буенча материаллар
Аңлатма

ЭЧТӘЛЕК

ЭЧТӘЛЕК 4
КЕРЕШ 9
1. .... КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ 11
2. ..... КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНЕҢ ТОРЫШЫ ҺӘМ КУЛЛАНЫЛЫШЫ 13
2.1. ....ИКЪТИСАДЫЙ-ГЕОГРАФИК УРЫНЫ. КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ХАЛЫКНЫҢ ТАРАЛУ СИСТЕМАСЫНДА УРЫНЫ 13
2.2. .... ҖИР ФОНДЫ ХАРАКТЕРИСТИКАСЫ 15
2.3. ... ТЕРРИТОРИЯНЕҢ СОЦИАЛЬ-ИКЪТИСАДИ ПОТЕНЦИАЛЫ 16
2.3.1 .... ДЕМОГРАФИК ПОТЕНЦИАЛ 16
2.3.2 .... ҖИТЕШТЕРҮ ТЕРРИТОРИЯЛӘРЕ 18
2.3.3 .... АГРОСӘНӘГАТЬ КОМПЛЕКСЫ 19
2.3.4 .... УРМАН КОМПЛЕКСЫ 19
2.3.5 .... ТОРАК ФОНДЫ ҺӘМ ТОРАК ТӨЗЕЛЕШЕ 20
2.3.6СОЦИАЛЬ ҺӘМ МӘДӘНИ-КӨНКҮРЕШ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ 22
2.3.7 .... КОММУНАЛЬ ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ (ЗИРАТЛАР) 27
2.4. .... ТАРИХИ-МӘДӘНИ МИРАС 28
2.5. .... РЕКРЕАЦИОН ПОТЕНЦИАЛ. ҖИРЛЕ ХАЛЫКНЫҢ ЯЛЫН ОЕШТЫРУ 28
2.6. .... ТРАНСПОРТ-КОММУНИКАЦИЯ ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 29
2.7. .... ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫ 30
2.7.1. СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 30
2.7.2. КАНАЛИЗАЦИЯ 31

2.7.3. ТЕРРИТОРИЯНЕ САНИТАР ЧИСТАРТУ 32
2.7.4. ҖЫЛЫЛЫК БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 33
2.7.5. ГАЗ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 33
2.7.6. ЭЛЕКТР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 33
2.7.7. ЭЗ ТОКЛЫ ЧЕЛТӘРЛӘР 35
2.8. ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕР ӘЗЕРЛӘҮ 35
2.8.1. ХӘЗЕРГЕ ХӘЛЕ 36
2.8.2. РАЙОН ТЕРРИТОРИЯСЕНӘ ТАБИГЫЙ ЙОГЫНТЫЛАРНЫҢ КУРКЫНЫЧЛЫГЫН КОМПЛЕКСЛЫ БӘЯЛӘҮ 38
3. КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ 2040 ЕЛГА КАДӘР ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘҮ 40
3.1. ХАЛЫК САНЫ ФАРАЗЛАРЫ 40
3.2. ИКЪТИСАДЫЙ ҮСЕШ 42
3.2.1 СӘНӘГАТЬ ҖИТЕШТЕРҮЕН ҮСТЕРҮ 42
3.2. АГРОСӘНӘГАТЬ КОМПЛЕКСЫ ҮСЕШЕ 43
3.2.3 УРМАН КОМПЛЕКСЫН ҮСТЕРҮ 48
3.3. ТОРАК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ 48
3.4. ХАЛЫККА ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ 50
3.4.1. СОЦИАЛЬ ҺӘМ МӘДӘНИ-КӨНКҮРЕШ ХЕЗМӘТЕ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ 50
3.4.2 КОММУНАЛЬ ХЕЗМӘТ КҮРСӘТҮ ОБЪЕКТЛАРЫ (ЗИРАТЛАР) СИСТЕМАСЫН ҮСТЕРҮ) 60
3.5. РЕКРЕАЦИОН ТЕРРИТОРИЯЛӘРНЕ ҮСТЕРҮ. ҖИРЛЕ ХАЛЫКНЫҢ ЯЛ ИТҮ УРЫННАРЫН ОЕШТЫРУ 64
3.6. КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ ТРАНСПОРТ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ 67
3.7. ЧИКЛӘРНЕ БИЛГЕЛӘҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР 69
3.8. ИНЖЕНЕРЛЫК ИНФРАСТРУКТУРАСЫН ҮСТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ 78
3.8.1. СУ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ 78
3.8.2. КАНАЛИЗАЦИЯ 81
3.8.3. ТЕРРИТОРИЯНЕ САНИТАР ЧИСТАРТУ. 87

3.8.4. ЖЫЛЫЛЫК БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ... 90
3.8.5. ГАЗ БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ... 91
3.8.6. ЭЛЕКТР БЕЛӘН ТӘЭМИН ИТҮ ... 93
3.8.7. ЭЗ ТОКЛЫ ЧЕЛТӘРЛӘР ... 96
3.9 ТЕРРИТОРИЯНЕ ИНЖЕНЕР ӘЗЕРЛӘҮ ЧАРАЛАРЫ ... 97
3.10. ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ БУЕНЧА ЧАРАЛАР, ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ ... 102
3.10.1. ГРАЖДАННАР ОБОРОНАСЫ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ ... 102
3.10.2. ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘРНЕ КИСӘТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ ... 105
3.10.3. ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛ ТУРЫНДА ХӘБӘР ИТҮ ... 128
3.11.4. ТАБИГЫЙ ҺӘМ ТЕХНОГЕН ХАРАКТЕРДАГЫ ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘР ВАКЫТЫНДА ЭВАКУАЦИЯ ... 131
3.1.5. ЯНГЫН КУРКЫНЫЧСЫЗЛЫГЫН ТӘЭМИН ИТҮ БУЕНЧА ЧАРАЛАР ИСЕМЛЕГЕ ... 132
3.10.6. ГОМУМИ ТӘКЪДИМНӘР (НӘТИҖӘЛӘР) ... 134
4. ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР ... 135
ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ ... 139
КУШЫМТА ... 145
... 151

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы «Татинвестгражданпроект» ДУП тарафыннан проектлау биреме нигезендә эшләнгән.

Генераль план проектын эшләүгә заказ бирүче-«ТР Баш инвестицион-төзелеш идарәсе»ДКУ.

Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы – территориаль планлаштыру документы, ул шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәеш мохитен формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Генераль планны тормышка ашыру буенча беренчел чаралар билгеләнгән беренче чират – 2025 елга кадәр.

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Каратун авыл җирлегенең генераль планы проекты үз эченә ала:

1 өлеш (раслана торган) текст һәм график материаллар составында:

Текст материаллары-территориаль планлаштыру турында Нигезләмә, аңа территориаль планлаштыру максатлары һәм бурычлары, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеге һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеге керә.

График материалларда территориаль планлаштыру картасы бар.

2 өлеш территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен, текст һәм график материаллардан торган проектны нигезләү буенча материаллар.

Текст материаллары җирлек территориясе торышын, аның комплекслы үсеше проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда генераль план нигезләмәләрен нигезләү схемалары бар.

Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планын эшләгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

– Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы Карары (Министрлар Кабинетының 2017 елның

15 августындагы 577 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы);

– Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендә кабул ителгән 227 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы

– Апас муниципаль районы һәм аның составына керүче Каратун авыл җирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

1. КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ГЕНЕРАЛЬ ПЛАНЫНЫҢ МАКСАТЛАРЫ ҺӘМ БУРЫЧЛАРЫ

Җирлекнең генераль планы-территориаль планлаштыру документы.

Генераль план халык һәм дәүләт мәнфәгатьләрендә яшәеш мохитен формалаштыру шартларын, җирлекләрнең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, территорияләрне зоналаштыру, инженер, транспорт һәм социаль инфраструктураны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели торган төп шәһәр төзелеше документы булып тора.

Каратун авыл җирлегенең генераль планын эшләгәндә территориаль планлаштыруның төп максатлары булып торалар:

– федераль законнар һәм Россия Федерациясе субъекты законнары нигезендә территория үсеше белән идарә итүнең нәтиҗәле инструментын булдыру;

– муниципаль берәмлек буларак авыл җирлегенең бөтенлеген территориаль планлаштыру чаралары белән тәэмин итү;

– инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы үсешен исәпкә алып, җирлекнең социаль-икътисади потенциалын максималь рәвештә ачуга туры килә торган, территорияне планлаштыру, функциональ зоналаштыру һәм шәһәр төзелешен зоналаштыру өчен шартлар тудыру буенча рациональ карарлар эшләү.

Генераль планның проект карарлары планлаштыру структурасын оештыру, җирлекнең территориаль, инфраструктура һәм социаль-икътисади үсеше мәсьәләләрен комплекслы хәл итү, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен эшләү, территориаль зоналардан файдалануның хокукый режимын билгеләүче, инвестицион үсеш зоналарын билгеләү өчен нигез булып тора.

Әлеге максатларны тормышка ашыру территориаль планлаштыруның түбәндәге бурычларын хәл итү юлы белән гамәлгә ашырыла:

– муниципаль берәмлектә яшәү мохитенең параметрларын, яшәешне тәэмин итүнең гамәлдәге ресурсларын анализлау нигезендә әлеге проблемаларны хәл итүне тәэмин итә торган торак пунктлар территорияләренең шәһәр төзелеше үсеше проблемаларын, шулай ук кабул ителгән шәһәр төзелеше карарларының аерым проблемаларын ачыклау;

– территорияне функциональ зоналаштыру (функциональ зоналарның планлаштырылган чикләрен чагылдыру);

– торак пунктларның оптималь функциональ-планлаштыру структурасын эшләү, алга таба шәһәр төзелешен зоналаштыру, җирдән файдалану һәм төзелеш кагыйдәләрен әзерләү өчен территорияләрне гармонияле һәм тотрыклы үстерү өчен алшартлар тудыра торган;

– Каратун авыл җирлегенең шәһәр төзелеше, инфраструктура, табигать, социаль һәм рекреацион компонентларның үзара килешенгән һәм балансланган динамикасын тәэмин итүче үсеш параметрларын билгеләү;

– әйләнә-тирә табигый мохитне саклау шартларында авыл җирлегенең инвестицион җәлеп итүчәнлеген тәэмин итү буенча беренчел чаралар һәм гамәлләр исемлеген әзерләү;

– капиталь төзелеш объектларын планлаштырыла торган урнаштыру, сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә җирләренең гамәлдәге һәм планлаштырылган чикләре.

2. КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ТЕРРИТОРИЯСЕНЕҢ ТОРЫШЫ ҺӘМ КУЛЛАНЫЛЫШЫ

2.1. Икътисадый-географик урыны. Каратун авыл җирлегенең Апас муниципаль районы халыкны күчерү системасында урыны

Каратун авыл җирлеге чиге «Апас муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (2014 елның 30 декабрендәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Хәзерге вакытта Каратун авыл җирлеге территориясендә дүрт торак пункт урнашкан: Каратун тимер юл станциясе поселогы (авыл җирлегенең административ үзәге), Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе, Свияжский бистәсе һәм Морзалар авыллары.

Каратун авыл җирлеге Татарстан Республикасының көньяк-көнбатыш өлешендә, Апас муниципаль районының көнбатыш өлешендә урнашкан һәм Биеш, Болын-Балыкчы, Урта Балтай һәм Шәмбалыкчы авыл җирлекләре белән чиктәш.

Авыл җирлегенең гомуми мәйданы 1438,23 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы 441,82 га, шулардан: Каратун тимер юл станциясе поселогы-120,05 га, Каратун ашлык кабул итү пункты-127,46 га, Свияжский бистәсе-102,16 га, Морзалар авылы-92,15 га.

Каратун авыл җирлегендә түбәндәге иҗтимагый объектлар бар: балалар мәктәпкәчә учреждениеләре, гомуми белем бирү мәктәбе, дүрт фельдшер-акушерлык пункты, ике авыл мәдәният йорты, почта элемтәсе бүлеге, стационар участок полиция пункты, банк бүлекчәсе һәм сәүдә объектлары.

Апас муниципаль районы Идел алды икътисадый зонасы составына керә. Идел алды икътисадый зонасы икътисадында төп чагыштырма авырлыкны авыл хуҗалыгы җитештерүе, эшкәртү производстволары, төзелеш алып тора. Бу икътисадый зонаның стратегик үсешенең өстенлекле юнәлешләре-разведкаланган сергель запасларын эшкәртү, хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү (санатор-курорт, аграр туризм һ.б.), агач эшкәртү һәм агачтан эшләнмәләр ясау, төзелеш материаллары җитештерү, логистика, авыл хуҗалыгын интенсификацияләү һәм авыл хуҗалыгы продукциясен эшкәртү.

Апас муниципаль районының икътисадый-географик хәле районның алга таба да югары үсеш алган авыл хуҗалыгы, җитештерү-эшлекле, инфраструктура, рекреацион регионы буларак формалашуы өчен уңайлы, бу тулаем Татарстан Республикасының интенсив үсешенә ярдәм итәчәк.

Каратун авыл җирлегенең Татарстан Республикасының башка җирлекләре һәм районнары белән транспорт элемтәсе хәзерге вакытта региональ автомобиль юллары һәм тимер юл транспорты аша гамәлгә ашырыла. Җирлек территориясе буенча төбәк яки муниципальара әһәмияттәге «Олан – Каратун», «Свияжский – Кормаш», «Казан –

Ульяновск», Апас - «Олан – Каратун», «Буа – Каратун», «Олан-Каратун» - Морзалар- Ябалак», шулай ук «Карамалы Тау - Чынлы»Горький тимер юлы участогы уза.

Халыкны күчерү системасында роле

Каратун авыл җирлегенең территориаль оешмасы Апас муниципаль районын күчерү системасының бер өлеше булып тора, ул аның территориясе үсешенең гомуми билгеләре белән дә, конкрет шәһәр төзелеше ситуацияләре белән дә характерлана. Агросәнәгать комплексын үстерү, сәнәгать һәм җитештерү-эшлекле функцияләрне үтәү өчен уңайлы табигый, социаль-икътисади, демографик шартлар ярашуы буенча, Апас муниципаль районы халыкны күчерү системасы буларак карала.

Татарстан Республикасы муниципаль районнарының халыкны күчерү төбәк системасында урынны чагылдыручы интеграль потенциалы Апас районы халыкны күчерү системасының потенциалга түбән бәя бирүен күрсәтә.

Халыкны күчерү системасында төп система барлыкка китерүче фактор-автомобиль юлы, аның буенча торак пунктларның бер-берсе белән һәм шәһәр тибындагы бистәнең район үзәге белән элемтәләре алып барыла. Апас муниципаль районы

Халыкның тыгызлыгы күрсәткече халыкны күчерү системасының торышын характерлый. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы буенча Апас районы авыл халкының тыгызлыгын бәяләү буенча уртача күрсәткечләрдән (11-21 кеше/кв. км) кимрәк булган төркемгә керә. Әмма Каратун авыл җирлеге халкының уртача тыгызлыгы 1 кв.километрга 188 кеше булса да, карала торган авыл җирлеге районда иң тыгыз урнашкан территория булып тора.

Каратун авыл җирлеге территориясендә 2017 елның 1 гыйнварына 2710 кеше яши. Даими халык дүрт торак пункт территориясендә – Каратун тимер юл станциясе бистәсендә (җирлек үзәге), Каратун икмәк кабул итү пунктында, Свияжск бистәсендә һәм Мурзино авылында (гади торак пунктлар) урнашкан.

Каратун авыл җирлеген күчерү системасы ике транглы характерга ия.

Анда административ функцияләр, белем бирү һәм медицина оешмалары, мәдәният учреждениеләре, физик культура һәм спорт объектлары, сәүдә предприятиеләре һәм җитештерү объектлары урнашкан.

Халык саны 579 кеше булган Свияжск, халык саны 433 кеше булган Каратун икмәк кабул итү пункты, 540 кеше булган Мурза авылы икенче рангны били.

2.2. Җир фонды характеристикасы

Җир фондын категорияләр буенча бүлү

Теге яки бу территория чикләрендә урнашкан барлык җирләр дә аның җир ресурслары буларак карала, алар йә хуҗалык әйләнешенә кертелгән, йә аннан файдаланылырга мөмкин.

Россия Федерациясе Җир кодексының 1 п. 7 статьясы нигезендә Россия Федерациясендә җирләр максатчан билгеләнеше буенча түбәндәге категорияләргә бүленә::

– авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр;
– торак пунктлар җирләре;
– сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиотапшырулар, телевидение, информатика җирләре, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен җирләр, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр;
– аеруча саклана торган территорияләр һәм объектлар җирләре;
– урман фонды җирләре;
– су фонды җирләре;
– запас җирләр.

Каратун авыл җирлегенең гомуми мәйданы 1438,23 га яки 14,38 кв. км тәшкил итә.

Урман фонды җирләре 138,8 га мәйданны били, бу җирлекнең барлык мәйданының 9,65% ын тәшкил итә (картографик материал буенча).

Калган категорияләр буенча мәгълүмат авыл җирлеге территориясе чикләрендә юк.

Милек рәвешләре буенча җир фондын бүлү

Гамәлдәге законнар нигезендә бүгенге көндә түбәндәге милек төрләре бүлеп бирелә:

– дәүләт милке (федераль һәм республика милке);
– муниципаль милек;
– шәхси милек.

Каратун авыл җирлеге территориясендә федераль милектә булган җирләр турында мәгълүмат юк. Әмма Урман кодексының 8 статьясы нигезендә урман кишәрлекләре урман фонды җирләре составында Федераль милектә тора. Шулай итеп, Каратун авыл җирлеге чикләрендә 138,8 га җир Федераль милектә.

ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы мәгълүматлары буенча, Каратун авыл җирлеге территориясендә республика милкендә булган ике җир кишәрлеге урнашкан, аларның гомуми мәйданы 0,10009 га тәшкил итә.

Таблица 2.2.1

Каратун авыл җирлеге чикләрендә республика милкендәге җир кишәрлекләре исемлеге

т/б	Участокның урнашу урыны	Җир категориясе	Җирдән файдаланучының исеме	Участок мәйданы, га
1	Апас районы, Каратун тимер юл станциясе поселогы	Сәнәгать җирләре	"Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	0,008121
2	Апас районы, Каратун тимер юл станциясе поселогы	Сәнәгать җирләре	"Главтатдортранс» (Казан-Ульяновск-Апас-Каратун)	0,091988
	Барлыгы			**0,100109**

2.3. Территориянең социаль-икътисади потенциалы

2.3.1 Демографик потенциал

Демографик фактор территорияне хуҗалык итеп үзләштерү һәм җәмгыятьнең икътисади үсешенә сизелерлек йогынты ясый.

Каратун авыл җирлеге башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда, 2017 ел башына халык саны 2710 кеше тәшкил иткән.

Каратун авыл җирлегенең демографик структурасы торак пунктлар киселешендә 2.3.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.3.1 Таблица

Каратун авыл җирлегенең 2017 ел башына демографик структурасы һәм халык хәрәкәте

курсэткечләре	**Торак пунктлар**				**Каратун авыл җирлеге буенча барлыгы**
	Каратун тимер юл станциясе поселогы	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Морзалар авылы	Свияжский бистәсе	
Халык саны, барлыгы	**1158**	**433**	**540**	**579**	**2710**
Сабыйлар яшендә:	**147**	**54**	**81**	**89**	**371**
1 яшькә кадәр	12	6	8	3	29
1-6 яшь	69	19	28	34	150
7-15 яшь	66	29	45	52	192
Эшкә яраклылар	**628**	**254**	**304**	**345**	**1531**
16-17 яшь	14	6	6	6	32
18-54 яшь хатын-кызлар өчен	280	111	133	151	675
18-59 яшь ирләр өчен	334	137	165	188	824
Хезмәткә сәләтсез яшьтәгеләр	**383**	**125**	**155**	**145**	**808**
55 яшьтән өлкәнрәк хатын-кызлар өчен	196	73	82	74	425
60 яшьтән өлкәнрәк ир-атлар өчен	187	52	73	71	383
Халыкның гомуми үсеше (кимү)	**-7**	**3**	**5**	**-11**	**-10**
Табигый	**-4**	**2**	**4**	**-5**	**-3**
Ярату	6	7	7	2	22
Кату	10	5	3	7	25
Механик	**-3**	**1**	**1**	**-6**	**-7**
Килү	27	19	14	6	66
Китү	30	18	13	12	73

Таблицадан күренгәнчә, халыкның күп өлеше авыл җирлегенең административ үзәгендә – Каратун ст.т. п. 1158 кеше (42,7%) яши.

Эшкә яраклы яшьтәге халык саны – 1531 кеше (56,5%); эшкә яраксыз яшьтә – 1179 кеше (43,5%), шул исәптән эш яшеннән өлкәнрәк – 808 кеше (68,5%), эшкә яраклы яшьтән кечерәк-371 кеше (31,5%). Шулай итеп, җирлектә халыкның демографик йөкләнеше зур, ул эшкә яраклы булмаган 100 кешегә 77 кеше тәшкил итә.

Югарыда китерелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, 2017 ел башына үлүчеләр саны туучылар санынннан артып китә. Нәтиҗәдә, халыкның табигый артуы тискәре әһәмияткә ия. Миграция үсеше, шулай ук, тискәре әһәмияткә ия. Шулай итеп, Каратун авыл җирлегендә халыкның гомуми кимүе күзәтелә.

2.3.2 Җитештерү территорияләре

Апас муниципаль районында бары тик бер генә сәнәгать секторы бар, ә нәкъ менә эшкәртү производстволары. Эшкәртү сәнәгате күбесенчә азык-төлек, он-ярма сәнәгате һәм төзелеш материаллары сәнәгате предприятиеләре тарафыннан тәкъдим ителә.

Каратун авыл җирлеге территориясендә урнашкан:

– он-ярма сәнәгате предприятиеләре: "Каратун ХПП" ААҖ ашлык эшкәртү һәм саклау буенча махсуслашкан. Составына гомуми егәрлеге 32 мең тонна булган 10 ашлык склады, тегермән, ярма цехы керә);

– «Апас МСО ТАПС» ЯАҖнең Каратун ст. т/ю. пилорама агач эшкәртү сәнәгате предприятиесе;

– «Ак барс " МТК " ҖЧҖнең җитештерү базасы (авыл хуҗалыгы техникасын ремонтлау) техникалар) Каратун ст. т/п.;

– «Апасагрохимсервис» ААҖнең Каратун ХПП поселогында урнашкан җитештерү-склад базасы;

– Каратун ХПП бистәсендә урнашкан " Техцентр» ҖЧҖ төзелеш-склад базасы;

– Каратун ХПП поселогында урнашкан «Втормет-Индустрия» ҖЧҖ металл кабул итү пункты;

– "Татавтодор «ААҖ асфальт-бетон заводы төзелеш материаллары сәнәгате предприятиесе»;

– Каратун тимер юл станциясе поселогында төзелеш материаллары склады;

– Каратун тимер юл станциясе поселогында җитештерү бинасы (металл келәмнәре) ;

– Каратун тимер юл станциясендә урнашкан тегү цехы;

– Каратун ашлык кабул итү пункты поселогында җитештерү-склад базалары;

– Каратун тимер юл станциясе поселогы гомумтоварлар склады;

– Каратун тимер юл станциясе поселогында урнашкан «Каратуннефтепродукт " нефтебазасы;

– җитештерү базасы («Сельхозснаб Апас»ООО) Свияжский бистәсе;

– Свияжск бистәсендәге гомумтовар склады.

Моннан тыш, Каратун авыл җирлегендә гамәлдән чыккан объектлар да бар:

– җитештерү базасы («Волгодорстрой» ООО) Каратун тимер юл станөиясе поселогында (гамәлдә булмаган);

– азык-төлек сәнәгате предприятиеләре: «ВАМИН Татарстан» ХК ЯАҖ сөт комбинаты (гамәлдә түгел);

– «Буа шикәр заводы» ААҖнең җитештерү-склад базасы (гамәлдә булмаган), Каратун ашлык кабул итү пункты поселогында урнашкан;

– Каратун тимер юл станциясе поселогы җитештерү-склад базасы (гамәлдә булмаган);

– Каратун ашлык кабул итү пункты поселогында җитештерү-склад базасы (гамәлдә булмаган);

– Каратун тимер юл станциясе поселогында торак-склад билгеләнешендәге объектлар (гамәлдә булмаган);

– Каратун тимер юл станциясе поселогында төзелеш цехы (гамәлдә булмаган) ;

– җитештерү базасы (ШЭ Гарифуллина Г. Н.) (гамәлдә булмаган) Свияжский бистәсендә;

– җитештерү базасы (гамәлдә булмаган) Свияжский бистәсендә.

2.3.3 Агросәнәгать комплексы

Агросәнәгать комплексы азык-төлек продуктлары җитештерү һәм халыкны алар белән тәэмин итү, авыл хуҗалыгы өчен җитештерү чаралары җитештерү һәм авыл хуҗалыгына хезмәт күрсәтү белән шөгыльләнүче макроикътисад тармаклары җыелмасыннан гыйбарәт.

Үсемлекчелек һәм терлекчелек тармаклары агросәнәгать комплексының мөһим тармаклары булып тора.

Каратун авыл җирлеге территориясендә авыл хуҗалыгы эшчәнлеген «Свияга» АХП ҖЧҖ, ашлык һәм бөртекле культуралар үстерү буенча махсуслашкан «Апас авыл хуҗалыгы СХТ» ҖЧҖ алып бара, шулай ук авыл җирлеге территориясендә 3000 баш кошчылык фермасы урнашкан. Каратун авыл җирлеге территориясендә урнашкан агросәнәгать комплексы объектлары исемлеге 2.3.2 таблицасында күрсәтелгән.

2.3.2 Таблица

2017 елның 1 гыйнварына Каратун авыл җирлеге территориясендә АПК объектларының исемлеге һәм характеристикасы

№ т/б	Объектның атамасы	Адрес: (урнашу урыны)	Объектның куәте
1	Терлекчелек комплексы, шул исәптән:		
1.1.	Кошчылык	Морзалар авылы	3000 гол.
2	Машина-трактор паркы, шул исәптән:		
2.1	"Апас авыл хуҗалыгы" ҖЧҖ»	Свияжский бистәсе	
3	Ындыр табагы, шул исәптән:		
3.1	«Свияга " АХП ҖЧҖ»	Свияжский бистәсе	

Моннан тыш, Каратун авыл җирлегендә авыл хуҗалыгына хезмәт күрсәтүче гамәлдәге объектлар урнашкан: Каратун ХПП бистәсендә-гамәлдәге дуңгыз фермасы.

2.3.4 Урман комплексы

Россия Федерациясе Җир кодексы, урман фонды җирләренә урман белән капланмаган һәм урман белән капланмаган җирләр керә.

Россия Федерациясе Җир кодексы нигезендә, урман фонды җирләренә урман җирләре (урман үсемлекләре белән капланган һәм аның белән капланмаган җирләр, ләкин аны торгызу өчен билгеләнгән җирләр - кисү, гари, Ватан, прогалин һәм башкалар) һәм урман хуҗалыгын алып бару өчен билгеләнгән урман булмаган җирләр (кисүләр, юллар, сазлыклар һәм башкалар) керә. Барлык урманнар, оборона җирләрендә һәм торак пункт җирләрендә урнашкан урманнардан, шулай ук урман фондына кермәгән урман утыртмаларыннан тыш, урман фонды барлыкка килә.

Каратун авыл җирлегенең урман фонды 138,8 га мәйдан били, бу авыл җирлегенең барлык мәйданының 9,65% ын тәшкил итә. Авыл җирлеге территориясендә«Кайбыч урманчылыгы» ДКУ урманнары Балтай урманчылыгының өлеше урнашкан.

Урман фонды урманнарыннан тыш, җирлек территориясендә шулай ук урман фондына кермәгән урман җирләре һәм урман утыртмалары да бар. Әлеге урман утыртмалары авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдә, сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика җирләрендә, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләрдә урнашкан һәм җирләрне тискәре, антропоген һәм техноген күренешләрдән яклауны тәэмин итү өчен билгеләнгән.

Максатчан билгеләнеше һәм яклау категорияләре буенча урман фондын бүлү

Каратун авыл җирлеге чикләрендә урнашкан урман фондының барлык җирләре дә эксплуатацион урманнар белән тәкъдим ителгән.

Эксплуатация урманнарының төп билгеләнеше урман әзерләүчеләрнең югары сыйфатлы агач, башка урман ресурслары, аларны эшкәртү продуктларының ихтыяҗын канәгатьләндерүдән тора.

2.3.5 Торак фонды һәм торак төзелеше

2017 ел башына Каратун авыл җирлегенең торак фонды күләме 75,05 мең кв.метр тәшкил иткән (Каратун авыл җирлеге башкарма комитеты биргән мәгълүматларга караганда).

Хәзерге вакытта Каратун авыл җирлегенең торак фонды Күпфатирлы һәм индивидуаль торак төзелеше белән тәкъдим ителгән.

Күп фатирлы торак йорт мәйданы 14,65 мең кв. м. булган 1 һәм 2 катлы торак йортлар белән тәкъдим ителгән.

Шәхси торак фонды гомуми торак мәйданы 60,4 мең кв.м тәшкил итә.

2.3.3 нче Таблица

Каратун авыл җирлегенең гамәлдәге торак фонды характеристикасы

Атамасы	Торак фонды, мең кв. м.	Йортлар саны
Каратун авыл җирлеге, шул исәптән:	**60,4**	**617**
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	26,3	276
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	8,7	97
Морзалар авылы	17,8	187
Свияжский бистәсе	7,6	79

2.3.4 Таблица

Каратун күпфатирлы торак төзелешенең характеристикасы авыл җирлеге башлыгы 2017 ел башына

Торак пункт исеме	Адресы	Катлылык	Фатирлар саны	Фатирларның гомуми мәйданы, кв. м.	Төзелеш елы
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Мәктәп урамы	1	16	1174,67	1989-1990
	Төзелеш урамы	2	89	508,30	1973
	Шоссейная ур.	1	2	132,72	1986
	Төзелеш урамы	1	2	80,50	1980
	Магистраль урамы	1	12	872,93	1990
	Тукай урамы	1	4	246	1979
	Химиклар ур.	1	18	1012,86	1984-1986
	Һ. Такташ ур.	1	2	203,80	1990
	Барлыгы			**4231,78**	
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Зур урам	1	20	1463,80	1995,1992
	Үзәк ур.	1	23	974,33	1959,1989
	Яшьләр урамы	1	12	633,11	1972-1980
	Луговая ур.	1	5	271	2005
	Барлыгы			**3342,24**	
Свияжский бистәсе	Заводская ур.	1	12	446,10	1958
	Шоссейная ур.	2	15	701,78	1976
	Шоссейная ур.	1	8	297,57	1970
	Совет урамы	1	27	1702,51	1987
	Яшьләр ур	1	39	2067,99	1971-1989
	Яр буе урамы	1	16	892,60	1985
	Гаражная ур	1	9	760,25	1995-1996
	Барлыгы			**6868,8**	

Морзалар авылы	Яшьләр ур	1	2	208,62	1976
	Барлыгы			**208,62**	
Барлыгы				**14651,4**	

Тормыш дәрәҗәсен һәм сыйфатын характерлый торган күрсәткечләрнең берсе-халыкның торак белән тәэмин ителеше күрсәткече (бер кешегә гомуми мәйданның квадрат метры).

Каратун авыл җирлеге буенча 2017 ел башына бер кешегә 27,7 кв.м торак мәйданы туры килә, бу авыл җирендә халыкның торак белән тәэмин ителешенең уртача республика күрсәткеченнән түбәнрәк – бер кешегә 30,1 кв. м торак мәйданы.

Соңгы 5 елда Каратун авыл җирлегендә 13 индивидуаль торак йорт файдалануга тапшырылган, бер йортның уртача күләме 102 кв. м. тәшкил итә. Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, бары тик шәхси торак йортлар төзелә.

2.3.5 Таблица

2012-2016 еллар өчен торак төзелеше (гомуми мәйданы кв. м.)

Еллар	Йортлар саны	Гомуми мәйданы, кв. м.	Йорт төрләре	
			күпфатирлы	**шәхси**
2012	3	444	-	444
2013	2	179	-	179
2014	1	80	-	80
2015	4	311	-	311
2016	3	309	-	309

Искәрмә: таблица авыл җирлеге администрациясе биргән мәгълүматлар буенча төзелгән.

2.3.6 Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары

Мәгариф оешмалары

Мәктәпкәчә белем. Хәзерге вакытта Каратун авыл җирлегендә ике балалар бакчасы бар: Каратун станциясендә 61 урынлы «Гөлчәчәк «балалар бакчасы һәм Свияжский бистәсендә 80 урынга исәпләнгән Ләйсән балалар бакчасы. Балалар бакчаларына йөрүче балалар саны 157 кеше тәшкил итә. Димәк, балалар бакчалары проект сыйдырышлылыгының 111% - ка тулган. Халыкны балалар бакчасында урыннар белән тәэмин итү норматив ихтыяҗның 110% ын тәшкил итә. Балалар бакчалары бинасы нормаль техник хәлдә.

Гомуми белем бирү оешмалары. Хәзерге вакытта Каратун тимер юл станциясе поселогында 184 укучы проект егәрлеге белән «аерым фәннәрне тирәнтен өйрәнүче Каратун урта гомуми белем бирү мәктәбе» МББУ эшли, мәктәптә укучылар саны 198 кеше тәшкил итә, димәк, мәктәп проект сыйдырышлылыгының 108% ын тәшкил итә.

Нормативлар буенча, урта белем 7-15 яшьлек балаларның 100% ын һәм 16-17 яшьләрдәге 75% ын колачларга тиеш. Моннан чыгып, авыл җирлегенең гомуми белем бирү мәктәпләре куәтенә булган норматив ихтыяҗы 224 укучы тәшкил итә.

Әйтергә кирәк, Каратун урта мәктәбендә башка авыл җирлекләреннән 74 укучыны мәктәп автобусында йөртәләр. Шулай итеп, җирлекара хезмәт күрсәтүне исәпкә алып, авыл җирлегенең гомуми белем бирү мәктәпләренең норматив ихтыяҗы 298 укучы тәшкил итә.

Гомуми белем бирү мәктәбендә урыннар белән тәэмин ителеш норматив ихтыяҗның 62% ын тәшкил итә.

Өстәмә белем бирүне оешмалары. Бүгенге көндә җирлектә Каратун урта мәктәбе базасында балалар иҗаты түгәрәкләре эшли. Түгәрәкләрдә шөгыльләнүчеләр саны 198 кеше тәшкил итә. Балаларга өстәмә белем бирү 100% тәшкил итә.

Халыкны өстәмә белем бирү объектлары белән тәэмин итү норматив ихтыяҗның 55% ын тәшкил итә.

Дәвалау-профилактика медицина оешмалары

Апас муниципаль районы халкына медицина хезмәте күрсәтүне Апас район хастаханәсе (тәүлек әйләнәсе 76 койка), поликлиника (сменага 467 кеше керә) һәм Урта Балтай табиблык амбулаториясе (тәүлек әйләнәсе 3 койка, сменага 50 кеше килә) башкара. Тулаем алганда, район буенча тәэмин ителеш норманың 27% ын гына тәшкил итә. Больничный койкалар белән тәэмин ителешнең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы койка-көннәр саны (койкада булу көннәре) кимүнең Гомумроссия тенденциясенә һәм беренчел медик-санитар ярдәмнең ролен көчәйтүгә һәм сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән структур үзгәртеп корулар үткәрүгә бәйле рәвештә, койка эше көннәренең санын арттыруга бәйле.

Апас муниципаль районы халкына ашыгыч медицина ярдәме күрсәтү өчен үзәк район хастаханәсе каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе бар, аның карамагында 5 махсуслаштырылган автомобиль бар. РҮХ каршындагы ашыгыч медицина ярдәме станциясе бөтен районга хезмәт күрсәтә.

Ашыгыч медицина ярдәме станциясе көче нормадан чыгып, 10 мең кешегә исәпләнгән 1 автомобиль нормасыннан чыгып, махсуслаштырылган автомобильдә 15 минутлык зона чикләрендә исәпләнә. Каратун авыл җирлеге Апас ш.т. п. урнашкан Ашыгыч медицина ярдәме станциясенең норматив радиусында урнашкан.

Каратун авыл җирлеге халкына медицина хезмәте күрсәтә:

– Каратун станциясе тимер юл поселогында урнашкан проект егәрлеге 25 булган фельдшер-акушерлык пункты нормаль техник хәлдә;

– Мурзино авылында урнашкан сменага 15 кеше проект егәрлеге булган фельдшер-акушерлык пункты нормаль техник халәттә;

– Свияжский бистәсендә урнашкан проект егәрлеге 15 кеше булган фельдшер-акушерлык пункты нормаль техник хәлдә;

– Каратун АКП бистәсендә урнашкан, сменага 20 килү проект егәрлеге булган фельдшер-акушерлык пункты нормаль техник хәлдә.

Җирлектә дәвалау-профилактика медицина оешмалары белән тәэмин ителеш норматив ихтыяҗның 153% ын тәшкил итә.

Шулай ук Каратун авыл җирлегендә Свияжский һәм Каратун тимер юл станциясе поселогында 2 даруханә пункты бар.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре

Каратун авыл җирлегендә түбәндәге мәдәни-ял итү учреждениеләре эшли:

– Морзалар авылында 200 урынлы проектлы авыл мәдәният йорты, бина яхшы техник хәлдә;

– Каратун тимер юл станциясе поселогында 300 урынга исәпләнгән проектлы авыл мәдәният йорты, бина яхшы техник хәлдә;

– Каратун тимер юл станциясе поселогында 8928 мең данә китап фонды егәрлеге белән авыл китапханәсе авыл мәдәният йорты бинасында урнашкан;

– морза авылында китап фонды 9078 мең данә егәрлекле авыл китапханәсе авыл мәдәният йорты бинасында урнашкан;

Шулай итеп, җирлектәге клуб учреждениеләренең гомуми проект сыйдырышлыгы 500 урын тәшкил итә. Халыкны клуб учреждениеләре белән тәэмин итү норматив ихтыяҗның 123% ын тәшкил итә.

Каратун авыл җирлеге халкының китапханәләргә ихтыяҗы 18 мең данә китап фонды тәшкил итә. Халыкны китапханәләр белән тәэмин итү норматив ихтыяҗның 83% ын тәшкил итә.

Мәдәни билгеләнештәге объектлар

Каратун авыл җирлегендә мәдәни билгеләнештәге объектлардан Каратун станциясенең тимер юл бистәсендә мәчет, Морзалар авылында мәчет һәм Свияжский поселогында мәчет эшли.

Физик культура һәм спорт объектлары

Авыл җирлеге халкының гомуми кулланылыштагы спорт залларына ихтыяҗы 949 кв. м. идәнне тәшкил итә. Каратун авыл җирлегендә Каратун станциясенең тимер юл бистәсендә гомуми белем бирү мәктәбендә гомуми мәйданы 162 кв. м булган спорт залы бар. Җирлек өчен тәэмин ителеш 17% тәшкил итә.

Авыл җирлеге халкының яссы спорт корылмаларына ихтыяҗы 5283 кв. м тәшкил итә. Каратун авыл җирлегендә Каратун станциясенең тимер юл поселогында гомуми мәйданы 2700 кв. м булган хоккей тартмасы бар. Җирлек өчен тәэмин ителеш 51% тәшкил итә.

Сәүдә, көнкүреш хезмәте күрсәтү һәм туклану предприятиеләре

Каратун авыл җирлеге кибетләренең гомуми сәүдә мәйданы 676 кв. м тәшкил итә. Барлык авыл җирлеге кибетләренең сәүдә мәйданы норматив ихтыяҗның 83% ын тәшкил итә.

Кредит-финанс учреждениеләре һәм элемтә предприятиеләре

Каратун авыл җирлегендә Каратун тимер юл станциясендә почта элемтәсе бүлеге бар, шулай ук җирлектә Каратун тимер юл станциясе авылында банк бүлекчәсе бар.

Полиция

Каратун авыл җирлегендә Каратун тимер юл станциясе поселогында полиция участок пункты бар, анда 1 участок полиция хезмәткәре эшли. Әлеге

участок пункты нормативларны тулысынча канәгатьләндерә (авыл җирлегендә 1 участковый 3-3, 5 мең сәгатькә).

Каратун авыл җирлегенең хезмәт күрсәтү объектларына булган ихтыяҗ халыкның гамәлдәге демографик структурасы, шулай ук СНиП 2.07.01-89 / «шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» һәм " 2019 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында «2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы ТР Министрлар Кабинеты Карары, ТР шәһәр төзелеше проектлаштыруның республика нормативлары (Министрлар кабинетының №1071 нче 27.12.2013 г. карары белән расланган) һәм башка тармак нормалары.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар буенча 2.3.6 таблицасында күрсәтелгән.

Җәмәгать туклануы предприятиеләре

Каратун авыл җирлегендә Каратун станциясе тимер юл поселогында 30 урынлы «Уют» кафесы бар һәм Свияжск поселогында 60 урынлы «Лаззат» кафесы бар. Җирлек өчен тәэмин ителеш 83% тәшкил итә.

2.3.6 Таблица

Каратун авыл җирлеге халкының тәэмин ителешен анализлау социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары

Атамасы	**Үлчәү берәмлеге**	**Кагыйдә**	**Барлыгы нормалар буенча кирәк**	**Башлангыч елга гамәлдәге нигезләмә**	**Җитешлек ,%**
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урыннар	1-6 яшьлек балалар 85% ы	128	141	110
Гомуми белем бирү оешмалары	урыннар	7-17 яшьлек балалар 100%	298	184	62
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урыннар	Мәктәп укучыларының 120%	358	198	55
Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47 койка	37	юк	0*
Ашыгыч медицина ярдәме станциясе	автомобиль	1 автомобиль-10 000 кеше.	0	юк	0*
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	посещ./к.	18,15 кеше килү сменага 1000 кешегә	49	75	153
Даруханәләр	корылма	1 объект-6,2 мең кешегә	1	2	200
Гомуми кулланылыштагы спортзаллар	кв. м. идән	1000 кешегә 350 кв. м.	949	162	17
Яссы корылмалар	кв. м.	1949,4 кв. м. - 1000 кешегә	5283	2700	51
Бассейннар	кв.м.утә-куренмәле.су	1000 кешегә 75 кв. м.	203	юк	0*
Клублар, мәдәният йортлары	урыннар	150 урын	407	500	123
Китапханәләр	мең том	1000 кешегә 8 мең том	21,7	18	83
Кибет	кв.м. сәүдә.мәйданы	1000 кешегә 300 кв. м.	813	676	146
Туклану предприятиеләре	утыру урыны	40 урын-1000 кешегә	108	90	83
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	7 эш.урыны-1000 кешегә	19	юк	0
Элемтә бүлекләре	корылма	1 объект-0,5-6,0 мең кешегә	1	1	100
Полиция	кешегә	1 участковый-3-3, 5 мең кешегә	1	1	100
Банк бүлекләре һәм филиаллары	корылма	1000 кешегә 0,5 объект исәпләнгән	1,4	1	100

* Хастаханәләр, ашыгыч медицина ярдәме станциясе һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия һәм районның административ үзәгендә урнашкан. Әлеге объектлар белән тәэмин ителеш район халкыннан, тулаем алганда, исәпләнә

2.3.7 Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар)

Каратун авыл җирлегендә гомуми мәйданы 5,51 га булган алты зират бар, шуларның бишесе-5,45 га мәйданлы гамәлдәге зират. Гамәлдәге зиратларның тулылануы 30-80% тәшкил итә. Шулай итеп, җирләүдән буш җирләр 2,2 га тәшкил итә (2.3.7 таблицасын карагыз).

2.3.7 Таблица

Каратун авыл җирлеге зиратларының характеристикасы

Урнашкан урыны	**Кадастр номеры**	**Территориясе, га**	**Дини тартымы**	**Тулылык, %**	**Функциональлек**	**Тулмаган территория, га**
Свияжский бистәсе	Җир кишәрлеге территориясенең бер өлеше 16: 08: 150301:1 һәм Кадастр кварталы территориясенең бер өлеше 16: 08: 150301	1,17	мөселманнарча	30	гамәлдәге	0,82
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	16: 08: 150103:473	0,43	мөселманнарча	80	гамәлдәге	0,09
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	16: 08: 150107:48	1,05	мөселманнарча	30	гамәлдәге	0,73
Морзалар Авылы (торак пунктның үзәк өлешендә)	16: 08: 150202:284	0,97	мөселманнарча	80	гамәлдәге	0,19
Морзалар Авылы,(торак пунктның төньяк өлешендә)	16: 08: 150201:273	1,83	мөселманнарча	80	гамәлдәге	0,37
Морзалар авылыннан Көнчыгышка таба	16: 08: 150402:2	0,06	мөселманнарча	100	гамәлдә түгел	-
Барлыгы		**5,51**				**2,20**

Каратун авыл җирлегенең хезмәт күрсәтү объектларына булган халык ихтыяҗы гамәлдәге демографик структурага, шулай ук «СНиП 2.07.01-89 " СНиП кагыйдәләре җыелмасы тәкъдим ителгән нормативларга туры китереп исәпләнә. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү» (1000 кешегщ 0,24 га)

Авыл җирлеге халкының зиратлар территорияләрендә норматив ихтыяҗы 0,65 га тәшкил итте. Авыл җирлегенең зиратлар белән тәэмин ителеше 338% тан артык тәшкил итә.

2.4. Тарихи-мәдәни мирас

«Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә (Дәүләт Думасы тарафыннан 2002 елның 24 маенда кабул ителгән, Федерация Советы тарафыннан 2002 елның 14 июнендә хупланган), Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларына (тарих һәм мәдәният һәйкәлләренә) (алга таба - мәдәни мирас объектлары), рәсем сәнгате, скульптура, декоратив-гамәли сәнгать әсәрләре, фән һәм техника объектлары һәм тарихи вакыйгалар нәтиҗәсендә барлыкка килгән башка матди мәдәният предметлары белән бәйле күчемсез мөлкәт объектлары керә.Сәнгать, Фән һәм техника, эстетика, Этнология һәм антропология, социаль мәдәният һәм чорлар һәм цивилизацияләр шаһиты, Мәдәният барлыкка килү һәм үсеше турында чын мәгълүмат чыганагы булып тора.

Каратун авыл җирлеге территориясендә, Свияжский бистәсенең көньяк читендә, Апас муниципаль районының «Биеш шәһәрчеге» – ачыкланган тарих һәм мәдәният объекты урнашкан.

2.5. Рекреацион потенциал. Җирле халыкның ялын оештыру

Туристлык индустриясендә җәлеп ителгән объектларның һәм ресурсларның булуы һәм территориаль урнашуы Татарстан Республикасы Апас муниципаль районын территориаль планлаштыру схемасы кысаларында бәяләнгән территориянең туристлык-рекреацион потенциалын формалаштыра.

Территориянең туристлык-рекреацион потенциалын бәяләүгә шактый факторлар йогынты ясый, шул исәптән, Залесный территорияләре, су объектлары булу, әйләнә-тирәлекнең эре пычрану чыганаклары булмау, махсус сакланыла торган табигый территорияләр булу, тарихи-мәдәни объектлар булу.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә Каратун авыл җирлеге территориясендә урнашкан рекреацион объектларга Морзалар авылыннан көнбатыштарак урнашкан чишмә керә.

Моннан тыш, җирлек территориясендә Билле елгасы ага. Хәзерге вакытта елга җәйге чорда коену өчен, шулай ук кышкы һәм җәйге балык тоту өчен файдаланыла торган җирле халыкның ял итү урыны булып тора.

Рекреацион ресурслар шулай ук җирле халык тарафыннан ял итү өчен файдаланыла торган урманнар тарафыннан тәкъдимителә (урман җиләк-җимеш, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре җыю һәм әзерләү).

2.6. Транспорт-коммуникация инфраструктурасы

Транспорт, башка инфраструктура тармаклары белән беррәттән, социаль һәм икътисадый максатларга ирешүдә мөһим инструмент булып, җәмгыять тормышының база шартларын тәэмин итә.

Каратун авыл җирлегенең транспорт структурасы Апас муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасының транспорт челтәренә кертелгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Әлеге бүлектә Каратун авыл җирлегенең милек формасы буенча гомуми файдаланудагы автомобиль юллары челтәре карала.

Автомобиль юллары һәм транспорт

<u>Автомобиль юллары</u>

Каратун авыл җирлегенең гамәлдәге автомобиль юллары милек рәвешендә төбәк яки муниципальара әһәмияткә ия булган юллар белән тәэмин ителгән.

<u>*Төбәк әһәмиятендәге яки муниципальара әһәмияттәге автомобиль юллары булып тора:*</u>

– җирлек чикләрендә 1,58 км озынлыктагы «Олан – Каратун» автомобиль юлы IV техник категориягә ия, асфальт-бетон өслек тибы булган, районнар арасында транспорт элемтәсен тәэмин итә һәм районндагы барлык мөһим торак пунктларны тоташтыра.;

– «Свияжск – Кормаш» автомобиль юлы, IV техник категориягә ия булган, асфальт-бетон өслекле, җирлектәге торак пунктлар арасында элемтә тәэмин итә;

– «Казан – Ульяновск» - Апас – Олан-Каратун «автомобиль юлы 2,4 км озынлыкта IV техник категориягә ия, күчеш тибы өслекле, районнар арасында транспорт элемтәләрен тәэмин итә һәм районндагы барлык мөһим торак пунктларны тоташтыра.;

– җирлек чикләрендә 1,1 км озынлыктагы «Каратун-Чирмешән-Зур Подберезье» автомобиль юлы IV техник категориягә ия, асфальт-бетон өслекле, авыл җирлекләре арасында транспорт элемтәсен тәэмин итә һәм районндагы барлык мөһим торак пунктларны тоташтыра.;

– «Олан - Каратун» - Морзалар - Ябалак» автомобиль юлы, җирлек чикләрендә 1,2 км озынлыкта IV техник категориягә ия булган, асфальт-бетон өслекле булган, җирлекнең торак пунктлары арасында элемтәне тәэмин итә.

Каратун авыл җирлеге чикләрендәге автомобиль юлларының исемлеге һәм озынлыгы 2.6.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.6.1 Таблица

Каратун авыл җирлегенең автомобиль юллары исемлеге

№ т/б	Юл исеме	Озынлыгы (җирлек чикләрендә), км	шул исәптән		
			асфальт-бетон	күчмә	грунт
Региональ яисә муниципальара әһәмияттәге автомобиль юллары					
1	Олан-Каратун Авылы»	1,58	1,58	-	-
2	Свияжский – Кормаш Авылы»	0,48	0,48	-	-
3	« Казан – Ульяновск "- Апас – "Олан-Каратун"»	2,4	2,4	-	-
4	«Каратун-Чирмешән-Зур Подберезье»	1,1	1,1	-	-
5	«Олан - Каратун " – Морзалар-Ябалак»	1,2	1,2	-	-
	Барлыгы:	**6,76**	**6,76**	**-**	**-**

Тимер юл транспорты

Җирлекнең көнбатыш өлешендә 4,2 км озынлыктагы «Карамалы Тау – Чынлы» Горький тимер юлы участогы уза. Каратун тимер юл станциясе дә бар.

Юл буе сервисы

Каратун авыл җирлеге территориясендә Каратун АКП поселогында «Казан – Ульяновск» - Апас «Олан – Каратун» автомобиль юлы буенда автозаправка станциясе, шулай ук «Олан-Каратун»автомобиль юлы буенда Каратун тимер юлында техник хезмәт күрсәтү станциясе урнашкан.

Торбаүткәргеч транспорт

Торбаүткәргеч транспорты-сыек, газ барлыкка китерүче яки каты ярымпродуктларны торбаүткәргечләр буенча тапшыручы (күчерүче) үзенчәлекле транспорт төре. Җирлекнең көнбатыш өлешендә «Холмогоры – Клин» магистраль нефтьүткәргече һәм Буа шәхәренә магистраль газүткәргече үтә.

2.7. Инженерлык инфраструктурасы

2.7.1. Су белән тәэмин итү

Каратун авыл җирлеге авыл халкы хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итү өчен җир асты суларын куллана. Халык артезиан скважиналарыннан, төзекләндерелгән чишмәләрдән, үз кое һәм скважиналардан 10-20 м тирәнлектәге су белән файдалана.

Торак пунктларны су белән тәэмин итү системасы корылмалары су алу скважиналарыннан, суэтем башняларыннан һәм суүткәргеч челтәрләрдән тора. Каратун авыл җирлегенең су белән тәэмин итү системасы корылмалары турында гомуми мәгълүмат 2.7.1.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

2.7.1.1 Таблица

Атамасы авыл җирлеге торак пункт	Су белән тәэмин итү чыганагы, шт.	Насос җиһазларының җитештерүчәнлеге м³/сәгәтенә	саны,сыйдырышы, шт.	Суүткәргеч челтәрләренең озынлыгы, км
Каратун авыл җирлеге	**6**		**4**	**22,91**
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Арт.скважина - 3	ЭЦВ6-10-110	3х25	9,610/3,0
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Арт.скважина - 3	ЭЦВ6-10-110	3х25	4,5/0,3
Морзалар авылы	Арт.скважина - 5	ЭЦВ6-10-110	4х25	4,620/-
Свияжский бистәсе	Арт.скважина-2	ЭЦВ6-10-110	2х25	4,180/-

Су скважиналар белән алына. 1 күтәрелештәге насос станциясе Су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән, скважиналар Тамагы павильон белән ябылган. Скважинадан су башнясына, аннан су челтәренә үзлегеннән килә һәм кулланучыларга тапшырыла. Чистарту корылмалары, суны исәпкә алу узелы юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә.

Химик состав буенча су гидрокарбонат магниево-кальций һәм СанПин 2.1.4.1074-01 «эчәргә яраклы су»таләпләренә җавап бирә.

Су белән тәэмин итү системасы түбән басымлы, хуҗалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяҗларны канәгатьләндерүне исәпкә алып кабул ителгән. 63,110 мм диаметрлы ПНДТАН суүткәргечләр салынган, яхшы хәлдә, алыштыру таләп ителми.

Су башнясы торак пунктны су белән тәэмин итүне көйли, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасы саклый.

Агросәнәгать комплексы объектларын (фермалар, кошчылык фермалары, «Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ) су белән тәэмин итү үз чыганакларыннан (артезиан скважиналары) башкарыла.

Суүткәргеч челтәренең проблемалы характеристикалары :

– су челтәренең тузган участокларын үз вакытында алыштыру, шуңа бәйле рәвештә еш аварияләр һәм агулар була;

– су үткәргечләр тузган аркасында икенчел су пычрану ;

– торак төзелешенең су чыгымнарын исәпкә алу приборлары белән тәэмин ителешенең җитәрлек дәрәҗәдә булмавы.

2.7.2. Канализация

Каратун авыл җирлегендә Үзәкләштерелгән ташландык суларны агызу системасы юк. Күп фатирлы йортлар һәм социаль, мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү объектларыннан агынты сулар септикка җыела.

Йорт яны җир кишәрлекләре булган шәхси йортларда яшәүче халык гидроизоляция дәрәҗәсе җитәрлек булмаган септик яки чокырлы чокырлардан файдалана, бу исә Территория пычрануга китерә.

Җирлек территориясендә яңгыр канализациясе юк. Яңгыр һәм кар суларын бүлеп бирү җайга салынмый һәм гамәлдәге рельефның түбәнәйтелгән урыннарына гамәлгә ашырыла.

2.7.3. Территорияне санитар чистарту

Әлеге бүлектә каты һәм сыек көнкүреш калдыкларын , җыю, бетерү, зарарсызландыру, шулай ук поселок территорияләрен җыештыру мәсьәләләрен оештыру карала.

Атмосфера һавасын, су ресурсларын саклау, зарарлы йогынты чыганакларын ачыклау, утильләштерелмәгән сәнәгать калдыкларын бетерү, зарарсызландыру мәсьәләләре «әйләнә-тирә мохитне саклау»бүлегендә карала.

Гамәлдәге төзелеш каты коммуналь калдыклар барлыкка килү чыганагы булып тора. Аларны шартлы рәвештә 4 һәм 5 класслы куркыныч калдыкларына кертергә мөмкин.

Каратун авыл җирлеге территориясендә каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен 24 контейнер урнаштырылган, Свияжский бистәсендә – 2 мәйданчык, каты көнкүреш калдыкларын җыю өчен 5 контейнер урнаштырылган. Авыл җирлегенең башка торак пунктларында яшәүчеләр (Каратун АКП бистәсендә, Морзалар авылында) шәхси йорт җыентыкларыннан чүп-чар җыюны турыдан-туры чүп-чар транспортының кабул итү бункерына (ККК «капчык» җыю системасы) ташый. Үзәкләштерелгән каты көнкүреш калдыкларын җыю «Чиста район» ҖЧҖнең махсус автотранспорты көче белән башкарыла һәм Чүри-Бураш авыл җирлеге территориясендә урнашкан Апас авылы ТКК полигонына чыгарыла.

Калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схеманы эшләү кысаларында, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү (Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары белән расланган)гамәлдәге каты көнкүреш калдыклары полигоннарының калдык ресурсын билгеләү буенча инструменталь чаралар үткәрелде. Бу үлчәүләр буенча Апас каты көнкүреш калдыклары полигонының кертелгән куәтләреннән калган ресурс 37,253 мең куб. м тәшкил итә.

Авыл җирлеге территориясендә генә чүплекләр юк.

Авыл җирлеге территориясендә тирес барлыкка килү чыганагы булып кош фермасы (3000 үрдәк) һәм халыкның шәхси ярдәмче хуҗалыклары тора. Авыл җирлеге территориясендә тирес саклау урыннары юк. Терлекчелек калдыклары вакытлыча ферма территориясендә, йорт яны участокларында бортлана, алга таба органик ашлама буларак файдаланыла.

Шулай ук авыл җирлеге территориясендә 1 себерязвалы үләт базы бар.

2.7.4. Җылылык белән тәэмин итү

Хәзерге хәле

Каратун авыл җирлеге, нигездә, утар төзелешендәге шәхси йортлар белән төзелгән.

Утарларын җылыту түбән басымлы табигый газда эшләүче 2 яки бер контурлы шәхси көнкүреш казаннарын җылылык белән тәэмин итүнең локаль чыганакларыннан башкарыла.

Авыл җирлегенең иҗтимагый оешмалары (мәктәпләр, мәдәният йорты,СК) 100 кВт һәм аннан да ким булмаган автоном котельныйлардан файдалана. Табигый газ пар казаннары һәм шәхси газ казаннары өчен ягулык булып тора.

Каратун авыл җирлегенең җылылык белән тәэмин итү системасы җиһазларының составы һәм казаннарның характеристикасы турында мәгълүматлар юк.

2.7.5. Газ белән тәэмин итү

Хәзерге хәле

Хәзерге вакытта Каратун авыл җирлеген газ белән тәэмин итү югары басымлы магистраль газүткәргечтән, бүлгеч газүткәргечләр һәм газ тарату станциясе аша башкарыла.

Табигать газы Каратун авыл җирлегенең торак пунктларына югары басымлы газүткәргечләр буенча «Каратун» ГРСыннан алып газ бүлү пунктларына кадәр җибәрелә. Аннан соң турыдан-туры кулланучыга басым түбән булган челтәрләр буенча.

Авыл җирлегенә хезмәт күрсәтүче ГРС характеристикалары

2.7.5.1 Таблица

ГРС исеме	Р проект	Р исәп	Q проект	Q фактта	Q исәп
Каратун	0,6 МП	0,6 МП	Сәгатенә 3,0 мең куб. м	Сәгатенә 1,75 мең куб. м.	Сәгатенә 3,89 мең куб. м.

«Каратун» ГРС җитештерүчәнлекне арттыру белән реконструкцияләү кирәк.

Авыл җирлегендә газ куллану

2.7.5.2 Таблица

номерлы пп	Газ кулланучылар	Басымы Р, МПа	Куллану Q, куб. м/сәг
1	Свияжский – 1	0,59	333,3
2	Свияжский – 2	0,59	333,3
3	Биеш	0,59	266,2
4	Каратун АКП	0,59	363,1
5	Каратун тимер юл станциясе	0,58	965,6
6	Каратун-1	0,6	21,6
7	Каратун-3	0,6	21,6

2.7.6. Электр белән тәэмин итү

Каратун авыл җирлеген электр белән тәэмин итү 2.7.6.1 таблицасында бирелгән югары вольтлы подстанцияләрдән башкарыла.

2.7.6.1 Таблица

Буа электр челтәрләре подстанцияләре буенча мәгълүматлар

Урнашу урыны	ПС диспетчерлык номеры	Подстанция көчәнеше	Трансформаторларның Ном. егәрлеге, кВА	ПС, кВА туклану үзәкләренең егәрлекләре резервы
ТР, Апас р-н, Каратун авыл җирлеге	Каратун ПС»	110/35/10	10000/10000	0

Каратун авыл җирлеге территориясендә 10 трансформатор подстанциясе урнашкан, 2.7.6.2 таблица

2.7.6.2 Таблица

№ т/б	Диспетчер КТП номеры	Көчәнеше, кВ	КТП егәрлеге, кВА	КТП егәрлекләре резервы, кВА
1	**№ 523**	10/0, 4 кВ	63	0,00
Биеш				
1	№ 154	10/0, 4 кВ	250	120,00
2	№ 153	10/0, 4 кВ	400	28,00
Дәуләки				
1	№ 129	10/0, 4 кВ	250	91,00
2	№ 130	10/0, 4 кВ	160	26,00
3	№ 131	10/0, 4 кВ	250	66,00
4	№ 200	10/0, 4 кВ	-	-
5	№ 176	10/0, 4 кВ	160	0,00
6	№ 133	10/0, 4 кВ	400	111,00
7	№ 132	10/0, 4 кВ	160	24,00
Колчык				
1	№ 110	10/0, 4 кВ	60	18,00

Районны электр белән тәэмин итү ВЛ-10 кВ һава линияләре белән башкарылды.

тимер-бетон һәм агач т/б кертеп куелган терәкләр тибы Физик халәте канәгатьләнерлек. Терәкләрне алыштыру кирәк түгел. Электр энергиясен тапшыруның барлык линияләре дә резервлана.

Каратун авыл җирлеге электр челтәрләрен схемалы хәл итүнең гамәлдәге тибы-кольцевая һәм радиальная. Әлеге схемалар торак пунктларны һәм сәнәгать производстволарын электр белән тәэмин итү категориясен кирәкле дәрәҗәдә тәэмин итә һәм көчле үзгәрешләр таләп итми.

РФ Хөкүмәтенең 31.08.06 ел, № 530 карары нигезендә, актив һәм реактив егәрлекне куллану нисбәтенең мәгънәләрен исәпләү тәртибе расланган әлеге кулланучыда косинусның әлеге әһәмиятен саклап калу чараларын күздә тотарга кирәк. Актив һәм реактив егәрлек арасындагы мөнәсәбәтләр аермасы үзгәргән очракта, φ косинусын 0,94 чикләрендә тоту чараларын күздә тотарга.

Югары вольтлы җиһазларны саклау өчен Каратун авыл җирлеге станцияләрендә төрле саклау һәм автоматикалар урнаштырылган: көч трансформаторларында: газ яклавы, дифференциаль ток яклавы, Максималь

ток саклау,елыну һәм авырлык артып китүдән яклау, май дәрәҗәсен төшерүдән саклау, көчәнеш югалудан саклану.

2.7.7. Эз токлы челтәрләр

Гамәлдәге нигезләмә:

Хәзерге вакытта Биеш авыл җирлеген телефонлаштыру автоматик телефон станциясеннән алып барыла.

Чыбык үткәргечле тапшыру станциясенең, радиоузелларның урнашу урыны турында мәгълүматлар юк.

Элемтә шкаф системасы буенча турыдан-туры туклану зонасы белән оештырылган. Линия хуҗалыгы – кабель-һава, траншеяда, кабель канализациясендә һәм һава буенча терәк кабельләре белән башкарылган. Биеш авыл җирлеге торак пунктларының гаилә коэффициенты 3,5 кеше кабул итте. Утарда бер йортка бер телефон кабул ителде.

Телефон станцияләре Россиянең бөтен территориясе белән шәһәрара элемтәләрне тәэмин итәләр, шулай ук халыкара сөйләшүләр, шул исәптән СНГ илләрен дә. Шәһәрара элемтә җепселле-оптик тапшыру линиясе белән оештырылган. ТР буенча җитәрлек санда каналлар кулланырга мөмкинлек бирә торган физик божра оештырылды. Абонентлар өчен 9 халыкара һәм шәһәрара элемтә операторы сайлау мөмкинлеге бирелә.

«Таттелеком» ААҖ тәкъдим иткән мәгълүматларга караганда, азотлы челтәрләрне алыштыру һәм яңа төзү планлаштырылмый.

2.8 Территорияне инженер әзерләү

Район территориясен инженер әзерләү максатлары һәм бурычлары

Торак урыннар территорияләрен инженерлык ягыннан әзерләүнең максаты-территориянең физик характеристикаларын яхшырту, нәтиҗәле гражданлык һәм сәнәгать төзелеше өчен шартлар тудыру.

Инженер әзерләүнең төп бурычы-район территориясен начар физик-геологик процессларның, су басу һәм ташкыннар вакытында су басу, грунт суларының дәрәҗәсен күтәрү, грунт утырту һәм хәрәкәтләнү процессларының йогынтысыннан саклау.

Инженерлык әзерләү буенча чаралар составы, торак урынның планлаштырылган оештырылуын исәпкә алып, үзләштерелә торган территориянең (рельеф, грунт шартлары, су басу дәрәҗәсе, сазлык һ.б.) табигый шартларына бәйле рәвештә билгеләнә. Кайбер очракларда инженерлык әзерлеге буенча чаралар архитектура-планлаштыру структурасын һәм торак урыннарның пространство композициясен билгели.

2.8.1. Хәзерге хәле

«Табигый шартлар һәм ресурслар» 1 П.1 бүлеге һәм «куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы» СНиП 22-01-95 5 бүлеге нигезендә, җирлекнең табигый шартлары «гади»буларак бәяләнә.

2.8.1 таблицасында җил юнәлешенең кабатлануы һәм кышкы чорда

явым-төшем саны тәкъдим ителгән.

2.8.1 Таблица

Ай	Җил юнәлешләре кабатлана								Явым-төшем саны (мм)
	С	В	В	ЮВ		З	З	СЗ	
Октябрь	8	5	3	6	25	9	9	15	45,7
Ноябрь	7	4	6	8	27	9	7	12	36,6
Декабрь	5	3	6	0	30	3	5	8	33,6
Гыйнвар	5	3	6	0	30	0	6	10	31,6
Февраль	6	5	7	3	25	7	17	10	24,6
Март	6	5	8	2	28	8	5	8	22,6

2.8.1 күренгәнчә, кышкы чорда преобладают көньяк җил, алар тәшкил итә, уртача алганда, 28%. Бу исә кар көртләренә киң юнәлештәге юллар салынуы турында сөйли.

Каратун авыл җирлеге территориясендә түбәндәге куркыныч табигый процесслар чагылган:

- эрозия процесслары;
- су төшү;
- сейсмик;
- кар көртләре.

Эрозия һәм сөзәклек процесслар

Сулыкларның эрозия эшчәнлеге территориянең су бүлү массивларын бүлүче промоин һәм чокырлар барлыкка китерүдән гыйбарәт.

Авыл җирлеге территориясендә даими су кушылдыклары (инешләр һәм елгалар), эрозия эшчәнлеге барышында һәм геологик-геоморфологик факторларга карап, еш кына өске грунт массивлары өзелүгә китерә торган яр буйларын юдыралар.

Авыл җирлеге территориясендә чокыр-балка челтәре начар үсеш алган.

Су басу (су төшү) зоналарына керә торган территорияләр

ГОСТ 22.03-95 нигезендә " гадәттән тыш хәлләрдә куркынычсызлык. Табигый гадәттән тыш хәлләр. Терминнар һәм билгеләмәләр, су астында территориянең язгы ташу яки ташу чорында су белән каплануын аңлыйлар. Су басу зонасы-Үзәннең үткәрүчәнлек сәләте белән чагыштырганда, су агымын арттыру нәтиҗәсендә су белән каплана торган территория. Ихтимал, су басу зонасы - су төшү зонасы барлыкка килергә мөмкин булган территория. Су басу – җир асты сулары дәрәҗәсен күтәрү, территорияне нормаль файдалануны, анда урнашкан объектларны төзү һәм эксплуатацияләүне боза.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 29.08.2013 ел, №1625-р боерыгы белән расланган язгы ташу чорында мөмкин булган су басу (су басу) зоналарына керә торган торак пунктлар исемлеге буенча Каратун авыл җирлеге территориясендә су басу (су төшү) зонасына керә торган торак пунктлар юк.

Әмма авыл җирлеге чикләрендә су басу процесслары үсү мөмкин. Су басу процессларына Каратун авыл җирлеге территориясен дренлаштыручы елга үзәненең төп һәм Түбән өлешләре дә дучар ителә. Биредә җир асты сулары сезонлы һәм күпьеллык тирбәлеш кичерә торган дүртенче су аллювиаль комплексына, җир асты сулары биеклеге 10-15 м дан артмаган территорияләрдә керә.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре нигезендә, су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турында белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу һәм су басу зоналары чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта Апас муниципаль районының Каратун авыл җирлегендә су басу һәм су басу зоналары чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

сейсмиклык

Авыл җирлеге территориясе Токмово сводының Көнчыгыш кушылдыгы Казан-Киров прогибы белән кушылган зонага карый.

14.13330.2011 СНиП 11-7-81* СНиП 11-7-81 * хәзерге вакытта гамәлдә булган «сейсмик районнарда төзү» СП 14.13330.2011 нигезендә, Урта грунт шартлары өчен җирлек территориясе 6 баллы сейсмик зонага керә (В картасы). Карала торган территориядә төзелеш төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

Кар көртләре

Апас муниципаль районының Каратун авыл җирлеге IV кар районына карый. Шуңа да юлларда кар көртләре сирәк түгел.

Әлеге проектның ҖЧҖ бүлегендәге климатик характеристикалар күрсәткечләре буенча, елның кышкы чорында иң күп бураннар ноябрь һәм гыйнвар айларында була, ә кар катламы дәрәҗәсе март уртасына кадәр җитә.

2.8.2. Район территориясенә табигый йогынтыларның куркынычлыгын комплекслы бәяләү

Карала торган территориядәге куркыныч процессларны комплекслы бәяләү үзләштерү өчен уңайлы җирлекләр бүлеп бирергә һәм территорияне яңа төзелеш өчен үзләштерүнең максатчанлыгын билгеләргә мөмкинлек бирә. Бу максат белән проектлау этабында авыл җирлеге карамагында булган табигый процессларның катлаулылыгын һәм куркынычлыгын бәяләү башкарыла.

«Табигый шартлар һәм ресурслар» 1 П.1 бүлеге һәм «куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы» СНиП 22-01-95 5 бүлеге нигезендә, җирлекнең табигый шартлары «гади»буларак бәяләнә.

Табигый шартларның әлеге бәясен алга таба да территорияне үзләштергәндә исәпкә алырга кирәк.

Киләсе этапта табигать процессларының гомумиләштерелгән куркыныч категориясен ачыклау үткәрелә.

Куркыныч табигать процессларын куркынычлылык категориясенә туры китереп һәм элементар математик аппаратны куллану өчен тәртипкә китерү өчен, чөнки күрсәткечләрне ранжлау кулланыла торган критерийларны төгәл үлчәү таләп ителми.

Моның өчен һәр куркынычлык категориясенә тиешле ранг бирелә: "гадәттән тыш куркыныч процесслар «категориясен» 4 «рангын, ә» умеренно опасные «категориясен» 1 «(2.8.2 таблица) бирәбез.

2.8.2 Таблица

Табигый процессның куркыныч категориясе	бик куркыныч (катастрофик)	бик куркыныч	куркыныч	уртача куркыныч
Ранг	4	3	2	1

Шулай итеп, СНиП 22-01-95 кушымтасы һәм тәкъдим ителгән ранжирование нигезендә муниципаль берәмлек территориясендә бара торган табигый процессларның куркынычлык категорияләрен чагылдыручы саннар җыелмасы алына (2.8.3 таблица).

2.8.3 нче Таблица

	Куркыныч табигый процесслар		
	сейсмиклык	Су төшү	Эрозион процесслар
Ранг	1	1	1

Табигый процессларның гомумиләштерелгән куркыныч категориясенең санлы әһәмиятен билгеләү өчен урта арифметика әһәмиятен исәпләү методикасын кулланабыз.

«1»авыл җирлеге территориясендә табигый процессларның гомумиләштерелгән куркыныч категориясе саны. Тәкъдим ителгән ранжировка нигезендә, бу җирлек территориясендә табигый процессларның гомумиләштерелгән куркыныч категориясе «уртача куркыныч»категориясенә туры килә дигән сүз. Димәк, районның торак пунктлары территориясендә аларны үстерү өчен билгеләнгән тискәре йогынты ясаячак чараларны гына үткәрү таләп ителә.

Җирлек территориясенә табигый процессларның йогынтысын комплекслы бәяләү үткәргәндә, нәтиҗәле ысул буларак, картографик алым сайланырга мөмкин.

Картографик метод район территориясендә таралышы булган куркыныч табигать процесслары турындагы мәгълүматларны гомумиләштерүгә, системалаштыруга һәм пространство ягыннан

локальләштерүгә нигезләнгән һәм соңгыларын визуализацияләүгә юнәлтелгән.

Визуализация нигезендә район территориясенә табигый процессларның йогынтысын чагылдыра торган карта булдыру ята. Картада шулай ук куркынычның уртача категориясенә карамастан, куркыныч табигать процессларының йогынтысын киметүгә юнәлтелгән чаралар үткәрү мөмкинлеген исәпкә алырга кирәк булган җирлек территориясе участоклары да чагылыш таба.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, проектлауның алдагы стадияләрендә табигать процессларының кеше тормышына йогынтысын бәяләүнең һәм тикшеренүләрнең җентекле дәрәҗәсе кирәк.

3. КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕНЕҢ 2040 ЕЛГА КАДӘР ҮСЕШ ЮНӘЛЕШЛӘРЕ. ТЕРРИТОРИАЛЬ ПЛАНЛАШТЫРУ БУЕНЧА ЧАРАЛАРНЫ НИГЕЗЛӘҮ

3.1. Фаразланган халык саны

Демографик сәясәтне, шул исәптән халык саны фаразын, республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Районда халык саны үзгәрү тенденциясе 2030 елга кадәр Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеше стратегиясендә һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә күрсәтелгән.

Каратун авыл җирлегендә халык санының гомуми фаразы, әлеге стратегияләрне исәпкә алып, 2017 ел башына халык саны, төп яшь төркемнәре, балалар һәм яшүсмерләр саны, шулай ук туган, вафат булган, килгән һәм киткән кешеләр саны турында мәгълүматлар нигезендә үтәлгән.

Фараз нигезендә Каратун авыл җирлегендә генераль планны тормышка ашыруның беренче чиратта 2794 кеше, Генераль планны тормышка ашыруның исәп – хисап чорына (2040 ел) 3031 кеше тәшкил итәчәк.

Халыкның гомуми саны, шулай ук балалар яшендәге халык саны фаразлары 3.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.1.1

Каратун авыл җирлегенең даими халык саны фаразы, кеше

Территориянең исеме	**Халык саны (кеше)**														
	2017					**2025**					**2040**				
	Барлыгы	**шул исәптән:**				**Барлыгы**	**шул исәптән:**				**Барлыгы**	**шул исәптән:**			
		1 яшькә кадәр	**1-6 яшь**	**7-15 яшь**	**16-17 яшь**		**1 яшькә кадәр**	**1-6 яшь**	**7-15 яшь**	**16-17 яшь**		**1 яшькә кадәр**	**1-6 яшь**	**7-15 яшь**	**16-17 яшь**
Каратун авыл җирлеге	**2710**	**29**	**150**	**192**	**32**	**2794**	**54**	**190**	**284**	**61**	**3031**	**29**	**207**	**307**	**94**
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	1158	12	69	66	14	1153	22	74	136	21	1153	8	72	118	42
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	433	6	19	29	6	437	9	31	22	10	437	4	19	37	11
Морзалар авылы	540	8	28	45	6	620	12	45	63	15	800	10	70	79	21
Свияжский бистәсе	579	3	34	52	6	584	11	40	63	15	641	7	46	73	20

3.2. Икътисадый үсеш

Каратун авыл җирлегенең үсеш юнәлешләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Апас муниципаль районының, Каратун авыл җирлегенең социаль-икътисади үсеш стратегияләре, региональ һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе»расланды.

Расланган стратегия кысаларында Апас муниципаль районы, аерым алганда Каратун авыл җирлеге Казан икътисадый зонасында калдыклар белән эш итү системасын оештыру проектын тормышка ашыру территориясе булып тора.

3.2.1 Сәнәгать җитештерүен үстерү

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән түбәндәге чаралар каралган:

– җитештерүне [1]оптимальләштерү, мондый объектларның санитар-яклау зонасын киметү максатыннан: » Тегү цехы«, «Апас МСОсы» пилорама, Кузня (металл келәме), «Втормет-Индустрия» ҖЧҖ, металл ватыкларын кабул итү пункты, «Апасагрохимсервис» ААҖ, ашлама склады 80 т, «Техцентр» ҖЧҖ, төзелеш техникасын саклау һәм хезмәт күрсәтү базасы, «Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ, " стоянка с/х машина.

– санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне үтәп, сәнәгать җитештерүен үстерү өчен шартлар тудыру максатыннан оештыру чарасы;

– "ВАМИН" ХК ЯАҖ сөт комбинаты территориясен рекультивацияләү»;

– Каратун ст. т/д. җитештерү базасы территориясен («Волгодорстрой " ҖЧҖ) рекультивацияләү;

– Каратун ХПП поселогында урнашкан «Буа шикәр заводы» ААҖнең җитештерү-склад базасы территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ст. т/п. җитештерү-склад базасы территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ХПП поселогында җитештерү-склад базасы территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ст. т/п. торак-склад объекты территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ст. т. п. төзелеш цехы территориясен рекультивацияләү;

– Свияжск бистәсендә җитештерү базасы территориясен рекультивацияләү;

– җитештерү базасы территориясен рекультивацияләү (ИП Гарифуллина Г. Н.).

[∈]бъекта объектны оптимизацияләү-ул архитектура-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрү.

Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар 3.2.1 таблицасында күрсәтелгән.

3.2.2 Агросәнәгать комплексы үсеше

Каратун авыл җирлегенең агросәнәгать комплексын үстерү максатларында Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән түбәндәге чаралар каралган::

– Свияжск бистәсендә кошчылык фермасын (3000 данә үрдәк) җитештерүне оптимальләштерү, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр кыскарту максаты белән;

– Каратун ХПП поселогында гамәлдәге дуңгыз фермасын рекультивацияләү.

Каратун авыл җирлегенең агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар 3.2.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.2.1

Каратун авыл җирлегендә сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Тегү цехы	Оптимальләштерү	га	0,05		+		Апас МР СТП
2	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	«Апас МСО» ТАПС "пилорама" ЯАЖ	Оптимальләштерү	га	0,73		+		Апас МР СТП
3	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Тимерчелек	Оптимальләштерү	га	0,09		+		Апас МР СТП
4	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	"Втормет-Индустрия» ҖЧЖ металл ватыкларын кабул итү пункты	Оптимальләштерү	га	0,54		+		Апас МР СТП
5	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	"Апасагрохимсервис" ААҖ минераль ашламалар склады 80 т	Оптимальләштерү	га	2,01		+		Апас МР СТП
6	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	"Техцентр" ҖЧЖ»	Оптимальләштерү	га	4,23		+		Апас МР СТП

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
7	Свияжский бистәсе	"Апас авыл хуҗалыгы" ҖЧҖ»	Оптимальләштерү	га	3,28		+		Апас МР СТП
8	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен перспектив мәйданчык 5 класс куркынычтан да югары түгел	Оештыру чарасы	га		2,74	+		Апас МР СТП
9	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен перспектив мәйданчык куркынычлылык классыннан югарырак түгел	Оештыру чарасы	га		1,95	+		Апас МР СТП
10	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен перспектив мәйданчык 5 класс куркынычтан да югары түгел	Оештыру чарасы	га		3,89	+		Апас МР СТП
11	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	«ВАМИН " ХК ЯАЖ сөт комбинаты»	Рекультивация	га	3,06		+		Апас МР СТП

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
12	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Буа шикәр заводы " ААҖнең җитештерү-склад базасы»	Рекультивация	га	1,85		+		Апас МР СТП
13	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Җитештерү-склад базасы	Рекультивация	га	0,1		+		Апас МР СТП
14	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Җитештерү-склад базасы	Рекультивация	га	2,43		+		Апас МР СТП
15	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Коммуналь-склад объектлары	Рекультивация	га	0,44		+		Апас МР СТП
16	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Төзелеш цехы	Рекультивация	га	0,49		+		Апас МР СТП
17	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Җитештерү базасы («Волгодорстрой " ҖЧҖ»)	Рекультивация	га	1,59		+		Апас МР СТП
18	Свияжский бистәсе	Җитештерү базасы	Рекультивация	га	1,59		+		Апас МР СТП
19	Свияжский бистәсе	Җитештерү базасы (ИП Гарифуллина Г.Н.)	Рекультивация	га	0,62		+		Апас МР СТП

Таблица 3.2.2

Каратун авыл җирлегендә агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Свияжский бистәсе	Кошчылык	Оптимальләштерү	корылма	1	-	+	-	Апас МР СТП
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Дуңгыз фермасы	Рекультивация	га	1,68	-	+	-	Апас МР СТП

3.2.3 Урман комплексын үстерү

Каратун авыл җирлегенең генераль планы, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар һәм документлар белән Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары исәп-хисап чорына кадәрге чорда каралмый.

3.3. Торак инфраструктурасын үстерү

Торак зоналарны оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү-генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыруның расланган схемасы нигезендә, 2025 елга Апас муниципаль районы халкын торак белән тәэмин итү 1 кешегә 33,7 кв.м, 2040 елга – 1 кешегә 34,3 кв. м тәшкил итәчәк.

Фараз буенча Каратун авыл җирлегендә 2025 елга 2794 кеше, 2040 елга 3031 кеше яшәячәк.

Моннан чыгып, 2025 елга торак төзелеше күләме 19,11 мең кв. м тәшкил итәчәк, 2026 елдан 2040 елга кадәр – 9,81 мең кв. м.

Торак төзелешенең күрсәтелгән күләмнәрен урнаштыру өчен кирәкле территорияләрне исәпләү максатларында торак йортның уртача күләме 150 кв. м, торак төзелешенә бер җир участогының уртача күләме-10 га.

Каратун авыл җирлеге территориясендә кирәкле торак төзелеше иске торак йортларны сүтү, шулай ук Каратун, Каратун ХПП п., Морзалар авылы һәм Свияжский бистәсе торак пунктлары эчендәге буш территорияләрдә йортлар төзү хисабына башкарылачак.

Таблица 3.3.1

Каратун авыл җирлегенең торак инфраструктурасын үстерүгә ихтыяҗ

Атамасы	Хәзерге хәле		Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)		
	Тәэмин ителеш (кв.м/кеше гә)	**Торакның гомуми мәйданы-мең кв. м.**	**Тәэмин ителеш (кв.м/кеше гә)**	**Торакның гомуми мәйданы-мең кв. м.**	**Чорда яңа торак төзелеше, мең кв. м.**	**Тәэмин ителеш (кв.м/кеше гә)**	**Торакның гомуми мәйданы-мең кв. м.**	**Чорда яңа торак төзелеше, мең кв. м.**
Каратун авыл җирлеге, шул исәптән:	**27,7**	**75,05**	**33,7**	**94,16**	**19,11**	**34,3**	**103,96**	**9,81**
- *даими халык өчен*	*27,7*	*75,05*	*33,7*	*94,16*	*19,11*	*34,3*	*103,96*	*9,81*
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	**26,4**	**30,53**	**33,7**	**38,86**	**8,33**	**34,3**	**39,55**	**0,69**
- *даими халык өчен*	*26,4*	*30,53*	*33,7*	*38,86*	*8,33*	*34,3*	*39,55*	*0,69*
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	**27,8**	**12,04**	**33,7**	**14,73**	**2,69**	**34,3**	**14,99**	**0,26**
- *даими халык өчен*	*27,8*	*12,04*	*33,7*	*14,73*	*2,69*	*34,3*	*14,99*	*0,26*
Морзалар авылы	**33,3**	**18,01**	**33,7**	**20,89**	**2,88**	**34,3**	**27,44**	**6,55**
- *даими халык өчен*	*33,3*	*18,01*	*33,7*	*20,89*	*2,88*	*34,3*	*27,44*	*6,55*
Свияжский бистәсе	**25**	**14,47**	**33,7**	***19,68***	**5,21**	**34,3**	**21,99**	**2,31**
- *даими халык өчен*	*25*	*14,47*	*33,7*	*19,68*	*5,21*	*34,3*	*21,99*	*2,31*

Искәрмә: халыкны торак белән тәэмин итү, гомумән алганда, авыл җирлеге һәм торак пунктлар буенча Даими халыкка торак фондының гомуми мәйданына (икенче торакны һәм ташландык торакны исәпкә алып) карата алынган.

3.4. Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү

3.4.1 Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү

Каратун авыл җирлеге Генераль планының төп максатларыннан берсе-халыкка хезмәт күрсәтү учреждениеләренә ихтыяҗны канәгатьләндерү, фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, шулай ук барлык халыкка хезмәт күрсәтү объектларының һәркемгә уңайлы булуын тәэмин итү.

Каратун авыл җирлегендә хезмәт күрсәтү объектларын урнаштыру буенча чаралар Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше стратегиясе чараларын исәпкә алып билгеләнгән.

Хезмәт күрсәтү объектларының кирәкле егәрлекләрен исәпләү гамәлдәге нормативлар буенча 3.4.1 таблицасында күрсәтелгән.

2040 елга социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин итү, аларны үстерү чараларын гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 3.4.2 таблицасында күрсәтелгән.

Мәгариф оешмалары

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы проекты белән, беренче чиратта, Каратунның «Гөлчәчәк «балалар бакчасында капиталь ремонт тәкъдим ителә. Бүгенге көндә әлеге чара тормышка ашырылган.

Каратун авыл җирлегенең генераль планы буенча, беренче чиратта, Каратун ст.т. п. да 50 урынлы балалар бакчасы төзү тәкъдим ителә.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм Каратун авыл җирлегенең генераль планы белән Каратун ст.Д. т. п. да балалар иҗаты түгәрәкләрен өстәмә рәвештә 216 урынга исәпләнгән гомуми белем бирү учреждениесе базасында оештыру каралган.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм генераль план белән, беренче чиратта, Каратунның тимер юл станциясенең 291 урынга булган урта гомуми белем бирү мәктәбен реконструкцияләү тәкъдим ителә.

Медицина оешмалары

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы проекты белән Каратунтимер юл станциясе бистщсендә фельдшер-акушерлык пунктының яңа төзелеше тәкъдим ителә. Бүгенге көндә әлеге чара тормышка ашырылган.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы ФАПны яңа балалар бакчасы бинасына күчерү тәкъдим ителә. Бүгенге көндә Зөя бистәсендә яңа модульле ФАП төзелде, әлеге чарага ихтыяҗ юк.

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеш планы нигезендә

Мурзино авылында типлаштырылган проект нигезендә 15 кеше йөри торган фельдшер-акушерлык пунктын сүтү һәм яңа төзү каралган.

Мәдәни-ял итү учреждениеләре

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы морза авылында авыл мәдәният йортын капиталь ремонтлау тәкъдим ителә. Бүгенге көндә әлеге чара тормышка ашырылган.

Шулай ук Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән Каратун станциясенең т/д бистәсендә урнашкан китапханәнең куәтен 6200 данәгә арттыру тәкъдим ителә.

Физик культура һәм спорт объектлары

2025 елга спорт залларын төзүдә халыкның норматив ихтыяҗы 816 кв. м тәшкил итә, 2040 елга өстәмә 83 кв.м. идән мәйданы.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә, беренче чиратта, Каратун станциясенең т/ю п. да генераль план нигезендә, типлаштырылган проект нигезендә, 1080 кв. м мәйданлы физкультура-сәламәтләндерү комплексы төзү каралган.

2025 елга яссылык корылмаларының яңа төзелешенә халыкның норматив ихтыяҗы 2747 кв. м тәшкил итә, 2040 елга – өстәмә 462 кв.м. идән мәйданы.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы проекты белән Морзино авылында 1092 кв. м егәрлекле яссылык корылмасы төзү тәкъдим ителә.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән беренче чиратта, 1655 кв. м егәрлекле Свияжск Бистәсе яссылык корылмасын төзү тәкъдим ителә.

Сәүдә предприятиеләре

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән Мурзино авылында 115 кв.м. га, беренче чиратта 53 кв. м. га сәүдә предприятиесен төзү тәкъдим ителә.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән беренче чиратта, Свияжский бистәсендә 65 кв. м. мәйданлы сәүдә предприятиесен төзү тәкъдим ителә.

Җәмәгать туклануы предприятиеләре

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, җәмәгать туклануы предприятиесен Каратун станциясенең т/ю станциясендә проектлана торган җәмәгать үзәгендә 31 утыру урынына урнаштыру тәкъдим ителә.

Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре

Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Каратун станциясенең т/д бистәсендә проектлана торган иҗтимагый үзәк составында гомуми егәрлеге 21 эш урыны булган көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләрен урнаштыру тәкъдим ителә.

Элемтә бүлекләре

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары нигезендә, Генераль план нигезендә, беренче чиратта, Каратун станциясенең т/ю п.да почта бүлекчәсен сүтү һәм яңа төзү каралган.

Полиция

Каратун авыл җирлегендә гамәлдәге хокук тәртибен саклау системасы билгеләнгән нормативка җавап бирә.

Халыкка коммуналь хезмәт күрсәтү

Каратун авыл җирлеге халкының җәмәгать җыюларына ихтыяҗы исәп-хисап чорына 3 прибор тәшкил итәчәк. Генераль план белән, беренче чиратта, Каратун станциясенең т/д бистәсендә проектлана торган иҗтимагый үзәк составында 3 приборга җәмәгать бәдрәфен урнаштыру тәкъдим ителә.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, көнкүреш хезмәте күрсәтү, җәмәгать туклануы предприятиесен урнаштыру, җәмәгать җыештыру, спорт залын Каратун станциясенең т/ю бистәсендә проектлана торган Җәмәгать үзәге бинасында урнаштыру каралган.

Каратун авыл җирлегендә хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү буенча чаралар 3.4.3 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.4.1

Каратун авыл җирлегенең социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектларының кирәкле егәрлеген исәпләү

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Гамәлдәге егәрлек	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Норматив лар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	Саклана торган	Норматив лар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	1-6 яшьлек балалар 85% ы	141	141	162	21	162	176	14	
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	7-17 яшьлек балалар 100%	184	184	419	235	419	475	56	
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	Мәктәп укучыларының 120%	198	198	414	216	414	481	67	
Хастаханәләр	койка	1000 кешегә 13,47 койка	0	0	38	38	38	41	3	
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	сменага бару	Сменага 18,15 кеше килә.	75	75	51	0	75	55	0	
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	1 автомобиль-1000 кеше.	0	0	0,3	0,3	0,3	0,3	0	
Даруханәләр	корылма	1 объект-6,2 мең кешегә	2	2	0	0	2	0	0	
Спорт заллары	кв. м мәйдан идән	1000 кешегә 350 кв. м.	162	162	978	816	978	1061	83	
Яссы спорт корылмалары	кв.м.	1949,4 кв. м. 1000 кешегә	2700	2700	5447	2747	5447	5909	462	
Бассейннар	кв.м. утә-күренмәле су	1000 кешегә 75 кв. м.	0	0	210	210	210	227	17	
Клублар, мәдәният йортлары	урын	150 урын	500	500	419	0	500	455	0	
Китапханәләр	мең данә	8 данә - 1 кешегә	18	18	22,4	4,4	22,4	24,2	1,9	
Кибет	кв.м сәүдә.мәйданы	1000 кешегә 300 кв. м.	676	676	838	162	838	909	71	
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	40 урын-1000 кешегә	90	90	112	22	112	121	9	

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	Кагыйдә	Гамәлдәге егәрлек	Беренче чират (2025 елга кадәр)			Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)			Искәрмә
				Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	Саклана торган	Нормативлар буенча ихтыяҗ	Кирәкле яңа төзелеш	
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	4 эш урыны-1000 кешегә.	0	0	20	20	20	21	1	
Элемтә бүлекләре	корылма	1 объект-0,5-6,0 мең кеше.	1	1	1	0	1	1	0	
Банк бүлекләре, филиаллары	корылма	0,5 объект 1000 кешегә исәпләнгән.	1	1	1	0	1	1	0	
Полиция	участковый	1 участковый-3-3, 5 мең кешегә	1	1	1	0	1	1	0	
Җәмәгать бәдрәфләре	әсбап	1 әсбап-1000 кешегә.	0	0	3	3	3	3	0	

Таблица 3.4.2

Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, социаль-мәдәни һәм коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары белән тәэмин итү, %

Атамасы	**Үлчәү берәмлеге**	**2040 елга нормативлар буенча ихтыяҗ**	**Хәзерге хәле**	**2040 елга саклана торган гамәл**	**2040 елга тәкъдим ителә торган яңа төзелеш**	**Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2040 елга кадәр тәэмин итү), %**
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары	урын	176	141	141	50	108[2]
Гомуми белем бирү оешмалары	урын	475	184	184	291	100
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары	урын	481	198	198	283	100
Хастаханәләр	койка	41	0	0	0	0[3]
Дәвалау-профилактика медицина оешмалары	сменага бару	55	75	60	15	136[2]
Ашыгыч медицина ярдәме станцияләре	автомобиль	0,3	0	0	0	0[3]
Даруханәләр	корылма	0	2	2	0	100
Спорт заллары	кв. м мәйдан идән	1061	162	162	1080	112[2]
Яссы спорт корылмалары	кв.м.	5909	2700	2700	3209	100
Бассейннар	кв.м. утә-күренмәле су	227	0	0	0	0[3]
Клублар, мәдәният йортлары	урын	455	500	500	0	110[1]
Китапханәләр	данә	24,2	18	18	6,2	100
Кибет	кв.м сәүдә.мәйданы	909	676	676	233	100
Җәмәгать туклануы предприятиеләре	урын	121	90	90	31	100

Атамасы	Үлчәү берәмлеге	2040 елга нормативлар буенча ихтыяҗ	Хәзерге хәле	2040 елга саклана торган гамәл	2040 елга тәкъдим ителә торган яңа төзелеш	Хезмәт күрсәтү объектларын төзү буенча чараларны гамәлгә ашыруны исәпкә алып, 2040 елга кадәр тәэмин итү), %
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	эш урыны	21	0	0	21	100
Элемтә бүлекләре	корылма	1	1	1	0	100
Банк бүлекләре, филиаллары	корылма	1	1	1	0	100
Полиция	участковый	1	1	1	0	100
Җәмәгать бәдрәфләре	әсбап	3	0	0	3	100

[1] Тәэмин ителеш күрсәткече 100% тан артык, объектларның гамәлдәге егәрлеге исәп-хисап чорына ихтыяҗдан артып китә;

[2] 100% тан артык тәэмин ителеш күрсәткече проектлана торган объектларның типик проектларын куллануга бәйле;

[3] Хастаханәләр, СМП станцияләре һәм бассейннар район хезмәт күрсәтү дәрәҗәсенә ия һәм районның административ үзәгендә урнашкан. Әлеге объектлар белән тәэмин ителеш район халкыннан, тулаем алганда, исәпләнә;

[4] Әлеге объектларны җирлектә урнаштыру халыкның аз булуы сәбәпле максатка ярашлы түгел.

Таблица 3.4.1.3

Каратун авыл җирлегендә социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урыннар		50	+		Апас муниципаль районы СТП
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Мәктәп каршындагы балалар иҗаты түгәрәкләре	Оештыру чарасы	урыннар	198	216	+		Апас муниципаль районы СТП
						67		+	
Гомуми белем бирү оешмалары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Каратун урта мәктәбе»	Янкорманы(реконструкцияләү һәм төзү)	урыннар	184	291	+		Апас муниципаль районы СТП
Медицина оешмалары									
1	Морзалар авылы	Морзалар ФАПы»	Сүтү	сменага бару	15		+		Апас муниципаль районы СТП

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
			Яңа төзелеш	сменага бару		15	+		
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре	Яңа төзелеш	эш урыны		21	+		Апас муниципаль районы СТП
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
Мәдәни-ял итү учреждениеләре									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Каратун китапханәсе	Оештыру чарасы (егәрлекне арттыру)	данә(мең)	18	6,2	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
Спорт заллары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составындагы спорт залы	Яңа төзелеш	кв.м.		1080	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
Яссы спорт корылмалары									
1	Свияжский бистәсе	Яссы корылмалар	Яңа төзелеш	кв.м.		1655	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
2	Морзалар авылы	Яссы корылмалар	Яңа төзелеш	кв.м.		1092	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
						462	-	+	
Сәүдә предприятиеләре									
1	Морзалар авылы	Сәүдә предприятиесе	Яңа төзелеш	кв.м.		115	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
						53		+	
2	Свияжский бистәсе	Сәүдә предприятиесе	Яңа төзелеш	кв.м.		65	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
Җәмәгать туклануы предприятиеләре									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында җәмәгать туклануы предприятиеләре	Яңа төзелеш	утырту урыны		31	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
Элемтә бүлеге									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	«Каратун » почта бүлекчәсе	Сүтү	корылма	1		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			Яңа төзелеш	корылма		1	+		
Җәмәгать бәдрәфләре									

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында җәмәгать җыештырулары	Яңа төзелеш	әсбап		3	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

3.4.2 Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү)

Гамәлдәге зиратларның буш территорияләре халыкның традицион каберлекләрне күмүгә булган ихтыяҗын тулысынча тәэмин итәчәк.

Бүгенге көндә кайбер зиратларның территорияләре авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җир кишәрлекләрендә яки категорияләре билгеләнмәгән участокларда урнашканлыктан, генераль план нигезендә, җир кишәрлекләрен сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр категориясенә күчерү күздә тотыла. «Ритуаль эшчәнлек».

Морзалар авылы зиратлары территориясенең бер өлеше өске су объектының су саклау зонасында урнашкан, бу исә әлеге территорияләрдә киләчәктә күмелү мөмкинлеге булмау турында сөйли. Морзалар авылында гомуми мәйданы 0,14 га булган зиратларны ябу күздә тотыла. Шул ук вакытта зиратларның ябыла торган өлешләренең тулысынча тутырылмаган территорияләре турында мәгълүмат юк.

Таблица 3.4.3

Зиратлар биләгән һәм күчерү өчен тәкъдим ителә торган җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	**Җир категориясе**	**Рөхсәт ителгән куллану**		**Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га**	**Төзелә торган җир кишәрлегенең мәйданы, га**	**Планлаштырылган категория**	**Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану***
		классификатор буенча	**документ буенча**				
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә							
16: 08: 150103:473	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратларны урнаштыру	0,43	0,43	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе							
16: 08: 150107:48	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зират	1,05	1,05	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Морзалар авылы							
16: 08: 150201:273	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратлар өчен	1,83	1,83	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
16: 08: 150202:284	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратлар өчен	0,97	0,97	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Барлыгы					**4,28**		

Таблица 3.4.4

Каратун авыл җирлегендә зиратлар буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Зират	16:08:150103:473 җир кишәрлеген " торак пунктлар җирләре «категориясеннән» сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр «категориясенә күчерү»	га	0,43		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Зират	16:08:150107:48 җир кишәрлеген "торак пунктлар җирләре "категориясеннән" сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр " категориясенә күчерү»	га	1,05		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Морзалар авылы	Зират (торак пунктның үзәк өлешендә)	16:08:150202:284 җир кишәрлеген " торак пунктлар җирләре «категориясеннән» сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр «категориясенә күчерү»	га	0,97		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәм леге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушы мта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
4	Морзалар авылы	Зират (торак пунктның төньяк өлешендә)	16: 08: 150201:273 җир кишәрлеген «торак пунктлар җирләре» категориясеннән «сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр " категориясенә күчерү»	га	1,83		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			Су саклау зонасында өске су объектларын урнаштыру белән бәйле рәвештә зират территориясенең бер өлешен ябу	га	0,19		+		

3.5. Рекреацион территорияләрне үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Каратун авыл җирлеге, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, җирле әһәмияттәге туристик-рекреацион полифункциональ зонага керә, анда мәдәни-танып-белү, экскурсия, вакыйгалар, этнографик, спорт-сәламәтләндерү, рекреация туризмы һәм кыска вакытлы ял гамәлгә ашырыла һәм үсеш перспективалары бар.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары белән «Апас ягы» мәдәни-танып-белү маршрутын оештыру, Каратун авыл җирлеге территориясендә узачак «Тау иле» мәдәни-ландшафт маршрутын оештыру каралган.

Суда коену һәм ял итү өчен уңайлы һәм куркынычсыз шартлар тудыру, шулай ук Җирле һәм сезонлы халыкның норматив ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен Каратун авыл җирлегенең генераль планы һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән җиһазландырылган пляжларда су объектларын рекреацияләү һәм рекреацияләү зоналарын эшләү һәм оештыру буенча чаралар үткәрү тәкъдим ителә.:

– гамәлдәге коену өчен файдаланыла торган рекреация зоналарын инвентаризация үткәрү һәмачыклау,

– Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан су объектларында кешеләр тормышын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 2009 ел, 23 апрель, 256 нчы карары, «табигатьне саклау. Гидросфера. Су объектларын рекреацияләү зоналарына гигиеник таләпләр».

Каратун авыл җирлегенең генераль планында рекреацион территорияләрне үстерү шулай ук җирле халыкның ял итү зоналары буларак яшел үсентеләр системасын оештыру чараларын күздә тота.

Яшел үсентеләр системасын оештыру буенча, кешеләр ялы өчен уңайлы шартлар тудыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле чаралар комплексы ике төп этапны күздә тота: гомуми кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән кулланыштагы яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-административ һәм иҗтимагый биналар янында скверлар булдыру, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар урнаштыру, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Чикләнгән кулланылышта булган яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-мәгариф һәм тәрбия объектлары территорияләрен һәм башка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (үсентеләр урнаштыру, җиләк-җимеш һәм декоратив агачлар, куаклар утырту, чәчәкләр урнаштыру).

Каратун авыл җирлегенең туристик-рекреацион системасын үстерү буенча чаралар 3.5.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.5.1

Каратун авыл җирлегендә рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт, урнашу урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Каратун авыл җирлеге	«Апас ягы » мәдәни-танып-белү маршруты	Маршрутны оештыру				+	+	Апас МР СТП
2	Каратун авыл җирлеге	«Тау иле» мәдәни-ландшафт маршруты	Маршрутны оештыру				+	+	Апас МР СТП
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун авыл җирлеге	Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү	Оештыру чарасы				+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

3.6. Каратун авыл җирлегенең транспорт инфраструктурасын үстерү

Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы составында «Каратун авыл җирлегенең транспорт-коммуникацион инфраструктурасын үстерү» бүлегенең төп максаты-халыкның ихтыяҗлары нигезендә, авыл җирлеге икътисадының нәтиҗәлелеген һәм конкурентлылыгын арттыру, таләп ителә торган техник халәтне, үткәрүчәнлекне, юл челтәренең иминлеген һәм тыгызлыгын тәэмин итү белән бәйле автомобиль юлларын үстерү.

Автомобиль юлларын үстерү

Төбәк һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасында һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасында билгеләнгән, шуңа күрә Каратун авыл җирлегенең генераль планы аларда билгеләнгән барлык чаралар да исәпкә алынган.

Каратун авыл җирлегенең перспективалы транспорт каркасы юл буе сервисын үстерү белән формалашачак.

Төбәк һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү буенча чаралар Каратун авыл җирлегенең генераль планы, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар һәм документлар белән исәп-хисап чорына кадәр каралган.

Юл буе сервисын үстерү

Автомобиль юлларының заманча челтәрен булдыру хезмәт күрсәтү дәрәҗәсен тамырдан яхшыртудан, юл хәрәкәтендә катнашучыларның хезмәт һәм ял шартларын яхшыртудан башка мөмкин түгел.

Юл сервисы системасын камилләштерү чаралары автомобиль юлларының торышын алдынгы дәрәҗәгә якынайтуга юнәлдерелгән. Аларны гамәлгә ашыру автомобиль юлларында хәрәкәт иминлеген тәэмин итү һәм уңайлылыкны арттыруга, шулай ук йөкләргә һәм пассажирларга хезмәт күрсәтү дәрәҗәсен яхшыртуга ярдәм итәчәк.

Автомобиль юлларына хезмәт күрсәтүче биналар һәм корылмаларның составы, шулай ук аларны урнаштыру 2.05.02-85 «автомобиль юллары " Снипка китерелгән. Проектлау нормалары»дигән темага семинар узды.

Каратун авыл җирлеге территориясендә 2040 елга кадәрге чорда юл буе сервисы объектларын урнаштыру буенча түбәндәге чаралар каралган:

– Каратун тимер юл станциясе бистәсенең техник хезмәт күрсәтү станциясен оптимальләштерү, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән.

Юл буе сервисын үстерү буенча чара 3.6.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.6.1

Юл буе сервисын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Сату вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Юл буе сервисы									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Техник хезмәт күрсәтү станциясе	Оптимальләштерү	корылма	1		+		Апас МР СТП

3.7. Чикләрне билгеләү буенча чаралар

Каратун авыл җирлеге торак пунктларының чикләрен үзгәртү.

Россия Федерациясе Җир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктлар чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, җирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү булып тора.

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 21.12.2004 ел, №172-ФЗ Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше нигезендә, торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү, шулай ук җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә торак пунктлар чикләренә кертү яисә җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү, мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү яисә мондый җирләрдән башка категориягә күчерү.

Шулай итеп, дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-Г номерлы хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планны раслау турындагы акт Җир һәм җир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Каратун авыл җирлегенең генераль планын эшләү кысаларында Каратун тимер юл станциясе бистәсе,Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе, Морзалар авылы һәм Свияжский бистәсе торак пунктлары өчен гамәлдәге чикләр буларак «торак пунктлар җирләре» категориясе буенча Кадастр кварталларының чикләрен исәпкә алып үткәрелгән чикләр кабул ителде.

Каратун авыл җирлегенең генераль планы белән Каратун тимер юл станциясе бистәсе,Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе, Морзалар авылы чикләрен үзгәртү тәкъдим ителә.

Каратун тимер юл станциясе бистәсе һәм Морзалар авылы территориясенең мәйданын арттыру торак төзелеше эчендә урнашкан җир кишәрлекләрен торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү өчен кертү хисабына тәкъдим ителә.

Торак пунктлар территорияләренең мәйданын киметү торак пунктлар чикләреннән зиратларны чыгару хисабына тәкъдим ителә.

Торак пунктларның чикләреннән төшереп калдырыла торган һәм кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге, әлеге җир кишәрлекләрен кертү планлаштырыла торган җир категорияләре һәм аларны планлаштырыла торган куллану максатлары 3.7.1 һәм 3.7.2 таблицаларында күрсәтелгән.

Категорияләр һәм кадастр исәбенә кую буенча кертелә һәм юкка чыгарыла торган җирләрне йомгаклау бүлү 3.7.3 таблицасында бар.

Каратун авыл җирлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге 3.7.4 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.7.1

Торак пунктлар чикләреннән төшереп калдырыла торган җир һәм җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	**Җир категориясе**	**Рөхсәт ителгән куллану**		**Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га**	**Төшереп калдырыла торган җир кишәрлегенең мәйданы, га**	**Планлаштырылган категория**	**Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану****
		классификатор буенча	**документ буенча**				
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә							
16: 08: 150103:473	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратларны урнаштыру	0,43	0,43	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
кадастр кварталының бер өлеше 16: 08: 150103	-	-	-	-	0,016	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	1.0 авыл хуҗалыгы кулланышы
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе							
16: 08: 150107:48	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зират	1,05	1,05	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Морзалар авылы							
16: 08: 150201:273	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратлар өчен	1,83	1,83	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
кадастр кварталының бер өлеше 16: 08: 150201	-	-	-	-	0,16	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	1.0 авыл хуҗалыгы кулланышы
16: 08:	Торак пункт	торак пунктлар	зиратлар өчен	0,97	0,97	Сәнәгать җирләре	12.1 ритуаль

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану		Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га	Төшереп калдырыла торган җир кишәрлегенең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		классификатор буенча	документ буенча				
150202:284	җирләре	өчен хас булган башка төр куллану өчен				һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	эшчәнлек
16: 08: 150202:40	Торак пункт җирләре	иҗтимагый-эшлекле әһәмияткә ия объектлар өчен	дини оешмалар һәм дини төркемнәр объектларын урнаштыру өчен	0,0402*	0,0402	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Искәрмә					**4,49**		

* җир кишәрлеге декларацияләнгән мәйданга ия

** Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының «җир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы нигезендә»

Таблица 3.7.2

Торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге

Кадастр участогы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану		Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га	Җир кишәрлегенең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**	Җир кишәрлекләрен кертү өчен нигез
		классификатор буенча	документ буенча					
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә								
16: 08: 150101:134	-	-	-	0,0006*	0,0006	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү
16: 08: 150101:135	-	-	-	0,0016	0,0016	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү
16: 08: 150103:95	-	-	-	0,0014	0,0014	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү
Морзалар авылы								
16: 08: 150201:27	-	-	-	0,01*	0,001	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының

Кадастр участогы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану		Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га	Җир кишәрлегенең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**	Җир кишәрлекләрен кертү өчен нигез
		классификатор буенча	документ буенча					
								бөтенлеген тәэмин итү
Кертү буенча				**0,0046**	**0,0046**			

* җир кишәрлеге декларацияләнгән мәйданга ия

** Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының «җир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы нигезендә»

Таблица 3.7.3

Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

Торак пункт исеме	**Торак пунктлар территория ләренең гамәлдәге чикләре чикләрендә җирләр**	**Торак пунктларның проект чикләренә кертү өчен тәкъдим ителгән җирләр**		**Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр**	**Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру**			
		Кадастр исәбенә куелган авыл хуҗалыгы җирләре	**Җир кишәрлекләрен арендалаган өчен кергән табыш нәтиҗәләре**	**Торак пунктлар җирләре**	**Торак пунктларның проект чикләре чикләрендә җирләр**	**Торак пунктлар территорияләренең гамәлдәге чикләре чикләрендә җирләр**	**Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр**	**Җир кишәрлекләрен арендалаган өчен кергән табыш нәтиҗәләре**
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	120,05	-	0,0036	0,446	119,61	120,05	0,446	0,0036
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	127,46	-	-	1,05	126,41	127,46	1,05	-
Морзалар авылы	92,15	-	0,001	3,0002	89,15	92,15	3,0002	0,001
Свияжский бистәсе	102,16	-		-	102,16	102,16	-	-
Барлыгы	**441,82**	**-**	**0,0046**	**4,49**	**437,33**	**441,82**	**4,49**	**0,0046**

Таблица 3.7.4

Каратун авыл җирлегендә торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Торак пункт территориясе	16: 08: 150103:473 торак пункт чикләреннән искәрмә һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	0,43		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			16: 08: 150103 кадастр кварталының торак пункты чикләреннән искәрмә һәм "авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр" категориясен билгеләү»	га	0,016		+		
			16: 08: 150101: 134 торак пункт чикләренә кертү һәм "торак пунктлар җирләре" категориясенә күчерү»	га		0,0006	+		
			16: 08: 150101: 135 торак пункт чикләренә кертү һәм "торак пунктлар җирләре" категориясенә күчерү»	га		0,0016	+		
			торак пункт чикләренә кертү: 16: 08: 150103: 95 һәм «торак пунктлар җирләре " категориясенә күчерү»	га		0,0014	+		

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Торак пункт территориясе	16: 08: 150107: 48 торак пункт чикләреннән төшереп калдыру һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	1,05		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Морзалар авылы	Торак пункт территориясе	16: 08: 150201:273 торак пункт чикләреннән төшереп калдыру һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	1,83		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			16:08:150201 кадастр кварталының торак пункты чикләреннән искәрмә һәм «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр " категориясен билгеләү»	га	0,16		+		
			16: 08: 150202:284 торак пункт чикләреннән искәрмә һәм "сәнәгать һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	0,97		+		

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
			16: 08: 150202: 40 торак пункт чикләреннән төшереп калдыру һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	0,0402		+		
			торак пункт чикләренә кертү: 16: 08: 150201: 27 һәм «торак пунктлар җирләре " категориясенә күчерү»	га		0,001	+		

3.8. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

3.8.1. Су белән тәэмин итү

Исәп-хисап чыгымнары

Гомуми су куллану торак һәм җәмәгать биналарында хуҗалык-эчәргә яраклы суга, тышкы янгыннарга, урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибүгә киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Халыкның хуҗалык-эчәргә яраклы ихтыяҗларына исәпләнгән Су чыгымнары бер кешегә су куллану нормаларыннан чыгып, биналарның (санитар-техник җиһазларның) төзеклеге дәрәҗәсенә һәм су куллануның тәүлеклеклек һәм сәгать тигезсезлеге коэффициентына карап исәпләнә. Суны аерым куллану җәмәгать биналарында хуҗалык-эчә торган һәм көнкүреш кирәк-яракларына киткән чыгымнарны үз эченә ала.

Су куллануның чагыштырма нормалары 3.8.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

Су куллануның чагыштырма нормалары

Таблица 3.8.1.1

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_ж$, л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	40

Тышкы янгын сүндерү өчен су чыгымы нормасы һәм торак пунктта бер үк вакытта янгыннарның саны халык санына һәм төзелешнең катлы булуына бәйле рәвештә 31.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән. 50 кешедән ким булган халык янгын сүндерү күздә тотылмый.

Урамнарга һәм яшел үсентеләргә су сибү нормасы 30.13330.2012 СП нигезендә кабул ителгән һәм 1 кешегә 70 л/тәүлек тәшкил итәчәк.

Гамәлдәге нигезләмәгә исәп-хисап нәтиҗәләре, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 3.8.1.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Халык тарафыннан исәп-хисап

Таблица 3.8.1.2

№ пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор <u>Халык саны</u> Уртача тәүлеклек чыгым м^3/тәүлек					Qmax, м^3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м^3/тәүлек	Су сибү, м^3/тәүлек	Янгын сүндерү, м^3/тәүлек	Барлыгы, м^3/тәүлек
		(1)	(2)	(3)	(4)	Qср, м^3/тәүлек					
	<u>Хәзерге хәле</u>										
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	-	-	<u>1158</u> 162,1	-	**<u>1158</u> 162,1**	194,5	16,2	81,1	54,0	**345,8**
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	-	-	<u>433</u> 60,6	-	**<u>433</u> 60,6**	72,7	6,1	30,3	54,0	**163,1**
3	Морзалар авылы	-	-	<u>540</u> 75,6	-	**<u>540</u> 75,6**	90,7	7,6	37,8	54,0	**190,1**
4	Свияжский бистәсе	-	-	<u>579</u> 81,1	-	**<u>579</u> 81,1**	97,3	8,1	40,5	54,0	**199,9**
	<u>Генераль планны тормышка ашыруның беренче чираты (2025 ел)</u>										
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	-	-	<u>1153</u> 161,4	-	**<u>1153</u> 161,4**	193,7	16,1	80,7	54,0	**344,6**
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	-	-	<u>437</u> 61,2	-	**<u>437</u> 61,2**	73,4	6,1	30,6	54,0	**164,1**
3	Морзалар авылы	-	-	<u>620</u> 86,8	-	**<u>620</u> 86,8**	104,2	8,7	43,4	54,0	**210,2**
4	Свияжский бистәсе	-	-	<u>584</u> 81,8	-	**<u>584</u> 81,8**	98,1	8,2	40,9	54,0	**201,2**
	<u>Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2010 ел)</u>										
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	-	-	<u>1153</u> 161,4	-	**<u>1153</u> 161,4**	193,7	16,1	80,7	54,0	**344,6**
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	-	-	<u>437</u> 61,2	-	**<u>437</u> 61,2**	73,4	6,1	30,6	54,0	**164,1**
3	Морзалар авылы	-	-	<u>800</u> 112,0	-	**<u>800</u> 112,0**	134,4	11,2	56,0	54,0	**255,6**
4	Свияжский бистәсе	-	-	<u>641</u> 89,7	-	**<u>641</u> 89,7**	107,7	9,0	44,9	54,0	**215,5**

Искәрмә: Багана (1), (2), (3), (4) атамасы буенча 1 кешегә су куллану нормалары буенча 3.8.1.1 таблицага туры килә.

Проект тәкъдиме

Ирекле территорияләрдә йортлар төзү һәм халык саны арту, торак биналарны төзекләндерү, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла::

Беренче чиратта (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2040 елга кадәр).):

− 2.7.1.1 һәм 3.8.1.2 таблицалардан күренгәнчә, скважиналар җитештерүчәнлеге гамәлдәге чикләрдә даими халыкка исәп-хисап чорына су кирәк-яракларын капларга мөмкинлек бирә, шуңа күрә авыл җирлеге халкын су белән тәэмин итү өчен су чыганагы булып торган артезиан скважиналарын кабул итәргә мөмкинлек бирә;

− яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру өчен заманча технологияләр нигезендә торбалар һәм заманча материаллар кулланып су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү;

− авыл җирлеге башлыгы тарафыннан бирелгән башлангыч мәгълүматлар нигезендә, Каратун станциясенең т/ю станциясендә – 3,0 км, Каратун икмәк кабул итү пунктында 1,5 км заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү челтәрләрен заманча материаллардан кулланып урнаштыру зарур.;

− сууткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агулар барлыкка килүне кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен, борау-көйләү арматурасын һәм сууткәргеч челтәрләрен үз вакытында алыштырырга кирәк. Борчу-җайга салу арматурасы авария хәлендәге сууткәргеч участокларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләре башкарганда кулланучыларның аз санын өзү өчен кирәк;

− су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән тәэмин итү, диспетчерлаштыру системасын кертү;

− кулланучылар тарафыннан суны рациональ тоту һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатына мониторинг системасын камилләштерү буенча контрольне көчәйтү.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Авыл җирлеге территориясендә урнаштыру өчен тәкъдим ителә торган предприятиеләр, биналар һәм корылмалар проектлаганда РФ Хөкүмәтенең 2008 елның 16 февралендәге 87 номерлы «проект документларының һәм аларның эчтәлегенә карата таләпләрнең составы турында» гы карарына таянып эш итәргә, шулай ук «предприятиеләр, биналар һәм корылмалар төзелешенә проект-смета документларының составы, эшләү, килештерү һәм раслау тәртибе турында күрсәтмә» СНиП 1.02.1-85 нигезләмәләрен исәпкә алырга кирәк («биналарның һәм корылмаларның иминлеге турында Техник регламент» №384-ФЗ нормаларына каршы килми торган өлешендә ирекле рәвештә кулланыла). шәһәрләрнең генераль планнарында, шәһәрләрнең (районнарның) сәнәгать зоналарын планлаштыру проектларында кабул ителгән карарлар исәпкә алына.

Шулай ук, сәнәгать билгеләнешендәге предприятиеләрне, биналарны һәм корылмаларны проектлаганда, су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны оештыру, җитештерү-көнкүреш һәм яңгыр сулары агынтыларын

чистарту, чистартылган суларны кабат куллану, җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә иң яхшы уңайлы технологияләрне куллану тәкъдим ителә.

3.8.2. Канализация

Исәп-хисап чыгымнары

Торак пунктларның канализация системасын проектлаганда торак һәм җәмәгать биналарыннан көнкүреш суларын исәпләп чыгару буенча уртача тәүлеклек чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача чагыштырмача су куллануны, территорияләргә су сибүгә һәм Яшел утыртмаларга су тотуны исәпкә алмыйча гына кабул итәргә кирәк.

Су бүлүнең аерым нормалары 3.8.2.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 3.8.2.1.

Су бүлүнең аерым нормалары

№ т/б	Торак йортларны төзекләндерү дәрәҗәсе	$q_{ж}$, л/тәүлек
1	Эчке су, канализация, үзәкләштерелгән кайнар су белән тәэмин ителгән биналар	250
2	Шулай ук җирле су җылыткычлар белән дә	190
3	Ваннасыз да	140
4	Су алу колонкаларыннан файдалану белән бәйле йортлар	25

Гамәлдәге нигезләмәгә исәп-хисап нәтиҗәләре, генераль планны гамәлгә ашыруның барлык срокларына 3.8.2.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 3.8.2.2

Халык тарафыннан исәп-хисап су бүлү

№ пп	Авыл җирлекләре һәм торак пунктлар исеме	Коммуналь сектор Халык саны Уртача тәүлеклекчыгым м3/тәүлек					Мәсьәләләр, м3/тәүлек	Исәпкә алынмаган чыгымнар, м3/тәүлектә	Барлыгы, м3/тәүлектә
		(1)	**(2)**	**(3)**	**(4)**	**Qср, м3/тәүлек**			
	Хәзерге хәле								
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	-	-	1158 / 162,1	-	**1158 / 162,1**	194,5	8,1	**202,6**
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	-	-	433 / 60,6	-	**433 / 60,6**	72,7	3,1	**75,8**
3	Морзалар авылы	-	-	540 / 75,6	-	**540 / 75,6**	90,7	3,8	**94,5**
4	Свияжский бистәсе	-	-	579 / 81,1	-	**579 / 81,1**	97,3	4,1	**101,4**
	Генераль планны тормышка ашыруның беренче чираты (2025 ел)								
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	-	-	1153 / 161,4	-	**1153 / 161,4**	193,7	8,1	**201,8**
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	-	-	437 / 61,2	-	**437 / 61,2**	73,4	3,1	**76,5**
3	Морзалар авылы	-	-	620 / 86,8	-	**620 / 86,8**	104,2	4,4	**108,6**
4	Свияжский бистәсе	-	-	584 / 81,8	-	**584 / 81,8**	98,1	4,1	**102,2**
	Генераль планны тормышка ашыруның исәп-хисап вакыты (2010 ел)								
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	-	-	1153 / 161,4	-	**1153 / 161,4**	193,7	8,1	**201,8**
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	-	-	437 / 61,2	-	**437 / 61,2**	73,4	3,1	**76,5**
3	Морзалар авылы	-	-	800 / 112,0	-	**800 / 112,0**	134,4	5,6	**140,0**
4	Свияжский бистәсе	-	-	641 / 89,7	-	**641 / 89,7**	107,7	4,5	**112,2**

Искәрмә: Багана (1), (2), (3), (4) атамасы буенча 1 кешегә су бүлү нормалары буенча 3.8.2.1 таблицага туры килә.

Проект тәкъдиме

Ирекле территорияләрдә йортлар төзү һәм халык саны арту, торак биналарны төзекләндерү, шулай ук халыкның санитар-гигиена шартларын яхшырту максатларында түбәндәге чаралар күздә тотыла::

Беренче чиратта (2025 елга кадәр) һәм исәп-хисап чорына (2040 елга кадәр).):

– Каратун станциясенең Каратун бистәсендә, чистартылган агып чыккан суларны агызу ноктасы белән, 200м^3/тәүлек җитештерүче күп фатирлы торак төзелешле локаль чистарту корылмалары һәм социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары төзү. Чистарту корылмалары төзелешен, килә торган агынты суларның күләмен һәм составын исәпкә алып, чиратлар белән башкарырга кирәк. БОСКНЫҢ урнашуы, КНСДА кирәклеге, аларның саны һәм җитештерүчәнлеге, канализация челтәренең озынлыгы проектлау территориясенең һәм җирлекнең рельефының геологик, геоморфологик һәм гидрогеологик шартларын исәпкә алып, аерым проект белән эшләнә.

– Каратун икмәк кабул итү пункты бистәсе, Морзалар авылы , Свияжск Бистәсе, йорт яны җир участоклары белән яшәүче халык өчен автоном канализация системасын урнаштыру.

– заманча технологияләр нигезендә заманча материаллардан торбалар кулланып канализация челтәрләрен төзү;

Автоном канализация системасы юынты суларны өйдән чыгарудан җыюны, аларны чистарту корылмаларына илтүне тәэмин итәргә тиеш. Агынты суларны төрле модификацияләрдә (җитештерүчәнлеге 1 тән 20 м3/тәүлегенә кадәр) хуҗалык-көнкүреш юынтыларын, чистартылган суларны, капитациянең ультратавыш блокларын һәм чистартылган юынты суларның тупланма сыешлыгын зарарсызландыру белән чистартырга тәкъдим ителә.

Автоном чистарту корылмаларын йортлар территориясендә яки берничә бина өчен (кагыйдә буларак, социаль-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары) аерым торучы чистарту корылмалары буларак билгеләргә тәкъдим ителә.

Агынты суларның кимүе чистартылган юынты суларны кабат куллану, торак пункт территориясендә су сибү, эре мөгезле терлекләр фермаларының җитештерү ихтыяҗларына су сибү һәм бу максатлар өчен су куллануны киметү хисабына тәкъдим ителә. Рециклинг һәм агынты суларны кабат куллану технологияләрен үстерү сулыкларда һәм сулыкларда суның сыйфатын яхшыртуга һәм, тулаем алганда, елга һәм күл бассейннарында экологик хәлне яхшыртуга, шулай ук су алу һәм агынты сулар белән пычраткыч матдәләр ташлау хисабына су ресурсларын экономияләүгә ярдәм итәчәк.

Үзәкләштерелгән, шулай ук автоном канализация системасын эшләгәндә, Россиягә кергән чит ил җиһазларының номенклатурасын, шулай ук агынты суларны чистарту буенча ИТС 10-2015 иң яхшы технологияләр буенча Белешмәлекне исәпкә алырга кирәк. Дөрес сайлау һәм

технологияләрне рациональ куллану локаль системаларның ышанычлы һәм нәтиҗәле эшен тәэмин итәчәк.

АПКның гамәлдәге предприятиеләрендә терлекчелек агымнарын торгызу һәм техник модернизацияләүне, шулай ук терлекчелек агымнарын су белән тәэмин итү системасын төзүне күздә тотарга кирәк. АГРОСӘНӘГАТЬ комплексы предприятиеләренең юынты суларны чистартуның иң киң таралган ысуллары-аэроб яки анаэроб шартларында биохимик оксидлауны күздә тоткан биологик ысуллар.

Проект белән тәкъдим ителә:

– АПКның җитештерү объектларында су бүлү системаларын реконструкцияләү һәм төзү;

– терлекчелек агымнарын комплекслы утильләштерү һәм эшкәртү буенча заманча иң яхшы технологияләрне һәм техник чараларны гамәлгә кертү;

– чистарту корылмаларыннан башка гына терлекчелек комплексларын файдалануга тапшыруга юл куелмаска тиеш.

Генераль план нигезендә искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга һәм заманча инновацион технологияләр кертеп, иң яхшы технологияләр принципларына күчүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

Авыл җирлеге территориясендә урнаштыру өчен тәкъдим ителә торган предприятиеләр, биналар һәм корылмалар проектлаганда РФ Хөкүмәтенең 2008 елның 16 февралендәге 87 номерлы «проект документларының һәм аларның эчтәлегенә карата таләпләрнең составы турында» гы карарына таянып эш итәргә, шулай ук «предприятиеләр, биналар һәм корылмалар төзелешенә проект-смета документларының составы, эшләү, килештерү һәм раслау тәртибе турында күрсәтмә» СНиП 1.02.1-85 нигезләмәләрен исәпкә алырга кирәк («биналарның һәм корылмаларның иминлеге турында Техник регламент» №384-ФЗ нормаларына каршы килми торган өлешендә ирекле рәвештә кулланыла). шәһәрләрнең генераль планнарында, шәһәрләрнең (районнарның) сәнәгать зоналарын планлаштыру проектларында кабул ителгән карарлар исәпкә алына.

Шулай ук, сәнәгать билгеләнешендәге предприятиеләрне, биналарны һәм корылмаларны проектлаганда, су белән тәэмин итүне, ташландык суларны агызуны оештыру, җитештерү-көнкүреш һәм яңгыр сулары агынтыларын чистарту, чистартылган суларны кабат куллану, җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә иң яхшы уңайлы технологияләрне куллану тәкъдим ителә.

Өске су агынтысын оештыру

Планлаштырыла торган территорияне төзекләндерү, аның гомуми һәм санитар шартларын яхшырту максатларында, проект тарафыннан өслек агымын оештыру һәм водостоклар челтәрен урнаштыру күздә тотыла.

Беренче чиратта, проект белән яңгыр канализацияләре челтәренең ачык челтәре тәкъдим ителә. Ул катлаулы һәм кыйммәтле корылмалар таләп итми торган гади система булып тора.

Авыл җирлегенең бөтен территориясе, ачык лотоклар (кюветлар) буенча юлның ике ягында – торак пунктларда башкарыла.

Канаулар һәм кюветлар кисешүнең төре һәм күләме гидравлик исәп-хисап нигезендә билгеләнә. Аларның тирәнлеге 1,2 м дан артмаска тиеш. Кюветларның тизлеге 1: 1.5 кюветлар буенча озайтылган уклоннар 0,003 (0.3%) ким булмаска тиеш.

Салуның төгәл тирәнлеген, су бүлү лотокларының озынлыгын һәм урнашу урынын юлларны проектлаганда аерым эшче проект итеп билгеләргә кирәк.

Юл аша кюветтан водостокларны тимер-бетон торбалар һәм лотоклар буенча калдырырга. Аларның диаметры, озынлыгы, уклон билгеләргә стадиясендә эш проекты.

Су бассейнын саклауга һәм су сыйфатына карата таләпләрнең артуын исәпкә алып, торак пунктлар территориясеннән пычранган өслек суларын чыгаруны чистарту корылмалары аша, тиешле чистартылганнан соң, су алгычларына ташларга киңәш ителә.

Исәп-хисап чорына, территорияне төзекләндерүне арттыру белән бергә, проект белән ябык типтагы су челтәре тәкъдим ителә. Ул иң камил һәм барлык территорияләрне төзекләндерү таләпләренә җавап бирә. Су үткәргеч торбалар – коллекторларның җир асты челтәреннән тора, өстәмә суларны яңгыр кабул итү коелары һәм җыелган суларны су челтәренә җибәрү белән бергә.

Яңгыр канализациясе челтәре (ябык типтагы) юллар, түбәләр һәм мәйданнар территориясеннән атмосфера суларын бүлеп бирү өчен билгеләнгән.

Торак пунктларның территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган участоклардан өске агымнары локаль чистарту корылмаларында чистартылырга тиеш. Чистарту корылмаларына өслек агынтысының аеруча пычранган өлеше бирелергә тиеш, ул яңгыр яуган чорда барлыкка килә, кар катламы эрегән һәм юл катламнарын юу вакытында барлыкка килә.

Яңгырның иң интенсив өлешенә һәм иң күп аккан суларга бәйле чыгымнар сулыкка чистартылмыйча гына агызыла.

Чистарту корылмалары алдында аккумуляцияләү савытын проектларга кирәк. Шартлы рәвештә чиста яңгыр сулары су линиясе буенча чистартылган агынтылар белән бергә, техник шартлар нигезендә, су алгычларына ташлана.

Аккумуляцияләнгән яңгыр суын 1-2 тәүлек дәвамында тоталар. Шул ук вакытта үлчәнгән матдәләр һәм ХПК микъдары 80-90% ка кими. Яктыртылган суның озынлыгы 1-2 тәүлек эчендә кабул ителә.

Аннан тыш территорияләрдән (сәнәгать предприятиеләре, склад хуҗалыклары, хуҗалыклар һ.б.), шулай ук селитеб территорияләрендә урнашкан аеруча пычранган участоклардан (бензин заправкасы станцияләре, автомашиналар кую урыннары, эре автобус станцияләре һ. б.), җирле яки

куак чистарту корылмаларында аларны сулыкларга яки яңгыр канализациясе челтәренә агызыр алдыннан чистартылырга тиеш.

Яңгыр канализациясе коллекторлары буенча чистарту корылмаларына шартлы рәвештә Чиста су килә ала, аларны бистәдәге яңгыр канализациясе челтәренә ташларга рөхсәт ителә:

шартлы-чиста су җитештерү;

конденсатор-чистарту таләп итми торган җитештерү аппаратурасын суыту өчен;

грунт (дренаж) сулары;

су нче мойки машиналар соң, аларны чистарту локаль чистарту корылмаларында.

Бу суларның составы «өслек суларын агынты сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре» таләпләренә туры килергә һәм аларны чыгару дәүләт санитар күзәтчелеге органнары тарафыннан расланырга тиеш.

Бер һәм ике катлы төзелеш белән төзелгән территорияләрдән яңгыр суларын агызу ачык су кертү җайланмаларын (урам лотоклары, юл кюветлары, су бүлү канавалары) куллану юлы белән, урамнар, юллар, юллар һәм тротуарлар белән кисешкән урында күперләр яки торбалар урнаштыру белән проектлана. Лотокларның алга таба тайпылышы 0,003 дән дә ким булырга тиеш түгел.

Яңгыр кабул итү коелары юлларның озакка сузылган участокларында, юл чатларында һәм өске сулар кушылдыгы ягыннан җәяүлеләр кичүендә, юлларның пилообразлы профиле буенча түбәнәйтелгән урыннарда, түбәнәю урыннарында, ишегалды һәм парк территорияләрендә куела. Төп коллектор белән яңгыр каршылыклары тоташтырыла.

Су бүлү коллекторының диаметры эш проекты стадиясендә исәп-хисап белән билгеләнергә тиеш.

Су асты коллекторларына нигез салуның нормаль тирәнлеге 2-3 м, чикле 5-6 м..

Яңгыр суларын алдан чистартылганнан соң ташлау су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасыннан читтә урнашкан су кабул итү җайланмаларына башкарылырга тиеш.

Су агымы ябык челтәре борт ташлары белән әйләндереп алынган юллар буенча төзелеш зонасында, һәм зур булмаган уклонлы территорияләрдә - 0,004 тән дә ким булмаган урыннарда, мәйданнарда, ачык типтагы су үткәргечне куллану уңайлырак булмаган җәмәгать биналары урнашкан урыннарда күздә тотыла.

Су объектларына агызыла торган юынты суларны чистарту дәрәҗәсе "өслекле суларны агынты сулар белән пычранудан саклау кагыйдәләре"таләпләренә җавап бирергә тиеш. Техник максатларда әйләнештәге су белән тәэмин итү өчен шартлы рәвештә чиста яңгыр суларын куллану, явым-төшемнәрне ашламалар һәм башка максатларда куллану мөмкинлеген ачыкларга кирәк.

Чистарту корылмаларының тибы һәм су бүлү системаларының схемалары эш проектлары стадиясендә эшләнергә тиеш.

Биналар, корылмалар, асфальт юллар һәм тротуарлар салганда, спорт мәйданчыклары, ял зоналары төзегәндә, өске суларны фильтрацияләү күләме кимиячәк һәм территорияләрдән бүлеп бирелә торган су күләме артачак.

Өслек суларын бүлеп бирү буенча барлык чараларны да катгый үткәрү зарурилыгы булып тора.

Алга таба, өслек агынтысын бүлеп бирү чараларының һәрберсе, территорияне инженер-геологик һәм гидрологик өйрәнүне исәпкә алып, мөстәкыйль проект рәвешендә, проект карарлары вариантларының техник-икътисадый чагыштырмаларын исәпкә алып, эшләнергә тиеш.

Авыл җирлеген тулысынча төзекләндерү өчен коммуналь-көнкүреш һәм өске агымнарны су белән тәэмин итү схемасы проектын эшләү тәкъдим ителә.

Су бүлү схемасы су бүлү системасы буенча кабул ителгән карарлар нигезендә эшләнә һәм аларны сулыкка кабул итү, транспортлау, чистарту һәм чыгару өчен инженерлык корылмалары комплексын сайлап алу һәм урнаштыру буенча конкрет техник һәм икътисади нигезләнгән карар булып тора.

3.8.3. Территорияне санитар чистарту.

ТКОның исәп-хисап таләпләре

Елына 1 кешегә калдыклар җыю нормалары Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Каты коммуналь калдыклар җыелу нормативларын раслау турында» 2016 елның 12 декабрендәге 922 номерлы карары нигезендә кабул ителә:

- каты коммуналь калдыклар - елына 10,27 т-шәхси торак йортлар, 0,205 т – күпфатирлы йортлар;
- зур габаритлы калдыклар-елына 10,079 т-шәхси торак йортлар, 0,071 т – күп фатирлы йортлар.

Авыл җирлеге территориясендә яшәүче торак секторның гомуми күләме исәп-хисап чорына 3.8.3.1 таблицасында китерелгән

Таблица 3.8.3.1

Атамасы	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел														
	Хәзерге хәле					Беренче чират					Исәпләү вакыты				
	ТКО	КГО	Халык саны	юридик	Барлыгы	ТКО	КГО	Халык саны	юридик	Барлыгы	ТКО	КГО	Халык саны	юридик	Барлыгы
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	275,60	86,85	**362,45**	**18,12**	**380,58**	297,15	93,64	**390,79**	**19,54**	**410,33**	318,58	100,39	**418,98**	**20,95**	**439,93**
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	103,05	32,47	**135,53**	**6,78**	**142,31**	112,62	35,49	**148,11**	**7,41**	**155,52**	120,74	38,05	**158,80**	**7,94**	**166,74**

Атамасы	Каты коммуналь калдыклар күләме, т/ел														
	Хәзерге хәле					Беренче чират					Исәпләү вакыты				
Морзалар авылы	128,52	40,50	**169,02**	**8,45**	**177,47**	159,78	50,35	**210,14**	**10,51**	**220,65**	221,05	69,66	**290,71**	**14,54**	**305,24**
Свияжский бистәсе	137,80	43,42	**181,23**	**9,06**	**190,29**	150,51	47,43	**197,94**	**9,90**	**207,83**	177,11	55,81	**232,93**	**11,65**	**244,58**
Авыл җирлеге буенча нәтиҗә	**644,98**	**203,25**	**848,23**	**42,41**	**890,64**	**720,07**	**226,91**	**946,98**	**47,35**	**994,33**	**837,49**	**263,92**	**1101,41**	**55,07**	**1156,49**

Махсус техника берәмлекләре саны (ә атап әйткәндә Транспорт һәм чүп җыючы) региональ оператор һәм территорияне санитар чистарту схемасы белән билгеләнә.

Контейнерлар саны коммуналь калдыкларның уртача тәүлеклек җыелуын, аларны чыгару чорын (тәүлеклек) һәм контейнерның сыйдырышлылыгын (1,1 м^3) исәпкә алып исәпләнә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел). Контейнерларның исәп-хисап саны 3.8.3.2 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.8.3.2

Атамасы	Контейнерлар, шт саны	
	Беренче чират	Исәпләү вакыты
Каратун тимер юл станциясе бистәсендә	**15**	**18**
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	**6**	**6**
Морзалар авылы	**9**	**12**
Свияжский бистәсе	**9**	**9**
Авыл җирлеге буенча нәтиҗә	**39**	**45**

Шулай итеп, Каратун авыл җирлеге территориясендә ТКО өчен контейнерлар саны беренче чиратта 39 данә һәм 45 шт тәшкил итәргә тиеш. Шул ук вакытта контейнерларның 50%ы сортларга аерырга тиешле ТКО калдыклары өчен (икенчел чимал) кулланырга тәкъдим ителә. Куркыныч ГК (яктырту җайланмалары, терекөмешле батарея һәм аккумуляторлар булган электр лампалары (автомобильләреннән тыш), куллану үзлекләрен югалткан терекөмешле градусниклар) вандалга каршы башкаруда (кызгылт сары төстәге) аларны зарарлау һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерүне булдырмый торган махсус билгеләнгән контейнерларга (кызгылт сары төстә) салынырга тиеш.

Шулай ук «Татарстан Республикасы территориясендә каты коммуналь калдыкларны җыю (шул исәптән аларны аерым җыю) тәртибен раслау турында» Министрлар Кабинетының 2017 елның 25 мартындагы 181

номерлы карары нигезендә куркыныч калдыкларны җыю региональ оператор оештырган мобиль кабул итү пунктларын кулланып гамәлгә ашырыла.

Контейнер мәйданчыкларын урнаштыру урыннары, торак территорияләрдә ККК җыю, вакытлыча саклау буенча тәкъдимнәрне исәпкә алып, территорияне санитар чистарту схемасы белән төгәлләштерелә («территорияне санитар чистарту һәм торак урыннарны җыештыру» белешмәсе (Мәскәү, 1990 ел).

Проект тәкъдиме

Яңа җир кишәрлекләре бүлеп бирү, торак биналарны төзекләндерү дәрәҗәсен яхшырту, шулай ук халыкның санитар-гигиеник тормыш шартларын яхшырту һәм авыл җирлеге территориясенең экологик иминлеген яхшырту максатыннан түбәндәге чаралар күздә тотыла:

Беренче чиратта-исәп-хисап чорына

– авыл җирлеге территориясен планлы-даими санитар чистарту;

– каты көнкүреш калдыкларын аерым (дуаль) җыюны оештыру;

– каты өслекле махсус мәйданчыклар оештыру, су үткәрә торган контейнерлар урнаштыру өчен каты өслекле;

– каты өслекле һәм зур габаритлы калдыкларны җыю һәм саклау өчен калдыклар җимерелүгә комачаулаучы Киртәле махсус мәйданчыклар оештыру;

– барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны чүп-чар төяү станциясе (Апас каты көнкүреш калдыклары полигоны) аша Күмү һәм утильләштерү Югары Ослан муниципаль районында гына (калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә Татарстан Республикасы (утв). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 сентябрендәге 683 номерлы карары);

– көнкүреш шартларында кулланыла торган энергия саклаучы лампаларны кабул итү буенча кабул итү пункты оештырырга һәм аларны токсиклыкның югары класслы калдыкларны утильләштерү урыннарына чыгаруны оештырырга;

– пыяла савытлар, пыялалар, макулатура, металл банкалар, металл ватыклары, пластик һәм пластик шешәләр, мамык-кәгазь ботаклары, автомобиль шиналары кабул итү пункты оештырырга;

– урам сметасын изоляцияләү катламы буларак файдалану өчен генә полигонга бетерү.

Авыл җирлеге территориясендә кошчылык фермасы (3000 баш үрдәккә) урнашу сәбәпле, терлекчелек калдыкларын утильләштерү мәсьәләсен хәл итү өлешендә, генераль план нигезендә ике вариант тәкъдим ителә.:

1. Ябык типтагы саклагычларны компостлаштыру (файдалану (лагун) һәм пометны басуларга ашлама сыйфатында чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтацияләү, дегельминтацияләү чараларыннан соң). Лагуннарны ферма балансында булган җирләрдә урнаштырырга киңәш ителә.

тизәк тупланган вакытлы урыннар табигать саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп җиһазландырылырга тиеш.

2. тизәк (пиролиз, Биогаз) эшкәртү җайланмаларын куллану.

3.8.4. *Җылылык белән тәэмин итү*

Проект карары

Барлык җылылык чыганаклары, шул исәптән индивидуаль йортларны җылыту өчен төп ягулык төре белән табигый газ каралган.

Усадьбаны торак, Иҗтимагый-коммуналь һәм административ-эшлекле төзелешне җылылык белән тәэмин итү өчен түбәндәге торак пунктларда блок-модульле котельныйлар (БМК) төзү тәкъдим ителә. 3.8.4.1):

Таблица 3.8.4.1

Торак пункт исеме	Объектның атамасы	Беренче чират	Исәпләү вакыты
Каратун ст. т.п.	50 урынга исәпләнгән балалар бакчасы өчен БМК	+	
	Проектлана торган иҗтимагый үзәк өчен БМК	+	
Нибары:		2	

Шулай итеп, авыл җирлеге территориясендә, административ-эшлекле төзелешне җылыту өчен, беренче чиратта, 2 блок-модульле котельный (БМК) төзү тәкъдим ителә.

Утар төзүне җылылык белән тәэмин итү бер контурлы яки ике контурлы җылылык генераторларыннан башкарырга тәкъдим ителә.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.8.5. *Газ белән тәэмин итү*

Газ исәпләү чыгымнары

Планлаштырылган карарлар нигезендә халыкны (хуҗалык – көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗларны) газ белән тәэмин итүне күздә тотарга кирәк.

Халыкның хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь-көнкүреш ихтыяҗларына газ чыгымнары, газ җылылыгы 34 МДж/м3 (8000 ккал/м3 булганда, газ куллануның эреләнгән күрсәткечләре буенча билгеләнгән.):

– кайнар су белән тәэмин иткәндә, газ су җылыткычларыннан-300 м3/елга;

- кайнар су белән тәэмин итүнең барлык төрләре булмаганда-елына 180 м3 (авыл җирлегендә 220).

М3/с га газның максималь исәп-хисап чыгымы, 0°С һәм газ басымы 0,1 МП булганда (760 мм).ст.) хуҗалык-көнкүреш һәм җитештерү

ихтыяҗларына еллык чыгым өлешен түбәндәге формула буенча билгеләргә кирәк::

Bhmax= Ву*Khmax ;

биредә: Khmax-сәгать максимумы коэффициенты (табл.2,3,4 авыл җирлеге 42-101-2003 еллар)

- Республикада газның еллык чыгымы, м3/ел

Җитештерү булмаган характердагы көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяҗлары өчен газ чыгымы торак йортларга газ чыгымының 5% күләмендә кабул ителгән.

Беренче чиратта (2020 ел) һәм исәп-хисап чорына (2035 ел) халыкның коммуналь-көнкүреш ихтыяҗларына газга ихтыяҗы 3.8.5.1 таблицасында күрсәтелгән

Таблица 3.8.5.1

Авыл җирлеге халкының коммуналь-көнкүреш ихтыяҗлары өчен газга ихтыяҗы

№ т/б	Авыл җирлекләре исемнәре	Еллык газ чыгымы, мең нм3/елга		
		Башлангыч ел	I-нче чират (2020 ел)	Исәп-хисап вакыты (2035 ел)
	Каратун авыл җирлеге, шул исәптән:	**596,2**	**614,68**	**666,82**
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	254,76	253,66	253,66
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	95,26	96,14	96,14
3	Морзалар авылы	118,8	136,4	176
4	Свияжский бистәсе	127,38	128,48	141,02

Гамәлдә булган һәм проектлана торган сәнәгать предприятиеләренә газ кирәклеген предприятиеләр проектлары нигезендә билгеләргә кирәк.

Проект карары

Проект тарафыннан барлык газлаштырылган объектларны газ белән тәэмин итү мөмкинлеген бирә торган гамәлдәге газүткәргечләр системасын максималь рәвештә куллану күздә тотыла.

РФ Дәүләт техник күзәтчелегенең «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре» таләпләре нигезендә, 2003 елда корыч газүткәргечләр өчен техник диагностика файдалануга тапшырылганнан соң 40 ел үткәннән соң үткәрелергә тиеш.

Газ үткәргечләрнең техник торышы һәм аларны алга таба эксплуатацияләү ресурсын билгеләү буенча мәгълүматлар булмау сәбәпле, техник карарларда гамәлдәге газүткәргечләрне максималь рәвештә саклау һәм куллану күздә тотыла.

Торак-коммуналь секторны газ белән тәэмин итү ГРП яки ШРП да түбән басымлы газүткәргечләр системасыннан күздә тотыла.

Каратун авыл җирлегенең торак пунктларында яңа торак төзелеше өчен территорияләр бүлеп бирелгәнгә, проект тарафыннан тәкъдим ителә:

Беренче чиратта (2025 елга кадәр)

Каратун ст. т.п.:

– гамәлдәгеләргә өстәмә рәвештә яңа ГРП төзү;

– гамәлдәге ГРПЛАРДАН проектлаштырыла торган ГРПЛАРГА кадәр уртача басымлы газүткәргечләр сузу;

– проектлаштырыла торган ГРПЛАРДАН кулланучыга кадәр түбән һәм урта басымлы газүткәргечләр сузу;

Каратун АКП б.:

– гамәлдәге ГРПШЛАРДАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләрне сузу;

Морзалар авылы:

– гамәлдәгеләргә өстәмә рәвештә яңа ГРП төзү;

– проектлаштырыла торган ГРПГА кадәр урта басымлы газүткәргечләр сузу;

– проектлана торган ГРПТАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләр сузу;

Свияжск п.:

– гамәлдәгеләргә өстәмә рәвештә яңа ГРП төзү;

– гамәлдәге ГРПЛАРДАН проектлана торган ГРПга кадәр уртача басымлы газүткәргечләр сузу;

– проектлана торган ГРПТАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләр сузу;

Исәп-хисап вакыты (2040 елга кадәр)

Каратун ст. т.п.:

– гамәлдәге ГРПТАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләрне сузу;

Морзалар авылы:

– гамәлдәгеләргә өстәмә рәвештә яңа ГРП төзү;

– проектлаштырыла торган ГРПГА кадәр урта басымлы газүткәргечләр сузу;

проектлана торган ГРПТАН кулланучыга кадәр түбән басымлы газүткәргечләр сузу.

Проект тарафыннан искергән һәм нәтиҗәсез технологияләрне кулланудан баш тартуга, иң яхшы технологияләр принципларына күчү һәм заманча инновацион технологияләр кертүгә юнәлдерелгән оештыру чаралары тәкъдим ителә.

3.8.6. *Электр белән тәэмин итү*

Электр йөкләнмәләрен исәпләү

Каратун авыл җирлегенең коммуналь-көнкүреш секторын планлаштыру проекты буенча электр нагрузкалары ике срокка билгеләнгән:

– беренче чират-2020 ел.;

- исәп-хисап вакыты-2035 ел.

Хуҗалык-көнкүреш һәм коммуналь ихтыяҗлар өчен электр йөкләмәләрен исәпләү бер кешегә электр кулланунының эреләнгән нормалары

буенча, 34.20.185-94 РД нигезендә башкарылган. 1999) "шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция".

Коммуналь-көнкүреш секторының еллык электр куллану 34.20.185-94, табл нигезендә исәпләнә.2.4.4. "Коммуналь-көнкүреш кулланучыларының электр энергиясе чыгымының һәм электр йөкләнешен максимум куллану сәгатьләренең еллык санының эреләнгән күрсәткечләре".

Китерелгән зурайтылган күрсәткечләр торак һәм иҗтимагый биналар, коммуналь-көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары, тышкы яктылык белән электр куллануны күздә тота. Бу мәгълүматлар торак биналарда кондиционирлау, электр белән җылыту һәм электр белән җылытуны куллануны исәпкә алмый.

Коммуналь-көнкүреш секторының исәп-хисап куәте 34.20.185-94, табл нигезендә исәпләнгән.2.4.3. "Чагыштырмача исәп-хисап коммуналь-көнкүреш йөкләнешенең эреләнгән күрсәткечләре". Электр энергиясенең чагыштырма куәте-0,492 кВт/кеше ("кече" шәһәрләр категориясе, табигый газдагы плитәләр белән). Таблицада китерелгән күрсәткечләр йөкләнешне исәпкә ала: торак һәм иҗтимагый биналар (административ, уку, фәнни, дәвалау, сәүдә, тамаша, спорт), Коммуналь предприятиеләр, транспорт хезмәте күрсәтү объектлары (гаражлар һәм автомобильләрне саклау өчен ачык мәйданчыклар), тышкы яктырту. Шулай ук таблицада төрле вак-төяк кулланучылар, кагыйдә буларак, поселок бүлү челтәрләре буенча туклана.

Предприятиеләрнең электр йөкләнешен исәпләү әлеге предприятиеләрнең электр белән тәэмин итү проектлары буенча яки тиешле аналоглар буенча башкарылырга тиеш.

Таблица 3.8.6.1

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләре егәрлекләрен еллык электр куллану, мең кВт.сәг./ел

Торак пунктлар	Еллык электр куллану, мең кВт.сәг./ел		
	Башлангыч ел	2020 елның беренче чираты.	Исәп-хисап вакыты 2035 ел.
Каратун авыл җирлеге	6441,44	6633,74	7178,84
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	2871,84	2859,44	2859,44
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	995,90	1005,10	1005,10
Морзалар авылы	1242,00	1426,00	1840,00
Свияжский бистәсе	1331,70	1343,20	1474,30

Таблица 3.8.6.2

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең исәп-хисап егәрлеге, кВт

Торак пунктлар	Исәп-хисап егәрлеге, кВт		
	Башлангыч ел	2020 елның беренче чираты.	Исәп-хисап вакыты 2035 ел.
Каратун авыл җирлеге	1440,05	1483,21	1605,50
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	639,22	636,46	636,46
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	223,43	225,49	225,49

Торак пунктлар	Исәп-хисап егәрлеге, кВт		
	Башлангыч ел	2020 елның беренче чираты.	Исәп-хисап вакыты 2035 ел.
Морзалар авылы	278,64	319,92	412,80
Свияжский бистәсе	298,76	301,34	330,76

Таблица 3.8.6.3

КБС һәм вак сәнәгать предприятиеләренең трансформатор егәрлеге, кВА

Торак пунктлар	Трансформатор егәрлеге, кВА		
	Башлангыч ел	2020 елның беренче чираты.	Исәп-хисап вакыты 2035 ел.
Каратун авыл җирлеге	1531,97	1577,89	1707,98
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	680,02	677,08	677,08
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	237,69	239,89	239,89
Морзалар авылы	296,43	340,34	439,15
Свияжский бистәсе	317,83	320,58	351,87

Коммуналь-көнкүреш секторының электр куллану, егәрлеге һәм трансформатор егәрлеге күрсәткечләре (I чират һәм исәп-хисап вакыты), шулай ук, беренче чиратта, исәп-хисап чорына электр куллануның сизелерлек артуы, халыкның аз гына артуын исәпкә алып, 3.8.6.4 таблицасында китерелгән

Таблица 3.8.6.4

Атамасы	Башлангыч ел	2020 елның беренче чираты.	Исәп-хисап срогы 2035 ел.	2035 елга үсеш. баштагы ел
1. Еллык электр мең кВт*сәгать/сәг	6441,44	6633,74	7178,84	737,40
2.Исәп-хисап егәрлеге, кВт	1440,05	1483,21	1605,50	165,46
3.Трансформатор егәрлеге, кВА	1531,97	1577,89	1707,98	176,02

<u>Проект карары</u>

Исәп-хисапка таянып, без авыл җирлегеннән электр куллануны арттырабыз. Шул ук вакытта җирлекнең электр белән тәэмин итү схемасын куллану мөмкинлеге дә бар.

Каратун авыл җирлеге территориясендә кирәкле торак төзелеше иске торак йортларны сүтү, шулай ук Каратун, Каратун ХПП п., Морзалар авылы һәм Свияжский бистәсе торак пунктлары эчендәге буш территорияләрдә йортлар төзү хисабына башкарылачак.

Каратун авыл җирлегенең торак пунктларында яңа төзелеш планлаштырыла, проект белән тәкъдим ителә:

<u>*Хисап чорына(2040 ел) тәкъдим ителә:*</u>

- Каратун ст. т. п. торак мәйданнарын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен гамәлдәге трансформатор подстанцияләреннән 0,4 кВ электр тапшыру линияләрен сузу тәкъдим ителә;

- Морзалар авылында торак мәйданчыкларын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен гамәлдәге трансформатор подстанцияләреннән 0,4 кВ электр тапшыру линияләрен сузу тәкъдим ителә;

- Зөя бистәсен электр энергиясе белән тәэмин итү өчен гамәлдәге трансформатор подстанцияләреннән 0,4 кВ электр тапшыру линияләрен сузу тәкъдим ителә;

- Каратун ХПП п.торак мәйданнарын электр энергиясе белән тәэмин итү өчен гамәлдәге трансформатор подстанцияләреннән 0,4 кВ электр тапшыру линияләрен сузу тәкъдим ителә.

Трансформатор подстанцияләренең төгәл саны, урнашу урыны, шулай ук линиянең 10 кВ трассировкасы торак мәйданчыкларын планлаштыру проектын эшләгәннән соң ачыкланачак.

Заманча таләпләр нигезендә электр челтәрләренә карата киңәш ителә:

1. ВЛны тиз гамәлдә булган саклау белән тәэмин итү;
2. Подстанцияләрне телемеханизацияләү;
3. Торак пунктларның бүлү челтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау;
4. Энергия саклау технологияләрен куллану һәм реактив егәрлекне компенсацияләү.

Заманча таләпләр нигезендә электр челтәрләренә карата киңәш ителә:

5. ВЛны тиз гамәлдә булган саклау белән тәэмин итү;
6. Подстанцияләрне телемеханизацияләү;
7. Торак пунктларның бүлү челтәрендә электр энергиясен исәпкә алуның автоматлаштырылган системаларын монтажлау;
8. Энергия саклау технологияләрен куллану һәм реактив егәрлекне компенсацияләү.

3.8.7. ***Эз токлы челтәрләр***

Телефонлаштыру

Гомуми файдаланудагы телефон челтәрен үстерү әлеге элемтә төренә булган заявкаларны канәгатьләндерүнең 100% шартыннан алып барылырга тиеш

Телефонны АТС территориясендә гамәлдә булган атслардан гамәлгә ашыру планлаштырыла. Телефон элемтәсен үстерү заманча цифрлы җиһазлар базасында булган телефон челтәрен реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә юнәлдереләчәк.

Проект белән тәкъдим ителә:

- заманча цифрлы технологияләр кулланып АТСларны модернизацияләү. АТС аналог җиһазларын оптик-җепселле линия корылмаларыннан файдаланып цифрлы станциягә күчерү;

-оптик-җепселле элемтә, кәрәзле элемтә, IP-телефон, Internet челтәрен үстерү.

- линияле элемтә корылмалары төзү;

- элемтә чаралары өлкәсендә иң яңа технологик казанышларны гамәлгә кертү, шул исәптән спутник элемтәсе һәм цифрлы телерадиотапшырулар.

Торак һәм иҗтимагый төзелеш объектларына кадәр кабель телефон канализациясе төзүне «Таттелеком»ААҖ көче белән тормышка ашырырга тәкъдим ителә. Кабель канализациясен төзү карала берсе асбоцемент торбалар белән урнаштыру карау җайланмалары.

Муниципаль берәмлектә колачлау зонасын киңәйтү өчен GSM стандартының өстәмә база станцияләрен урнаштыру тәкъдим ителә.

авыл җирлегенең торак районы өчен гаилә коэффициенты -3,5 кеше. Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре ихтыяҗлары өчен исәп-хисаплылык коэффициенты 1,25 тәшкил итә.

Яңа төзелә торган территориядә телефон йөкләнешен бүлү 3.8.7.1 таблицасында китерелгән.

Таблица 3.8.7.1

	телефоннар саны
Проектлана торган торак төзелешенә телефон йөкләнеше	1272
Телефон көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләренә йөкләнеш	318
Телефоннарның гомуми саны	1590

Радиофикация

Авыл җирлеген радиофикацияләү өчен, радиосигнал бирүне һәм гамәлдәге һәм проектлана торган торак һәм социаль-мәдәни көнкүреш объектларын тоташтырып, агынты радиолиния буенча бүлү фидерлары төзүне тәэмин итә торган радиоузел төзелешен карарга кирәк.

Телевидение

Телетапшырулар үсеше перспективасы-Россия Федерациясендә телерадиотапшырулар үсеше концепциясе нигезендә цифрлы телерадиотапшыруларга аналоглы сигналдан күчү.

Татарстан Республикасында цифрлы эфир-кабель телевидениесенең региональ челтәре булдырылды. Транспорт челтәре сыйфатында «ВолгаТелеком»ААҖнең зона җепсел-оптика челтәре кулланыла.

Цифрлы телевидение челтәре тапшырыла торган программалар саны буенча да (10нан да ким түгел), сурәтне, тавышны, ТВ-сигналларны кабул итү сыйфаты буенча да аналог челтәрләре алдында өстенлекләргә ия. Бу бер дициметрлы антеннага кимендә 10 программа кабул итәргә, аналогик тапшыргычлар белән чагыштырганда азрак егәрлектәге тапшыргычларны кулланырга, шулай ук телетапшырулар челтәрләрен компьютер челтәрләре белән тоташтыру мөмкинлеген тәэмин итә.

Цифрлы телевидение белән беррәттән, муниципаль берәмлек халкы да аналог телевидениесен кабул итү мөмкинлегенә ия.

3.9 Территорияне инженер әзерләү чаралары

Инженерлык әзерлеге чараларын инженер-геологик шартлар, куллану характеры үзгәрүне фаразлауны исәпкә алып билгеләргә кирәк.

Инженерлык әзерләү буенча чаралар составы үзләштерелә торган территориянең (рельеф, грунт шартлары, су басу дәрәҗәсе, сазлыкка, үзләштерелә торган территориядә куркыныч табигать процесслары булуга бәйле рәвештә билгеләнә. Кайбер очракларда инженерлык әзерлеге буенча чаралар архитектура-планлаштыру структурасын һәм торак урыннарның пространство композициясен билгели.

Эрозия процессларыннан инженерлык яклавы чаралары

Каратун авыл җирлеге территориясендә эрозия күренешләре участокларының территориаль бүленешен исәпкә алып, инженерлык яклауның махсус чаралары поселокның торак пункты территориясендә таләп ителә, дигән нәтиҗә ясарга мөмкин..Каратун станциясе т/ю. Эрозия күренешләре ярларны русча юдыру белән бәйле.

Торак пункт чикләрендә сулык ярларының читкә чигүен туктату буенча түбәндәге чаралар тәкъдим ителә: табигый үсентеләр (агачландыру), диварны бетонлаштыру, габион яклау җайланмалары. Агымның җимерелү сәләтен киметү өчен, үзәнне турайту хисабына агым гидродинамикасын үзгәртеп кору рөхсәт ителә.

елга юлы эрозиясенә каршы көрәш буенча тәкъдим ителгән чаралар 3.9.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.9.1

Елга юлы эрозиясенә каршы көрәш буенча чаралар

номерлы т/б	**Урнашкан урыны**	**Куркыныч табигать процесслары**	**Чаралар**
1	Каратун т/ю станциясе бистәсе	Елга юлы эрозиясе	Сул як ярны дернование, бетонлау, откосларны габион яклау һәм яр кашкасы хисабына ныгыту
2	Морзалар авылы		

Хәзерге куркыныч районнарда төзелеш шартлары

Проектлана торган биналар һәм корылмалар өчен тиешле төзелеш материаллары сайлап алына, сейсмостойлыкны арттыруга юнәлдерелгән конструктив карарлар карала.

Биналарның һәм корылмаларның сейсмик каршы торышы тиешле конструктив карарлар белән тәэмин ителергә тиеш.

Карала торган территориядә төзелеш төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

Су басудан инженерлык яклавы чаралары

Территорияне су басмый торган тамгаларга кадәр тутыру төзелеш һәм эксплуатациядә иң гади, шулай ук нәтиҗәле инженер чарасы булып тора. Бу чараны куллану яклана торган территориянең зур булмаган күләмендә һәм бераз биеклектә (1 – 1,5 м) булганда максатка ярашлы. Гидромеханизация кулланып (мәсәлән, елга үзәнен яхшырту хисабына грунтны рефулирование) башкарылырга мөмкин булган очракларда территорияне су сибү аеруча отышлы. Коелган территория, аның торак пунктта урнашуына бәйле рәвештә, төзелеш яки парк өчен файдаланылырга мөмкин.

Су басуга каршы көрәштә территорияне сүндерүне күздә тотарга кирәк. Конкрет территорияләрдә су басудан яклауны проектлаштырганда җир асты суларының кимүе (кимүе) нормалары, СНиП 2.06.15-85 нигезендә, аның функциональ кулланылышына бәйле рәвештә кабул ителә. Саклау корылмаларын проектлаганда кабул ителә торган корылма нормалары һәр конкрет очракта, җир асты суларының һәм грунт нигезләренең критик дәрәҗәсен исәпкә алып, яклана торган объект өчен геологик куркынычсызлыкның тиешле бусагасын тәэмин итәргә тиеш.

Табигый, гидрогеологик һәм техноген (төзелеш) шартларга карап, инженерлык яклавының территориаль системасында дренажлар кулланырга кирәк. Су басуданякланган территорияләрдә, ягулык һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, су бүлү ягыннан җир асты суларының хәрәкәт итү шартларына бәйле рәвештә, бер-ике, күп катлы, контурлы һәм катнаш дренажлы системаларны кулланырга кирәк.

Яңгыр сулары канализациясе су басудан территориаль инженерлык яклавы элементы булып торырга һәм инженерлык яклауның гомуми системасы составында яисә аерым проектлаштырылырга тиеш.

Инженерлык яклавының өстәмә чаралары сыйфатында табигый системаларның һәм аларның компонентларының табигый үзлекләрен кулланырга кирәк. Аларга су бүлүче һәм дренлаучы рольне күтәрүне, рус һәм картларны чистарту һәм турайту юлы белән, кертергә кирәк.

Су басудан инженерлык яклавының тәкъдим ителгән чаралары 3.9.2 таблицасына кертелде

Таблица 3.9.2

Су басудан инженерлык яклавы чаралары

номерлы т/б	Урнашкан урыны	Куркыныч табигать процесслары	Чаралар
1	Морзалар авылы	Су төшү	Дренаж, территориягә сибү, елганың төбен тирәнәйтү, үзәнне турайту
2	Свияжский бистәсе.		
3	Каратун т/ю станциясе бистәсе		
4	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе		

Теләсә кайсы очракта, су басу зонасында объектлар төзү өчен территорияне инженерлык ягыннан әзерләү төзелеп килүче объектның бәясен җитди арттырырга мөмкин.

Юлларны кар көртләреннән саклау буенча чаралар

Каратун авыл җирлеге территориясендә кар көртләреннән саклау чараларын авыл җирлеге аша уза торган киң юнәлештәге юл участокларында карарга тәкъдим ителә:

Автомобиль юлларын кышкы карап тоту буенча барлык чаралар системасы, башкарылган эшләрнең максималь җиңеләюе һәм арзанаюы вакытында, автотранспорт хәрәкәте өчен нормаль шартлар тәэмин итү өчен төзелә. Әлеге бурычларны үтәү өчен:

- даими яки вакытлыча кар саклау чараларын урнаштыру юлы белән кар көртләре барлыкка килүне булдырмау буенча саклагыч чаралар;
- профилактик чаралар, аларның максаты-юл катламында үткән транспорттан кышкы тайгаклык барлыкка килүгә юл куймау;
- юлда кар һәм боз муниципаль берәмлекләрен бетерү һәм аларның автомобиль хәрәкәтенә йогынтысын киметү буенча чаралар;
- тәүлекнең караңгы вакытында юлларны яктырту.

Юлларны кар көртләреннән саклау даими яки вакытлыча кар саклау ярдәмендә башкарыла.

Кар саклауга кар саклагыч урман полосалары һәм даими коймалар керә.

Вакытлыча - кар тоткыч щитлар, кар траншеялары, валлар һ. б.

Даими кар саклый торган җайланмаларны кышкы чор ахырына кар салуның исәп-хисап күләменә проектларга кирәк. Вакытлыча кар саклау җайланмаларын исәп-хисап буранына проектларга кирәк, чөнки вакытлы кар саклау эшләрен башкарганнан соң аны яңадан торгызу каралган.

Кар-советоветр агымына тәэсир итү принцибы буенча кар саклау җайланмалары түбәндәге бүлекләргә бүленә:

- кар яклау чаралары, алар юлларда буран карын тоту принцибы буенча эшлиләр.;
- кар-җил тизлеген арттыручы һәм юл аша кар чыгарырга ярдәм итүче кар саклау чаралары (кар-буралар);
- кар саклау чаралары, тулысынча кар явудан арындыручы объектлар (галереяләр һәм тоннельләр).

Автомобиль юлларында кар тоткарлау җайланмалары аеруча киң таралыш алды.

Кар саклаучы урман полосалары карны саклауның иң ышанычлы, экологик акланган төре булып тора.

Кар яклау полосасы тыгыз (сусыз) конструкциягә ия булырга тиеш. Һәр полосаның мәҗбүри элементы куе куаклар капкасы булырга тиеш.

Җир кисентесеннән юл буе кар саклау кисентесенә кадәр ераклык, урман полосаларының киңлеге һәм Кар алып китү күләме 250 м3/м га кадәр булган полосалар арасындагы аерма зурлыгы 3.9.[3] таблицасы буенча билгеләнә.

Таблица 3.9.3

Кар күләменә карап урман полосаларын урнаштыру

Кар ташуның исәп-хисап	**Җир кисентесе кашкасыннан**	**Урман утыртмалары арасында аерма**	**Урман утыртмалары өчен**

күләме, м3/м	урман утыртмаларына кадәр ераклык, м	киңлеге, м	җирләр бүлеп бирелгән полосаларның киңлеге, м
10-25	15-25	-	4
50	30	-	9
75	40	-	12
100	50	-	14
125	60	-	17
150	65	-	19
200	70	-	22
250	50	50	2×14

Авыл хуҗалыгы җирләрендә төзелә торган кар саклау полосасының зур озынлыгы булганда, авыл хуҗалыгы машиналарын үтү өчен һәр 800-1000 метр саен 10-15 метр технологик өзеклекләрне күздә тотарга кирәк.

Автомобиль юлы янындагы даими кар саклау чаралары яисә гамәлдәгеләрен көчәйтү мөмкин булмаганда, шулай ук бу икътисадый акланганда, вакытлыча кар тоту җайланмалары, кар тоткыч щитлары, траншеялар, кар стеналары һ. б. кулланырга кирәк.

Алар юлларны кар көртләреннән саклау һәм утыртмаларны яки коймаларны көчәйтү чарасы буларак кулланыла ала.

Калканларны мөмкин булганча калкулыклардан (калкулыкларны, өемнәрне) югарыдан, түбәнәюне булдырмый гына куярга кирәк.

Озак һәм интенсив бураннар белән чорларда щитларны үзгәртеп кору кыенлашкан, щит сызыкларын ике, өч һәм аннан да күбрәк сафларга куялар. Күп катлы калкан юллары урнаштырганда бары тик кыр рәтләрен генә переставлять.

Күпкырлы калкан линияләрен төрле яктылыктагы щитлардан максатка ярашлы итеп формалаштыру Кырга якын линияләр калканнан калынрак рәшәткә белән формалаша, ә якындагы юлда рәшәткә артык калынрак булган щитлардан.

Әгәр исәп-хисап буранынннан кар алып килү күләме яклау тарафыннан тоткарлана торган кар күләменнән кимрәк булса (бер рәтле, ике рәтле һ.б.), кыш дәвамында щитларны, кар чистарту сәләте беткәндә, яңадан торгызалар.

Интенсив бураннар (120 $м^3$/м га кадәр кар алып килү күләме булганда) үзгәрүчән агартулы җайланмаларны куллану максатка ярашлы була, аларның конструкцияләренең тыгызлыгы буран вакытында җилнең пропорциональ көченә пропорциональ рәвештә арта.

Кар алып китү күләме 75 $м^3$/м га кадәр булганда, полимер материаллардан һәм полимер нигезендә челтәрләрдән ясалган вакытлыча аралы кар саклау чараларын (ВСС) кулланырга мөмкин.

Автомобиль юлларын кар көртләреннән саклау вакытында кардан ясалган җайланмалар киң таралыш алды.

Кардан ясалган җайланмаларның иң киң таралган төрләре-кар траншеялары.

Траншеялар мөстәкыйль саклау чарасы буларак кулланыла ала - IV-V категорияле юлларда яки башка чаралар (үсентеләр, коймалар, калканнар) белән берлектә, Кар саклый торган гамәлне көчәйтү һәм I, II, III категорияле юлларда кар саклау линияләренең ышанычлылыгын арттыру өчен.

Юлларны кар көртләреннән саклауның теге яки бу ысулын сайлау явым-төшемнең интенсивлыгына, трассаның шартларына һәм әһәмиятенә, районның матди иминлегенә бәйле.

3.10. Гражданнар оборонасы буенча чаралар, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге

«Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге» бүлеге гражданнар оборонасы һәм территорияләрне гадәттән тыш хәлләрдән яклау өлкәсендә норматив документлар нигезендә, шулай ук Исәп алу мәгълүматлары һәм таләпләр нигезендә эшләнде (2018 елның 2 мартындагы 45 нче кушымтаны карагыз), алга таба - башлангыч мәгълүматлар.

3.10.1. Гражданнар оборонасы буенча чаралар исемлеге

Территорияне гражданнар оборонасы буенча төркемгә кертү нигезләмәсе

Башлангыч мәгълүматлар нигезендә авыл җирлеге территориясе Гражданнар оборонасы төркемнәренә керми.

Объектларны Гражданнар оборонасы категориясенә кертү. Сугыш вакытында эшне дәвам итүче объектлар исемлеге, шәһәр читендәге зонага күчүче объектлар исемлеге

Авыл җирлеге территориясендә гражданнар оборонасы категориясенә кертелгән оешмалар юк.

Сугыш вакытында эшне дәвам итүче оешмалар, шәһәр читендәге зонага күчүче оешмалар турында мәгълүматлар юк.

«Гражданнар оборонасы буенча инженер-техник чаралар " СП 165.1325800.2014 каралган ихтимал куркыныч зоналары чикләрен билгеләү»

Башлангыч мәгълүматлар нигезендә авыл җирлеге территориясе мөмкин булган җимереклекләр, химик зарарлану, радиоактив зарарлану, катастрофик су басу зоналарына эләкми.

Гражданнар оборонасы буенча хәбәр итү

Хәбәр итү системасы "Һава тревогасы" универсаль сигналын бирү өчен кулланылыр"(сугыш вакытында) электросиреннар, сигнал-тавыш-кычкыру җайланмалары, тавыш-тавыш сөйләүчеләр ярдәмендә халыкка һәм идарә органнарына хәбәр итү сигналларын һәм мәгълүматларын җиткерү (п. 6. 39 СП 165.1325800.2014).

Генераль план эшләгән вакытта авыл җирлеге территориясендә Хәбәр итү системалары (РСУ) юк.

Халыкны инженерлык яклавы торышы һәм иң күп эшләүче сменаның торышы

Авыл җирлеге территориясендә гражданнар оборонасының саклагыч корылмалары юк.

Генераль план эшләү вакытында халыкны тыныч һәм хәрби вакытта эвакуацияләүне тәэмин итүдә булган инженер-техник чаралар буенча төп күрсәткечләр

Гражданнар оборонасы буенча эвакуация чаралары ТР Апас муниципаль районы гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә тормышка ашырыла.

Авыл җирлеге территориясендә кабул итү-эвакуация пунктын оештыру каралмаган.

Гражданнар оборонасы буенча проект чаралары

1. Авыл җирлеге территориясе мөмкин булган җимереклекләр зонасына эләкмәгәнлектән, радиоактив һәм химик зарарлану, катастрофик су басу ихтималы булган зоналарга эләкмәгәнлектән, әлеге куркынычлардан саклау буенча махсус чаралар үткәрү таләп ителми.

2. Гражданнар оборонасына хәбәр итү системасын РФ Президентының 13.11.2012 елдан №1522 «Гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы турында яисә барлыкка килү турында халыкка экстрен хәбәр итүнең комплекслы системасын булдыру турында» гы Указы нигезендә (район бердәм дәүләт сәламәтлек саклау системасына тоташтырылган сөйләм сирәген урнаштыру кирәк) карарга кирәк.

Халыкка хәбәр итү өчен проект тарафыннан 5 данәдән торган, хәбәр итү радиусы 1 чакрымнан да ким булмаган, Апас районы ЕДДС ка тоташтырылган сөйләм сирен җайланмалары (РСУ) урнаштыру тәкъдим ителә.

Сирена җайланмаларны урнаштырганда муниципаль берәмлекнең торак пунктлары территорияләрен тулысынча капларга кирәк. Әлеге РСУ мәгълүматларын халыкка тыныч вакыт гадәттән тыш хәлләр турында хәбәр итү өчен кулланырга мөмкин.

РСУНЫ урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

3. Башлангыч мәгълүматлар нигезендә, гражданнар оборонасының саклагыч корылмаларын төзү таләп ителми.

Кирәк булганда, бу максатлар өчен яраклаштырыла торган подвал, цоколь һәм беренче катларда җәмәгать биналары (балалар мәктәпкәчә учреждениеләре, гомуми белем бирү мәктәбе, спорт комплексы, медицина

хезмәте күрсәтү объектлары һ.б.), 4.1. п. нигезендә ябылышлар оештыру мөмкин. СП 88.13330.2014.

4. Гражданнар оборонасы буенча эвакуация чараларын ТР Апас муниципаль районы гражданнар оборонасы һәм халыкны яклау планы нигезендә башкарырга кирәк.

5. 2014 елның 165.1325800 сп 10 п.нигезендә («гражданнар оборонасының инженер-техник чаралары» СНиП 2.01.51-90 актуальләштерелгән редакциясе) шәһәр территориясендә маскировка чаралары каралмаган.

7. Башлангыч мәгълүматлар буенча, 165.1325800.2014 СП 5.13 п. нигезендә, электр энергиясе белән үзәкләштерелгән тәэмин итүне туктату шартларында су белән тәэмин итүче су белән тәэмин итү объектларының химик зарарланудан сакланган суммар проект җитештерүчәнлеге халыкның, шул исәптән эвакуацияләнүчеләрнең ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен җитәрлек булырга тиеш.

Су белән тәэмин итү объектларының суммар проект җитештерүчәнлеге халык өчен бер кешегә тәүлегенә кимендә *25 литр* исәбеннән билгеләнә (3.10.1.1 таблица).)

Таблица 3.10.1.1

МБ үзәкләштерелгән СХПП буенча халыкка бирелә торган тәүлеккә эчәргә яраклы суның минималь кирәкле күләме

	Башлангыч ел (2017 ел)		Беренче чират (2025 ел.)		Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)	
	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, $м^3$	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, $м^3$	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, $м^3$
Каратун авыл җирлеге	2710	67,75	2794	69,85	3031	75,78

Искәрмә: 1.Исәп-хисап эвакуацияләнә торган халыкны, килгән хезмәткәрләр (төзүчеләр) санын исәпкә алмыйча башкарылган.

2. Халык санына беренче чиратта, исәп-хисап чорына даими халык һәм икенче торак төзи торган халык керә.

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү системасының тотрыклылыгын арттыру өчен, аерым чор шартларында да, зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр вакытында да, проект тарафыннан, «инженерлык инфраструктурасы» бүлеге нигезендә, булган скважиналарны ремонтлау, су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү, су югалтуларын киметүгә юнәлтелгән чаралар үткәрү – торбаларны алыштыру, су челтәрен каплау тәкъдим ителә.

Эчәргә яраклы суны күчмә резервуарларда (автоцистерналарда) китерүне күздә тотарга кирәк. Күчмә тарага һәр су бирү пункты 1,5 км радиуста торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш. Күчмә резервуарларны урнаштыру урыннарының якынча урнашуы график материалларда күрсәтелгән.

8. «СНиП 2.01.51-90 «ГО буенча «СНиП 165.13258004»нигезендә, тотрыклы электр белән тәэмин итү чараларын алдан карарга кирәк.

35-110 (220)кВ көчәнеше булган электр тапшыргычларының бүлү линияләре, аерым чыганакларның зыян күрүен исәпкә алып, электр белән тәэмин итү чыганакларына тоташтырылырга һәм төрле трассалар буенча узарга тиеш (165.1325800.2014).

Энергия системаларының электр челтәрләре схемасы энергия системасын эшләүче өлешләргә (блокларга) автомат рәвештә бүлү мөмкинлеген күздә тотарга тиеш (165.1325800.2014 ел).

Күчмә электростанцияләрне һәм подстанцияләрне куллану мөмкинлеген карарга кирәк (165.1325800.2014).

9. Чөнки җирлек территориясе Гражданнар оборонасы төркемнәренә керми, газ белән тәэмин итү һәм җылылык белән тәэмин итү буенча махсус чаралар таләп ителми.

3.10.2. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар исемлеге

Гадәттән тыш хәлләрдә халыкның иминлеген тәэмин итү буенча төп чараларга түбәндәгеләр керә: гадәттән тыш хәлләр нәтиҗәләрен фаразлау һәм бәяләү; мондый хәлләр килеп чыгу ихтималын булдырмый калуга яки киметүгә, шулай ук аларның нәтиҗәләрен киметүгә юнәлтелгән чаралар эшләү. Моннан тыш, халыкны гадәттән тыш хәлләрдә эшләргә өйрәтү һәм аны саклауның нәтиҗәле ысулларын эшләү бик мөһим.

Гадәттән тыш хәлләрне һәм аларның нәтиҗәләрен бетерү буенча эшләр башкару өчен җәлеп ителергә мөмкин:

- янгын бүлекләре;
- штаттагы һәм штаттан тыш авария-коткару оешмалары;
- сәламәтлек саклау оешмаларының персоналы;
- башка учреждениеләрнең персоналы һәм техникасы.

Халыкны һәм матди чараларны ташу (эвакуацияләү) өчен район предприятиеләре һәм оешмаларының автомобиль техникасы кулланылырга мөмкин.

Инженерлык, авария-коткару һәм торгызу эшләрен башкару өчен шулай ук район предприятиеләре һәм оешмаларының инженер техникасы да җәлеп ителергә мөмкин.

Халыкны һәм җирлек территорияләрен саклау эшендә табигый һәм техноген характердагы куркыныч күренешләрдән һәм процесслардан саклау өчен тиешле саклау корылмаларын төзүне һәм эксплуатацияләүне күздә тоткан инженер-техник чаралар үткәрү югары нәтиҗәлелеккә ия.

<u>Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләрнең ихтимал чыганаклары</u>

Табигый характердагы гадәттән тыш хәл - билгеле бер территориядә яки акваториядә табигый бәла-казалар нәтиҗәсендә килеп туган хәл, ул кеше корбаннарына, кешеләрнең сәламәтлегенә һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә яки китерә ала, матди югалтулар һәм кешеләрнең тормыш-көнкүреше

шартларын бозу. Табигый гадәттән тыш хәлләр чыганакның характеры һәм масштабы буенча аерыла.

Генераль планда авыл җирлеге территориясендә урын алган куркыныч процесслар карала:

– метеорологик (көчле җил, шул исәптән шквал, яңгыр, шул исәптән көчле яңгыр, яшен разрядлары; зур градус; бик көчле кар, көчле буран; кар көртләре; бозлавык-туңнар,көчле суык, экстремаль югары, түбән температуралар һ. б.);

- эрозионные;
- суффозион процесслар;
су басу;
- су төшү;
- сейсмик;
- кар көртләре.

СП 115.13330.2016 "куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы" 115.133306 кагыйдәләренең 6 пункты нигезендә. Куркыныч табигать процессларының, күренешләрнең үсеш чикләрен ачыклау һәм аларның параметрларын билгеләү максатларында, хуҗалык үзләштерү өчен планлаштырыла торган территориядә куркыныч табигать йогынтыларының барлыкка килү мөмкинлеген алдан бәяләү нәтиҗәләре буенча, инженерлык эзләнүләрен башкарырга кирәк.

СП 115.13330.2016 кагыйдәләр җыелмасы 4.7 п.нигезендә "куркыныч табигать йогынтыларының геофизикасы". СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-01-95 куркыныч табигый йогынтыларны алдан бәяләү нәтиҗәләре фонд материаллары һәм башка мәгълүматлар нигезендә алынган нәтиҗәләр инженерлык эзләнүләрен башкаруга биремнәрне төзегәндә башлангыч мәгълүматларга кертелергә һәм инженерлык эзләнүләре программасында эш составын һәм күләмнәрен планлаштырганда файдаланылырга тиеш.

Куркыныч метеорологик күренешләр

Авыл җирлеге территориясендә барлыкка килергә мөмкин булган куркыныч метеорологик күренешләр (ОЯ) Исемлеге 3.10.2.1 таблицасында тәкъдим ителә

Таблица 3.10.2.1

КК исеме	Куркыныч күренешнең характеристикасы һәм критерийлары яки билгеләүе
Көчле җил	Җил тизлеккә ирешкәндә, көчәйгәндә, 25 м/с, яки уртача тизлек 20 м/с дан ким булмаганда
Җил-давыл(ураган)	Җил тизлеге 33 м/с һәм аннан да күбрәк булганда
өермәле җил	Кыска вакытлы (берничә минут эчендә, әмма кимендә 1 минут) җилне 25 м/с һәм аннан да күбрәк көчәйүе
Смерч	Көчле азмасштаблы өермә багана яки воронка рәвешендә , болыттан җир өслегенә юнәлдерелгән

КК исеме	Куркыныч күренешнең характеристикасы һәм критерийлары яки билгеләүе
Көчле яңгыр	Явым-төшемнәр саны 30 мм дан да ким булмаган вакыт эчендә көчле яңгыр явуы көтелә
Бик көчле яңгыр ,кар белән бик көчле яңгыр, бик көчле юеш кар, яңгыр белән бик көчле кар)	Явым-төшемнәр күләме кимендә 50 мм булган, явым-төшемнәр шактый сирәк яисә катнаш явым-төшемнәр (яңгыр, яңгыр, кар белән яңгыр, юеш кар) вакыт эчендә 12 сәг тән дә артмый.
Көчле кар	Явым-төшем 20 мм да ким булмаган вакыт эчендә явым-төшемнәр (кар, яңгырлы кар) 12 сәгатьтән дә артмаска тиеш.
Көчле яңгыр	Кыска тәнәфесле (1 сәгатьтән дә артык түгел) явым-төшемнәр саны 10 мм да ким булмаган вакыт аралыгында 12 сәгатьтән дә ким булмаган, ләкин 48 сәгатьтән дә ким булмаган яңгыр, ягъни 2 тәүлектән артык вакыт аралыгында 120 мм.
Эре боз	20 мм һәм аннан да күбрәк диаметрлы боз
Көчле буран	Карны (уртача тизлеге 15 м/с дан ким булмаган) һәм күз күреме 500 м / с дан да ким булмаган, озынлыгы 12 С. дан да ким булмаган метеорологик ераклык белән (еш кына болытлардан кар явуы белән) күчерү
Көчле тузан өермәсе	Тузанны (комны) көчле (уртача тизлеге 15 м/с дан ким булмаска тиеш) җил һәм метеорологик озынлыгы 500 м дан да ким булмаска тиеш.
Көчле томан (көчле караңгылык)	Суның вак өлешләре (тузан, яну продуктлары) туплану хисабына һаваның көчле буталчыклыгы, шул ук вакытта метеорологик ераклыкның әһәмияте кимендә 50 м, озынлыгы 12 с.
Көчле бозлавык-туңдырма	Бозлау станогы чыбыкларында катлам диаметры: бозлавык, диаметры 20 мм дан да ким түгел; диаметры 35 мм дан да ким булмаган юеш (туңдыручы) кар катламнары яисә юеш кар катламнары; туң диаметры кимендә 50 мм
Көчле суык	Декабрьдән февраль аена кадәр минималь һава температурасы 40 гр.га җитә. ноябрь аенда - 32 гр. март аенда - 34 гр. суык яки түбәнрәк
Аномаль-салкын һава торышы	5 көн рәттән уртача тәүлеклек температураның әһәмияте дә 9 гр. га кимрәк. минималь һава температурасы 30 гр. га җитә. суык яки түбәнрәк
Көчле эсселек	Июнь-август айларында һаваның максималь температурасы 37 гр. га җитә. җылылык югарырак, май аенда-34 гр. җылылык яки югарырак

КК исеме	Куркыныч күренешнең характеристикасы һәм критерийлары яки билгеләүе
Аномаль-эссе һава торышы	Апрельдән сентябрьгә кадәр 5 көн һәм аннан да күбрәк вакыт эчендә һава температурасы климатик нормадан 9 °С һәм аннан да күбрәк
Гадәттән тыш янгын куркынычы	Янгын куркынычы күрсәткече 5 класска карый (Нестеров формуласы буенча 1000°)

Куркыныч һәм начар метеорологик күренешләр вакытында кешеләр өчен куркыныч юл һәм күпер катламнары, Корылмалар, электр тапшыру һәм элемтә линияләре, җир өсте труба үткәргечләре җимерелү, шулай ук кешеләрне зур тизлек белән очучы җимерелгән Корылмалар ватылу, пыяла ватылмалары белән зарарлау.

Куркыныч җил йогынтысы нәтиҗәләре

– җимерелгән биналарның конструкцияләре коелган агачлар, ауган терәкләр, электр тапшыру линияләрен өзү;

– элемтә узелларын электр белән тәэмин итү туктатылу сәбәпле, тотрыклы элемтәне бозу;

– түбәгә, торак, җитештерү һәм административ биналарның пыялаларына зыян китерү;

– түбән басымлы җир өсте газ үткәргечләрен җимерү, торак микрорайоннарны һәм сәнәгать предприятиеләрен газ белән тәэмин итүне туктату;

– урамнарда һәм юллардагы өемнәр аркасында транспорт хәрәкәтенең кыенлыгы;

– давыллы җил вакытында биналарның җимерелүе һәм проводларның күчүе (ЛЭП массакүләм янгыннарның тиз таралуына ярдәм итә ала).

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең мөмкин булган нәтиҗәләрен киметү буенча чаралар

Метеорологик характердагы куркыныч күренешләрнең нәтиҗәләрен йомшарту өчен киңәш ителә:

– килеп чыгу куркынычы турында халыкка алдан хәбәр итү;

– электр челтәрләрен ябу, электр челтәрләренең ялгануын булдырмас өчен, кулланучыларны катгыйландыру;

– газ белән тәэмин итүне туктатып тору, газ агып чыкмасын өчен һәм, нәтиҗә буларак, янгын яки шартлау ихтималы булган очракта, газ белән тәэмин итүне туктату;

– биналарның һәм корылмаларның көчәюе, капиталь корылмаларда, подвалларда һәм яшеренер урыннарында халыкны каплау, витриналарны, тәрәзәләрне тышкы яктан яклау;

– язгы ташуга каршы чаралар үткәрү.

Бураннарның экстремаль түбән температура янаганда мөмкин булган нәтиҗәләрен киметү буенча чаралар

– биналарны җылылык белән тәэмин итү, җылылык районнарын бүлеп бирү, резервлау (салкын резервтагы котельныйлар) һәм, кирәк булганда, җылылык белән тәэмин итүнең резерв чыганакларын тоташтыру;

– кышкы чорда селитет территорияләрен, аларның микроклиматын яхшырту өчен, планировка методлары белән яки яшел үсентеләр утырту ярдәмендә h. б. лар каралган.

Югары температураларның мөмкин булган нәтиҗәләрен киметү буенча чаралар

– туклану һәм су куллану гигиенасы. Су куллануны тәэмин итү сусауны басу өчен җитәрлек. Су җитәрлеклеге критерийлары булып субъектив хисләр һәм чагыштырмача тотрыклы масса тора, шул ук вакытта сыеклыкны ваклап кабул итү максатка ярашлы. кызу вакытта аппетитның кимүе сәбәпле, туклануның рациональ режимы мөһим әһәмияткә ия була, бу вакытта азыкның төп кулланылуы тәүлекнең салкынча чорына туры килә;

– кием гигиенасы. Эссе шартларда куллану өчен билгеләнгән киемнәр аның җитәрлек дәрәҗәдә гигроскопик булуы, дымлылыгы, һава һава һәм пар үткәрүчәнлеген таләп итә. Киемдә мөһим роль , аның төсе уйный радиацион җылылыкны аксыл тукымалар ,кара тукымаларга карагандар азрак йота;

– хезмәт һәм ял режимы. Төп принципка – киләсе хезмәт чоры башына физиологик функцияләрне яңадан торгызу зарурлыгына таянып эш итәргә кирәк. Ачык һавада эшләүчеләрне югары температураларның тискәре йогынтысыннан саклау өчен даими рәвештә турыдан-туры кояш нурланышыннан сакланган урыннарда кыска вакытлы ял итү зарур. Медицина күзәтүе урнаштыру максатка ярашлы.

Куркыныч геологик процессларның һәм күренешләрнең характеристикасы, территориянең су басу (су төшү)

Проектлаганда, аеруча, төзелеш объектларына һәм кешеләр тормышына тискәре йогынты ясый торган табигый һәм техноген факторлар йогынтысында барлыкка килгән куркыныч геологик һәм инженер-геологик процессларны һәм күренешләрне бәяләүгә игътибар белән якын килергә кирәк.

Куркыныч табигать күренешләре һәм процесслар, авыл җирлеге территориясендә урын алган куркыныч табигать процессларыннан саклау чаралары, 2.8 пунктында җентекләп каралды. 3.9. генераль пландагы нигезләү материалларының аңлатма язуы.

Татарстан Республикасының язгы ташу чорында су басу (су төшү) зоналарына керә торган торак пунктлары исемлеге нигезендә. ТР МКның 2019 елның 16 февралендәге № 301-р боерыгы белән) авыл җирлеге территориясе язгы ташу чорында су басу (су төшү) зоналарына эләкми.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу зоналары чикләрен билгеләү кагыйдәләре буенча су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә эзерләнгән Россия Федерациясе субъекты

башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турындагы белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу зоналарының чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта авыл җирлеге территориясендә су басу зоналары чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләр белән билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

Билгеләнгән тәртиптә су басу (су төшү) зоналары чикләрен билгеләгәндә генераль планга тиешле үзгәрешләр кертергә кирәк.

Табигать янгыннары

Каратун авыл җирлегенең урман фонды 138,8 га мәйдан били, бу авыл җирлегенең барлык мәйданының 9,65% ын тәшкил итә. Авыл җирлеге территориясендә«Кайбыч урманчылыгы» ДКУ урманнары Балтай урманчылыгының өлеше урнашкан.

Урман фонды урманнарыннан тыш, җирлек территориясендә шулай ук урман фондына кермәгән урман җирләре һәм урман утыртмалары да бар. Әлеге урман утыртмалары авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрдә, сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радио, телевидение, информатика җирләрендә, космик эшчәнлекне тәэмин итү өчен, оборона, куркынычсызлык һәм башка махсус билгеләнештәге җирләрдә урнашкан һәм җирләрне тискәре, антропоген һәм техноген күренешләрдән яклауны тәэмин итү өчен билгеләнгән.

Урманнар януның төп сәбәбе-янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәмәү (кеше факторы). Моннан тыш, җирлек урманнарында янгын куркынычы артканлыктан, автомобиль юллары һәм электр линияләре челтәре барлыкка килә.

Җирлекләрне төзелеше катгый рәвештә “Янгынга каршы көрәш системалары 4.14 нче пунктка ярашлы рәвештә 4.130.2013 гамәлгә ашырылырга тиеш. Саклау объектларында янгын таралуны чикләү. Күләмле-планлаштыру һәм конструктив карарларга карата таләпләр», авыл җирлекләре төзелеше чикләреннән урман утыртмаларына кадәр янгынга каршы ераклык 30 метрдан да ким булмаска тиеш.

Халык өчен табигать янгыннары куркынычы-көчле төтенләнү ихтималы, шул ук вакытта автомобиль транспорты хәрәкәте бозылу, экологик хәлнең начараюы һәм, нәтиҗә буларак, кешеләрнең сәламәтлеге торышы.

Табигый янгыннарның кешеләргә, аларның милкенә, предприятиеләрне юк итүгә турыдан-туры йогынты ясавы мөмкин түгел.

Урман янгыннарын сүндерү эшләренә җитәкчелек итүне оештыру, урман янгыннары нәтиҗәсендә барлыкка килгән урманнардагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү; урман янгыннарын сүндерү буенча эшләрне башкарганда ведомствоара бәйләнешне оештыру максатларында РФ табигый

байлыклар һәм экология министрлыгының "урман янгыннарын сүндерү кагыйдәләрен раслау турында"8 июль, 2014 ел, №313 боерыгы чыгарылды.

Торак пункт территориясенә табигый янгыннарның таралуын булдырмау буенча чаралар

– табигать территорияләре һәм торак пункт территорияләре арасында янгынга каршы аермаларны һәм минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү (янгын куркынычсызлыгы чаралары "22.07.2008 ел, № 123-ФЗ Федераль законның 1, 19, 38 статьялары," янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент " Федераль законның 63 статьясы нигезендә үтәлергә тиеш")

– янгын куркынычы булган объектлар тирәсендәге минераллаштырылган полосаларны төзекләндерү.

Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2012 елның 25 апрелендәге 390 номерлы "Янгынга каршы режим турында" карары белән расланган Россия Федерациясендә Янгынга каршы режим кагыйдәләре, шулай ук Россия Федерациясе Хөкүмәтенең "Урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен раслау турында" 2017 елның 30 июнендәге 417 номерлы карары белән расланган урманнарда янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләре нигезендә, кар катламы җыелган көннән алып, тотрыклы көзге яңгырлы һава торышы яисә кар катламы барлыкка килгәнгә кадәр физик, юридик затлар, шулай ук урман янындагы территориядән файдаланучы һәм (яки) эш итүче чит ил гражданнары һәм урманнан кимендә 10 метр киңлектәге полосада үлән үләннәреннән, чүп-чардан һәм башка ягулык материалларыннан, урманнан кимендә 0,5 метр киңлектәге янгынга каршы минеральләштерелгән полосадан яисә башка янгынга каршы барьердан аерыла. Төрле корылмалар һәм ярдәмче корылмалар төзү өчен, шулай ук янгынга каршы минераллаштырылган полосаларны, ягулык материалларын, чүп-чарны, агач, төзелеш һәм башка ягулык материалларын туплау өчен куллану тыела

Урманнарда янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чаралары

Табигать территорияләрендә янгынга каршы профилактика янгыннар барлыкка килүне кисәтүгә, аларның таралуын чикләүгә юнәлтелгән чаралар комплексын уздыруны, янгыннарга каршы уңышлы көрәш һәм урманнарның янгын тотрыклылыгын тәэмин итә торган оештыру-техник һәм башка чараларны үткәрүне күздә тота.

Табигать янгыннары барлыкка килүне кисәтү пропаганда һәм агитация, халыкның табигый территорияләренә йөрешен җайга салу, янгын куркынычсызлыгы кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту, янгын чыгу ихтималын киметә торган оештыру-техник чаралар ярдәмендә гамәлгә ашырыла.

Янгыннарның таралуын чикләү агачларның составын җайга салу, аларны чүп-чардан чистарту, янгынга каршы барьерлар системасын, юллар һәм сулыклар челтәрен булдыруны үз эченә алган территорияләрне янгынга каршы тәртипкә китерү, шулай ук территорияләрне яндыруны контрольдә

тоту хисабына үсентеләрнең (табигый һәм ясалма чыгыш) янгынга каршы торучанлыгын арттырудан гыйбарәт.

Табигать территорияләренең янгын тотрыклылыгын арттыра торган оештыру-техник һәм башка чаралар җирле халыкны җирлектә янгыннарны кисәтү, ачыклау, сүндерү эшләренә; янгынга каршы объектларны төзүгә һәм ремонтлауга; хакимият органнары, арендаторлар белән эшләүгә һ.б. әзерләүдән гыйбарәт.

<u>Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең мөмкин булган чыганаклары</u>

Техноген характердагы гадәттән тыш хәл – объектта авария барлыкка килү нәтиҗәсендә, билгеле бер территориядә кешеләрнең тормыш һәм эшчәнлегенең нормаль шартлары бозыла, аларның гомере һәм сәламәтлегенә куркыныч туа, халык мөлкәтенә, халык хуҗалыгына һәм әйләнә-тирә мохиткә зыян килә. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрне аларның барлыкка килү урыны буенча һәм гадәттән тыш хәл чыганагының төп зарарлаучы факторларының характеры буенча аералар. Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр Техносфера объектларында шартлаулар, янгыннар, җимереклекләр, химик һәм радиоактив матдәләр, җимереклекләр, убылулар, ишелүләр, барлыкка килә.

Потенциаль куркыныч объектлар исемлеге

Башлангыч мәгълүматлар нигезендә, аварияләр Апас районында гадәттән тыш хәлләр зонасына китерергә мөмкин булган булган потенциаль куркыныч объектлар (ПОО):

- "Каратун икмәк кабул итү предприятиесе" ААҖ»;
- «Буанефтепродукт»"ХК ААҖ филиалы -" «Каратуннефтепродукт» өлеше

Аварияләрдә куркыныч булган зоналар башлангыч мәгълүматлар буенча күрсәтелмәгән.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, алар авыл җирлеге территориясендә, Каратун тимер юл станциясе бистәсендә урнашкан, әлеге объектларда аварияләр территориаль гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү чыганагы булып тора ала.

Гадәттән тыш хәлләрне кисәтү потенциаль куркыныч объектларда һәм тормыш тәэмин итү объектларында гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча 2003 елның 28 февралендәге РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының Боерыгы белән расланган таләпләр нигезендә башкарылырга тиеш. № 105).

Техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрнең башка чыганаклары

Муниципаль берәмлек территориясендә потенциаль куркыныч булмаган, әмма техноген гадәттән тыш хәлләр чыганагы булырга мөмкин булган объектлар урнашкан:

- шартлау куркынычы булган объектлар: АЗС һәм АГЗС станцияләре, котельныйлар;

- коммуналь хуҗалык объектлары;

Каратун авыл җирлеге территориясендә Каратун АКП поселогында «Казан – Ульяновск» - Апас «Олан – Каратун»автомобиль юлы буенда автозаправка станциясе урнашкан.

Муниципаль берәмлек территориясендә техноген характердагы гадәттән тыш хәл килеп чыгу ихтималы булган чыганакларга бүлү газүткәргечләрен, газ бүлү пунктларын, югары көчәнештәге электр тапшыру линияләрен кертергә кирәк.

Авыл җирлеге территориясе буенча түбәндәге торбаүткәргечләр үтә:

- "Холмогоры-Клин" магистраль нефть үткәргече»;

- Буа шәһәренә бүлеп бирүче магистраль газүткәргеч-.

Углеводород чималының магистраль продукт үткәргечләре өчен минималь рөхсәт ителгән ара зоналары булдырыла. Минималь аралар авария хәлләрендә шартлау куркынычы дәрәҗәсе исәпкә алына һәм җирлекләрнең төренә, биналарның тибына, объектларның торба үткәргечләрнең диаметрын исәпкә алып билгеләнүенә карап дифференциацияләнгән һәм «СНиП 2.05.06-85 " СНиП 36.13330.2012 СП нигезендә билгеләнә. Магистраль торбаүткәргечләр» (утв. төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык буенча федераль агентлыкның 25.12.2012 ел, № 108/ГС боерыгы).

Муниципаль берәмлек территориясе буенча уза торган магистраль газүткәргечнең минималь-рөхсәт ителгән арасы зонасы – 100 м, магистраль нефть үткәргече-200 м.

Төзелеш-монтаж эшләрен башкарганда бозылуга китергән аварияләрне анализлау күрсәткәнчә, төп сәбәп-төзелеш вакытында проект чишелешләреннән чигенү, эретеп ябыштыру технологиясен үтәмәү, вазыйфаи затлар тарафыннан операцион контрольнең түбән дәрәҗәдә булуы, төзелешне техник күзәтүнең тиешле дәрәҗәдә булмавы.

Моннан тыш, торбаүткәргеч системаларының бөтенлегенә торбаүткәргечләр үткәрү зонасын төзүне тыя торган минималь рөхсәт ителгән ара зоналарының таләпләрен бозу, шулай ук, эксплуатацияләү оешмалары белән килешмичә, саклау зоналарында һәм торбаүткәргечләр янында эшләрне алып бару тәртибен бозу реаль куркыныч тудыра.

Шулай ук тимер юл транспортында юл-транспорт һәлакәтләре, авария хәлләре булырга мөмкин (җирлекнең көнбатыш өлешендә 4,2 км озынлыкта Горький тимер юлының «Карамалы Тау – Чынлы» участогы уза. Шулай ук Каратун тимер юл станциясе, яшәешне тәэмин итүче объектларда, террорчылык актлары бар, аларның нәтиҗәләре авыл җирлеге инфраструктурасы бозылуга һәм халыкның зарарлануына китерергә мөмкин.

Торбаүткәргеч транспортта мөмкин булган аварияләр

Торбаүткәргечләрнең куркыныч җитештерү факторлары булып тора:

– җимерү торбаүткәргеч яки аның элементларын, сопровождающееся разлетом металл һәм грунт;

– янгын продукт каршындагы разрушении торбаүткәргеч, ачык ут һәм термическое йогынты янгын;

– шартлау газ һава катнашмасы;

– биналарның, корылмаларның, җайланмаларның җимерелүе һәм җимерелүе;

– кислородның түбән концентрациясе;

– төтен;

– продукциянең токсиклыгы.

Газ үткәргечләрне бетергән вакытта аварияләр түбәндәге процесслар һәм вакыйгалар белән бергә алып барыла: арматура беткәнчегә кадәр газ үтү (арматура ябылуга импульс булып продуктның басым кимүе тора); арматураны ябу; арматура белән тәэмин ителгән торбаүткәргеч участогыннан газ чыгу.

Статистика күрсәткәнчә, аварияләрнең якынча 80% янгын белән озатыла. Очкыннар газ өлешләренең металл һәм грунтның каты өлешләре белән үзара хезмәттәшлеге нәтиҗәсендә барлыкка килә. Гадәти яну ялкынның үз-үзен көйрәтүе хисабына, рельеф буенча һәм урманда таралуы аркасында шартлауга трансформалашырга мөмкин.

Авыл җирлеге территориясенең көнбатыш һәм төньяк-көнчыгыш өлеше магистраль торбаүткәргечләрдәге авария вакытында, шул исәптән Морзалар авылы, Каратун тимер юл станциясе бистәсенең төньяк-көнчыгыш өлеше детонация зоналарына эләгә.

Детонация зоналары, тулы һәм көчле җимереклекләр күрсәтелгән график материалларда.

Торбаүткәргеч транспортында мөмкин булган аварияләрне кисәтү буенча чаралар

Шәһәр төзелеше кодексының 47 статьясындагы 4.1 пунктын магистраль торба үткәргечләр узу техник коридорларының табигый һәм техноген шартларын өйрәнүне, бәяләүне һәм фаразлауны тәэмин итү буенча үтәү зарур.

Нефть, табигый газ, нефть продуктлары транспортлый торган магистраль торбаүткәргечләрдә бәхетсезлек очракларын булдырмау, аларны эксплуатацияләүнең нормаль шартларын булдыру максатыннан 29.04.1992 ел, РФ Энергетика министрлыгы һәм РФ Дәүләт техник күзәтчелегенең 23.11.1994 ел, №61 карары белән расланган «магистраль торба үткәргечләрне саклау кагыйдәләре» кертелә.

Торбаүткәргечләргә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә: нефть, табигый газ, нефть продуктлары, нефть һәм ясалма углеводород газлары транспортлаучы торба үткәргечләр трассасы буенда, шартлы линияләр белән чикләнгән җир участогы рәвешендә, һәр яктан торбаүткәргеч көзеннән 25 метр ераклыкта уза.

Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында торбаүткәргечләрне нормаль эксплуатацияләүне бозарга яки аларны, аерым алганда, зыян китерергә сәләтле төрле гамәлләр башкару тыела:

– тану һәм сигнал билгеләрен, контроль - үлчәү пунктларын күчерергә, күмәргә һәм ватарга;

– люклар, калиткалар һәм кабельле элемтәнең хезмәт күрсәтә торган көчәйтү пунктлары, линия арматурасы узеллары, катод һәм дренаж саклау станцияләре, линия һәм карау коелары һәм башка линия җайланмалары ачарга, краннар һәм задвижкаларны ачарга һәм ябарга, элемтә, энергия белән тәэмин итү һәм телемеханика торбаүткәргечләрне өзәргә яисә кертергә;

– төрле чүплекләр оештырырга, кислоталар, тоз һәм щелоч эретмәләр агызырга;

– яр ныгыту корылмаларын, су үткәрү җайланмаларын, җир һәм башка корылмаларны (җайланмаларны), торбаүткәргечләрне җимерүдән саклый торган корылмалар, ә әйләнә - тирә территорияне һәм әйләнә-тирәне-транспорт продукциясен авария хәлендәге ташлаудан арындыру;

– ут кабызырга һәм нинди дә булса ачык яки ябык ут чыганакларын урнаштырырга.

Торбаүткәргеч транспорт предприятиеләренең язмача рөхсәтеннән башка торба үткәргечләрнең сак зоналарында түбәндәгеләр тыела:

а) теләсә нинди Корылмалар һәм корылмалар төзергә;

б) барлык төр агачлар һәм куаклар утыртырга, терлек азыгы, ашламалар, материаллар, печән һәм салам салырга, Коноваловка авылында терлек тотарга, балык промыселы участоклары бүлеп бирергә, балык, шулай ук су хайваннары һәм үсемлекләр чыгарырга, су белән тәэмин итү, колка ясау һәм боз әзерләү өчен кирәк булган барлык төр агач һәм куаклар утыртырга, су җыюга, колка салырга, балык тотарга, балык промыселы участоклары бүлеп бирергә, балык, шулай ук су;

в) торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр корырга, автомобиль транспорты, тракторлар һәм механизмнар тукталышларын оештырырга, бакчалар һәм бакчалар урнаштырырга. ;

г) мелиоратив җир эшләре башкарырга, сугару һәм киптерү системалары корырга;

д) төрле ачык һәм җир асты, тау, төзелеш, монтаж һәм шартлаткыч эшләр, грунт планировкасы җитештерергә.

Торбаүткәргечләрнең саклау зоналарында шартлаткыч эшләр башкаруга язма рөхсәт бу эшләрне башкаручы предприятие тарафыннан шартлаткыч эшләрдә куркынычсызлыкның гамәлдәге кагыйдәләре белән каралган тиешле материалларны тапшырганнан соң гына бирелә;

е) скважиналар, шурфлар урнаштыру һәм грунт пробаларын алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйле геологик күтәрү, геологик эзләнүләр, эзләү, геодезия һәм башка эзләнү эшләре башкарырга.

Торбаүткәргечләрнең сак зоналарында эшләрне алып баруга язма рөхсәт алган предприятиеләр һәм оешмалар торбаүткәргечләрнең һәм тану

билгеләренең сакланышын тәэмин итә торган шартларны үтәп башкарырга тиеш һәм соңгыларына зыян китергән өчен җаваплы.

<u>*Газүткәргеч янында халыкны яклау*</u> берничә юнәлеш буенча алып барылырга тиеш:

– авария барлыкка килү ихтималын киметү. Бу фактор технологик җиһазларның ышанычлылыгы һәм аның ресурсын контрольдә тоту һәм саклау мөмкинлеге белән билгеләнә;

– әйләнә-тирә мохиттәге аварияләрдән физик кырларның таралу масштабларын киметү. Бу максатта авария булган очракта торбаүткәргечнең төзек булмаган өлешен автомат рәвештә сүтәргә мөмкинлек бирүче махсус задвижкалар урнаштырыла. Шулай ук торбаүткәргеч янында ялкынның мөмкин булган чыганакларын бетерү буенча таләпләрне дә үтәргә кирәк;

– зарарлану масштабларының кимүе (беренче чиратта сүз кешеләрнең, ягъни техник персоналның һәм халыкның зарарлануы турында бара). Торак пунктлар магистраль газүткәргечләрдән рөхсәт ителгән минималь ара (МДР) зонасыннан читтә урнашырга тиеш;

– халыкны һәм персоналны торбаүткәргечтәге авария булган очракта хәрәкәтләргә, мөмкин булган зарарлану зонасына ашыгыч эвакуация үткәрү һәм зыян күрүчеләргә медицина ярдәме күрсәтү осталыгына өйрәтү.

Нефть һәм нефть продуктларын агызуны бетерү буенча инженер чаралары

Нефть һәм нефть продуктларын агызуны бетерү буенча төп инженер чаралары булып тора (ЛРН) : ташландык матдә таралуга һәм зәгыйфь районнарның пычрануына комачаулаучы киртәләрне локальләштерү буенча киртәләр кую; ЛРН үткәрү өчен уңайлы зонага җимерелгән яки авария объектын бүлеп бирү; коелган матдә җыю.

Суда нефть агызуны локальләштерү өчен кулланыла торган технологияләр һәм махсус чаралар үзләренең оператив файдалануларын, шулай ук нефть тапларын минималь ихтимал чикләрдә ышанычлы тотылуын тәэмин итәргә тиеш.

Суда нефть җыю өчен механик ысуллар белән нефть җыюның ике төп төре кулланылырга мөмкин:

- нефть тапларын локальләштерү һәм бетерү өчен Бон киртәләрен һәм нефть җыючы җайланмаларны кулланып, су сибү чыганагыннан башлап яки аннан ераклыкта стационар тикшерү;

- нефть җыюның ике судно белән тоташтырыла торган Бон киртәләрен (U-, V - яки J-образлы конфигурация) һәм нефтьне су өслегеннән (скиммерлар) җыю өчен алынган җайланмаларны кулланып күчмә ысулы.

Аварияле нефтьне локальләштерү һәм артык дымлы җирләрдә һәм сазлыкларда артык суны бүлеп бирү өчен ачык каналлар салалар, су өслегеннән аварияле нефть һәм нефть продуктлары җыя торган отстойниклар урнаштыралар. Ачык каналлар төзелешен җирләү машиналары, сирәгрәк шартлаткыч ысул белән яки гидромеханизация ысуллары белән алып баралар.

Аварияле нефть җыю эшләре ике төргә бүленә-тупас һәм салкынча. Бульдозер һәм экскаваторлар белән тупас чистартканда нефть җирнең өске катламы белән чистартыла, щадкая торган вакытта-югары туфрак катламы һәм үсемлек саклана: пычранган участок вакытлыча заводка чыгарыла, ә нефть инде су өслегеннән җыела.

Нефть түгү нәтиҗәләрен бетерүнең иң киң таралган ысулы-ком, торф салу, хәер, пычранган грунт белән мульчи торган торф катламын катнаштырмыйча, бу метод экологик яктан яраклы дип санарга ярамый.

Нефть пычранган җирләрне рекультивацияләүнең шартлаткыч алымы нәтиҗәлерәк, шул ук вакытта микрозарядларның куе урнашуы торф катнашмасының тоташ катнашуын тәэмин итә.

Объектларда һәм тормыш тәэмин итү системаларында аварияләр

Тормыш тәэмин итү системаларында аварияләр: газ белән тәэмин итү, җылылык белән тәэмин итү, электр белән тәэмин итү, су белән тәэмин итү халыкның тормыш-көнкүрешен бозуга китерә.

Газ бүлү системалары объектларында авария сәбәпләре:

– җир асты газ үткәргечләренең механик зыяннары;
– җир өсте газүткәргечләренә механик зыян китерү;
– тышкы газ үткәргечләрнең коррозиягә каршы зыян күрүе;
– эретеп ябыштыру ялганышлары өзелү;
– табигать күренешләре нәтиҗәсендә газ үткәргечләргә зыян китерү;
– ГРПТАН соң кан басымын арттыру;
– башка сәбәпләр.

ГРП һәм ГРП аварияләрендә, бинага газ агу шартлау һәм янгын куркынычы булган катнашма барлыкка килүгә китерә. Моннан тыш, бинаны газ белән тәэмин итмичә, газны факел рәвештә ялкынландырырга мөмкин. ГРПДА технологик процессны бозу аркасында түбән басымлы газүткәргечтә басым күтәрелү очраклары билгеле, бу куллану чыганакларында, шул исәптән торак йортларда яки котельныйларда, биналарның газ белән тәэмин ителүенә, ә кабызу чыганаклары булган очракта-газ катнашмасын ялкынландыруга яки шартлатуга китерә.

Һава электр тапшыру линияләрендәге техноген гадәттән тыш хәлләр чыганаклары-техник җайланмаларның җимерелүенә (җимерелүенә) һәм терәк конструкцияләренең төп элементларының җимерелүенә (җимерелүенә) бәйле мөмкин булган аварияләр. Аварияләрнең эчке сәбәпләре (төзелеш-монтаж эшләренең никахы, линияне эксплуатацияләү кагыйдәләрен бозу), шулай ук тышкы сәбәпләр аркасында килеп чыгарга мөмкин. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр чыганакларының, шул исәптән террорчылык актларының йогынтысы тышкы сәбәпләр булырга мөмкин.

Техник җайланмаларның җимерелүенә (җимерелүенә), шулай ук һава линиясе терәкләре конструкцияләренең төп элементларының җимерелүенә (җимерелүенә) бәйле аварияләрдә төп зарарлаучы факторлар-җайланмалар, Корылмалар конструкцияләренең механик йогынтысы. Шулай ук электр токының йогынтысы да зарарландыручы факторлар булып торачак.

Кешеләр һәм техниканың механик зарарлану куркынычы булган куркыныч зоналарның чикләре булырга мөмкин булган зона булачак. Техник җиһазның яки корылманың бөтенлеге сакланган очракта (мәсәлән, ВЛ терәге), өемнәр таралу мөмкин булган зоналарның зурлыгы корылмаларның үлчәмнәренә тигез булачак.

Электр чыбыклары өзелгәндә һәм алар җиргә егылганда, зарарланган электр җайланмасын сүндереп торучы, саклау системаларыннан баш тарту очраклары булырга мөмкин. Җирдә калган үткәргеч тирәсендә токны сугару зонасы барлыкка килә. Бу үткәргеч төшү зонасында җир өслегендә электр потенциалы барлыкка килүгә китерә. Кеше, егылу зонасында аның аяклары төрле электр потенциалларына эләгергә мөмкин, аларның төрлелеге «адым киеренкелеге» дип атала һәм кешенең гәүдәсе аша «аяк-аяк»чылбыры буенча электр тогы агачак.

Авария булган һәм проектлана торган һава линияләрендә мөмкин булган гадәттән тыш хәлләр чыганакларының зарарлаучы факторларының гамәлдә булу зоналары локаль характерда. Электр үткәрүнең һава линияләренә якын территориядәге халык санының мөмкин булган аварияләрдә кешеләрнең җәрәхәтләнүе мөмкин түгел.

ВЛ трассалары линия узу районында алып барыла торган хуҗалык эшчәнлеге характерын исәпкә алып проектлана, шулай ук сак зонасы булдырыла һәм һава электр тапшыру линияләре янында хуҗалык эшчәнлеге чикләнә. ВЛ янгын куркынычсызлыгы янмый торган конструкцияләрне куллану, кыска ялганыш токларын автоматик рәвештә өзү, терәкләрне җирләү, төрле фаза үткәргечләре арасындагы араны тыгызлау буенча куркынычсызлыкны саклау белән тәэмин ителә.

Инженер җиһазларының тотрыклылыгы. Инженерлык системалары эшчәнлегенең тотрыклылыгын тәэмин итү чаралары

Инженерлык системалары эшчәнлегенең тотрыклылыгын арттыру өчен түбәндәге чараларны гамәлгә ашыру кирәк:

1. Җирлекнең инженерлык системалары белән идарә итү системаларының ышанычлылыгын тәэмин итү буенча эшләр башкару;

2. Инженерлык системалары эшенең ышанычлылыгын арттыру буенча эшләр башкару;

3. Җирлекнең инженерлык системалары объектларында (янгыннар, шартлаулар, электр тогы белән зарарлану һ. б.) зарарлану факторларының барлыкка килү мөмкинлеген бетерү яисә чикләү буенча эшләр башкаруы);

4. Инженерлык системаларының авария эш режимына күчерүгә әзерлеге;

5. Җирлекнең инженерлык системаларын торгызуга әзерлеге;

6. Акрынлап заманча куркынычсыз технологик чишелешләргә күчү һәм бөтен җирдә контроль һәм инженерлык системалары белән идарә итү системаларын гамәлгә кертүе.

Билгеле бер вакыт үткәннән соң яки нинди дә булса үзгәрешләргә бәйле рәвештә, инженерлык системалары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча чаралар үткәрүне күздә тотарга кирәк.

Инженерлык системалары функцияләренең тотрыклылыгын арттыру буенча инженер-техник чаралар исәбенә керә:

– тузган коммуналь-энергетика челтәрләрен алыштыру юлы белән, гадәттән тыш хәл барлыкка килү чыганагы буларак, инженер системаларының авариясез эшләвен тәэмин итү;

– торак пунктларны ике бәйсез чыганактан электр энергиясе белән тәэмин итү яки төрле юнәлешләрдән ике электр челтәрен кертү;

– 10 һәм 6 кВ электр бүлү челтәрләрен төзү;

– трансформатор подстанцияләрен яклауны тәэмин итү-өстәмә кирпеч яки тимер-бетон диварлар, козыреклар урнаштыру, грунт белән убылуы һ. б.;

– канәгатьләнмәслек хәлдә булган трансформатор подстанцияләрен реконструкцияләү

– "ялангач үткәргеч» не электр челтәрләренең изоляцияләнгән үткәргечләренә алыштыру, кирәк булганда, һава электр тапшыру линияләрен кабельләргә күчерү;

– күчмә электростанцияләр энергосистемасына тоташтыру һәм сатып алу;

– Ике (яки аннан күбрәк) бәйсез чыганаклардан су бирүне тәэмин итү җир асты чыганакларына өстенлек бирергә кирәк;

– заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

– су алу корылмаларында катгый режимлы зоналарның тоташ коймаларын оештыру;

– су белән тәэмин итү челтәрләрен закольцть итү

– эчәр су белән тәэмин ителгән су челтәрләрен һәм резервуарларны грунт белән тирәнәйтү;

– артезиан скважиналарын герметизацияләү;

– резерв су белән тәэмин итү;

– заманча технологияләр нигезендә су бүлү системасын төзү һәм реконструкцияләү;

– агынты суларны аварияле чыгару урыннарын оештыру

– ике бәйсез чыганактан газ бирүне тәэмин итү;

– заманча технологияләр нигезендә газ челтәрләрен төзү һәм реконструкцияләү;

– газ челтәрләрен тирәнәйтү;

– газ челтәрләрен закольцевания белән тәэмин итү;

– газ челтәрләрендә басым төшүдән эшли торган автоматик җайланмалар урнаштыру, шулай ук дистанцион идарә белән тыгыз арматура урнаштыру

– җылылык трассаларын котельныйлардан тоташтыру юлы белән җылылык белән тәэмин итүнең тотрыклы системасын булдыру яисә җылылык белән тәэмин итүнең индивидуаль системаларын куллану.

Бу чараларның барысы да җирлекнең инженерлык инфраструктурасын яисә аның аерым участокларын реконструкцияләгәндә яисә яңа төзегәндә үтәлергә тиеш.

Зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр шартларында су белән тәэмин итү системасы эшчәнлегенең тотрыклылыгын тәэмин итү чаралары

Каратун авыл җирлеге авыл халкы хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итү өчен җир асты суларын куллана. Халык артезиан скважиналарыннан, төзекләндерелгән чишмәләрдән, үз кое һәм скважиналардан 10-20 м тирәнлектәге су белән файдалана.

Торак пунктларны су белән тәэмин итү системасы корылмалары су алу скважиналарыннан, суэтем башняларыннан һәм сууткәргеч челтәрләрдән тора. Каратун авыл җирлегенең су белән тәэмин итү системасы корылмалары турында гомуми мәгълүмат 3.10.2.2 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 3.10.2.

Атамасы авыл җирлеге торак пункт	Су белән тәэмин итү чыганагы, шт.	Насос җиһазларының җитештерүчәнлеге $м^3$/сәгатенә	саны,сыйды рышы, шт.	Сууткәргеч челтәрләренең озынлыгы, км
Каратун авыл җирлеге	**6**		**4**	**22,91**
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Арт.скважина - 3	ЭЦВ6-10-110	3х25	9,610/3,0
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Арт.скважина - 3	ЭЦВ6-10-110	3х25	4,5/0,3
Морзалар авылы	Арт.скважина - 5	ЭЦВ6-10-110	4х25	4,620/-
Свияжский бистәсе	Арт.скважина-2	ЭЦВ6-10-110	2х25	4,180/-

Су скважиналар белән алына. 1 күтәрелештәге насос станциясе Су кабул итү корылмалары белән берләштерелгән, скважиналар Тамагы павильон белән ябылган. Скважинадан су башнясына, аннан су челтәренә үзлегеннән килә һәм кулланучыларга тапшырыла. Чистарту корылмалары, суны исәпкә алу узелы юк, кулланучыларга башлангыч (табигый) су бирелә.

Химик состав буенча су гидрокарбонат магниево-кальций һәм СанПин 2.1.4.1074-01 «эчәргә яраклы су»таләпләренә җавап бирә.

Су белән тәэмин итү системасы түбән басымлы, хуҗалык-эчә торган һәм янгынга каршы ихтыяҗларны канәгатьләндерүне исәпкә алып кабул ителгән. Су челтәрләре, нигездә, 110 мм диаметрлы ПНДТАН салынган.

Су башнясы торак пунктны су белән тәэмин итүне көйли, челтәрдә кирәкле басым ясый, шулай ук 10 минутлык янгынга каршы су запасы саклый.

Зур масштаблы гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта халыкны су белән тәэмин итәргә кирәк. Тыныч вакытта гадәттән тыш хәлләр чорының озынлыгы җирле шартларны исәпкә алып билгеләнә.

ВК4-90 нчы ЗТН нигезендә, халыкка (категорияле шәһәрләрдән эвакуацияләнгән халыкны исәпкә алып) үзәкләштерелгән СХПП буенча яки

башка ихтыяҗларга күчмә чаралар ярдәмендә халыкка бирелергә тиешле эчәргә яраклы суның минималь саны бер кешегә 31 л күләмендә билгеләнә (3.10.2.3 таблица). бер кешене юдыруга, зарарлану чыганагында эшләүче ГО хәрбиләштерелмәгән формированиеләренең шәхси составын да кертеп, 45 ел.

Таблица 3.10.2.3.

Үзәкләштерелгән СХПП буенча халыкка бирелә торган тәүлеккә иң аз санда эчәргә яраклы су

	Башлангыч ел (2017 ел)		Беренче чират (2025 ел.)		Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)	
	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, $м^3$	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, $м^3$	Халык саны, кеше	Тәүлек запасы, $м^3$
Каратун авыл җирлеге	2710	84,01	2794	86,61	3031	93,96

Искәрмә: 1. Исәп-хисап дәвалануга килгән халыкның эвакуацияләнә торган шәһәрләреннән, шулай ук җиңелү учагында эшләүчеләрне исәпкә алмыйча ясалган.

2. Халык санына беренче чиратта, исәп-хисап чорына даими халык һәм икенче торак төзи торган халык керә.

Моннан тыш, гадәттән тыш хәл килеп туган очракта, өстәмә рәвештә күчмә резервуарларда (автоцистерналарда) эчәргә яраклы суны китерүне күздә тотарга кирәк. Күчмә тарага һәр су бирү пункты 1,5 км радиуста торак пункт территориясенә хезмәт күрсәтергә тиеш. Күчмә резервуарларны урнаштыру урыннарының якынча урнашуы график материалларда күрсәтелгән.

Гадәттән тыш хәлләр шартларында аерым Сәнәгать һәм коммуналь предприятиеләрнең су белән тәэмин итү күләмнәрен киметергә мөмкин, шуның белән бергә, зарарланган чыганактан суны махсус чистарту режимнары буенча эшләүче корылмаларга йөкләнешне киметү өчен.

Авыл җирлегенең генераль планының «инженерлык инфраструктурасы» бүлегендә су белән тәэмин итү системасының тотрыклылыгын тәэмин итү өчен тәкъдим ителә:

− скважиналарның җитештерүчәнлеге гамәлдәге чикләрдә даими халыкны су белән тәэмин итүгә исәп-хисап ихтыяҗын исәп-хисап чорына капларга мөмкинлек бирә, шуңа күрә авыл җирлеге халкын су белән тәэмин итү өчен су чыганагы булып торган артезиан скважиналарын кабул итәргә мөмкинлек бирә;

− яңа кулланучыларны үзәкләштерелгән су белән тәэмин итү системаларына тоташтыру өчен заманча технологияләр нигезендә торбалар һәм заманча материаллар кулланып су белән тәэмин итүнең яңа челтәрләрен төзү;

− авыл җирлеге башлыгы тарафыннан бирелгән башлангыч мәгълүматлар нигезендә, Каратун станциясенең т/ю станциясендә – 3,0 км, Каратун икмәк кабул итү пунктында 1,5 км заманча технологияләр нигезендә су белән тәэмин итү челтәрләрен заманча материаллардан кулланып урнаштыру зарур.;

– суүткәргеч челтәрләрендә аварияләр һәм агулар барлыкка килүне кисәтү һәм югалтулар күләмен киметү өчен, борау-көйләү арматурасын һәм суүткәргеч челтәрләрен үз вакытында алыштырырга кирәк. Борчу-җайга салу арматурасы авария хәлендәге суүткәргеч участокларын локальләштерү һәм авария-торгызу эшләре башкарганда кулланучыларның аз санын өзү өчен кирәк;

– су башняларын һәм артезиан скважиналарын исәпкә алу приборлары белән тәэмин итү, диспетчерлаштыру системасын кертү;

– кулланучылар тарафыннан суны рациональ тоту һәм су белән тәэмин итү системасында су сыйфатына мониторинг системасын камилләштерү буенча контрольне көчәйтү.

Транспорт һәлакәтләре, юл-транспорт һәлакәтләре

Каратун авыл җирлегенең транспорт структурасы Апас муниципаль районының транспорт структурасының бер өлеше булып тора, ул, үз чиратында, Татарстан Республикасының транспорт челтәренә кертелгән һәм автомобиль транспорты белән тәкъдим ителгән.

Авыл җирлегенең урам-юл челтәре характеристикасы 2.6 бүлегендә күрсәтелгән. «Транспорт-коммуникация потенциалы » генераль планны нигезләү буенча материалларны аңлатма язуы.

Җирлекнең көнбатыш өлешендә 4,2 км озынлыктагы «Карамалы Тау – Чынлы» Горький тимер юлы участогы уза. Каратун тимер юл станциясе дә бар.

Автомобиль транспорты өчен шактый зур төр һәлакәтләр хас: бәрелешләр, ыргыту, янгыннар, текә катламнардан егылу, сулыкларга төшү һ. б.

Җирлектә юл-транспорт һәлакәтләре килеп чыгуның төп сәбәпләре булып тора:

– юл хәрәкәте кагыйдәләрен бозу;

– дефектлы автоюлларның тигез өслеге, куркыныч участокларда горизонталь тамга һәм коймалар булмау;

– автоюлларны яктырту җитәрлек дәрәҗәдә булмауы;

– Түбән сыйфатлы катлам – Түбән сцепление, бигрәк тә кышын, һ. б. факторлар.

Күперләр, кичүләр, юл чатлары, транспорт магистральләре белән инженерлык коммуникацияләре, нефть үткәргечләр, газүткәргечләр белән кисешкән урыннарда аварияләр аеруча ихтимал.

Авыл җирлеге территориясе буенча куркыныч йөкләр һәм аварияләрне автомобиль транспортында ташу мөмкинлеген тулысынча юкка чыгарырга ярамый.

Мондый аварияләр цистерна җимерелү яки бетерү очракларында, әйләнә-тирә мохитне пычратучы зарарлы матдәләр белән куркыныч йөк ташучы транспорт чарасын йөртүчеләрнең гомерен куркыныч астына куеп, әйләнә-тирә мохитне пычратучы гадәттән тыш хәлләргә китерә. Заманча

автомобильләрдә ешрак 30 $м^3$ куркыныч йөк сыйдыручы цистерна кулланыла.

зарарлану зоналары радиусы өчен кайбер, аеруча еш кына перевозимых куркыныч матдәләр китерелгән таблицасында 3.10.2.4.

Таблица 3.10.2.4.

Матдә төре	*АХОВ*		*Шартлаткыч матдәләр*			
	Зарарлану зонасы радиусы, км	Зарарлану зонасы мәйданы, $км^2$	Җиңелү зонасы радиусы, м		Җиңелү зонасы мәйданы, $м^2$	
			агып чыгу	янып китү	агып чыгу	янып китү
Аммиак	0,8	0,25	-	-	-	-
Хлор	1,6	1,00	-	-	-	-
Бензин	-	-	10	40	320	5000
Диз. ягулык	-	-	45	140	6400	61600

Транспорттагы аварияләрнең нәтиҗәләрен бетерү буенча чаралар

Юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерү буенча чаралар, ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге, РФ субъектларында юл-транспорт һәлакәтләре нәтиҗәсендә зыян күргән затларны коткару өлкәсендә Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнары эшчәнлеген оештыру буенча җитәкчелек юл-транспорт һәлакәтләренең нәтиҗәләрен бетерүдә катнашучы ашыгыч хезмәтләрнең үзара хезмәттәшлеге дәрәҗәсен күтәрү буенча Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгының территориаль органнарына методик рекомендацияләр (утв) нигезендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Россия ГТХМ 2015 елның 17 мартында № 2-4-87-19-18).

Транспортта мөмкин булган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча чаралар булып тора:

– транспорт чараларының торышын вакытында диагностикалау;

– транспортлау шартларын регламентлаучы кагыйдәләр һәм нормаларны үтәү.

Транспорт инфраструктурасы объектларының һәм транспорт чараларының законсыз тыкшыну актларыннан сакланышын тәэмин итү буенча чаралар эшләү зарур.

Законсыз тыкшыну акты астында хокукка каршы гамәлләр (гамәл кылмау), шул исәптән транспорт комплексының куркынычсыз эшчәнлегенә янаучы, кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүгә, матди зыян китерүгә яисә мондый нәтиҗәләргә китерүгә китергән террорлык акты аңлана.

Тимер юл транспортында аварияләр нәтиҗәләрен бетерү буенча чаралар

Авыл җирлеге территориясендә тимер юл буйлап АХОВ транзит белән ташу вакытында авария-химик куркыныч матдәләр таралу белән бәйле вәзгыятьне булдырмаска кирәк. Бу очракта, авыл җирлеге территориясенең бер өлеше мөмкин булган химик зарарлану (пычрану) зонасында булачак.

Тимер юл транспортында станцияләр, юл кичүләре һәм предприятиеләрнең керү юллары аеруча зыян күрә.

Тимер юл транспортындагы һәлакәтләр табигый сәбәпләр һәм кеше гаебе белән килеп чыга.

Тимер юл транспорты эшенә табигать янгыннары, җир катламын юдыру, кар көртләре, бурлар, ураганнар һәм үлемнәр йогынты ясарга мөмкин.

кеше эшчәнлеге беләнбәйле сәбәпләр : тимер юлның төзек булмавы, поездның төзек булмавы, сигнализация чараларының төзек булмавы, диспетчерларның хаталары, машинистларның игътибарсызлыгы һәм ваемсызлыгы.

Ешрак барлыкка килә: поездлар рельслардан, бәрелешләрдән, тимер юл кичүләрендә каршылыклардан, янгыннардан һәм турыдан-туры вагоннарда шартлаулар.

Транспортта гадәттән тыш хәлләрне кисәтү транспорт чараларының торышын үз вакытында диагностикалау, транспортлау шартларын регламентлаучы кагыйдәләр һәм нормаларны үтәү белән башкарыла.

Югары тизлекле тимер юл магистрале тармагындагы гадәттән тыш хәлләрне кисәтү һәм бетерү өчен махсус поездларның мөрәҗәгате тәкъдим ителә.

Мондый поездлар санына түбәндәгеләр керә:

- юл улчәүләре һәм дефектоскоплар;

- магистральнең (җир полотносы, юллар, атучылар күчерү, ясалма корылмалар, контактлар челтәре, блоклау җайланмалары һ. б.) инфраструктурасын ремонтлау һәм агымдагы карап тоту өчен кирәкле материалларны һәм механизмнарны терәк станцияләренә китерү өчен махсус йөк поездлары һ. б.);

- магистраль инфраструктурасын ремонтлау һәм агымдагы карап тоту буенча эшләр башкару өчен махсус хуҗалык поездлары (белешмә-эләктерү-бизәү һәм рихтлау машиналары, вак таш чистарткычлар, хоппер-дозатор, рельс-шлиф поездлары, рельс-шлиф поездлар, рельс күрсәткечләре, автодрезиналар һәм махсус үзйөрешле хәрәкәт составы);

- кар чистарткычлар;

-югары тизлекле пассажир хәрәкәтчән составы, аннан пассажирларга юл документларын сатудан башка (көйләү өчен пробалы сәфәрләр, ремонтка бару һ.б.);

- авария хәлендәге поездга ярдәм күрсәтү максатыннан узышка юнәлтелүче өстәмә локомотивлар;

- янгын һәм торгызу эшләре;

Магистраль корылмаларын һәм җайланмаларын агымдагы карап тоту һәм ремонтлау өчен махсус күчмә состав, кар чистарту техникасы, өстәмә локомотивлар, янгын һәм торгызу поездлары терәк станцияләрдә һәм өлешчә пассажирлар техник һәм арадаш станцияләрендә нигезләнә.

Барлык махсус поездларның, югары тизлекле хәрәкәт составыннан тыш, рөхсәт ителгән тизлеге120 км/сәг. Махсус күчмә составның төп йөкләнеше 23 тән артмаска тиеш.

Транспорт инфраструктурасы объектларының һәм транспорт чараларының законсыз тыкшынудан саклануын тәэмин итү буенча чаралар эшләү зарур.

Законсыз тыкшыну акты астында хокукка каршы гамәлләр (гамәл кылмау), шул исәптән транспорт комплексының куркынычсыз эшчәнлегенә янаучы, кешеләрнең тормышына һәм сәламәтлегенә зыян китерүгә, матди зыян китерүгә яисә мондый нәтиҗәләргә китерүгә китергән террорлык акты күздә тотыла

Террорчылык

Хәзерге шартларда, кризислы хәлләр барлыкка килүнең төп факторларының берсе буларак, терроризм каралырга мөмкин.

Терроризм-катлаулы, күп планлы күренеш, ул социаль табигатькә һәм, кагыйдә буларак, сәяси юнәлешкә ия. Ул социаль каршылыклар белән барлыкка килгән һәм аларның кискенләшүе нәтиҗәсендә көчәю тенденциясен күрсәтә.

Террорчылык актларын башкару өчен түбәндәге чаралар кулланылырга мөмкин: шартлаткыч һәм ягулык матдәләре, атом-зарядлары, радиоактив матдәләр, агулаучы матдәләр, биологик агентлар, электромагнит импульс нурланышлары.

Шул ук вакытта транспорт чаралары, транспорт объектлары (вокзал, диңгез, елга портлары һәм аэропортлар), кешеләр күпләп була торган урыннар (эре мегаполислар территорияләре, җәмәгать, сәүдә һәм торак биналары, спорт корылмалары, концерт һәм күргәзмә заллары, метро станцияләре), потенциаль куркыныч сәнәгать объектлары, гидротехника корылмалары, су белән тәэмин итү системалары, азык-төлек һәм ит-сөт продуктлары җитештерү предприятиеләре, элемтә һәм идарә итү системалары), террорчылык актлары объектлары булырга мөмкин.

Террорчылык актларында халыкны яклау

Террорлык актларында халыкны яклау буенча дәүләт ГОЧС идарәсе органнарының төп бурычлары булып тора:

– терроризм белән бәйле куркынычларны даими анализлау һәм фаразлау, террорчылык эшчәнлеге китереп чыгара торган гадәттән тыш хәлләрне кисәтү буенча нәтиҗәле чаралар күрү;

– потенциаль куркыныч объектларны һәм халыкны терроризмнан саклау буенча оештыру һәм инженер-техник чаралар комплексын гамәлгә ашыру;

– террорлык актлары нәтиҗәләрен локальләштерүгә һәм бетерүгә көч һәм чараларны әзерләү.

Террорлык актлары вакытында халыкны химик яклауның төп чаралары химик куркыныч объектларда булган аварияләрдә дә шул ук. Аларның үзенчәлеге булып - аларның кирәклеге тора:

– мөмкин булган кадәр оперативлыгын ачыклау һәм бәяләү вәзгыять;

– куркыныч һәм химик саклану чаралары турында халыкка хәбәр итү;

– уздырыла торган барлык чараларның тәртибен һәм контрольдә тотылуын тәэмин итү.

Террористик актлар үткәрелгәндә авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр буенча чаралар

Террорчылык актлары нәтиҗәләрен бетерү барышында зыян күрүчеләргә ярдәм күрсәтү, зарар китерүче факторларның йогынтысын йомшарту мәсьәләләренә аерым игътибар бирелергә тиеш. Бу шартларда авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләрнең төп төрләре булып түбәндәгеләр торалар :

– гадәттән тыш хәл зонасын тикшерү (биналар, территорияләр торышы, көч һәм чаралар күрсәтү маршрутлары, гадәттән тыш хәл зонасы чикләрен билгеләү);

– гадәттән тыш хәл зонасына авария-коткару хезмәтләре, авария-коткару оешмалары көчләрен һәм чараларын кертү;

– авария-коткару һәм башка кичектергесез эшләр үткәрү;

– зыян күрүчеләрне һәм матди ядкәрләрне эвакуацияләү;

– хәбәр итү, идарә итү һәм элемтә оештыру;

– җәмәгать тәртибен тәэмин итү;

– зыян күрүчеләрнең туганнары белән эш;

– ишелүләрне чистарту, җирнлекне чистарту, территорияне рекультивацияләү (кирәк булганда).

Тулаем алганда, террорчылык актларының зур масштаблы нәтиҗәләре вакытында авария-коткару эшләрен оештыру эре табигый һәм техноген гадәттән тыш хәлләрне бетергәндә мондый эшләрне оештыруга охшаш.

Террористик куркыныч дәрәҗәләрен билгеләү тәртибе һәм шәхес, җәмгыять һәм дәүләт иминлеген тәэмин итү чаралары Россия Федерациясе Президенты тарафыннан билгеләнә.

Террорчылык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмау буенча халык белән ашырыла торган чаралар

Террорлык актлары белән бәйле гадәттән тыш хәлләрне булдырмауга һәм халыкны аларны бетерү буенча бурычларны хәл итүгә җәлеп итүгә юнәлдерелгән халык белән чаралар үткәрү зарур.

Бу чаралар халыкның үз торак йортларын саклауда катнашуын активлаштыруга, торак-эксплуатация предприятиеләре, милициянең терәк пунктлары җитәкчелегендә постлар, терәк пунктлар, Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-казалар нәтиҗәләрен бетерү министрлыгының Гражданнар оборонасы эшләре, гадәттән тыш хәлләр һәм бәла-каза нәтиҗәләрен бетерү буенча идарә органнары каршындагы вакытлы

оператив штаблар эшен оештыруга юнәлдерелгән. Хокук саклау органнары белән тыгыз хезмәттәшлектә алар торак сектордагы биналарның һәм корылмаларның, җылылык, электр, су белән тәэмин итү системаларының торышын контрольдә тотарга, шартлаткыч куркыныч предметларны һәм объектларның кешеләр күпләп була торган урыннарда (юллар һәм транспорт коммуникацияләре янында) ачыкларга, торак булмаган биналарның торышын контрольдә тотарга, контрольдә тотыла торган территориядәге гадәттән тыш хәлләр янаганда һәм барлыкка килгәндә җәмәгать тәртибен сакларга, экстремаль ситуациядә ярдәм итәргә кирәк булган мөстәкыйль хәрәкәт итү мөмкинлеге чикләнгән кешеләрнең исәбен алып барырга тиеш.

Гадәттән тыш хәлләр мониторингы челтәрләрен колачлау пунктлары һәм зоналары табигый һәм техноген характердагы

Гидрометеорология вакыйгалары мониторингы һәм фаразлары «Татарстан Республикасы Гидрометеорология һәм әйләнә-тирә мохитне күзәтү идарәсе»ФДБУ тарафыннан башкарыла.

Геологик процессларга Мониторинг ТР ЭТБМ һәм «ТР Геоцентр " ДУП тарафыннан башкарыла.

Социаль-гигиена мониторингын һәм фаразлауны Россия Сәламәтлек саклау һәм социаль үсеш министрлыгының территориаль санитар-эпидемиологик күзәтчелек органнары гамәлгә ашыра.

Техноген объектларның торышы һәм аварияләр фаразын республиканың профильле министрлыклары һәм Ростехнадзорның ТР буенча идарәсе, шулай ук Татарстан Республикасы башкарма хакимияте органнары составында күзәтчелек органнары, предприятиеләрдә һәм оешмаларда - предприятиеләрнең һәм оешмаларның сәнәгать куркынычсызлыгы буенча бүлекчәләре башкара.

3.10.3. Гадәттән тыш хәл турында хәбәр итү

Авыл җирлеге халкына хәбәр итү өчен 5 берәмлектән торган, 1 километрдан да ким булмаган радиуслы сөйләм сирен җайланмалары (РСУ) урнаштыру тәкъдим ителә. РСУНЫ урнаштыру график материалда күрсәтелгән.

Сирена җайланмаларны урнаштырганда муниципаль берәмлекнең торак пунктлары территорияләрен тулысынча капларга кирәк.

Муниципаль берәмлекләрнең техник җайланмаларын аудио -, аудиовизуаль һәм башка хәбәрләрне кабул итү, эшкәртү һәм тапшыруны гамәлгә ашыручы техник җайланмаларны гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы турында яисә килеп чыгу турында, мондый хәлләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм халыкны саклау ысуллары белән бәйләү мөмкинлеген күздә тотырга кирәк.

Халыкка ашыгыч рәвештә хәбәр итү зоналары (тиз үсеш ала торган куркыныч табигать күренешләре һәм техноген процесслар барлыкка килү куркынычына дучар булган территорияләр) исемлеге нигезендә расланган. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 21 ноябрендәге карары белән № 899, авыл җирлеге территориясе халыкка ашыгыч рәвештә хәбәр итү зонасына керми.

Авыл җирлеге территориясендә "потенциаль куркыныч объектларны урнаштыру районнарында хәбәр итүнең локаль системаларын булдыру турында"1993 елның 1 мартындагы 178 номерлы РФ Министрлар - Хөкүмәте Карары нигезендә хәбәр итүнең локаль системалары оештырылырга тиешле урыннар урнашкан.

Генераль планны эшләү вакытында республикада локаль хәбәр итү системалары булдырылганмы-юкмы икәнлеге билгеле түгел, шуңа күрә проект белән гамәлдәге объектларда хәбәр итүнең локаль системаларын булдыру тәкъдим ителә.

Заманча мәгълүмати технологияләр, электрон һәм басма МАССАКҮЛӘМ мәгълүмат чараларын халыкка гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы яки килеп чыгу куркынычы, мондый хәлләрдә үз-үзеңне тоту кагыйдәләре һәм саклану ысуллары турында үз вакытында һәм гарантияле хәбәр итү өчен кулланырга кирәк.

Гадәттән тыш хәлләр турында халыкка хәбәр итү өчен телерадиотапшырулар каналлары җәлеп ителергә мөмкин: «Татарстан», «Эфир», "Татарстан - Яңа Гасыр"телерадиокомпаниясе.

Хәбәр итү системасын беренчел актив чараларга кертергә мөмкин, аларны активлаштырганда халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә. Нәкъ менә вакытында хәбәр итү һәм куркынычның чын характеры турында мәгълүмат бирү мөмкин булган югалтуларны кискен киметергә мөмкинлек бирә, берәүләре теләсә кайсы характердагы гадәттән тыш хәлгә караганда тискәре нәтиҗәләргә китерә алган паник имеш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый.

Халыкка хәбәр итү һәм мәгълүмат бирү чаралары сыйфатында куллануны оештыру максатка ярашлы:

– кәрәзле элемтә челтәрләре;

– кычкырып сөйләүче аппаратура;

– гадәттән тыш хәлләр турында ашыгыч хәбәрләрне тапшыру программасына автоматик рәвештә күчереп куелган транспорт чараларында автомагнитол;

– шартлы сигналлар һәм кыска мәгълүмат хәбәрләрен тапшыруны тәэмин итә торган автоном туклану белән югары куәтле тавыш нурланышлары;

– телерадиотапшырулар челтәре (цифрлы тапшыруларга күчүне исәпкә алып);

– ТР Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының рәсми сайтында ашыгыч мәгълүмат урнаштыру юлы белән, шулай ук республиканың Төп Интернет-

ресурсларының яңалыклар һәм эзләү порталларында Интернет челтәренә хәбәр итү;

– мобиль мәгълүмат чаралары;

– кычкырып сөйләшүче элемтә белән оператив хезмәтләр автомобильләре ;

– каты тавыш-элемтәсе модуле куелган пилотсыз очу аппаратлары.

Тикшерүләр күрсәткәнчә, көн дәвамында хәрәкәт итүче кешеләрнең даими агымы халыкның күп өлешен тәшкил итә, ягъни көн дәвамында күпчелек кешеләр үзләренең фатирлы стационар мәгълүмат кабул итү чараларыннан (телефон, радио, телевизор, компьютер, радиоточка) өзелгән. Шул ук вакытта кәрәзле элемтә челтәрен үстерү шәһәрдә һәм шәһәр читендә урнашкан урыннарга карамастан, халыкка массакүләм хәбәр итү бурычын хәл итү мөмкинлеге турында сөйләргә мөмкинлек бирә.

Кәрәзле телефон - универсаль элемтә һәм цифрлы мәгълүмат алмашу, радио һәм телевидение сигналларын кабул итү, Интернетка чыгу чарасы. Боларның барысы да кәрәзле телефонны төрле характердагы гадәттән тыш хәлләрдә ил халкының күпчелегенә хәбәр итүнең һәм хәбәр итүнең төп чараларыннан берсе буларак карарга мөмкинлек бирә.

Барлык заманча автомагнитолларның RDS (Radio Data System) махсус режимы бар - яки мәгълүмат тапшыру системасы, аның буенча радиотапшырулар станцияләре мәгълүмати хәбәрләр тапшыра. RDS режимын Россиянең күпчелек радиостанцияләре кулланалар.

Моннан тыш, РФ Гадәттән тыш хәлләр министрлыгы Татарстанда халыкка ЧС - Cell Broadcast (Широковещательная передача) турында хәбәр итү системасын кертү буенча сынау зонасын кертергә планлаштыра, ул билгеле бер географик өлкәдә кәрәзле телефонга кичекмәстән илтеп җиткерү өчен билгеләнгән.

Татарстан Республикасында бердәм коткару хезмәтенең «112»номеры эшли.

Фаразланучы һәм килеп чыккан гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат бирү системасы 3.10.3.1 рәсемендә, Россия Федерациясе Гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 29.06.2006 ел, №386 боерыгы нигезендә тәкъдим ителгән.

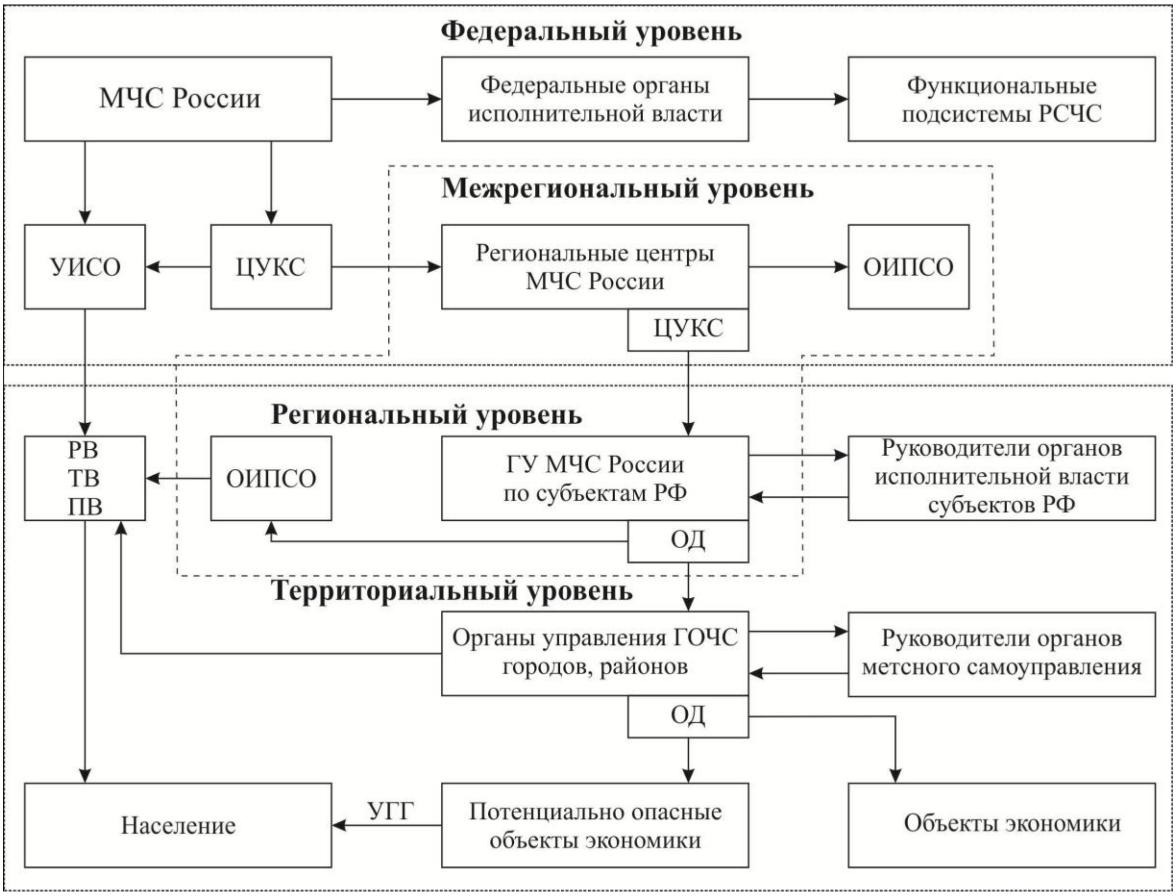

Рәсем 3.10.3.1. *Фаразланган һәм барлыкка килгән гадәттән тыш хәлләр һәм янгыннар турында халыкка мәгълүмат җиткерүне оештыру схемасы.*

Рәсемгә карата кабул ителгән кыскартулар 3.1.: ОД-оператив дежурный; РВ-радиотапшырулар; ТВ-телевидение; ПВ-чыбыклы тапшырулар; УГГ - урам тавыш бирүчеләр; Кризислы хәлләрдә идарә итү ЦУКС-үзәге; УИСО - мәгълүмат һәм җәмәгатьчелек белән элемтә идарәсе; ОИПСО-мәгълүмат, пропаганда һәм җәмәгатьчелек белән элемтә бүлекләре.

Газ, нефть һәм азык-төлек үткәргечләрдәге авария булган очракта халыкка хәбәр итүне оештыру бик катлаулы проблема булып тора. Чөнки бу матдәне барлык төр транспортировкалау маршрутлары буйлап хәбәр итү системасын төзү мөмкин түгел. Бу объектлар күп кенә су, тимер юл һәм автомобиль магистральләрен кисү аркасында бик куркыныч. Өстәвенә, бүгенге көндә торба үткәргечләрнең күбесе нык тузган.

Азык-төлек үткәргеченә хезмәт күрсәтүче персонал, азык-төлек үткәргечкә якын торган торак пунктлар; продуктүткәргеч трассасы янында очраклы рәвештә калган кешеләр беренче чиратта хәбәр ителергә тиеш. Калган торак пунктларга хәбәр итү өчен продукт үткәргеченең дежур диспетчерыннан алынган мәгълүмат буенча җирле территориаль хәбәр итү системасы эшкә җәлеп ителергә тиеш.

Хезмәт күрсәтүче персоналга хәбәр итү өчен хезмәт һәм технологик элемтә оештыру өчен продукт үткәргече трассасы буйлап салынган чыбыклы яки радиорелей элемтә линияләре кулланыла. Диспетчерларга ашыгыч хәбәр итү өчен трассадан хезмәт күрсәтүче персоналның радиоэлемтә чаралары кулланыла. Авария турында беренчел мәгълүмат продукт үткәргеченең нормаль эш режимын күзәтеп торучы автоматика чаралары буенча дежур

диспетчерга килә, ә аннары бу хәлнең төгәл урыны һәм масштабы турында төгәл мәгълүмат линияле хезмәт күрсәтүче персоналдан килә.

Хәбәр итү системасын беренчел актив чараларга кертергә мөмкин, алар ярдәмендә халыкны турыдан-туры яклау бурычы хәл ителә. Нәкъ менә вакытында хәбәр итү һәм куркынычның чын характеры турында мәгълүмат бирү мөмкин булган югалтуларны кискен киметергә мөмкинлек бирә, бераүләре теләсә кайсы характердагы гадәттән тыш хәлгә караганда тискәре нәтиҗәләргә китерә алган паник имеш-мимешләр барлыкка килүгә комачаулый.

Озын продукт үткәргечтә хәбәр итү системасын төзү варианты 3.10.3.2 рәсемендә тәкъдим ителгән.

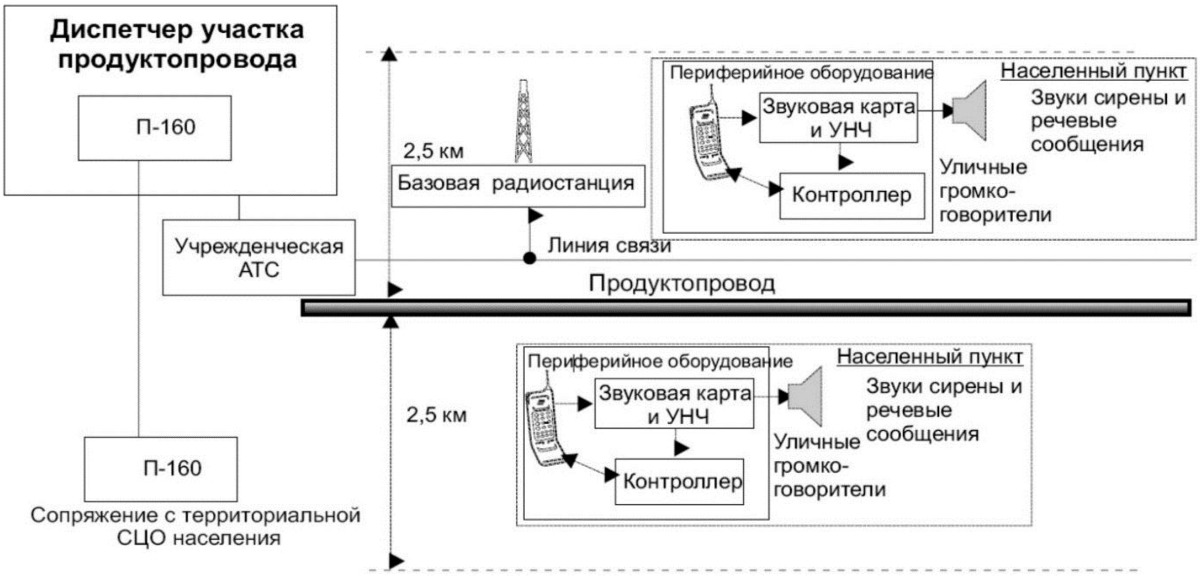

Рәсем 3.10.3.2. *Продукт үткәргечтә хәбәр итү системасын төзү схемасы*

3.11.4. Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр вакытында Эвакуация

Авыл җирлеге территориясе радиоактив һәм химик зарарлану зоналарына эләкмәгәнлектән, катастрофик су басу мөмкин булганлыктан, әлеге куркынычлардан саклау буенча махсус чаралар үткәрү таләп ителми.

Әмма муниципаль берәмлек территориясенең үзәк өлеше магистраль газүткәргечендәге авария вакытында мөмкин булган җимереклек зоналарына эләгәчәк, шуның нәтиҗәсендә табигый янгын барлыкка килергә мөмкин, шулай ук территориядә дә урнашкан.

Табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыкканда халыкны гадәттән тыш хәл зонасыннан эвакуацияләүне күздә тотарга кирәк. Халыкны эвакуацияләүне *кисәтүче һәм ашыгыч рәвештә карарга киңәш ителә.*[1]

[1] **Кисәтү (алдан)** – потенциаль куркыныч объектларда запроект авариясе яки һәлакәт нәтиҗәләре булган табигый бәла-казалар килеп чыгуның югары ихтималы

Эвакуация һәм аны үткәрү вакыты гадәттән тыш хәлләр масштабларына, куркыныч зонада калган халык санына, Транспорт һәм башка җирле шартларга бәйле.

Шунысын да билгеләп үтәргә кирәк, кризис вакытында, бигрәк тә сугыш вакытында, күп сандагы халыкның куркынычсызрак районнарга күчүе мөмкин. Сүз халыкның миграциясе һәм качаклар турында бара. Бу очракта дәүләт хакимияте органнарының бурычы качакларны теркәү һәм тормыш белән тәэмин итү мәсьәләләрен оператив хәл итү.

3.1.5. Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

Янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү буенча чаралар үз эченә түбәндәгеләрне ала:

1) муниципаль берәмлекнең янгын куркынычсызлыгын оештыру-хокукый, финанс, матди-техник тәэмин итү мәсьәләләрен хәл итү буенча җирле үзидарә органнары вәкаләтләрен гамәлгә ашыру;

2) янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганакларының тиешле торышын тәэмин итү, муниципаль милектә булган торак һәм җәмәгать биналарының янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын төзек хәлдә тоту;

3) янгын куркынычсызлыгын тәэмин итү мәсьәләләре буенча муниципаль максатчан программаларны эшләү һәм тормышка ашыруны оештыру;

4) муниципаль берәмлек территориясендә янгыннарны сүндерү һәм авария-коткару эшләрен үткәрү өчен көч һәм чаралар җәлеп итү планын эшләү һәм аның үтәлешен контрольдә тоту;

5) муниципаль берәмлек территориясендә янгынга каршы махсус режим, шулай ук аның гамәлдә булган вакытта янгын куркынычсызлыгының өстәмә таләпләрен билгеләү;

6) янгын сүндерү техникасының янгын урынына тоткарлыксыз үтеп керүен тәэмин итү;

7) янгын турында халыкка элемтә һәм хәбәр итүне тәэмин итү;

8) халыкны янгын куркынычсызлыгы чараларына өйрәтүне оештыру һәм янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә пропаганда, янгын-техник белемнәрне таратуга ярдәм итү;

9) гражданнар һәм оешмаларның ирекле янгын саклауда, шул исәптән янгыннарга каршы көрәштә катнашуына социаль һәм икътисадый стимул бирү.

турында дөрес мәгълүмат алганда халыкны гадәттән тыш хәлләр зоналарыннан эвакуацияләү.

Ашыгыч (кичектергесез) - гадәттән тыш хәлләр килеп чыккан очракта халыкны эвакуацияләү, халыкның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янаган нормаль тереклек тәэмин ителешен бозу очрагында. (Гражданлык сагы: 4 томда Энциклопедия. Т. IV (өченче басма , эшкәртелгән һәм өстәмә); гомуми редакция астында В.А. Пучкова / Россия гадәттән тыш хәлләр министрлыгы. М.: ГХМ ФТИ (ФЦ) ФДБУ, 2015).

Гражданнар һәм юридик затларның, дәүләт һәм муниципаль милекне янгыннардан саклау максатларында «Янгын куркынычсызлыгы таләпләре турында Техник регламент» Федераль закон кабул ителде, ул янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә техник җайга салуның төп нигезләмәләрен билгели һәм саклану объектларына (продукциягә), шул исәптән биналарга, корылмаларга һәм корылмаларга, сәнәгать объектларына, янгын-техник продукциягә һәм гомуми билгеләнештәге продукциягә карата янгын куркынычсызлыгының гомуми таләпләрен билгели.

Кешеләрне һәм мөлкәтне янгын куркыныч факторларының йогынтысыннан саклау һәм (яки) аларның йогынтысы нәтиҗәләрен чикләү түбәндәге ысулларның берсе белән тәэмин ителә:

1) янгын чыганагыннан читкә таралуны чикләүне тәэмин итүче күләмле-планлаштыру карарларын һәм чараларны куллану;

2) янгын вакытында кешеләрне куркынычсыз эвакуацияләү таләпләренә җавап бирә торган Эвакуация юлларын урнаштыру;

3) янгынны ачыклау (янгын сигнализациясе җайланмалары һәм системалары), янгын вакытында кешеләрне эвакуацияләү буенча хәбәр итү һәм идарә итү системаларын урнаштыру;

4) коллектив яклау системаларын (шул исәптән төтен чыга торган) һәм кешеләрне куркыныч факторларның йогынтысыннан шәхси саклану чараларын куллану;

5) янгын куркынычсызлыгы классларында һәм янгын куркынычсызлыгы классларында төп төзелеш конструкцияләрен куллану, янгын куркынычсызлыгы таләп ителә торган дәрәҗәләргә һәм биналарның, корылмаларның һәм корылмаларның конструктив янгын куркынычы классына туры килә торган, шулай ук эвакуация юлларында төзелеш конструкцияләренең өске катламнарының (бизәкләү, тышлау һәм янгын саклау чаралары) янгын куркынычлыгын чикләү белән бәйле.;

6) янгын саклау составларын (шул исәптән антипиреннарны һәм утлы буяуларны) һәм төзелеш конструкцияләренең ут төрлелеге чикләрен арттыру өчен төзелеш материалларын (тышламаларны) куллану;

7) янгын куркынычы булган сыеклыкларның авария хәлендәге сливын һәм ягулык газларын аппаратура белән агулау җайланмаларын урнаштыру;

8) шартлаткычларга каршы саклау системаларының технологик җиһазланышында урнаштыру;

9) беренчел янгын сүндерү чараларын куллану;

10) автоматик янгын сүндерү җайланмалары куллану;

11) янгын сүндерү бүлекчәләре эшчәнлеген оештыру.

Тиешле территорияләрдә янгынга каршы махсус режим гамәлдә булган чорда Россия Федерациясе норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары һәм янгын куркынычсызлыгы буенча муниципаль хокукый актлар тарафыннан янгын куркынычсызлыгы буенча өстәмә таләпләр билгеләнә, шул исәптән халыкны торак пунктлардан читтә янгыннарны локальләштерү өчен җәлеп итүне, гражданнар тарафыннан

урманнарга баруны тыюны, торак пунктларның чикләреннән читтә урман һәм башка янгыннарны торак пунктлар җирләренә таратуга комачаулаучы өстәмә чаралар күрүне (торак пунктлар чикләре буенча янгынга каршы аермаларны арттыру, янгынга каршы минеральлаштырылган полосалар булдыру һәм мондый чаралар) күздә тота.

Генераль план эшләгән вакытта авыл җирлеге территориясендә ирекле янгын сагы бүлекчәсе бар.

Таблица 3.10.5.1.

Янгын сагы бүлекчәсенең исеме, ведомствога карауы	Урнашу урыны	Исәп-хисапта янгын техникасының тибы/резервта
"Каратун нефтебазасы" ДПК, "Татнефтепродукт"ААҖ" ХК " ААҖ филиалы-Каратуннефтепродукт	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	АЦ-40 Зил(130)

Янгынга каршы су белән тәэмин итү чыганагы булган сулыкларга һәм янгынны сүндерү өчен кулланыла торган башка корылмаларга янгын сүндерү автомобильләрен сүндерү өчен мәйданчыклар булган подъездларны, аларны урнаштыру һәм су алуны күздә тотарга кирәк. Мондый мәйданчыкларның күләме 2012 елның 10 июлендәге 117-ФЗ номерлы Федераль закон һәм 98 ст.4 өлешенә кертелгән үзгәрешләр нигезендә 12х12 метрдан да ким булмаска тиеш. Шулай итеп, гамәлдәге сулыкларда янгын пирслары булдыру тәкъдим ителә. Янгын пирсларының урнашуы график материалда күрсәтелгән.

3.10.6. Гомуми тәкъдимнәр (нәтиҗәләр)

Гадәттән тыш хәлләр буенча билгеләнгән зоналарда төзелешне проектлаганда норматив таләпләрне үтәү гадәттән тыш хәлләр барлыкка килүне мөмкин кадәр булдырмый калырга, ә гадәттән тыш хәлләр килеп туган очракта кеше югалтуларын мөмкин кадәр киметергә һәм гадәттән тыш хәлләрдән килгән зыяннарны бетерү чыгымнарын киметергә мөмкинлек бирәчәк.

4. ТЕХНИК-ИКЪТИСАДЫЙ КҮРСӘТКЕЧЛӘР

4.1 нче таблица

Каратун авыл җирлеге территориясеннән файдалану балансы, га

Территориянең исеме	Гамәлдәге нигезләмә (2017 ел.)		Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)	
	га	**%**	**га**	**%**
Каратун авыл җирлеге территориясенең гомуми мәйданы, шул исәптән:	**1438,23**	**100,00**	**1438,23**	**100,00**
Торак пунктлар территорияләре, шул исәптән:	**441,82**	**30,72**	**437,33**	**30,41**
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	120,05	8,35	119,61	8,32
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	127,46	8,86	126,41	8,79
Морзалар авылы	92,15	6,41	89,15	6,2
Свияжский бистәсе	102,16	7,10	102,16	7,10
Җитештерү зоналары, инженерлык һәм транспорт инфраструктурасы зоналары, шул исәптән:	**38,64**	**2,69**	**38,7**	**2,69**
инженерлык инфраструктурасы зонасы	0,74	0,05	0,80	0,05
транспорт инфраструктурасы зонасы	37,90	2,64	37,90	2,64
Авыл хуҗалыгы кулланышы зоналары, шул исәптән:	**785,46**	**54,61**	**785,57**	**54,62**
авыл хуҗалыгы җирләре зонасы (сөрүлекләр, көтүлекләр, печәнлекләр)	771,68	53,66	771,79	53,67
коммерцияле булмаган бакчачылык һәм яшелчәчелек ширкәтләре зонасы	0,5	0,03	0,5	0,03
авыл хуҗалыгы предприятиеләренең җитештерү зонасы	13,28	0,92	13,28	0,92
Рекреацион билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	**159,447**	**11,09**	**159,447**	**11,09**
рекреацион билгеләнештәге зоналар	0,007	0,00	0,007	0,00
урманнар зонасы	159,44	11,09	159,44	11,09
Махсус билгеләнештәге зоналар, шул исәптән:	**0,10**	**0,01**	**4,38**	**0,3**
зиратлар зонасы	0,06	0,01	4,34	0,3
калдыкларны саклау һәм күмү зонасы	0,04	0,00	0,04	0,00
Башка зоналар	**9,89**	**0,68**	**9,93**	**0,69**
Өске су объектлары, шул исәптән:	**2,87**	**0,2**	**2,87**	**0,2**
сулык (күл, буа)	2,09	0,15	2,09	0,15
саз	0,78	0,05	0,78	0,05

Искәрмә: авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге территорияләрне үзгәртү канализация чистарту корылмаларын төзү (0,06 га), торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру – торак пунктлар чикләреннән зиратларны чыгару (0,176 га) һәм торак төзелеше эчендә урнашкан җирләрнең билгеләнмәгән категориясе белән торак пунктлар чикләренә кертү (0,0046 га) белән бәйле.

4.2 нче таблица

Генераль планның төп техник-икътисадый күрсәткечләре
Каратун авыл җирлеге

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)
1	**Халык**				
	Даими халык саны-барлыгы, шул исәптән:	кешегә	**2710**	**2794**	**3031**
	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	кешегә	1158	1153	1153
	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	кешегә	433	437	437
	Морзалар авылы	кешегә	540	620	800
	Свияжский бистәсе	кешегә	579	584	641
2	**Торак фонды**				
2.1	Даими халык өчен торак фонды – барлыгы, шул исәптән	мең кв. м.	**75,05**	**94,16**	**103,96**
	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	*мең кв. м.*	30,53	38,86	39,55
	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	*мең кв. м.*	12,04	14,73	14,99
	Морзалар авылы	*мең кв. м.*	18,01	20,89	27,44
	Свияжский бистәсе	мең кв. м.	14,47	19,68	21,99
3	**Халыкка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары**				
3.1	Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, шул исәптән:	урыннар	**141**	**191**	**191**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	141	191
	- яңа төзелеш		-	50	191
3.2	Гомуми белем бирү оешмалары, шул исәптән:	урыннар	**184**	**489**	**489**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	198	489
	- яңа төзелеш		-	291	-
3.3	Балаларга өстәмә белем бирүне оештыру, шул исәптән:	урыннар	**198**	**414**	**481**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	198	414
	- яңа төзелеш		-	216	67
3.4	Медицина оешмалары, шул исәптән:	поселок / к.	**75**	**60**	**75**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	60	75
	- яңа төзелеш		-	15	-
3.5	Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләре, шул исәптән:	урын	**500**	**500**	**500**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	500	500
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.6	Китапханәләр, шул исәптән:	мең данә	**18**	**24,2**	**24,2**

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	18	24,2
	- яңа төзелеш		-	6,2	-
3.2.	Спорт заллары, шул исәптән:	кв. м. идән	**162**	**1242**	**1242**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	162	1242
	- яңа төзелеш		-	1080	-
3.8	Яссылык корылмалары, шул исәптән:	кв. м.	**2700**	**5447**	**5909**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	2700	5447
	- яңа төзелеш		-	2747	462
3.9	Ваклап сату предприятиеләре, шул исәптән:	кв.м. сәүдә.мәйданы	**676**	**856**	**909**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	676	856
	- яңа төзелеш		-	180	53
3.10	Җәмәгать туклануы предприятиеләре, шул исәптән:	утыру урыны	90	**121**	**121**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	90	121
	- яңа төзелеш		-	31	-
3.11	Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре, шул исәптән:	эш урыны	-	**21**	**21**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	21
	- яңа төзелеш		-	21	-
3.12	Элемтә бүлекләре, шул исәптән	корылма	**1**	**1**	**1**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.13	Банклар бүлекләре, шул исәптән	корылма	**1**	**1**	**1**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.14	Полиция, шул исәптән:	кеше	**1**	**1**	**1**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	1	1
	- яңа төзелеш		-	-	-
3.15	Җәмәгать җыештырулары, шул исәптән:	әсбап	-	**3**	**3**
	- гамәлдәге саклана торган объектлар		-	-	3
	- яңа төзелеш		-	3	-

№ т/б	Күрсәткеч атамасы	Үлчәү берәмлеге	Башлангыч ел (2017 ел)	Беренче чират (2025 ел.)	Исәп-хисап вакыты (2040 ел.)
4	**Халыкка ритуаль хезмәт күрсәтү**				
	Зиратларның гомуми мәйданы	га	**5,51**	**5,51**	**5,51**
5	**Транспорт инфраструктурасы**				
5.1	Автомобиль юлларының озынлыгы-барлыгы, шул исәптән:	км	**6,76**	**6,76**	**6,76**
5.1.1.	Региональ яисә муниципальара әһәмияткә ия булган	км	6,76	6,76	6,76
6	**Инженерлык инфраструктурасы**				
6.1	Су белән тәэмин итү				
	- су куллану	куб. м./тәүлек	898,9	920,1	979,8
6.2	Канализация				
	- юынты суларның гомуми күләме	куб. м./тәүлек	474,3	489,1	530,5
	- чистарту куәте	куб. м./тәүлек			200
6.3	Санитар чистарту				
	- каты көнкүреш калдыклары күләме	т/елга	890,64	994,33	1156,49
	- каты көнкүреш калдыклары өчен контейнерлар	шт.	-	39	45
4.4	Җылылык белән тәэмин итү				
	- котельныйларның гомуми саны	шт.	-	2	-
6.5	Газ белән тәэмин итү				
	- газның еллык чыгымы	мең нм3 / ел	596,2	614,68	666,82
6.6	Электр белән тәэмин итү				
	- еллык электр куллану	мең кВт.сәг./ел	6441,44	6633,74	7178,84
	- исәп-хисап егәрлеге	кВт	1440,05	1483,21	1605,50
	- трансформатор подстанцияләренең гомуми егәрлеге	кВА	1531,97	1577,89	1707,98
4.7	Эз токлы челтәрләр				
	- телефоннар саны	шт.	-	-	1590
7.	**ГАДӘТТӘН ТЫШ ХӘЛЛӘР МИНИСТРЛЫГЫ**				
	Хәбәр итү системасы (РСУ)	шт.	-	5	-
	Хәбәр итү системасы (ЛСО)	шт.	-	1	
	Янгын пирсы	шт.	-	1	-

ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ

Норматив-хокукый актлар

1. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы 29.12.2004 ел, № 190-ФЗ.
2. Россия Федерациясе Җир кодексы (25.10.2001 ел,№136-ФЗ).
3. 2006 елның 3 июнендәге 74-ФЗ номерлы Су кодексы.
4. 2006 елның 4 декабрендәге 200-ФЗ номерлы Урман кодексы.
5. 1994 елның 30 ноябрендәге 51-ФЗ номерлы Граждан кодексы.
6. «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында»2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон.
7. «Россия Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният һәйкәлләре) турында»25.06.2002 ел, №73-ФЗ Федераль закон.
8. «Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында " 21.12.2004 ел, №172-ФЗ Федераль закон.
9. «Дәүләт һәм муниципаль милекне хосусыйлаштыру турында " 21.12.2001 елдагы 178-ФЗ номерлы Федераль закон.
10. «2019 елга кадәр иҗтимагый инфраструктура, социаль хезмәт күрсәтүләр белән тәэмин ителешнең социаль гарантияләре дәрәҗәсен билгеләү турында»2009 елның 26 гыйнварындагы 42 номерлы Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.
11. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Мәктәпкәчә белем бирүнең төбәк системасын модернизацияләү чараларын үткәрүгә акчаларны объектлап бүлү»30.09.2013 №1862-р күрсәтмәсе.
12. «Татарстан Республикасында җирле үзидарә турында»2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
13. «Апас муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 8-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
14. «Татарстан Республикасы Җир кодексына үзгәрешләр кертү турында»2011 елның 18 ноябрендәге 90-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
15. СНиП 2.07.01-89* «Шәһәр Төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».
16. СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү».
17. Татарстан Республикасы шәһәр төзелешен проектлаштыруның республика нормативлары Министрлар Кабинетының 2013 елның 27 декабрендәге 1071 номерлы карары белән үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән, 28.07.2015 ел, 09.08.2016 ел) расланган

18. СанПин 2.4.1.3049-13 «мәктәпкәчә оешмаларда эш режимын булдыруга, карап тотуга һәм оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» 2013 елның 15 маендагы 26 номерлы карары белән 2015 елның 20 июлендәге, 27.08.2015 ел үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән расланган.

19. СанПин 2.4.2821-10 «гомуми белем бирү учреждениеләрендә укуны оештыру шартларына һәм шартларына санитар-эпидемиологик таләпләр» (утв. 2010 елның 29 декабрендәге 189 номерлы карары (29.05.2011 ел, 25.12.2013 ел, 24.11.2015 ел) үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән расланган.

20. 2.4.4.3172-14 « балаларга өстәмә белем бирү мәгариф оешмаларының эш режимын булдыруга, карап тотуга һәм оештыруга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» 2014 елның 4 июлендәге 41 номерлы карары белән расланган.

21. СанПиН 2.1.3.2630-10"медицина эшчәнлеген гамәлгә ашыручы оешмаларга карата санитар-эпидемиологик таләпләр» 18.05.2010 ел, №58 карары белән үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән расланган(04.03.2016 ел, 10.06.2016 ел).

22. СНиП 42-01-2002 «газ бүлү системалары».

23. СП 42-101-2003 «металл һәм полиэтилен торбалардан газ бүлү системаларын проектлау һәм төзү буенча Гомуми нигезләмәләр».

24. СНиП 3.05.02-88 «газ белән тәэмин итү» (чыгарылу 1995 ел..

25. СНиП 23-01-99 "Төзелеш климатологиясе".

26. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе» (утв. РФ Баш дәүләт санитар табибының 2007 елның 25 сентябрендәге карары белән (2008 елның 10 апрелендәге, 2009 елның 6 октябрендәге, 2010 елның 9 сентябрендәге, 2014 елның 25 апрелендәге үзгәрешләр белән).

27. ГОСТ 153-39. 3-051-2003 төп нигезләмәләре. Биналарның газ бүлү челтәрләре һәм газ җиһазлары

28. № 12-529-03 «газ бүлү һәм газ куллану системалары иминлеге кагыйдәләре».

29. СНиП 2.04.02-84 «Су Белән Тәэмин Итү. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар».

30. СНиП 2.04.01-85 биналарның эчке суүткәргече һәм канализациясе».

31. СНиП 2.04.03-85 «Канализация. Тышкы челтәрләр һәм корылмалар».

32. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен су белән тәэмин итү һәм канализация буенча кулланма (СНиП 2.07.01-89).

33. СНиП 41-02-2003 "җылылык челтәрләре".

34. РД 34.20.185-94 «шәһәр электр челтәрләрен проектлау буенча Инструкция».

35. 153-34.48.519-2002 «электр тапшыру линияләрендә 0.4-35 кВ көчәнешләре буенча җепселле-оптик элемтә линияләрен проектлау, төзү һәм эксплуатацияләү кагыйдәләре " 153-34.48. 519-2002.

36. Шәһәр һәм бистә электр челтәрләрен проектлау буенча кулланма (ВСН 97-83).

Федераль программалар

1. «2014-2017 елларга һәм 2020 елга кадәр чорга авыл территорияләрен тотрыклы үстерү» федераль максатчан программасы, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 15.07.2013 ел, №598 карары белән расланган (2017 елның 2 августындагы үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).
2. Россия Федерациясе Президентының 2017 елның 13 маендагы 208 номерлы Указы белән расланган 2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясенең икътисадый куркынычсызлыгы стратегиясе.

Республика программалары

1. «Татарстан Республикасының 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше стратегиясен раслау турында»2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы.
2. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру чаралары планын раслау турында»Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2015 елның 25 сентябрендәге 707 номерлы карары
3. «2020 елга кадәр һәм 2030 елга кадәрге чорга кластерлы якын килү нигезендә Татарстан Республикасының җитештерү көчләрен үстерү һәм урнаштыру» программасы (22.10.2008 ел, №763 ТР Министрлар кабинеты карары белән расланган).
4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2013 елның 23 декабрендәге 1023 номерлы карары (үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән) белән расланган «2014-2020 елларга Татарстан Республикасы гражданнарына социаль ярдәм күрсәтү» дәүләт программасы.
5. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 декабрендәге 3170-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле ресурс үзәкләренең Татарстан Республикасы база эш бирүчеләренең кадрларга булган ихтыяҗын канәгатьләндерү өчен төзелә торган Исемлеге
6. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 декабрендәге 3157-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган биналары Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасының социаль хезмәт күрсәтү һәм социаль яклау учреждениеләре исемлеге
7. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 20 ноябрендәге 2987-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда объектларны капиталь ремонтлау, реконструкцияләү һәм төзү өчен Татарстан Республикасының балалар сәламәтләндерү лагерьлары исемлеге

8. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 11 декабрендәге 3225-р номерлы боерыгы (26.12.2017 ел, №3618-р үзгәрешләре белән) белән расланган 2018 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында төзелергә планлаштырылган мебель, инвентарь һәм җиһазлар белән блоклы модульле чаңгы базалары Исемлеге.

9. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 26 декабрендәге 3597-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда Татарстан Республикасы торак пунктларында төзелешкә планлаштырылган спорт объектлары исемлеге

10. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 25 гыйнварындагы 24 номерлы карары белән расланган «2017 елга Татарстан Республикасында гражданнарны торак белән тәэмин итүдә гражданнарга дәүләт ярдәме» программасы кысаларында Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт торак фондының инвестиция программасы

11. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 9 декабрендәге 3221-р номерлы боерыгы (2017 елның 28 декабрендәге 3660-р номерлы үзгәрешләр белән) белән расланган 2018 елда Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында капиталь ремонт үткәрелергә тиешле мәдәни билгеләнештәге объектлар исемлеге.

12. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 7 декабрендәге 3178-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда капиталь ремонт һәм матди базаны ныгытырга тиешле Татарстан Республикасының яшүсмерләр клублары Исемлеге

13. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 18 декабрендәге 3329-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле гомуми белем бирү оешмалары исемлеге

14. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2016 елның 16 декабрендәге 2959-р номерлы боерыгы (2017 елның 25 гыйнварындагы үзгәрешләр белән) белән расланган Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән 2017 елда капиталь ремонтланырга тиешле мәктәпкәчә белем бирү оешмалары исемлеге.

15. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 9 декабрендәге 3219-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән капиталь ремонтланырга тиешле амбулатор-поликлиника учреждениеләре исемлеге

16. Биналары капиталь ремонтланырга тиеш булган сәламәтлек саклау объектлары исемлеге (модульле табиб амбулаторияләре, модульле ФАПлар), 2018 елда Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 декабрендәге 3166-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән медицина җиһазлары һәм мебель белән тәэмин ителергә тиеш.

17. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 12 маендагы 968-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елга Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең авыл торак пунктларында

халыкка комплекслы хезмәт күрсәтү һәм аларны җиһазлар белән тәэмин итү буенча Татарстан Республикасы бюджеты акчалары исәбеннән төзелергә тиешле блок-модуль пунктлары исемлеге

18. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 9 декабрендәге 3223-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда төзелергә һәм капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасы Муниципаль берәмлекләре башкарма комитетлары (Советлары) биналары (урыннары) исемлеге

19. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 9 декабрендәге 3220-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган төзелергә тиешле күпфункцияле үзәкләр биналары Исемлеге

20. 2018 елда капиталь ремонт үткәрелергә тиешле Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 20 ноябрендәге 2992-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган Татарстан Республикасы муниципаль архивларының биналары Исемлеге

21. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 27 ноябрендәге 3057-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган 2018 елда капиталь ремонтланырга тиешле Татарстан Республикасы муниципаль районнарында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының Баш ветеринария идарәсе карамагындагы учреждениеләр биналары Исемлеге

22. 2018 елда капиталь ремонтланырга тиешле 100 һәм 200 башка исәпләнгән сыер абзарлары исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 7 декабрендәге 3174-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

23. 2018 елда капиталь ремонтланырга тиешле ындыр табагы хуҗалыклары исемлеге, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 декабрендәге 3167-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

24. 2018 елда капиталь ремонтланырга тиешле машина-трактор парклары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 27 ноябрендәге 3071-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

25. 2018 елда капиталь ремонтланырга тиешле яшелчә-бәрәңге саклагычлары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 14 ноябрендәге 2951-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

26. 2018 елда төзелергә тиешле 1 мең тонна һәм аннан күбрәк егәрлекле силос-сенаж траншеялары исемлеге Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 декабрендәге 3169-р номерлы күрсәтмәсе белән расланган.

Муниципаль программалар

1. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2017-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясе.

2. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең 2017-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге чорга социаль-икътисадый үсеш планы

Башка әдәбият

1. Татарстан Республикасы тарих һәм мәдәният һәйкәлләре җыентыгы. - Т. I.-административ районнар. Казан шәһәре: "Мастер Лайн» басмасы, 1999. – 460 с.

2. Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең торак пунктларында гамәлдәге мәдәният һәм сәнгать объектлары исемлеге, Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектлары исемлеге һәм ачыкланган объектлар исемлеге, Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан 2014 елның 12 апреленнән бирелгән Татарстан Республикасы мәдәни мирас объекты билгеләре булган объектлар исемлеге.

3. Татарстан Республикасында күчемсез тарих һәм мәдәният ядкярләрен өйрәнү, саклау, реставрацияләү һәм куллану: Мәгълүмат җыентыгы. Вып. 2-3. Тарих һәм мәдәният һәйкәлләре. Тарихи-мәдәни территорияләр. Тарихи шәһәрләр. Казан шәһәре: «Карпол», 2001. – 335 с.

Фонд материаллары

1. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы карары (Министрлар Кабинетының 2018 елның 9 июлендәге 559 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы);

2. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Советының 2014 елның 7 ноябрендәге 227 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы;

3. Апас муниципаль районы һәм аның составына керүче Каратун авыл җирлеге администрацияләре тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

Татарстан Республикасы төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгы
Татарстан Республикасының дәүләт унитар предприятиесе
Баш территориаль проект-тикшерү, фәнни-җитештерү фирмасы
ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ

ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН
КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МУНИЦИПАЛЬ БЕРӘМЛЕКЛӘРЕ

Әйләнә-тирә мохитне саклау

Аңлатма

Казан шәһәре 2018 ел.

Булеклек

1. ПРИРОДНЫЕ УСЛОВИЯ И РЕСУРСЫ **10**

1.1. Рельеф и геоморфология ... *10*
1.2. Геологическое строение ... *10*
1.3. Тектоника и сейсмичность ... *10*
1.4. Полезные ископаемые ... *11*
1.5. Гидрогеологические условия ... *11*
1.6. Поверхностные воды ... *13*
1.7. Климатическая характеристика ... *13*
1.8. Инженерно-геологическая оценка территории ... *16*
1.9. Ландшафты, почвенный покров, растительность, животный мир ... *16*

2. ОЦЕНКА СОСТОЯНИЯ ОКРУЖАЮЩЕЙ СРЕДЫ19

2.1. Состояние атмосферного воздуха ... *19*
2.2. Состояние водных ресурсов ... *22*
2.3. Состояние почвенного покрова и земельных ресурсов ... *23*
2.4. Отходы производства и потребления ... *24*
2.5. Физические факторы воздействия ... *27*
2.6. Состояние зеленых насаждений ... *28*

3. ЗОНЫ С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ 30

3.1. Санитарно-защитные зоны ... *30*
3.2. Зоны минимально-допустимых расстояний и охранные зоны трубопроводного транспорта *38*
3.3. Охранные зоны линий электропередач ... *40*
3.4. Минимальные расстояния от инженерных объектов и сооружений ... *42*
3.5 Охранные зоны газораспределительных сетей 42
3.5. Водоохранные зоны ... *42*
3.6. Зоны санитарной охраны ... *45*
3.7. Леса ... *46*
3.7. Зоны природных ограничений ... *48*
3.8. Особо охраняемые природные территории ... *49*
3.10 Зоны залегания месторождений полезных ископаемых ... *49*

4. МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОПТИМИЗАЦИИ ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ СИТУАЦИИ 51

4.1. Мероприятия по оптимизации размещения объектов и организации зон с особыми условиями использования территории ... 52
4.2. Мероприятия по охране атмосферного воздуха ... 58
4.3. Мероприятия по охране поверхностных и подземных вод ... 59
4.4. Мероприятия по охране земельного фонда и инженерной защите территории ... 61
4.5. Мероприятия по развитию системы обращения отходами ... 62
4.6. Мероприятия по защите от физических факторов ... 64
4.7. Формирование системы природно-экологического каркаса ... 64
4.8. Мероприятия по защите животного мира ... 65
4.9. Обеспечение медико-экологического благополучия населения ... 66

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ **68**

ПРИЛОЖЕНИЕ 1 70

4. 1. ТАБИГЫЙ ШАРТЛАР ҺӘМ РЕСУРСЛАР

4.1.1 1.1. Рельеф һәм геоморфология

Каратун авыл җирлеге территориясе геоморфологик яктан Идел буе калкулыгында урнашкан, аның рельефы чокыр-балка челтәре белән бүленгән тигезләү эрозия-дендация өслегеннән гыйбарәт.

Җирлектәге абсолют билгеләр 65-165 М. чикләрендә төрлечә. Рельефның минималь билгеләре җирлекнең көньяк-көнчыгыш өлешендә - Зөя елгасы суында, төньяк - көнбатыш өлешендә билгеләнә.

Җирлек территориясенең гомуми тиралеге Свияга елгасына таба юнәлтелгән, ул авыл җирлегенең чиктәш территориясе буенча 1-2% тәшкил итә, елга үзәннәре 10-20% тәшкил итә. Вак елга үзәннәре авышлары симметрияга һәм ия приблизительно тигез текәлек(географик характеристика..., 1972).

Җирлекнең өслеген Мурзинка елгасы (Зөя елгасы кушылдыгы) үзәнендә ачылган чокырларны һәм балкаларны күпмедер дәрәҗәдә катлауландыра.

4.1.2 1.2. Геологик төзелеш

Карала торган территориянең тирәнлегенә, проектлау һәм төзү шартларына, шулай ук инженерлык корылмаларын эксплуатацияләүгә йогынты ясый торган геологик төзелешендә Пермь, неоген булмаган һәм дүртенчел утырмалары катнаша.

Пермь системасы 360 М куәтле югары бүлек утырмалары белән тәэмин ителгән. Югары бүлек Казан һәм татар ярусларын үз эченә ала. Казан ярусы гомуми егәрлеге 105 м. га кадәр булган түбән һәм югары подъярус катламнары белән тәкъдим ителгән. Түбән Казан подъярусы утырмалары, нигездә, карбонат токымнары – известняклар, балчык, мергельләр, доломитлар, гипслар белән урнашкан.

Татар ярусы территориясендә гомуми егәрлеге 255 м. га кадәр булган Уржум сериясе (түбән подъярус), Котельническая һәм Нократ сериясе (югары подъярус) белән тәкъдим ителгән. Ярус катламнарын Идел буе калкулыгының су бүлү һәм приводораздель өлешләре тәшкил итә. Литологик состав буенча катламнар бик пестры, өстәвенә, чуар буялган балчык күпчелекне тәшкил итә. Шулай ук татар ярусы катламнарында мергельләр, тонкослой известняклар, доломитлар, комлыклар да киң таралган, алар төзелеш материалы буларак хезмәт итә ала.

Дүртенче катламнар елга террасларын формалаштыра һәм су бүлү склоннарында һәм водоразделокларда хәзерге заман үзәннәре белән бәйләнгән урыннарда таратыла. Явым-төшем егәрлеге зур чикләрдә үзгәрә: беренче дистә сантиметрдан 20-35 метрга кадәр. Дүртенчел комплекслар күбесенчә аллювиаль, элювиаль-делювиаль һәм элювиаль генезисның континенталь катламнары белән тәкъдим ителгән.

4.1.3 1.3. Тектоника һәм сейсмиклык

Региональ-техник планда авыл җирлеге территориясе Токмово сводының Көнчыгыш кушылдыгы Казан-Киров прогибы белән кушылган зонага карый.

14.13330.2014 «СНиП 11-7-81 "СП нигезендә, сейсмик районнарда төзү" урта грунт шартлары өчен җирлек территориясе 6 баллы сейсмик зонага керә. Карала торган территориядә төзелеш төзелеш материалларының һәм төзелеш эшләренең сыйфатына карата зур таләпләрне исәпкә алмыйча алып барылырга мөмкин.

4.1.4 1.4. Файдалы казылмалар

Татарстан Экология һәм табигый байлыклар министрлыгы мәгълүматлары буенча, руда булмаган файдалы казылма ятмаларының карала торган Территориясендә юк.

Карала торган территория «Татнефть» ГАҖ тарафыннан углеводород чималы ятмаларын геологик өйрәнү һәм бәяләүне үз эченә алган җир асты байлыкларының Апас участогы чикләрендә, ТАТ 052259 НР лицензиясе нигезендә, 2016 елның 18 июленнән алып 01.06.2001 елга кадәр вакыт белән билгеләнә.

Каратун авыл җирлеге территориясе өлешчә җир асты сулары ятмаларының Свияжск участогының эксплуатация запасларын булдыру өлкәсендә урнашкан, аның запаслары ТКЗ беркетмәсе белән расланган 16.08.2017 елның 20 августындагы 2004нче номерлы, 42,2 мең $м^3$ категориясе буенча тәүлеккә 42,2 мең м3 С $_2$ һәм Р. Урнаштыру җир асты байлыкларының бүленмәгән фондына керә.

4.1.5 1.5. Гидрогеологик шартлар

Гидрогеологик яктан авыл җирлеге территориясе Идел-Сурса артезиан бассейнының төньяк өлешендә урнашкан. Кисемнең гидростратиграфик бүленеше, район территориясенең төзелешенең геологик-структур үзенчәлекләрен исәпкә алып, Урта Идел дәүләт гидрогеология картасының Россия масштабындагы 1:200 000 битләренең җыелма легендасы нигезендә үткәрелде. Төче һәм аз салымлы җир асты суларының таралу чикләрендә түбәндәге гидростратиграфия бүлекчәләре бүлеп бирелгән:

Водоносный локаль водоупорный неоген-дүртенче аллювиаль комплекс (N-Q);

Уржум терриген комплексы (P_2ur).

Барлык гидростратография бүлекчәләре актив су алмашу зонасында урнашкан. Җир асты агымнары хәрәкәте Зөя елгасының дренерлау йогынтысы белән контрольдә тотыла, су алып бару системасының бердәм җир асты агымы Көньяк-Көнчыгышка - Идел елгасына (Куйбышев сусаклагычы) юнәлтелә.

Водоносный локаль водоупорный неоген-дүртенче аллювиаль комплекс (N-Q)

Су алып бару комплексы Зөя елгасының хәзерге һәм борынгы үзәннәренең аллювиаль катламнары белән урнашкан. Гомуми егәрлек 12-67 м тәшкил итә. Комплексның су сыйдыручы токымнары булып, гравий һәм чуерташ кертеп, Үзән фациясенең төрле Күлле кварц комлары тора. Шулай ук балчык, супеси, алевритлар бар.

Палеодолинның аллювиаль катламнары ике төр кисем белән характерлана: Зөя палеодолинасының төп зонасында һәм борт өлешләрендә ком-Балчыклы ком. Кварц комы вак-төяк, урта күкертле комнар белән кушылмалар һәм гравий катламнары, чуерташлар нигезендә аллювия. Ком егәрлекләре 17,0 дән 35,0 м га кадәр төрлечә. Катлам балчык бу типтагы разреза маломощны һәм туры китерелгән, нигездә, өске өлешендә толщи. Аларның куәте 20,0 м дан артмый. Палео-Свияганың һәм Улеманың приборт өлешләрендә ярыклар җибәреп торучы Глиннар алеврит, нечкә, известьле һәм алеврит, ком үсентеләре булган. Әлеге глиннар нигезендә 6,0 м дан артык егәрлекле Балчыклы тутыргычта гравий-галеч катламы ята. Комларны фильтрацияләү коэффициентлары механик составның төрлелеген чагылдыра һәм тәүлегенә 0,8 тән 20,6 м га кадәр тирбәлә.

Горизонт сулары безнапорные яки субнапорные. Җир асты суларының дәрәҗәсе абсолют билгеләрдә 58-100 м тәшкил итә.

Комплексны тукландыру атмосфера явым-төшемнәрен инфильтацияләү, шулай ук түбән яткан горизонтлардан су агу хисабына башкарыла. Бушату елгаларда, террас – Чишмә агымында бара. Химик состав буенча суның шактый бертиплы-гидрокарбонат магниево-кальций, натрий яки катион составы буенча 0,3-0,7 г/л һәм гомуми катышлыгы 8 мг-экв/л. Җир асты сулары составына локаль участокларда аз катламлы су аскан урыннарның йогынтысы зур. Әйтик, югары Казан катламнарының җир асты сулары белән гидравлик элемтә участокларында комплекс суларын минерализацияләү 1,0-1,5 гектарга кадәр арта.

Полицен катламнарының җир асты сулары үзәкләштерелгән хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итүне оештыру өчен төп перспектив чыганак булып тора.

Комплекс сулары хәзерге заман су хуҗалыгы шартларында кое, скважиналар ярдәмендә шәхси хуҗалык-эчәр су белән тәэмин итү өчен кулланыла.

Водоносный локально слабодоносный уржумский терригенный комплексы (P2ur)

Пермь системасы Түбән Татар подъярусының Уржум сериясенең өске подсериясенә туры китерелгән. Яр буе-континенталь федерацияләр берәмлекләре тарафыннан тәкъдим ителгән, алар планда һәм киселештә токымнарның югары үзгәрүчәнлеге белән характерлана. Бу трещинатые известняки, песчаники, алевролиты, балчык белән прослой мергель. Комплексның сулары ярык-порово-пластлы этемле-этемсез.

Комплексның кисүе ритмлы төзелеш белән характерлана. Ритм нигезендә тигез булмаган балчык һәм төрле егәрлекләр (0,5 тән 2,3 м га кадәр, сирәк 5,0 м га кадәр) комлы була. Кисем буенча өскә таба алар балчык-алевролит токымнары белән алмашына, анда мергель, известняк катламнары, кайчагында ком катламнары бар. Шул ук вакытта югары өлешендә карбонат токымнарының роле зур әһәмияткә ия. Аларның куәте 5,5 тән 15,4 м га кадәр.

Су сыйдыручы токымнарның литик составының төрлелеге һәм яту шартларының үзенчәлеге комплексның мәйданы буенча да, киселешендә дә төрле су белән тәэмин итүчәнлегенә бәйле. Су сыйдыручы токымнарның иң яхшы фильтрацион үзенчәлекләре булган участоклар нигездә елга үзәннәре һәм аларның склоннары участокларына туры китерелгән, планда ярыклылык зоналары һәм блок структураларының җөй зоналары белән туры килә. Мәйданы буенча аеруча чыдам булган Зөя елгасы үзәнендә (анда аллювий турыдан-туры известнякларга һәм югары карбонат пачкасына кертелгән яисә чагыштырмача зур булмаган тирәнлектә 5,0 дән 42,0 га кадәр тирәнлектә урнашкан су сыйдыручы токымлы мәйданнарга туры китерелгән. Су җыю скважиналарының төзелеш эшләре нәтиҗәләре буенча алынган су үткәрүчәнлек күрсәткече 53,0-390 $м^2$/тәүлек тәшкил итә. Скважиналар Дебиты 2,0 л/с дан 5,5 л/с га кадәр, 1,0 дән 10 м га кадәр кимү, 0,3 тән 3,0 л / с га кадәр дебитлар.

Комплексның химик составын үзгәртү һәм җир асты суларын минерализацияләү характеры яту шартлары, су сыйдыручы токымнарның литоло-рәсми составы һәм территориянең структур-тектоник үзенчәлекләре белән бәйле. Гидрокарбонат, сирәгрәк хлорид-гидрокарбонат сулары составы, минерализация 0,4-0,8 г/л булган катионнар буенча катнаш, ким дигәндә, 1,0 г/л дан артык. Суның катылыгы, нигездә, 5-7 ммоль / л.

Комплексның җир асты сулары хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү өчен киң кулланыла.

4.1.6 1.6. Өслек сулары

Каратун авыл җирлегенең гидрографик челтәре Мурзинка елгасы, Зөя елгасы кушылдыгы булып тора.

Елга 26-28 көн дәвамында язгы ташу хас булган кече елгаларга карый. Бу чорда еллык бурычның 60 % тан артыгы килә. Җәй һәм көз айларында яңгыр яумаган яки туңдырган яңгырлардан соң югары булмаган ташкыннар үтә. Көз ахырына суның тотрыклы түбән дәрәҗәсе – көзге-кышкы межень билгеләнә. Ноябрьнең икенче декадасында боз составы билгеләнә, аның озынлыгы уртача 130 – 155 көн тәшкил итә.

Туклану чыганакларына караганда, елга, нигездә, кар белән тәэмин һәм язгы вакытта иң күп агынты булган (Татарстан Республикасы җирләре атласы, 2005) суларга керә.

Җирлекнең гидрографик челтәрен рекреацион һәм авыл хуҗалыгы максатларында кулланыла торган күлләр һәм буалар тулыландыра.

4.1.7 1.7. Климат характеристикасы

131.13330.2012 авыл җирлеге территориясе IIВ климатик районында урнашкан, ул уртача континенталь климат белән салкын кыш һәм җылы җәй белән характерлана.

Карала торган территориянең климатик характеристикасы якындагы «Зур Кайбыч»метеорология станциясендә китерелә.

Климат ягыннан район чагыштырмача җылы һәм яхшы дымлы, уртача еллык явым-төшем күләме 400-500 мм тәшкил итә. Төп климатик факторлар булып кояш җылылыгы режимы һәм асылмалы өслек характеры тора.

Айлар буенча уртача еллык һава температурасы +4,3 С. тәшкил итә.

1.7.1 Таблица

Уртача айлык һәм еллык һава температурасы, °С

	I	II	V		I	II	III	X		I	II	л
10,7	11,0	4,6	,5	3,4	8	9,7	7,4	1,5	,7	3,3	8,9	,3

Иң җылы ай-июль, аның уртача температурасы +19,7 С. июльнең уртача айлык максималь температурасы + 25,8 с. гыйнвар-иң салкын ай, уртача температура -10,7 С.җылылык чорының иң салкын өлеше-16,5 °С. Уңай айлык уртача температуралар белән чор апрель аеннан октябрь аена кадәр (җиде ай); уртача айлык тискәре температура белән чор – ноябрьдән март аена кадәр (биш ай) дәвам итә. А коэффициенты, атмосфераның температура стратификациясенә бәйле рәвештә, 160 тәшкил итә.

Авыл җирлеге территориясе җитәрлек дәрәҗәдә дымлылык зонасында урнашкан. Еллык явым-төшем күләме уртача 483,9 мм тәшкил итә (1.7.2 таблица).

1.7.2 Таблица

Уртача айлык һәм еллык явым-төшем саны, мм

	I	II	V		I	II	III	X		I	II	л
2,5	3,9	6,7	6,3	5,5	6,4	6,0	0,6	2,9	7,6	8,1	7,4	83,9

Явым-төшем елның җылы чорында (апрель-октябрь) өстенлек итә, аларда елына явым-төшемнең 65% ы туры килә. Салкын чорда 35% явым-төшем көтелә. Бирелгән мәгълүматлардан күренгәнчә, еллык явым-төшемнәр барышында бер максимум (июньдә 56,4 мм) һәм бер минимум (февраль аенда 23,9 мм) күзәтелә.

Барико-циркуляция процессларының сезонлы үзгәрешләре җил режимын үзгәртүгә китерә. Җил һәм Штиль юнәлешләренең кабатлануы турында белешмәләр ел дәвамында 1.7.3 таблицасында һәм 1.7.1 рәсемендә бирелгән.

1.7.3 Таблица

Җил һәм Штиль юнәлешләренең кабатлануы (м/с)

А й	С	С В	В	К В	К	көн ьяк көнбатыш	З	С З	ш тиль
I	5	4	7	1 1	3 2	17	1 5	9	6
I	5	5	9	1	2	16	1	9	7

I				4	7		5		
III	6	5	8	12	29	17	15	8	6
IV	8	7	11	11	24	16	12	11	4
V	12	8	7	8	21	15	15	14	4
VI	11	9	8	9	20	13	16	14	5
VII	11	9	9	9	18	11	16	17	8
VIII	12	7	7	8	20	13	17	16	6
IX	8	6	7	9	22	16	18	14	3
X	8	4	3	6	29	19	18	13	2
XI	7	4	6	9	29	18	16	11	3
XII	5	4	7	10	32	20	14	8	5
Ел	8	6	7	10	25	16	16	12	5

Авыл җирлеге территориясендә ел дәвамында көньяк, көньяк-көнбатыш һәм Көнбатыш юнәлештәге җилләр (рәсем 1.7.1) дәүләт карамагында.

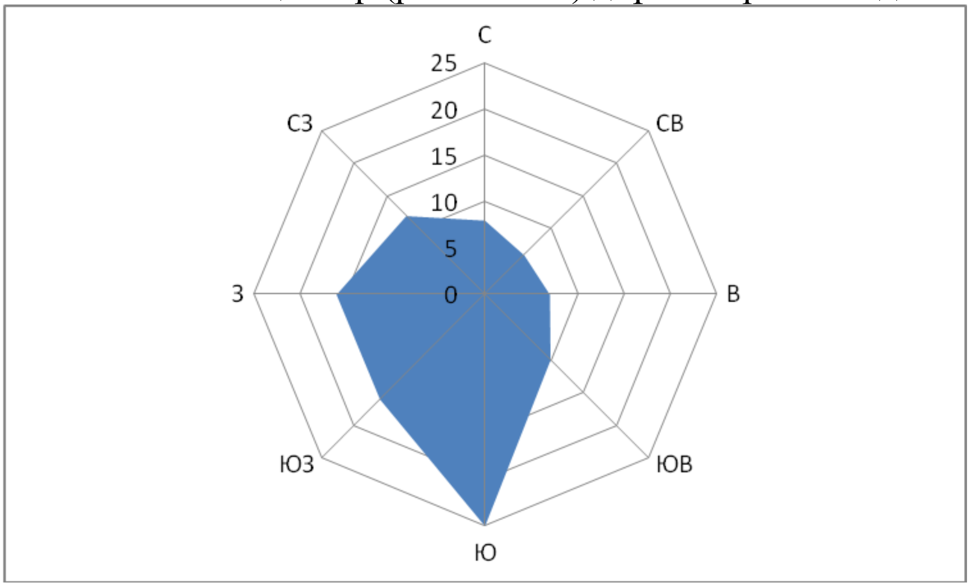

Рәсем 1.7.1 җилләрнең кабатлануы юнәлешләре буенча (%)

Җилнең иң югары концентрацияләре барлыкка килүгә һәм мәйданы буенча иң зур зыянлы матдәләр белән пычрануга Ареал мәйданы буенча иң куркыныч тизлеге җилнең штиллары һәм йомшак тизлеге. Штильләрнең еллык кабатланышы 5 % тәшкил итә.

Каратун авыл җирлеге территориясендә атмосфераның пычрануын билгеләүче Параметрлар:

- кабул итү инверсияләренең кабатлануы-48%;
- кабул итү инверсияләренең куәте-0,33 м;
- җил тизлеге 0-1 м/с-25 %;
- томан озынлыгы-51 сәгать.

4.1.8 1.8. Территорияне инженер-геологик бәяләү

Инженер-геологик шартлар буенча авыл җирлегенең аерым территорияләре төзелеш өчен уңайлы булып тора. Төзелеш өчен уңайлы булмаган территорияләргә Мурзинка елгасы үзәнендәге участоклар керә, монда эрозия процесслары үсеш алган.

Эрозия процесслары-туфракларны, грунтларны, ярларны һәм елгаларның су агымнары тарафыннан юдырту процесслары комплексы. Вакытлыча сулыкларның эрозия эшчәнлеге территориянең су бүлү массивларын бүлүче промоин һәм чокырлар барлыкка китерүдән гыйбарәт. Даими сулыклар (инешләр һәм елгалар), эрозия эшчәнлеге барышында һәм геологик-геоморфологик факторларга карап, еш кына өске грунт массивлары өзелүгә китерә торган яр буйларын юдыралар.

Су басу. Су басу процессларына Каратун авыл җирлеге территориясен дренлаштыручы елга үзәненең төп һәм Түбән өлешләре дә дучар ителгән. Биредә җир асты сулары сезонлы һәм күпьеллык тирбәлеш кичерә торган дүртенче су аллювиаль комплексына, җир асты сулары биеклеге 10-15 м дан артмаган территорияләрдә керә.

РФ Хөкүмәтенең 18.04.2014 ел, № 360 карары белән расланган су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре нигезендә, су басу һәм су басу зоналары чикләрен билгеләү Федераль су ресурслары агентлыгы тарафыннан җирле үзидарә органнары белән берлектә әзерләнгән Россия Федерациясе субъекты башкарма хакимияте органы тәкъдимнәре һәм мондый зона чикләре турында белешмәләр нигезендә башкарылырга тиеш. Су басу һәм су басу зоналары чикләре күчемсез милекнең дәүләт кадастрына һәм дәүләт су реестрына кертелергә тиеш.

Хәзерге вакытта Апас муниципаль районының Каратун авыл җирлегендә су басу зоналарының чикләре күрсәтелгән Кагыйдәләрдә билгеләнгән тәртиптә билгеләнмәгән. Шуңа бәйле рәвештә су басу зоналарының чикләре генераль планның картографик материалларында чагылдырылмаган.

4.1.9 1.9. Ландшафтлар, туфрак покры, үсемлекләр, хайваннар дөньясы

Ландшафтлар

Җирлек территориясе Идел-Кубна калкулыгы районына карый, суббореаль Төньяк семигумид ландшафт зонасы (ландшафтлар..., 2007).

1.9.1 таблицасында әлеге районның ландшафт дифференциациясе ягыннан мөһим сандагы күрсәткечләре бар.

1.9.1 Таблица

Ландшафтлы район характеристикаларының уртача әһәмияте

курсэткечләре	Идел-Кубна Ландшафт районы
Уртача абсолют биеклек (м)	130
Биологик актив температура суммасы (0С)	2213
Гидротермик коэффициент	1,7
Кар катламының максималь биеклеге (см)	37
Табигый экосистемаларның беренчел продуктлылыгы (т/га)	9,9
Корылык радиацион индексы	1,1
Еллык суммар радиация (мДж/м2)	3750
Еллык явым-төшем суммасы (мм)	615
Чокырның калынлыгы (км/км2)	0,339
Урнашу урыны (км2)	5,7
Уртача авышлылык(мин)	106
гумуса составы	5,4

Теләсә кайсы районны урбанизацияләү процесслары компонентларның табигый ландшафтын тәшкил итә торган бозу белән бәйләнгән. Карала торган территориядә элемтәләрне үзгәртү яңа комплекс - кешенең хуҗалык эшчәнлеге итеп үзгәртелгән антропоген Ландшафт барлыкка килүгә китерде. Карала торган территориядә функциональ карау буенча сәнәгать-селитеб, авыл хуҗалыгы һәм ландшафтның рекреацион төрләре бүлеп бирелә.

Ландшафтның сәнәгать-селитит функциональ Тибы торак пунктлар, җитештерү һәм коммуналь предприятиеләр территорияләрен үз эченә ала.

Авыл хуҗалыгы ландшафтының авыл хуҗалыгы төре авыл хуҗалыгы территорияләре (сөрүлекләр, көтүлекләр, печәнлекләр, бакча-бакча участоклары) белән мәшгуль булган җирләрне үз эченә ала.

Ландшафтның рекреацион тибы су *объектлары* янындагы яшелләндерелгән территорияләр һәм участоклар белән тәкъдим ителгән.

Туфрак

Авыл җирлеге территориясендә иң күп туфрак булып кара туфраклы җирләр санала.

Шулай ук кара-соры һәм соры урман туфраклары таралган, алар җирлекнең төньяк-көнбатыш өлешендә таралган.

Кара туфраклар – Татарстан Республикасының барлык туфракларыннан иң уңдырышлы җирләр, күпьеллык болын-дала үлән үсемлеге астында барлыкка килгән. Алар өчен кара яки кара-соры төсле буяу һәм гумуслы горизонтның зур егәрлеге (40-80 см) хас. Гумусның эчтәлеге еш кына 6-9% чикләрендә варьирует.

Оподзеленные кара туфраклар, кара-соры урман туфракларыннан чыгарылган кара туфракларга күчүче буларак, кара-соры яки кара ГУМУС горизонтының (ГУМУС 6-7%) буяуы белән характерлана. Югары өлештә

төерле-бөртекле структура аерылып тора. Туфрак аз ачы мохиткә ия Аның аскы өлешендә кремнеземның аксым салынуы күзәтелә.

Соры урман туфраклары 26-33 см егәрлекле ГУМУС горизонтына ия. Сөргән вакытта сөрүлек катламы соры төскә, комковато-порошлы структурага ия. гумус күләме 3 тән 5% кадәр . Аларда шактый күләмдә тулай азот, әмма үсемлекләр өчен калий һәм фосфор формалары җитәрлек дәрәҗәдә тәэмин ителмәгән. Соры урман туфраклары делювиаль суглинкаларда һәм балчыкларда формалаша.

Кара-соры урман туфраклары гумуслырак, туклыклы матдәләрнең шактый микъдары, соры урман туфраклары арасында физик үзенчәлекләр һәм, гомумән, кара туфракка якын булуы белән характерлана.

Туфрак бонитеты 32,4 балл белән бәяләнә (чагыштыру өчен республика буенча туфраклар бонитеты – 31,2), туфракта гумус микъдары – 2,7 % (Дәүләт доклады..., 2012).

Үсемлек

Хәзерге вакытта авыл җирлеге территориясенең күп өлеше үзләштерелгән (ачылган, төзелгән).

Табигый үлән үсемлекләре Кайбыч урманчылыгының төньяк-көнбатыш өлешендә һәм Мурзинка елгасы үзәне үзәнендә авыл хуҗалыгы өчен уңайлы булмаган участокларда куак-үлән үсемлекләре рәвешендә сакланган. Биредә ольха, тал, шомырт һәм башка токымнардан торган вак куаклар үсә. Барлык печәнлек һәм көтүлекләрнең төп мәйданы-злак-төрле үләндәге болыннар.

Үсемлек катламының хәзерге торышы күбесенчә авыл хуҗалыгы җирләренә сөрү, рекреация, сәнәгать һәм транспорт пычрануы рәвешендәге антропоген йогынты характерына һәм интенсивлыгына бәйле.

Көтүлекләрдә төрле төрләр барлыкка килә: уртача алганда, көчле ксерофит-төрле типчаклы ксерофит-типчаклы рудераль, Меңъеллык-типчаклы һәм Тулы группировкалар. Су асты участоклары өчен казлар сыгылган, төрле үлән-кыяклы болыннарның Меңьеллык модификацияләре хас.

Хайваннар дөньясы

Территория өчен герпетофаун төрләреннән гадәти Яшел гөберле бака, күл һәм очлы йөзле бака, тиз кәлтә, гади елан.

Ачык биотоплар классында чибисләр, сары трясогузка, Ак трясогузка хас.

Имезүчеләр классы киң тәкъдим ителгән. Дала участоклары өчен иң типик хайваннар - йомран, байбак, кыр тычканы, ласка, тычкан-малютка, гади кыр тычканы, куян.

Карала торган территория урбанизацияләнгән булу сәбәпле, фауна составына синантроп төрләр дә керә: кара стриж, кара карга, өй чыпчыгы, саескан, чәүкә, соры карга, күгелҗем күгәрчен, кырчы җирән һәм башкалар, шулай ук өйдәге төрләр - мәчеләр, этләр.

2. Әйләнә-тирә мохит торышын бәяләү

4.1.102.1. Атмосфера һавасының торышы

Атмосфера һавасы-әйләнә-тирәлекнең төп тормыш өчен мөһим элементларының берсе. Аңа эләккән катнашмалар күчерелә, чәчелә, юыла. Ахыр чиктә, туфрак, растительность, поверхностные һәм җир асты сулары ала күп нәрсә, нәрсә эләгә һава мохитенә. Атмосфера пычрануы исә хуҗалык эшчәнлеге барышында төрле матдәләр чыгару нәтиҗәсендә килеп чыга.

Атмосфера һавасы, азот, кислород, углекислый газ кебек мөһим компонентлардан тыш, төрле микъдарда һәм башка бик күп матдәләрдә була. Беренчесе атмосфера һавасының табигый өлешенә карый, икенчеләре аны пычрата.

Стационар чыганаклардан һәм автотранспорттан килгән пычраткыч матдәләр зур концентрацияләрдә халыкның сәламәтлегенә тискәре йогынты ясарга сәләтле.

Каратун авыл җирлеге территориясе атмосфера пычрануының уртача метеорологик потенциалы өлкәсендә урнашкан. Аның әһәмияте 2,4 тән 2,7 гә кадәр үзгәрә, димәк, биредә пычраткыч матдәләр туплау өчен дә, таралу өчен дә тигез шартлар тудырыла.

Авыл җирлегенең атмосфера һавасы пычрануының төп чыганаклары булып тора:

- төзелеш тармагы предприятиеләре - «Татавтодор» АҖ асфальт-бетон заводы, «Апас МСО «ТАПС "ЯАҖ пилорамасы, "Техцентр" ҖЧҖ»;
- металл эшкәртү предприятиеләре-тимерче;
- җиңел сәнәгать предприятиесе-тегү цехы;
- азык-төлек тармагы объектлары - «Каратун АКП "ҖЧҖ," тәмле икмәк " ҖЧҖ пекарнясы»;
- коммуналь – склад объектлары - «Каратуннефтепродукт» нефтебазасы, «Втормет-Индустрия " ҖЧҖ, «Сельхозснаб Апас» ҖЧҖ, хуҗалык һәм матди складлар;
- авыл хуҗалыгы объектлары-кошчылык фермасы (3000 үрдәккә), «Апасагрохимсервис» ААҖ (80 тонна егәрлекле минераль ашламалар складлы);
- транспорт объектлары (авыл хуҗалыгы производствосына хезмәт күрсәтү буенча предприятиеләр - «Апас авыл хуҗалыгы СХТ " ҖЧҖ, Авыл хуҗалыгы техникасына хезмәт күрсәтү һәм ремонтлау буенча җитештерү базалары, АЗС, техник хезмәт күрсәтү станцияләре, гаражлар һәм стоянкалар, автомобиль юллары һ.б.).

Төзелеш тармагы предприятиеләре җирлекнең үзәк өлешендә тупланган.

"Татавтодор» АҖнең житештерү базасы поселокның төньяк-көнчыгыш ягында урнашкан Каратун ашлык кабул итү пункты вакытлыча саклый һәм үз транспортын ремонтлый, шулай ук асфальтобетон җитештерә. Һава бассейнына төп ташламалар – III класслы куркыныч (уртача куркыныч) пычраткыч матдәләр – азот диоксид, азот оксид, сенаж, күкерт диоксиды, тузан неорганик түгел, ксилол, толуол һ.б. һәм IV класслы куркыныч (аз куркынычлы) углерод оксид, бензин, амиленнар. Санитар-яклау зонасы күләмен билгеләү кысаларында үткәрелгән исәп-хисапларга караганда, предприятие чигеннән 100 м ераклыкта пычраткыч матдәләр концентрациясе 1 ПДК дан артмый. Исәп-хисап параметрларының дөреслеге табигый үлчәүләр белән расланган. Предприятиенең санитар-яклау зонасы Татарстан Республикасы буенча баш дәүләт санитар табибының 100 м. күләмендә карары белән расланды. Күрсәтелгән зонада әйләнә-тирәлекнең нормалаштырыла торган сыйфат күрсәткечләре булган объектлар юк.

"Апас МСОсы" ТАПС " ЯАҖ пилорамасы Каратун станциясенең көньяк-көнчыгыш чигендә урнашкан. Пилорама эшләгәндә атмосфера һавасының агач тузан белән пычрануы күзәтелә. СанПиН нигезендә пилораманың санитар-яклау зонасы 2.2.1/2.1.1.1200-03 100 м тәшкил итә, анда бистәнең торак төзелеше һәм өлешчә «Каратун ХПП»ҖЧҖ азык-төлек предприятиесе урнашкан.

"Техцентр" ҖЧҖ Каратун ашлык кабул итү пункты поселогының төньяк чиге янында урнашкан урнашкан. Предприятие төзелеш техникасына хезмәт күрсәтү һәм саклау өчен билгеләнгән. «Техцентр» ҖЧҖ 300 метрлы санитар-яклау зонасында санитар-эпидемиологик законнарны бозып бистәнең торак төзелеше урнашкан.

Металл эшкәртү сәнәгате авыл җирлеге чикләрендә Каратун ст. т/ю поселогында урнашкан тимерчыбык белән тәкъдим ителгән. Тимерчелек эшләгәндә абразив металл тузаны төп пычраткыч матдә булып тора. Каратун ст. т/ю поселогында урнашкан тимерчыбык өчен, 100 метрлы санитар-яклау зонасы кысаларында, Каратун ст.т/ю торак территорияләре күрсәтелә.

Җиңел сәнәгать территориясендә Каратун ст. т/ю поселогында, якынча 100 метрлы санитар-яклау зонасын сакламыйча, торак территорияләргә якын урнашкан тегү цехы бар.

Җирлек территориясендә шулай ук *азык-төлек сәнәгате предприятиеләре дә урнашкан:* «Каратун АКП» ҖЧҖ, «тәмле икмәк»ҖЧҖ пекарнясы. Әлеге предприятиеләр шулай ук торак төзелеше янында урнашкан. «Каратун АКП» ҖЧҖ өчен исәп-хисап санитар-яклау зонасы проекты эшләнгән, аңа Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең 16.11.15.000 нче номерлы уңай санитария-эпидемиология бәяләмәсе алынган.Т. 001555. 11. 13, 13.11.2013 ел. Проект нигезендә предприятиенең исәп-хисап санитар-яклау зонасының күләме төньяктан - 20 м, төньяк-көнчыгыштан - 35 м, көнчыгыштан – 31 м, көньяк-көнчыгышка таба – 12 м, көньяк - көнчыгышка таба-100 м, көньяк – көнбатышка таба-60 м, көнбатыштан һәм төньяк-көнбатыштан -100 м тәшкил итә. Әмма «Каратун АКП» ҖЧҖнең исәп-хисап санитар-яклау зонасында поселокның торак территорияләре урнашкан Каратун ашлык кабул

итү пункты, шулай ук су алу скважинасы, пилорама һәм металлолом кабул итү пункты бар. Шуңа бәйле рәвештә, үткәрелгән тикшеренүләр һәм үлчәүләр нигезендә, Татарстан Республикасы буенча Баш дәүләт санитар табибы тарафыннан, санитар-яклау зоналары чикләрен раслап, проектка төзәтмәләр кертергә кирәк.

Авыл җирлеге территориясендә шулай ук 3000 үрдәккә исәпләнгән кош фермасы урнашкан, моннан тыш, Апас муниципаль районының Биеш авыл җирлеге территориясендә урнашкан кошчылык фермасы да җирлекнең төньяк-көнчыгыш чигенә тоташа. Әлеге объектлар белән бәйле төп проблема булып тирес (помета) һәм тирес яшәү тиресенең шактый микъдарын булдыру һәм туплау тора. Органик азотлы кушылмалар урнаштырганда аммиак барлыкка килә, күкертле органик аксым матдәләре черегәндә күкертле водород бүлеп бирелә. Ферментатив процесслар ташлау альдегидлар, спирт, катлаулы эфирлар, май кислоталары барлыкка килү белән бергә алып барыла. Начар исләр аксым матдәләренең пептон кебек кушылмалары черүенә бәйле. Моннан тыш, терлекчелек предприятиеләре атмосфера һавасын пычратучы микроорганизмнар (Мироненко, Никитин, 1980) булып тора.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 әлеге кош фермалары III класслы куркыныч объектларга карый, аларның санитар-саклау зоналарының якынча күләме 300 м тәшкил итә. Санитар-гигиеник таләпләрне бозып күрсәтелгән зонада Мурзино һәм поселокның торак территорияләре урнашкан Свияжский

Каратун ст. т/ю поселогы территориясендә «Каратуннефтепродукт» нефтебазасы урнашкан, ул куркынычның II класслы объекты булып тора. Резервуарларда ягулыкны саклаганда, шулай ук ягулыкны агызганда-С1-С5, С6-С10, С12-С19, амиленалар, бензол, ксилол, толуол, күкертле водород, этилбензол, минераль май-атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруның төп чыганаклары булып тора. Нефтебазаның 500 метрлы санитар-яклау зонасы чикләрендә торак территорияләр, балалар бакчасы, Каратун ст. т/ю бистәсенең су алу скважиналары урнашкан.

Моннан тыш, Каратун авыл җирлеге территориясендә хәзерге вакытта эшләмәүче коммуналь-склад, җитештерү һәм авыл хуҗалыгы объектлары урнашкан. Әлеге объектлар атмосфера һавасына тискәре йогынты ясамый.

Атмосфера һавасын каты матдәләр һәм җылытыла торган газлар, шул исәптән углерод оксиды һәм азот оксидлары пычратуның потенциаль чыганагы булып, аварияле хәлләр килеп туган очракта, җирлекнең көнбатыш өлешен кисеп үтүче магистраль торба үткәргечләре тора.

Автотранспорт чараларын кулланганда атмосфера һавасына ягулык яну продуктларының йогынтысы турында аерым әйтергә кирәк. Бу төр пычрату чыганагы-«Свияга» АХП ҖЧҖ, «Ак Барс» МТК ҖЧҖ, гаражлар, АЗС, СТО, санитар-яклау зоналарына җирлектәге торак төзелешләренең бер өлеше эләгә торган МТП.

Хәзерге вакытта транспорт объектларының исәп-хисап санитар-яклау зонасын нигезләү проектлары бары тик «Свияга» АХП ҖЧҖ, «Ак Барс» МТК ҖЧҖ (Авыл хуҗалыгы техникасын ремонтлау һәм аларга хезмәт күрсәтү) өчен генә эшләнгән. Пычраткыч матдәләр таратуның исәп-хисаплары, шулай ук

акустик исәп-хисаплар якындагы торак төзелеше чиге буенча санитар-саклау зоналарын билгеләүнең җитәрлек булуын күрсәтте. Проектларга «Татарстан Республикасы Гигиена һәм эпидемиология үзәге» федераль бюджет сәламәтлек саклау учреждениесенең уңай эксперт бәяләмәсе алынды һәм Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәләре бирелде. Әмма, нигезендә СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 хисаплы санитар-саклау зонасын эшләү объектларның санитар-яклау зоналарын билгеләгәндә башлангыч этап булып тора. Хәзерге вакытта натураль үлчәүләргә һәм күзәтүләргә нигезләнгән санитар-яклау зоналарын билгеләү проекты эшләнмәгән.

Тимер юл транспорты шулай ук җирлек атмосферасын пычратучы чыганакларның берсе булып тора. Җирлек территориясе буйлап Горький тимер юлының "Карамалы Тау – Чынлы" участогы уза. Тепловозларның дизель двигательләре атмосфера һавасын углерод оксиды, күкерт диоксиды, азот оксидлары, альдегидлар, чик булмаган углеводородлар, аэрозольләр кергән газлар белән пычрата. Аларда эшләнгән җылылык ташу газлары һәм аерым токсик компонентлар саны двигательнең эш режимына, дизель ягулыгында күкерт карап тотуга һәм кайбер башка сәбәпләргә бәйле. Тимер юлның санитар-яклау зонасында Каратун т/ю станөиясе бистәсенең торак территорияләре һәм Каратун АКП бистэсе урнашкан.

4.1.112.2. Су ресурсларының торышы

Су белән тәэмин итү чыганакларының кыскача характеристикасы

Авыл җирлегендәге барлык торак пунктларны су белән тәэмин итү үзәкләштерелгән һәм су кулланучыдан ерак түгел урнашкан су алу скважиналарыннан файдалануга нигезләнгән.

Су белән тәэмин итү чыганакларын нигезләү буенча махсус гидрогеологик тикшеренүләр үткәрелмәгән. Җирлектә су алу җайланмалары стихияле формалашкан һәм җир асты суларының торышына системалы күзәтүләр үткәрмичә файдаланыла. Су алгычларны санитар саклау зоналары куелмаган. Шулай ук Морзалар авылы, Каратун тимер юл станциясе, бистәсе скважиналарының санитар-гигиеник таләпләрен бозу очраклары да бар. Каратун ашлык кабул итү пункты һәм поселогы Зөядә сәнәгать объектларының һәм үләт базларының санитар-саклау зоналарында күрсәтелә.

Авыл җирлеге территориясендә өске сулар бары тик җитештерү белән тәэмин итү, хуҗалык-көнкүреш ихтыяҗлары, авыл хуҗалыгы белән тәэмин итү өчен генә кулланыла.

Өслек суларының торышы

Су объектларында суның сыйфаты атмосфера явым-төшемнәре, предприятиеләрнең чистартылмаган агынты сулары, торак пунктлар территориясеннән, авыл хуҗалыгы җирләреннән өске агымнары, шулай ук туфрак эрозияләре белән килә торган пычрату йогынтысында формалаша.

Авыл җирлеге чикләрендә елгаларны төп пычратучылар булып авыл хуҗалыгы җитештерүе һәм махсус билгеләнештәге объектлар, халыктан барлыкка килгән агынты сулар тора. Бүгенге көндә авыл җирлегенең торак пунктлары канализацияләнмәгән, юынты суларны кабул итү урыннары түбәнәйтелгән рельеф участоклары һәм кече елгалар.

Авыл хуҗалыгы предприятиеләре тарафыннан туфракны эшкәртү, су объектлары янындагы җирләрне сөрү, минераль ашламалар һәм пестицидлар кертү буенча эрозиягә каршы агротехник чараларны үтәмәү дә елгаларның пычрануына китерә. Язгы ташу һәм язгы ташу вакытында туфрак, тирес массасы, ягулык-майлау материаллары, нефть продуктлары юыла, бу елгаларның санитар торышын начарайта.

Җир өсте һәм җир асты суларын пычратуның потенциаль чыганаклары булып машина-трактор паркы, кошчылык фермасы, минераль ашламалар склады, нефть базасы тора, чөнки ягулык-майлау материаллары, калдыкларны тарату продуктлары һәм өске агымлы ашламалар яки җир асты сулары системасы аша су объектларына эләгергә мөмкин.

Авыл җирлегендә өске суларны саклау өлкәсендә төп проблема булып су саклау зоналары режимнарын үтәмәү тора. РФ Су кодексы таләпләрен бозып, өске су объектларының су саклау зоналарында канализацияләнмәгән торак төзелеше, Морзалар авылы зиратының бер өлеше урнаштырылган.

Өске су объектларының яр буе полосаларын төзү турында аерым әйтергә кирәк. Хәзерге вакытта өске су объектларының яр буйларында торак төзелеше урнашкан, бу РФ Су кодексы һәм РФ Җир кодексы таләпләренә каршы килә.

Шулай итеп, җирлектә су ресурсларының сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән нәтиҗәле чаралар таләп ителә.

4.1.122.3. Туфрак катламының һәм җир ресурсларының торышы

Туфракны деградацияләү проблемалары арасында беренче урында – эрозия. Эрозиянең төп сәбәбе-агроландшафт оештыру, ә атап әйткәндә-сөрүлекләр, болыннар һәм урман җирләре мәйданнарының дөрес булмавы. Хәзерге вакытта туфракның җил һәм су эрозиясенә, урта һәм вак сулар ярларының җимерелүенә, чокырларның үсүенә каршы көрәш проблемасы актуаль булып тора.

Туфракларның экологик торышына, беренче чиратта, авыл хуҗалыгы җирләрендә агу химикатлары һәм минераль ашламалар куллану йогынты ясый, ә бу җитештерелә торган авыл хуҗалыгы продукциясенең сыйфатына һәм экологик яктан чиста булуына тәэсир итә.

Туфракта авыр металларны һәм аларның тозларын булуы мөһим әһәмияткә ия, аларның чыганаклары агулы химикатлар, автотранспорттан ташлаулар булырга мөмкин.

Тимер юл янындагы территория металл тузанны чуен тормоз колодкаларын юудан пычрата, шулай ук еш кына патоген микроорганизмнарны үз эченә алган агынты сулар эләгү нәтиҗәсендә бактериаль зарарланган була.

Автотранспорт двигательләре эшендә аэрозоль һәм тузан кисәкләреннән торган «шартлы каты» ташлаулар барлыкка килә. Иң күп санда кургаш һәм корым кушылмалары барлыкка килә. Кургашның гомуми санының 20% ка якыны газ белән аэрозоль рәвешендә тарала, 80% ы каты кисәкләр һәм су эри торган кушылмалар рәвешендә төшә, сөрүлек катламының тирәнлегендә яки атмосфера явым-төшемнәре фильтрациясе тирәнлегендә туфракта туплана. Туфракта кургаш кушылмаларының туплану куркынычы аның үсемлекләренә югары дәрәҗәдә керү һәм аның хайваннарда, кошларда һәм кешеләрдә азык-төлек чылбыры звенолары буенча күчүе белән бәйле.

«Апасагрохимсервис»ААҖ минераль ашламалар склады туфрак катламын пычратуның потенциаль чыганагы булып тора. Ашламаларны саклау шартлары бозылганда туфракка пычрак матдәләр элэгэ ала.

Туфрак вертикаль планлаштыру, вакытлыча керү юллары кору, ярдәмче биналар төзү, инженерлык коммуникацияләре сузу вакытында җимерелә. "Җирләрне саклау максатларында җир кишәрлекләре милекчеләре, җирдән файдаланучылар, җир хуҗалары һәм җир кишәрлекләрен арендалаучылар «...бозылган җирләрне рекультивацияләү, туфракның уңдырышлылыгын торгызу, ...туфракның уңдырышлылыгын саклау һәм җирләрне бозу белән бәйле эшләр башкарганда аларны файдалану»буенча чаралар үткәрергә тиеш.

4.1.132.4. Җитештерү һәм куллану калдыклары

Шактый күләмдә калдыклар җыелу, аларны вакытында һәм тиешенчә утильләштермәгән очракта, халыкның яшәү урыннарының санитар-экологик торышын шактый начарайта. Калдыкларны күмүнең һәм туплауның канәгатьләнмәслек сыйфаты, полигоннарны эксплуатацияләү технологиясен, шулай ук калдыкларны вакытлыча урнаштыру урыннарын үтәмәү зарарлы, ә кайчагында барлыкка килгән экосистемаларга тискәре йогынты ясый.

Каратун авыл җирлегендә предприятиеләр һәм торак сектор калдыклар барлыкка килү чыганагы булып торалар.

Сәнәгать калдыклары. Авыл җирлеге территориясендә сәнәгать калдыклары барлыкка килү чыганагы булып «Татавтодор» ПРСО АҖ, нефтебаза, машина-трактор паркы һ. б. тора. Калдыклар, нигездә, 4 сыйныфка карый. Территориядән сметалар, агач тузаны, стружкалар, пычкы чүбе, агач калдыклары, һава фильтрлары, кара металл ватыклары, авыл хуҗалыгы предприятиеләрендә һәм пилорамаларында барлыкка килгән макулатура, шулай ук махсус шартлар таләп итми һәм чүплеккә махсус предприятиеләргә тапшырыла. Авыл җирлеге территориясендә сәнәгать калдыкларын җыю урыннары юк.

Терлекчелек калдыклары. Әлеге төр калдыкларның барлыкка килү чыганаклары булып кош фермалары һәм халыкның шәхси хуҗалыклары тора. Шәхси хуҗалыклардан барлыкка килгән тирес вакытлыча аларның территорияләрендә бортлана, алга таба органик ашлама буларак кулланыла. Фермалардан барлыкка килә торган терлекчелек калдыклары якын-тирә территорияләргә салына, алга таба басуларга чыгарыла. Шуны да билгеләп

үтәргә кирәк, тиресне вакытлыча саклау урыннары терлекчелек калдыкларын куркынычсыз саклауны тәэмин итми.

Коммуналь калдыклар. Авыл җирлегендә каты көнкүреш калдыкларын үзәкләштерелгән җыю «Чиста район» ҖЧҖнең махсус автотранспорты көче белән башкарыла һәм Чүри-Бураш авыл җирлегендә урнашкан ККК полигонга Апас авылыннан 600 м ераклыкта чыгарыла. Җирлек территориясендә генә чүплекләр юк.

Биологик калдыклар. Биологик калдыкларны күмү урыннары-үләт базлары.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 21.04.2012 ел, № 620-р күрсәтмәсе нигезендә, авыл җирлеге территориясендә бер биотермик чокыр (окс кадастр номеры 16:08:150402:19) һәм ике себерязвасы үләт базы (ОКС 16:08:150401:77 һәм 16:08:0000000:609 кадастр номерлары) урнашкан.

Шулай ук авыл җирлеге территориясенә күрше Биеш авыл җирлегендә урнашкан биотермик чокырның санитар-яклау зоналары (ОКС кадастр номеры 16:08:060404:360) һәм себер язва үләксәсе (ОКС кадастр номеры 16:08:0000:609) һәм Урта Балтай авыл җирлеге территориясендә урнашкан урнашкан себер язвалы үләт базасы (ОКС кадастр номеры 16:08:180604:239) йогынты ясый.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләрен раслау турында 1995 елның 04 декабрендә Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы тарафыннан үләт базларының санитар-яклау зоналары күләме 1000 м тәшкил итә (I класслы куркыныч).

Себер үләт базлары аеруча куркыныч объектлар булып санала, чөнки туфракны Себер җәрәхәте белән зарарлау чыганагы, әйләнә-тирә мохит объектларында тотрыклы һәм исән калуның озак вакыты булган (кайбер мәгълүматлар буенча 100 елдан артык) булырга мөмкин. «Себер түләмәсенең санитар-яклау зоналарын куллануга таләпләр өстәмә рәвештә «Себер түләмәсен профилактикалау» 3.1.2629-10 СП регламентлана (РФ Баш дәүләт санитария табибының 2010 елның 13 маендагы 56 номерлы карары белән расланган).

Сибирязвалы үләт базының (кад) санитар-яклау зонасында норматив таләпләрне бозу. ОКС 16: 08: 0000000:609) һәм биотермик чокырлар (ОКС 16:08:150402:19 һәм 16:08:060404:360) торак территорияләр, агросәнәгать комплексы объектлары, су алу скважиналары күрсәтелә.

Моннан тыш, Себердәге үләт базларының санитар-яклау зоналарында авыл хуҗалыгы җирләре, шулай ук транспорт һәм коммуналь-склад объектлары территорияләре күрсәтелә, бу СП 3.1.7.2629-10 таләпләренә каршы килә.

Үләт базларын урнаштыру проблемасын хәл итүнең берничә варианты булырга мөмкин:

1. үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча чаралар үткәрү;
2. зыянсыз үләт базларын бетерү;
3. үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан авыл территорияләренең үзгәрүе.

Үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен кыскарту Россия Федерациясенең Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары карары буенча мөмкин. Роспотребнадзорның Татарстан Республикасы буенча идарәсенең үләт базларының санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметү буенча төп таләпләре булып тора:

- югары тимер-бетон каркас белән туфрак учагын ябуны тәэмин итү;
- Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор Идарәсе белән килештереп, скважиналарда грунт сулары агымыннан түбәнрәк туфракка һәм суга лаборатор контроль оештыру.

Татарстан Республикасының Баш дәүләт ветеринария инспекторы мәгълүматларына караганда, саркофагны җиһазлаганда өслекнең калынлыгы 0,4 м дан да ким булмаска тиеш; үләт базы периметр буенча кимендә 2,5 м биеклектәге койма белән коймаланырга тиеш; койма яисә бетон саркофагтан 30 м радиуста 1 метр биеклектәге җир валы рәвешендә өстәмә саклагыч зона булдырырга кирәк.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән Татарстан Республикасы территориясендә файдаланылмый торган үләт базларын (биотермик чокырларны) бетерү тәртибе расланды.

Күрсәтелгән Тәртип, биологик калдыкларны санкциясез күмүгә юл куймау, хайваннарның йогышлы чирләре таралуны булдырмау, зооантропоноз авырулары белән кешеләр авыруларын кисәтү һәм әйләнә-тирә мохитне пычратудан саклау максатларында, тирә-юньгә зыян китерми торган үләт базларын бетерү буенча чаралар үткәрүнең эзлеклелеген билгели.

Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү буенча чаралар түбәндәге этапларны үз эченә ала:

- файдаланылмый торган үләт базларын ветеринария-санитария - тикшерүе;
- бетерелергә тиешле файдаланылмый торган үләт базларының (биотермик чокырларның) реестрын формалаштыру;
- файдаланылмый торган үләт базларын бетерү.

Ветеринария-санитария тикшерүе үләт базының эпизоотологик һәм лаборатор-бактериологик тикшерүе ярдәмендә, объектның ветеринария-санитария иминлеген билгеләү максатларында, Себер җәрәхәте булу-булмауга башкарыла.

Үткәрелгән тикшерү нигезендә үләт базы юкка чыгарылырга тиешле файдаланылмый торган үләт базлары (биотермик чокырлар) реестрына кертелә.

Файдаланылмый торган үләт базларын бетерү юлы белән башкарыла:

- бетерелә торган терлек үләт базының гомуммацияләнгән калдыгын Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты тарафыннан расланган үләт базлары исемлегенә кертелгән башка үләт базына күчерү һәм яңадан җирләү;
- җир дәрәҗәсеннән югарырак урнашкан конструкцияләрне дезинфекцияләү һәм демонтажлау (төрле материалларны каты

коммуналь калдыклар полигоннарына чыгару, янгын куркынычсызлыгы чараларын үтәгән урында агач конструкцияләрне яндыру юлы белән);

– үләт базларын һәм траншеяларны туфракның өске катламын тигезләү, беркетү, профилактик дезинфекцияләү белән җирләү.

Россия Федерациясе Авыл хуҗалыгы министрлыгының 2002 елның 15 июлендәге 13-5-2/0525 номерлы боерыгы белән расланган дәүләт ветеринария күзәтчелеге объектларын дезинфекцияләү һәм дезинфекцияләү кагыйдәләре нигезендә дезинфекция үткәрелә.

Чаралар үткәрү нәтиҗәләре буенча ветеринария идарәсе тарафыннан үләт базын бетерү акты рәсмиләштерелә, ТР Җир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре министрлыгы үләт базын кадастр исәбеннән төшерү процедурасын үткәрүне тәэмин итә. Юкка чыгарылган үләт базлары (биотермик чокырлар) территориясен алга таба файдалану Россия Федерациясе законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.

Зират. Каратун авыл җирлеге территориясендә 6 зират урнашкан. Морзалар авылы зираты һәм Каратун т/ю станциясе бистәсе зираты санитар-гигиеник таләпләрне бозган өчен торак территорияләр күрсәтелә. Морзалар авылының бер зираты исемсез инешнең су саклау зонасында урнашкан, бу Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә каршы килә.

4.1.142.5. Физик йогынты факторлары

Радиацион хәл. Каратун авыл җирлеге территориясендәге радиацион хәл радиация фонына үз өлешләрен кертә торган табигый (табигый) һәм ясалма радиация чыганаклары тәэсирендә формалаша һәм, нигездә, уңышлы дип бәяләнә. Гомуми еллык дозага табигый һәм техноген-үзгәртелгән радиация фонының өлеше, уртача алганда, 60 % тәшкил итә, һавада радонның һәм корылмаларның булуы, табигый радионуклидлар (ЕРН) туфракларда һәм төзелеш материалларында гамма-нурланышы һ. б. белән бәйле.

Радиацион мониторинг Кайбыч метеостанциясенең якын тирәсендәге территориясендә көн саен гамма-нурланышның экспозицион дозасы егәрлеген үлчәү юлы белән башкарыла.

80 мБк/м^{2}с артык тыгызлыгы булган участок бинасын төзү өчен бүлеп биргәндә, биналар проектында радоннан саклау системасы каралырга тиеш. Радон агымының грунт өслегеннән 80 мБк/м^{2}с артык тыгызлыгы булганда радон яклау чаралары кирәклеге Роспотребнадзор органнары белән килешенеп һәр аерым очракта билгеләнә.

Җитештерү радиация контроле гамәлдәге нормативларга туры килү-килмәүне тикшерү максаты белән торак йортларны һәм социаль-көнкүреш билгеләнешендәге биналарны төзү, реконструкцияләү, капиталь ремонтлау һәм эксплуатацияләүнең барлык стадияләрендә гамәлгә ашырылырга тиеш. Норматив күрсәткечләр арткан очракта, мөмкин булган сәбәпләргә анализ ясалырга тиеш.

Электромагнит факторлар. Авыл җирлеге территориясендә электромагнит нурланыш чыганагы булып элемтә линияләре, электр тапшыру линияләре, электр станцияләре тора.

Авыл җирлеге территориясе буенча 10-110 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләре уза, алар халыкның яшәү шартларына турыдан-туры тискәре йогынты ясамый.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 электр станцияләренең санитар-яклау зоналары һәр конкрет очракта атмосфера һавасына физик йогынты ясау, шулай ук натураль үлчәү нәтиҗәләре нигезендә билгеләнә. Карала торган территориядә урнашкан электр подстанцияләре өчен күрсәтелгән исәп-хисаплар һәм үлчәүләр үткәрелмәгән. Шулай итеп, электр подстанциясе халыкның яшәү шартларына йогынты ясауның потенциаль чыганагы булып тора.

Акустик факторлар. Тавыш-әйләнә-тирә мохитне пычратучыларның берсе. Җитештерү һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары күләмнәрен киметү проектларын эшләгәндә башкарылган исәп-хисап һәм ахыргы санитар-саклау зоналары чикләрендә үткәрелгән табигый үлчәүләр күрсәткәнчә, предприятиеләрдән тавыш дәрәҗәсе билгеләнгән норматив күрсәткечләргә туры килә. 2.2.4/2.1.8.562-96 к Җитештерү һәм башка объектларның потенциаль тавыш йогынтысы зоналары аларның СанПиН санитар классификациясе буенча билгеләнгән якынча санитар-яклау зоналары белән билгеләнә 2.2.1/2.1.1.1200-03 к

Каратун авыл җирлегенең тавыш белән пычрануын гомуми халәтенә тимер юл транспорты зур өлеш кертә. Тимер юлның тавышлы йогынтысы зонасында Каратун т/ю станциясе бистәсе һәм Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе территорияләре күрсәтелә

Каратун авыл җирлегенең тавыш белән пычрануы картинасына да автомобиль транспорты зур өлеш кертә. Әмма, хәрәкәт интенсивлыгы аз булу сәбәпле, авыл җирлегенең торак пунктларының торак территорияләре тискәре тавыш йогынтысы кичерми.

4.1.152.6. Яшел утыртмаларның торышы

Каратун авыл җирлеге территориясендә уңайлы гигиена шартлары тудыруда яшел үсентеләр катнаша. Алар табигый биосфера процессларының барышын хуплыйлар, климатны җайга салу йогынтысын күрсәтәләр, әйләнә-тирә мохиткә антропоген йогынтыны киметәләр, хуҗалык эшчәнлеге, халыкның яшәү һәм ял итү шартларын яхшырталар.

Хәзерге вакытта авыл җирлегенең яшел үсентеләр системасы формалашмаган. Җирлекне яшелләндерү урманнар, болыннар, саклагыч урман полосалары, куаклар үсемлекләре һ. б. белән тәэмин ителгән.

9.2 СП 42.13330.2016 " СНиП 2.07.01-89*.П. нигезендә Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү, җирлек торак пунктларында гомуми кулланылыштагы яшелләндерү 12 $м^2$/кеше тәшкил итәргә тиеш. Хәзерге вакытта бу төр яшелләндерүгә бүлеп бирелмәгән.

Каратун авыл җирлегенең яшелләндерелгән территорияләренең мәйданы турында белешмәләр генераль планны раслау буенча материалларның «техник-икътисадый күрсәткечләр " бүлегендә китерелгән

Торак пунктлар эчендә гомуми кулланылыштагы яшелләндерү булмау сәбәпле, тирә-юнь яшел массивларга ял итүчеләр күп чыга (аларның саны гөмбәләр һәм җиләкләр җыю чорында шактый арта). Сулыклар янындагы территорияләр һәм яшел массивлар рекреацион йөкләнеш зур. Җайга салынмый торган антропоген йөкләнеш агач-куак үсемлекләренең торышына тискәре йогынты ясый: территория этаплап алына, урман өлешчә юкка чыгарыла һәм чүпләнә.

Җирлектәге табигый-экологик каркасның төп проблемасы-территориаль каркас берәмлекләренең тиешенчә бәйләнмәве. Җирлек территориясендәге хәлне яхшырту өчен экологик коридорлар булдыру буенча чаралар үткәрергә кирәк (урамнар, автомобиль юллары буйларын яшелләндерү, торак пунктлар тирәсендә урман-болын поясын оештыру).

5. 3. МАХСУС ШАРТЛАРЫ БУЛГАН ЗОНАЛАР

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 1 статьясы нигезендә, территориядән файдалануның махсус шартлары булган зоналарга саклау, санитар-саклау зоналары, су саклау зоналары, эчәргә яраклы су чыганакларын саклау зоналары, саклана торган объектлар зоналары, аэродром территорияләре һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә билгеләнә торган башка зоналар керә.

Каратун авыл җирлеге территориясендә территориядән файдалану шартлары булган түбәндәге зоналар бүлеп бирелгән:

- җитештерү һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары;
- минималь рөхсәт ителгән ара зоналары һәм магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналары;
- инженерлык коммуникацияләре линияләренең һәм объектларның сак зоналары;
- газ бүлү челтәрләренең һәм объектларның биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ераклыклары;
- су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе саклау һәм яр буе полосалары;
- эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары;
- урман фонды җирләре;
- файдалы казылма ятмалары зоналары;
- табигать чикләүләре зоналары.

5.1.1 3.1. Санитар-яклау зоналары

«Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 30.03.1999 ел, № 52-ФЗ Федераль закон нигезендә, әйләнә-тирә мохиткә һәм кеше сәламәтлегенә йогынты чыганагы булган объектлар һәм производстволар тирәсендә санитар - яклау зонасы – махсус куллану режимлы махсус территория билгеләнә, аның күләме атмосфера һавасына (химик, биологик, физик) пычрануның гигиена нормативлары белән билгеләнгән әһәмияткә кадәр, ә I һәм II класслы куркынычлылык предприятиеләре өчен-гигиеник нормативларда билгеләнгән кыйммәтләргә кадәр, шулай ук халык сәламәтлеге өчен кулай куркыныч зурлыгына кадәр. Үзенең функциональ билгеләнеше буенча, санитар-саклау зонасы, объектны штат режимында эксплуатацияләгәндә халыкның куркынычсызлык дәрәҗәсен тәэмин итә торган яклау барьеры булып тора.

Предприятиеләрнең санитар классификациясенә бәйле рәвештә, санитар-саклау зоналары күләменә карата таләпләр СанПиН билгеле 2.2.1/2.1.1.1200-03

"предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-яклау зоналары һәм санитар классификациясе".

Классификация нигезендә предприятие һәм объектлар 5 сыйныфның берсенә керә, алар түбәндәге санитар-саклау зоналарының күләме белән билгеләнә:

- I класслы объектлар өчен-1000 м;
- II класслы объектлар өчен-500 м;
- III класслы объектлар өчен-300 м;
- IV класслы объектлар өчен-100 м;
- V класслы объектлар өчен-50 м.

Санитар-саклау зоналарын билгеләү тәртибе һәм алардан файдалану режимы санитар-саклау зоналарын билгеләү һәм санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалану кагыйдәләре белән билгеләнгән. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән).

Каратун авыл җирлеге территориясендә расланган һәм исәп-хисап санитар-яклау зоналары булган берничә объект бар. Санитар-саклау зоналары проектлары булмаган объектлар өчен Генераль план нигезендә СанПиН нигезендә якынча санитар-саклау зоналары билгеләнгән 2.2.1/2.1.1.1200-03 (таблица 3.1.1-3.2.2).

Классификация нигезендә предприятие һәм объектлар 5 сыйныфның берсенә керә, алар түбәндәге санитар-саклау зоналарының күләме белән билгеләнә:

- I класслы объектлар өчен-1000 м;
- II класслы объектлар өчен-500 м;
- III класслы объектлар өчен-300 м;
- IV класслы объектлар өчен-100 м;
- V класслы объектлар өчен-50 м.

СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 котельный, электр станцияләре, шулай ук автомобиль юлларыннан санитар-яклау зоналары, атмосфера һавасы һәм физик факторлар (тавыш, вибрация, электромагнит кырлар һ.б.) пычрануны исәпләү исәп-хисабы нигезендә һәр конкрет очракта билгеләнә. Авыл җирлеге территориясендә урнашкан котельный, электр станцияләре һәм авыл җирлеге территориясе аша узучы автомобиль юллары өчен күрсәтелгән исәп-хисаплар үткәрелмәгән.

Таблица 1Таблица 3.1.1

Сәнәгать һәм башка объектларның билгеләнгән санитар-яклау зоналары турында белешмәләр

картадагы №	Житештерү объекты	Санитар-саклау зонасы күләме, м	Проектның исеме	Нигез / раслый торган документ
3 .5	"Татав тодор" АЖ»	100	"Тататодор" ААЖ Апас филиалы Апас участогы, ТР, Апас районы, Каратун ст., поселогы житештерү базасының соңгы чиген	Татарстан Республикасы буенча Баш дәүләт санитар табибының санитар-саклау зонасы чикләрен билгеләү буенча

			билгеләү (раслау) буенча материаллар Каратун АКП, Үзәк ур., 42	18.03.2013 ел, № 11/6306 карары (18.03.2013)

Таблица 2Таблица 3.1.2

Сәнәгать һәм башка объектларның исәп - хисап һәм якынча санитар-яклау зоналары турында белешмәләр

артадагы №	**Объектның атамасы**	**Якынча СЗЗ, м**	**Исәп-хисап СЗЗ, м**	**Норматив документ**
Гамәлдәге объектлар				
	Үләт базлары, шул исәптән авыл җирлегенә якын территорияләрдә урнашкан	1 000	-	Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре (1995 елның 4 декабрендә Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы белән расчланган № 13-7-2/469)
.10	Тегү цехы	1 00	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.6 кл. 4 пп.4
.11	«Тәмле икмәк» ҖЧҖ пекарня	5 0	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.7 кл. 5 пп.6
.12	«Апас МСО» ТАПС "пилорама" ЯАҖ	1 00	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.5 кл. 4 пп.2
.13	"Каратуннефтепродукт" Нефть Базасы»	5 00	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.14 кл. 2 пп.4
.14	гомумтоварлар склады	5 0	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 5 пп.1
.15	Тимерчелек	1 00	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п. 7.1.2 кл. 4
.17	«Ак Барс " МТК ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы техникасын ремонтлау һәм	3 00	Көньяк - көнчыгышка таба,кө	"Ак Барс "машина-технология компаниясе" ҖЧҖ ("Ак Барс "МТК" ҖЧҖ), Татарстан Республикасы, Апас районы,

	аларга хезмәт күрсәтү		ньяк-көнбатышка таба 300 м,дөньяның калган яклары ннан чиге буенча 300 м уза.	Каратун ст., һ. Такташ ур., 16 Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең 16.11.15.000 санитар-эпидемиологик бәяләмәсеТ. 001555. 11. 13, 13.11.2013 ел. "Татарстан Республикасы буенча гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФБССОның 2013 елның 17 октябрендәге 65082 номерлы эксперт бәяләмәсе
.19	Төзелеш материаллары склады	100	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.14 кл. 4 пп5
.2.	Машина йөртү өчен мәйданчык	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п. 7.1.12 кл. 5
.5	Автосервис	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 5 пп5
.3.	Каратун ХПП " ҖЧҖ икмәк кабул итү предприятиесе»	100	С -20, СВ-35, В-31, ЮВ-12, Ю-100, Ю-60,З-100	"Каратун икмәк кабул итү предприятиесе" ААҖнең исәп-хисап санитар-яклау зонасы проекты (422340, ТР, Апас районы, Каратун ст., Центральная ур., 1 Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең 16.11.15.000 санитар-эпидемиологик бәяләмәсеТ. 001555. 11. 13, 13.11.2013 ел. "Татарстан Республикасы буенча гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФБССОның 15.10.2012 ел, № 56520 эксперт бәяләмәсе
.6	"Втормет-Индустрия» ҖЧҖ металл ватыкларын кабул итү пункты	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.14 кл. 5 пп.7

.8	"Апасагрохимсервис" ААҖ минераль ашламалар склады 80 т	300	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.11 кл. 3 пп6
.10	«Техцентр " ҖЧҖ төзелеш техникасын саклау һәм хезмәт күрсәтү базасы	300	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.11 кл. 3 пп.9
.5	гомумтоварлар склады	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 5 пп.1
.6	"Сельхозснаб Апас" ҖЧҖ авыл хуҗалыгы техникасы өчен запас частьләр складлары һәм сату	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 5 пп.1
.8	«Свияга» АХП ҖЧҖ	300	С, СВ, ЮЗ, З, СЗ, Көньяк - сәнәгать мәйданчыгы чиге буйлап, дөньяның калган яклары ннан 300 м	Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 21 сәнәгать мәйданчыгы территориясендә авыл хуҗалыгы продукциясе, сөт җитештерү һәм сату, мөгезле эре терлек үрчетү буенча "СВИЯГА "АХП" ҖЧҖ предприятиесе өчен санитар-яклау зонасының исәп-хисап чикләрен раслау проекты (кушымта нигезендә) Роспотребнадзорның ТР буенча идарәсенең санитар-эпидемиологик бәяләмәсе 16.11.000.Т. 001729.09. 14, 05.09.2014 ел. "Татарстан Республикасы буенча гигиена һәм эпидемиология үзәге» ФБССОның 08.08.2014 ел, № 72177 эксперт бәяләмәсе
.9	Гаражлар	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п. 7.1.12 кл.

				5
.10	"Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ	300	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.11 кл. 3 пп.9
.1	Кошчылык фермасы (үрдәкләр 3000 баш)	300	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.11 кл. 3 пп.4
	Техник хезмәт күрсәтү станциясе	100	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 4 пп.2
	АЗС	100	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.12 кл. 4 пп.5
	Шәмбалыкчы авыл җирлеге территориясендә АГРС	300	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 п.7.1.1 кл. 3 пп.28
	Авыл зиратлары	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 бүлек 7.1. 12, V класс п. 3.
	«Свияга «авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ (Биеш авыл җирлеге территориясендә) җәйге терлек лагере)	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7 бүлек 7.1. 11, V класс, 2 п.
	Кошчылык фермасы (Биеш авыл җирлеге территориясендә)	300	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 7 бүлек 7.1. 11, III класс 4 п.
	Горький тимер юлының "Карамалы Тау – Чынлы" участогы	100	-	ОСС 3.02.01-97
	Проект тәкъдиме			
	Сәнәгать үсеше өчен территорияләр 4 класс куркынычтан югары түгел	100	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03

	Сәнәгатьне үстерү һәм коммуналь-склад объектларын урнаштыру өчен территорияләр куркынычлылык классыннан югарырак түгел	50	-	СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03

Таблица 3
Таблица 4
Таблица 5
Таблица 6Таблица 3.1.3

Санитар-саклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Санитар-яклау зонасы	Санитар-саклау зонасы чикләрендә җир кишәрлекләрен максатта файдалану **рөхсәт ителми**: а) торак төзелешләрен, мәгариф һәм медицина билгеләнешендәге объектларны, ачык типтагы спорт корылмаларын, балаларның ялын һәм аларны савыктыруны оештыру оешмаларын, рекреацион билгеләнештәге зоналарны, дача хуҗалыгын һәм бакчачылык алып бару өчен урнаштыру;; б) дару чараларын, сәнәгатьнең азык-төлек тармаклары объектларын, азык-төлек чималының һәм азык-төлек продукциясенең күпләп сату складларын, эчә торган суны әзерләү һәм саклау өчен суүткәргеч корылмалар комплексларын, азык-төлек продукциясе сыйфатында алга таба файдалану өчен билгеләнгән җир кишәрлекләрен урнаштыру, әгәр аларга карата санитар-саклау зонасы билгеләнгән объектның химик, физик һәм (яки) биологик йогынтысы булса, мондый чараларның, чимал, су һәм продукциянең сыйфатын һәм куркынычсызлыгын бозуга китерәчәк.	Санитар-яклау зоналары чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен куллану һәм санитар-саклау зоналарын билгеләү кагыйдәләре (утв. РФ Хөкүмәтенең 2018 елның 3 мартындагы 222 номерлы карары белән)

Үләт базлары. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 үләт базлары 1 класслы, санитар-саклау зоналары күләме 1000 метр булган объектлар булып тора.

Сибер түләмәсе үләт базы территориясен һәм аның санитар-саклау зонасын куллану режимы биологик калдыкларны (утв) җыю, утильләштерү һәм юк итүнең ветеринария-санитария кагыйдәләре белән билгеләнә. Россия Федерациясенең баш дәүләт ветеринария инспекторы 4.12.1995 ел, № 13-7-2/469). Себер яраланган үләт базларының санитар-яклау зоналарын куллану режимы «Себер җәрәхәтен профилактикалау» (утв) СП 3.1.7.2629-10 белән регламентлана. Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 13.05.2010 ел, № 56 карары (3.1.4 таблица).

Таблица 7Таблица 3.1.4

Үләт базларының санитар-яклау зоналарын куллану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
Себир язвалы үләт базы	Санитар-саклау зоналарында нинди дә булса хуҗалык эшчәнлеге үткәрү тыела (шул исәптән торак, җәмәгать, сәнәгать яки авыл хуҗалыгы биналары һәм корылмалары төзү, көтүлекләр, сөрүлекләр, бакчалар, су чәчүлекләр оештыру, грунтны тартып алу һәм күчерү белән бәйле эшләр башкару).	**СП 3.1.7.2629-10 " Себер җәрәхәте профилактикасы»** Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2010 елның 13 маендагы 56 номерлы карары белән расланган
Биотер мик чокыр	Биотермик чокырдан 1000 м ераклыкта торак, җәмәгать биналары, терлекчелек фермалары (комплекслар) урнаштыру **тыела**; Үләт базларыннан 200 м якынрак мал-туар һәм көтүлекләр урнаштырырга **ярамый**; Автомобиль, тимер юллар, аларның категориясенә карап, үләт базларына 50-300 м якын килергә тиеш түгел.	**Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре** РФ баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел. расланган

Тимер юллар. Авыл җирлеге территориясе буйлап «Карамалы Тау – Чынлы " тимер юлы участогы уза. Тимер юлларның санитар-яклау зонасын куллану күләме һәм режимы «тимер юллар өчен җирләрне проектлау нормалары һәм кагыйдәләре»3.02.01-97 нче Федераль закон нигезендә билгеләнә. Тимер юлның санитар-яклау зонасында, тимер юлга бүлеп бирелгән полосадан тыш, автомобиль юлларын, транспорт җайланмаларын һәм корылмаларын, гаражларны, автомобиль стоянкаларын, электр тапшыру линияләрен һәм элемтә линияләрен урнаштыру рөхсәт ителә; санитар-саклау зонасының киңлегенең 50% ыннан да ким булмаган өлеше яшел үсентеләр булырга тиеш.

Зират. Авыл җирлеге территориясендә алты зират урнашкан. СанПиН нигезендә 2.2.1/2.1.1.1200-03 авыл зиратларының санитар-яклау зоналары 50 м тәшкил итә. 2.1.2882-11 СанПиН нигезендә зиратларның санитар-саклау зоналарында, дини һәм йола объектларыннан тыш, аларга хезмәт күрсәтү белән бәйле булмаган биналар һәм корылмалар төзү тыела.

5.1.2 3.2. Минималь рөхсәт ителгән зона арасы һәм торбаүткәргеч транспортның сак зоналары

Авыл җирлеге территориясе буйлап магистраль торбаүткәргечләр тармаклары уза. Углеводород чималының магистраль продукт үткәргечләре өчен минималь рөхсәт ителгән ара зоналары булдырыла. Минималь аралар авария хәлләрендә шартлау куркынычы дәрәҗәсе исәпкә алына һәм җирлекләрнең төренә, биналарның тибына, объектларның торба үткәргечләрнең диаметрын исәпкә алып билгеләнүенә карап дифференциацияләнгән һәм «СНиП 2.05.06-85 " СНиП 36.13330.2012 СП нигезендә билгеләнә. Магистраль торбаүткәргечләр» (утв. төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык буенча федераль агентлыкның 25.12.2012 ел, № 108/ГС боерыгы).

Авыл җирлеге территориясе буенча уза торган магистраль нефтьүткәргечнең минималь рөхсәт ителгән ара зонасы 200 м тәшкил итә, магистраль газүткәргече бүлеп бирелгән полоса – 100 м.

Торбаүткәргечкә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен (аларны теләсә кайсы төрдә салганда) сак зоналары билгеләнә. Торбаүткәргечтән сак зонасы күләме магистраль торбаүткәргечләрнесаклау кагыйдәләре белән билгеләнә. Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 22.04.1992 ел, № 9 карары нигезендә, сак зонасы 25 м күләмендә билгеләнә.

Карала торган территория буенча уза торган магистраль торбаүткәргечләр трассасы проектның картографик материалларында күрсәтелгән, якынча һәм проектлау стадияләрендә төгәлләштерелергә тиеш.

Муниципаль берәмлек территориясе аша узучы магистраль газүткәргечләрдә бик нык арматура урнаштырылган. Су арматурасыннан биналар һәм корылмаларның фундаментларына кадәр ераклык 36.13330.2012 СП нигезендә 300 м тәшкил итә

Магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналарыннан һәм минималь рөхсәт ителгән ара зоналарыннан файдалану режимы 3.2.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 3.2.1

Магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналары һәм минималь рөхсәт ителгән ара зоналарыннан файдалану регламентлары

т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
	Мин ималь	**Урнаштыру рөхсәт ителми:** ➢ шәһәр һәм башка торак пунктлар;	СП 36.13330.2012

	рөхсәт ителгән зона арасы	➢ бакча йортлары булган күмәк бакчалар; ➢ аерым Сәнәгать һәм авыл хуҗалыгы предприятиеләре; ➢ кошчылык фабрикалары, теплица комбинатлары һәм хуҗалыклар; ➢ сөт заводлары; ➢ файдалы казылмаларны эшкәртү карьерлары; ➢ гаражлар һәм автомобильләр өчен ачык стоянкалар; ➢ кешеләр күпләп җыела торган аерым биналар (мәктәпләр, хастаханәләр, балалар бакчалары, вокзал һ. б.); ➢ тимер юл станцияләре; аэропортлар; елга портлары һәм пристаньлар; гидро-, электростанцияләр; I-IV класслы елга транспорты гидротехник корылмалары; ➢ чистарту корылмалары һәм су үткәргеч насос станцияләре; ➢ саклау күләме 1000 м^3 дан артык булган җиңел ялкынсынучы һәм янучы Сыеклыклар һәм газ складлары; автозаправка станцияләре һ. б.	«СНиП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.05.06-85*
	Сак зонасы	**Магистраль торбаүткәргечләрнең сак зоналарында** тыела**:** ➢ чүплекләр оештыру; ➢ тирәнәйтү һәм җиртөбен зурайтулар; ➢ сак зоналарын коймалау яки киртәләү. **Магистраль торбаүткәргечләр саклау** зоналарында торбаүткәргеч транспорт предприятиеләре белән килешмичә генә тыела: ➢ теләсә нинди биналар һәм корылмалар корырга; ➢ агачлар һәм куаклар утыртырга, салам һәм салам салырга, Коноваловка урнаштырырга, терлек тотарга, балык промыселы участоклары бүлеп бирергә, балык, су хайваннары һәм үсемлекләр чыгарырга, су җәю, колка ясау һәм боз әзерләү; ➢ торбаүткәргечләр трассасы аша юллар һәм кичүләр кору; ➢ мелиоратив җир эшләре башкару, сугару һәм киптерү системалары төзү; ➢ скважиналар төзү, шурфлар ясау һәм грунт пробаларын алу (туфрак үрнәкләреннән тыш) белән бәйле геологик-төшерү,геологик разведка, эзләү, геодезия һәм башка эзләнү эшләре башкару. **Магистраль газүткәргечләрнең сак зоналарында тыела:** ➢ чүплекләр оештыру; ➢ Материалларны, шул исәптән ягулык-майлау материалларын туплау, теләсә нинди материалларның саклагычларын урнаштыру; ➢ бәрү-импульслы җайланмалар һәм ярдәмче механизмнар кулланып эшләр башкару, йөкләр ташлау; ➢ рекреацион эшчәнлек алып бару, учак ягу һәм ут чыганакларын урнаштыру;	Магистраль торбаүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (Россия Дәүләт техник күзәтчелек идарәсенең 22.04.1992 ел, №9 карары белән расланган), Торбаүткәргеч ләрнең саклау зоналарында җирләрдән файдалану тәртибе Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 20.08.2007 ел, № 395 карары белән расланган)

		➢ сак зоналарын коймалау һәм киртәләү; ➢ газүткәргеч объектларына карамаган нинди дә булса биналар, корылмалар, корылмалар урнаштыру; ➢ су объектларының төбен һәм ярларын үзгәртү белән бәйле тирәнәйтү һәм башка эшләр башкару, магистраль газүткәргеч объектына техник хезмәт күрсәтү өчен кирәкле эшләрдән тыш. **Магистраль газүткәргечләрнең сак зоналарында магистраль газүткәргечнең милекчесе белән килешмичә генә** тыела: ➢ тау, шартлаткыч, төзелеш, монтаж, мелиорация эшләре, шул исәптән җирләрне су басу белән бәйле эшләр башкару; ➢ агач һәм куаклар утырту һәм кисү; ➢ йөк төяү-бушату эшләре үткәрү, малларга су сибү, колка һәм боз әзерләү; ➢ 0,3 метрдан артык тирәнлектә җир эшләре башкару, грунт планлаштыру; ➢ елгаларда һәм инешләрдә буа кору; ➢ терлек азыгы, ашлама, печән, салам туплау, кыр станокларын һәм терлек азыгы әзерләү; ➢ туристик тукталышлар урнаштыру; ➢ гаражларны, транспорт чараларын кую урыннарын һәм парковкаларны урнаштыру; ➢ магистраль газүткәргечләр аша чыгу юллары корылмасы; ➢ инженерлык коммуникацияләре сузу; ➢ скважиналар бораулау һәм шурфлар урнаштыру белән бәйле инженерлык эзләнүләрен үткәрү; ➢ судлар өчен причаллар һәм пляжлар урнаштыру; ➢ сак зонасы территориясендә урнашкан транспорт инфраструктурасы объектларында эшләр башкару; ➢ авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләргә карамаган җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле эшләр башкару.	Магистраль газүткәргечләрне саклау кагыйдәләре (Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 8 сентябрендәге 1083 номерлы карары белән расланган)

5.1.3 3.3. Электр тапшыру линияләренең сак зоналары

Электр тапшыру линияләренә зыян китерү мөмкинлеген булдырмас өчен, сак зоналары билгеләнә. Һава электр тапшыру линияләреннән, трансформатор подстанцияләреннән һәм электр подстанцияләреннән сак зоналары күләмнәре электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын билгеләү кагыйдәләре һәм мондый зоналар (утв) чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре белән билгеләнә. (2009 елның 24 февралендәге 160 номерлы РФ Хөкүмәте карары). Авыл җирлеге территориясе буенча узучы ЛЭП саклау зоналары 10 һәм 15 м тәшкил итә. Трансформатор подстанцияләренең сак зоналары - 10 м, электр станцияләренең сак зонасы-20 м.

Электр тапшыру линияләренең сак зоналарын куллану режимы 3.3.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.3.1

Электр тапшыру линияләрен саклау зоналарын куллану режимы

Зо на исеме	Зонадан файдалану режимы	Норматив документлар
ЛЭП саклау зоналары	Сак зоналарында электр челтәре хуҗалыгы объектларының, шул исәптән электр челтәре хуҗалыгы объектларының куркынычсыз эшен боза торган теләсә нинди гамәлләр кылу **тыела**: – балалар һәм спорт мәйданчыклары, стадионнар, базарлар, сәүдә нокталары, кыр станнары, терлек өчен куаклар, гаражлар һәм барлык төр машиналар һәм механизмнар стоянкалары урнаштыру, теләсә нинди, шул исәптән ягулык-майлау материаллары, чүплекләр саклау урыннарын урнаштыру, билгеләнгән тәртиптә рөхсәт ителгән кешеләрне күпләп туплау белән бәйле теләсә нинди чаралар үткәрү.; – теләсә нинди объектларны һәм предметларны (материалларны) урнаштырырга, шулай ук электр челтәре хуҗалыгы объектларына керүгә комачаулык итә торган теләсә нинди эшләр башкарырга һәм корылмалар төзергә; – сугу механизмнары белән эшләү һ. б. Юридик һәм физик затларга **челтәр оешмаларын килештерү** турында язма карардан башка саклау **зоналары чикләрендә тыела**: – биналар һәм корылмаларны төзү, капиталь ремонтлау, реконструкцияләү яки сүтү; – бакча, бакча һәм дача җир участоклары, бакчачылык, яшелчәчелек һәм дача коммерцияле булмаган берләшмәләре объектлары, торак төзелеше объектлары, шул исәптән индивидуаль (1 кВ. га кадәр көчәнешле ЛЭП өчен) урнаштыру); – тау, шартлаткыч, мелиоратив эшләр, шул исәптән җирләрне вакытлыча су басу белән бәйле; – агач һәм куаклар утырту һәм кисү; – 0,3 метр тирәнлектә җир эшләре (0,45 метр тирәнлектә сөрелә торган җирләрдә), шулай ук грунт планлаштыру (җир асты кабель линияләренең сак зоналарында электр тапшыру)	Кагыйдә электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү (утв. РФ Хөкүмәтенең 24.02.2009 ел, № 160 карары)

5.1.4 3.4. Инженерлык объектларыннан һәм корылмалардан минималь ераклык

Авыл җирлеге территориясе буенча җирлекара газ бүлү челтәрләренең берничә тармагы уза, шулай ук ГРП урнашкан. 62.13330.2011 СП нигезендә. - СНиП 42-01-2002. Карала торган территория буенча уза торган югары басымлы газ үткәргечләрдән» газ бүлү системалары биналарның һәм корылмаларның фундаментларына кадәр минималь ара билгеләнә. Тулай төбәк продуктыннан минималь ара 15 м тәшкил итә.

Моннан тыш, җирлектә трансформатор подстанцияләре урнашкан. СП 42.13330.2016 нигезендә трансформатор подстанцияләреннән торак йортлар һәм җәмәгать биналары тәрәзәләренә кадәр Минималь ераклык 10 м тәшкил итә.

3.5 газ бүлү челтәрләренең сак зоналары

Газ бүлү челтәрләрен саклау кагыйдәләренең 7 пункты нигезендә. Родниково авыл җирлеге территориясеннән үтүче газ бүлү челтәрләрен раслау турында " 20.11.2000 ел, № 878 РФ Хөкүмәте карары нигезендә 2 м. күләмендә сак зоналары билгеләнә.

Газ бүлү челтәрләренең сак зоналарында торак-гражданлык һәм җитештерү объектларын төзү тыела. Җир кишәрлеге өслегеннән бозу һәм 0,3 м артык тирәнлектә туфрак эшкәртү башкарыла торган хуҗалык эшчәнлеге газ бүлү челтәрләренең эксплуатацион оешмасы язмача рөхсәте нигезендә гамәлгә ашырыла.

5.1.5 3.5. Өске су объектларының сак зоналары

РФ Су кодексының 65 ст. нигезендә, Су саклау **зоналары булып елгаларның,** инешләрнең, күлләрнең, сусаклагычларның яр буе линиясенә якын булган һәм күрсәтелгән су объектларының пычрануын, чүпләнүен, куылуын, аларның суларын **су белән тәэмин ителүен булдырмау,** шулай ук су биологик ресурсларын һәм хайваннар һәм үсемлекләр дөньясының башка объектларын саклау максатларында хуҗалык һәм башка эшчәнлек алып баруның махсус режимы билгеләнә торган территорияләр санала.

Су саклау зоналары чикләрендә **Яр буе саклау полосалары** билгеләнә, алар территорияләрендә хуҗалык һәм башка төр эшчәнлеккә өстәмә чикләүләр кертелә.

Елгаларның, инешләрнең һәм аларның яр буе саклау полосаларының киңлеге тиешле яр сызыгыннан билгеләнә.

Елгаларның һәм инешләрнең су саклау зоналарының киңлеге аларның чишмәләреннән елга һәм инешләрнең озынлыгы белән билгеләнә:

- ун километрга кадәр-илле метр күләмендә;
- уннан илле километрга кадәр-йөз метр күләмендә;
- иллеләп километр һәм аннан да күбрәк-ике йөз метр күләмендә.

Яр буе саклау полосасының киңлеге су объектының ярдан читкә китүенә бәйле рәвештә билгеләнә һәм 30 м киредән качу өчен яки 0°, 40 м читләшү өчен 3° һәм 50 м читләшү Г |∑} .

Елганың чишмә башына кадәр 10 км озынлыкта, елга елгасы өчен су саклау зонасы яр буе саклау полосасына туры килә. Елганың, инешнең чишмә башына су саклау зонасы радиусы илле метр күләмендә билгеләнә.

Гомуми кулланылыштагы су объектының яр буе линиясе буенда **яр буе полосасы** билгеләнә. Су объектларының яр буе полосасының киңлеге 20 м тәшкил итә, каналларның яр буе полосасыннан, шулай ук елга һәм инешләрнең озынлыгы 10 км (5 м) тәшкил итә. Гражданнарның су объектына ирекле үтеп керүен тәэмин итү максатларында яр буе полосасы төзелә алмый.

Шулай итеп, авыл җирлегенең су объектларының су саклау зонасы 50 м тәшкил итә. Авыл җирлеге чикләрендә урнашкан барлык су объектларының яр буе саклау полосасы 50 м га тигез. Күлләрнең, буаларның яр буе полосасы - 20 м, калган су объектлары-5 м.

Су саклау зоналарын, яр буе саклау һәм яр буе полосаларын куллану регламентлары 3.5.1 таблицасында тәкъдим ителгән.

Таблица 8Таблица 3.5.1

Су саклау зоналарын, яр буйларын куллану регламентлары саклау һәм яр буе полосалары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Су саклау зонасы	Су саклау зоналары чикләрендә **тыела:** – туфракның үндырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану; – зиратларны, үләт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын күмү урыннарын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләр, радиоактив калдыкларны күмү пунктларын урнаштыру; – зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; – транспорт чараларының (махсус транспорт чараларыннан тыш) хәрәкәте һәм туктавы, аларның юллар буйлап йөрүләреннән һәм юлларда һәм махсус җиһазландырылган урыннарда тукталудан тыш; – АЗС, ягулык-майлау материаллары складларын урнаштыру (ягулык салу станцияләре, ягулык-майлау материаллары складлары портлар, суднолар төзү һәм суднолар ремонтлау оешмалары, эчке су юллары инфраструктурасы территорияләрендә, әйләнә-тирә мохитне саклау һәм Су кодексы таләпләрен үтәү шарты белән урнаштырылган очраклардан тыш), транспорт чараларын техник карау һәм ремонтлау	Россия Федерациясе Су кодексы

	өчен файдаланыла торган техник хезмәт күрсәтү станцияләре, транспорт чараларын юу;; – пестицидлар һәм агрохимикатларның махсуслаштырылган саклагычларын урнаштыру, пестицидлар һәм агрохимикатлар куллану; – агынты, шул исәптән дренаж, су агызу; – гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару (гомумтаралган файдалы казылмаларны эзләү һәм чыгару, файдалы казылмаларның башка төрләрен разведкалау һәм чыгару белән шөгыльләнүче җир асты байлыкларыннан файдаланучылар тарафыннан, расланган техник проект нигезендә, Россия Федерациясенең 21.02.1992 ел, № 19.1 статьясы нигезендә, аларга бирелгән җир асты байлыклары турындагы законнары нигезендә бирелгән җир асты байлыклары һәм (яки) геологик бүленешләр чикләрендә гамәлгә ашырыла торган очраклардан тыш). Җир асты байлыклары турында "2395-I номерлы федераль закон). **Су саклау** зоналары чикләрендә су объектларын пычратудан, чүплектән, кудырудан һәм ташландык суларны чистартудан саклауны тәэмин итүче, су законнары һәм әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә, су объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү, файдалануга тапшыру, хуҗалык һәм башка объектларны эксплуатацияләүгә кертү рөхсәт ителә. Су объектын су пычранудан, чүпләнүдән, куудан һәм ташландык хәлдә калдыклардан саклауны тәэмин итүче корылманың тибын сайлап алу әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендәге законнар нигезендә пычраткыч матдәләр, башка матдәләр һәм микроорганизмнар ташлауның рөхсәт ителгән нормативларын үтәү зарурилыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.	
Прибрежная защитная юл	Яр буе саклау полосалары чикләрендә су саклау зоналары өчен билгеләнгән чикләүләр белән беррәттән тыела: – җирләрне сөрү; – юдырыла торган грунтлар өемнәре урнаштыру; – авыл хуҗалыгы хайваннарын коткару һәм алар өчен җәйге лагерьлар, ванн оештыру. Урыннарда су саклау зоналары чикләрен һәм яр буе саклау полосалары чикләрен махсус мәгълүмати билгеләр белән беркетү җир законнары нигезендә гамәлгә ашырыла.	Россия Федерациясе Су кодексы
Яр буе	Һәр гражданин гомуми файдаланудагы су объектларының яр буе полосасыннан, шул исәптән һәвәскәр һәм спорт балыкчылыгы һәм йөзү чараларын җәлеп итү өчен, файдаланырга (механик транспорт чараларын кулланмыйча) хокуклы.	Россия Федерациясе Су кодексы

	Яр буе полосасы чикләрендә җир кишәрлекләрен хосусыйлаштыру тыела.	Россия Федерациясе Җир кодексы

5.1.6 3.6. Эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары

Биеш авыл җирлеге территориясендә су белән тәэмин итүнең җир асты чыганаклары – су алу скважиналары урнашкан, алардан 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә «су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчә торган су үткәргечләрне санитар саклау зоналары» санитар саклау зоналары билгеләнергә тиеш.

Санитар саклау зоналары өч пояс составында оештырыла:

Беренче пояс (катгый режим) су алу җайланмаларының, барлык суүткәргеч корылмаларының һәм су үткәрү каналының урнашкан территориясен үз эченә ала. Аның максаты-су алу һәм су алу корылмаларының урынын очраклы яки аңлы рәвештә пычратудан һәм зарарланудан саклау.

Икенче һәм өченче пояс (чикләүләр поясы) су белән тәэмин итү чыганакларының пычрануын кисәтү өчен билгеләнгән территорияне үз эченә ала.

Өч пояcның һәркайсында махсус режим билгеләнә һәм суның сыйфаты начараюны кисәтүгә юнәлдерелгән чаралар комплексы билгеләнә.

Су белән тәэмин итү чыганаклары өчен санитар саклау зоналары проектлары булмау сәбәпле, генераль план нигезендә, 2.1.4.1110-02 СанПиН нигезендә, санитар саклау зонасының беренче поясы 50 м тәшкил итә. Су белән тәэмин итүнең әлеге чыганаклары өчен икенче һәм өченче пояс чикләренең исәп-хисапларын үткәрергә кирәк.

Авыл җирлеге территориясе өлешчә җир асты сулары ятмасының Мурза участогы санитар саклау зонасының III поясы чикләрендә урнашкан.

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зоналарыннан файдалану регламентлары 3.6.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 3.6.1

Эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасыннан файдалану регламентлары

Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Җир асты су алу җайланмасын санитар саклау зонасы	**I пояс чикләрендә тыела:** – югары вольтлы агачлар утырту, төзелешнең барлык төрләре, су үткәргеч корылмаларын эксплуатацияләүгә, реконструкцияләүгә һәм киңәйтүгә турыдан-туры катнашы булмаган, шул исәптән төрле билгеләнештәге торбаүткәргечләр салу, торак һәм хуҗалык-көнкүреш биналарын урнаштыру, кешеләр яшәү, агу химикатлары һәм ашламалар	СанПиН 2.1.4.1110-02 «Су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суүткәргечләрне санитар саклау зоналары»

	куллану. – Биналар канализация белән җиһазландырылырга тиеш, якындагы көнкүреш яки җитештерү канализациясе системасына яки II пояс территориясендә санитар режимны исәпкә алып, санитар саклау зонасының I поястан читтә урнашкан чистарту корылмаларының җирле станцияләренә. **Санитар саклау зонасының 2 һәм 3 поясы чикләрендә тыела*:** – файдаланылган суларны җир асты горизонтларына күчерү һәм каты калдыкларны җир асты катламнарына күчерү, җир асты байлыкларын эшкәртү; – ягулык-майлау материаллары, агу химикатлары һәм минераль ашламалар складларын, промстокларны, шлам саклагычларны һ. б. урнаштыру Җир асты суларының химик пычрану куркынычы тудыра. Санитар саклау зонасының 3нче поясы чикләрендә мондый объектларны урнаштыру, геологик контроль органнары бәяләмәсен исәпкә алып бирелгән Роспотребнадзор органнарының санитар-эпидемиологик бәяләмәсе булганда, су горизонтын пычратудан саклау буенча махсус чараларны үтәгәндә генә рөхсәт ителә. Шулай ук II пояс чикләрендә тыела: – зиратларны, үләт базларын, ассенизация кырлары, фильтрация кырлары, тирес саклау урыннары, силос траншеялары, терлекчелек һәм кошчылык предприятиеләре һәм башка объектларны урнаштыру, Җир асты суларының микроб пычрану куркынычы тудыра торган башка объектларны урнаштыру; – ашламалар һәм агулы химикатлар куллану; – төп кулланылыштагы урман кисү.	

* Татарстан Республикасы буенча Роспотребнадзор идарәсенең хаты нигезендә исх. № 11/8006 от 20.04.2016 п. 3.2.2.2.2 СанПиН 2.1.4.1110-02 яңа төзелешне Роспотребнадзор органнары белән килештерү зарурлыгы турында кулланылырга тиеш түгел.

5.1.7 3.7. Басма

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының Каратун авыл җирлеге территориясендә урнашкан урманнар эксплуатация категориясенә керә.

Эксплуатацион урманнардан файдалану регламентлары 3.7.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 9Таблица 3. 7.1

Эксплуатацион урманнардан файдалану регламентлары

п / п	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
Эксплуатацион урманнар			
2	Эксплуатацион урманнар	Эксплуатация **урманнарында** рөхсәт ителә: – агач әзерләү; – терлек азыгы әзерләү; – агач урман ресурсларын әзерләү һәм җыю; – азык-төлек урман ресурсларын әзерләү һәм дару үләннәре җыю; – аучылык хуҗалыгы өлкәсендә эшчәнлек төрләрен гамәлгә ашыру; – авыл хуҗалыгын алып бару; – фәнни-тикшеренү эшчәнлеген, белем бирү эшчәнлеген гамәлгә ашыру; – рекреацион эшчәнлекне тормышка ашыру; – урман плантацияләрен булдыру һәм аларны эксплуатацияләү; – урман җиләк-җимеш, җиләк, декоратив үсемлекләр, дару үләннәре үстерү; – урман үсемлекләре (үсентеләр, үсентеләр) утырту материалын үстерү); – җир асты байлыкларын геологик өйрәнү, файдалы казылма ятмаларын эшкәртү эшләрен башкару; – сусаклагычларны һәм башка ясалма су объектларын, шулай ук гидротехник корылмаларны, диңгез портларын, диңгез терминалларын, елга портларын, причалларны төзү һәм эксплуатацияләү; – линия объектларын төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү; – агач һәм башка урман ресурсларын эшкәртү; – дини эшчәнлекне гамәлгә ашыру; – бу урманнар урнашкан җирләрнең максатчан билгеләнеше нигезендә эшчәнлекнең башка төрләре.	Россия Федерациясе Урман кодексы

5.1.8 3.7. Табигать чикләүләре зоналары

Каратун авыл җирлеге территориясендә су басу һәм эрозия процессларына буйсынган территорияләр бүлеп бирелә.

Су басу зоналарын куллану регламентлары Россия Федерациясе Су кодексы һәм СНиП 2.06.15-85 «территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау», эрозия процессларын үстерү зоналары – СП 116.13330.2012 «куркыныч геологик процесслардан территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны инженерлык ягыннан яклау " белән җайга салына. Төп нигезләмәләр» (3.7.1 таблица).

Таблица 3.7.1

Табигать чикләүләре зоналарын куллану регламентлары

т/б	Зона исеме	Күрсәтелгән зонадан файдалану режимы	Рөхсәт ителгән куллануны җайга салучы норматив документлар
	Су басу зоналары	Су басу һәм су тошу зоналары чикләрендә тыела: –яңа торак пунктларны урнаштыру һәм капиталь төзелеш объектларын суларның тискәре йогынтысын булдырмау буенча махсус саклау чаралары үткәрмичә төзү; –туфракның уңдырышлылыгын җайга салу максатларында агынты суларны куллану; –зиратларны, үләт базларын, җитештерү һәм куллану калдыкларын, химик, шартлаткыч, агулы, агулы һәм агулы матдәләр, радиоактив калдыкларны саклау һәм күмү урыннарын урнаштыру; –зарарлы организмнар белән көрәшү буенча авиация чараларын гамәлгә ашыру; –якланган территориядә гидрологик һәм гидрогеологик режимнарны бозу; –дамбаларны үстерү өчен саклагыч корылмалар көпшәсеннән түбәнрәк грунтны алу; –авышлыкларны кисү, водотокларның су саклау зонасында җирле материаллар карьерларын эшләү; –яклана торган территориянең һәм янәшәдәге акваториянең рекреацион потенциалын киметүгә алып баручы эшчәнлек; –территорияне пычрату.	Россия Федерациясе Су кодексы СНиП 2.06.15-85 «территорияне су басудан һәм су басудан инженерлык ягыннан яклау»
	Эрозия процессларын үстерү зоналары	Эрозия һәм авыраю процессларына дучар булган зоналарда биналарны проектлаганда һәм төзегәндә төзелеш территориясен инженерлык ягыннан яклау каралырга тиеш.	Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык

		аларны үстерү, күзәтү челтәрен киңәйтү, эрозиядән саклау буенча чаралар эшләү һәм тормышка ашыру зарур.	ягыннан яклау. Проектлаштыруның төп нигезләмәләре»

5.1.9 3.8. Аеруча саклана торган табигый территорияләр

Каратун авыл җирлеге территориясендә аеруча саклана торган табигый территорияләр, шулай ук махсус сакланыла торган табигать территорияләрен оештыру өчен планлаштырылган резерв җир участоклары юк.

5.1.103.10 файдалы казылма ятмалары зоналары

Җирлек территориясе өлешчә Апас җир асты байлыклары участогы һәм Зөя төче су ятмаларының Мурза участогы чикләрендә урнашкан.

«Җир асты байлыклары турында» 21.02.1992 ел, № 2395-I РФ Законының 7 статьясы нигезендә, файдалы казылмалар чыгару, файдалы казылмалар чыгаруга бәйле булмаган җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү, махсус сакланыла торган геологик объектлар төзү өчен, шулай ук минераль чимал разведкалау һәм чыгарганда продукцияне бүлү турындагы килешү нигезендә, кулланучыга тау бүлеп бирү – җир асты байлыкларының геометризацияләнгән блогы рәвешендә җир асты байлыклары кишәрлеге бирелә.

Тау бүлеп бирелгән чикләрне билгеләгәндә файдалы казылма ятмаларының пространство контурлары, җир асты корылмаларын төзү һәм эксплуатацияләү участогы торышы, Тау һәм шартлау эшләрен куркынычсыз алып бару чикләре, тау токымнарының зарарлы йогынтысыннан саклау зоналары, тау токымнарының хәрәкәт итү зоналары, табигать объектлары, биналар һәм корылмалар астында саклау целоклары контурлары, карьерларның һәм кисүләрнең бортлары һәм җир асты байлыкларын геологик өйрәнү һәм файдалану процессы белән бәйле рәвештә җир өслегенә һәм җир өслегенә йогынты ясый торган башка факторлар исәпкә алына.

Җир асты байлыкларының аерым участокларыннан файдалану милли иминлекне һәм әйләнә-тирә мохитне саклау максатларында чикләнергә яки тыелырга мөмкин. Торак пунктлар, шәһәр яны зоналары, сәнәгать, транспорт һәм элемтә объектлары территорияләрендә җир асты байлыкларыннан файдалану кешеләр тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч тудыра, хуҗалык объектларына яки әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә торган очракларда өлешчә яки тулысынча тыелырга мөмкин. Аеруча саклана торган табигый территорияләрдә җир асты байлыкларыннан файдалану әлеге территорияләрнең статусы нигезендә башкарыла («җир асты байлыклары турында " РФ Законының 8 статьясы).

Күрсәтелгән Федераль законның 22 статьясы нигезендә җир асты байлыкларыннан файдаланучы үзенә бирелгән тау бүлеп бирелгән чикләрдә файдалы казылма ятмалары мәйданнары төзүне чикләргә хокуклы. Кулланучы җир асты байлыкларыннан файдалану белән бәйле эшләрне куркынычсыз алып

бару; җир асты, атмосфера һавасын, җирләрне, урманнарны, су объектларын, биналарны һәм корылмаларны җир асты байлыкларыннан файдалану белән бәйле эшләрнең зарарлы йогынтысыннан саклау шартларын регламентлый торган билгеләнгән тәртиптә расланган стандартларны үтәү, шулай ук җир асты байлыкларыннан файдаланганда бозылган җир участокларын һәм башка табигать объектларын киләчәктә файдалану өчен яраклы хәлгә китерү өчен җавап бирә.

«Җир асты байлыклары турында» №2395-1 РФ Законының 25 статьясы нигезендә, торак пунктларның чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрендә капиталь төзелеш объектларын төзү, җир асты корылмаларын торак пунктлар чикләрендә урнаштыру алда торган төзелеш участогы астында җир асты байлыкларының дәүләт фонды белән идарә итүнең федераль органы яки аның территориаль органы бәяләмәсен алганнан соң гына рөхсәт ителә.

Торак пунктларның читендә урнашкан һәм файдалы казылма ятмалары мәйданнарында урнашкан җир кишәрлекләрен төзү, шулай ук файдалы казылма ятмалары яткан урыннарда торак пунктларның чит илләрдә Җир асты корылмаларын урнаштыру Җир асты байлыкларының дәүләт фонды белән идарә итүнең федераль органы яисә аның территориаль органы рөхсәте нигезендә рөхсәт ителә.

Җир кишәрлекләрен үз белдегең белән төзү, территорияне рекультивацияләү һәм төзелгән объектларны демонтажлау буенча башкарылган чыгымнарны һәм чыгымнарны капламыйча туктатыла.

6. 4. ЭКОЛОГИК ХӘЛНЕ ОПТИМАЛЬЛӘШТЕРҮ ЧАРАЛАРЫ

Әйләнә-тирә мохитне саклау өлкәсендә стратегик максатлар булып экологик хәлне савыктыру һәм халыкның һәм территорияләрнең экологик куркынычсызлыгын тәэмин итү, табигый экосистемаларны саклау һәм торгызу, табигатьтән рациональ һәм тотрыклы файдалануны тәэмин итү тора.

Каратун авыл җирлегенең генераль планы белән территорияне экологик яктан тотрыклы үстерүнең төп юнәлешләре билгеләнде, аларны тормышка ашыру өчен табигать саклау чаралары эшләнгән, үз эченә алган:

- территорияне куллану шартлары булган зоналарны оештыру;
- һава бассейнын саклау;
- су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану;
- җир фондын саклау;
- калдыклар белән эш итү системасын үстерү;
- территориягә техноген йөкләнешне киметү буенча инженер-техник чаралар;
- физик факторлардан яклау;
- территориянең табигый-экологик каркасын формалаштыру;
- аеруча саклана торган табигый территорияләрне яклау;
- Хайваннар дөньясын саклау;
- халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү.

Генераль план чаралары таләпләр нигезендә эшләнгән:

- Россия Федерациясе шәһәр төзелеше кодексы;
- Россия Федерациясе Җир кодексы;
- Россия Федерациясе Су кодексы;
- Әйләнә-тирәлекне саклау турында " 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- "Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында" 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- Аерым саклана торган табигый территорияләр турында " 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында " 2004 елның 21 декабрендәге 172-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- Җитештерү һәм куллану калдыклары турында " 1998 елның 24 июнендәге 89-ФЗ номерлы Федераль закон»;
- СанПиН 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү чыганакларын һәм эчәргә яраклы суларны санитар саклау зоналары»;
- СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясе. Яңа редакция»;
- СП 2.1.5.1059-01 «җир асты суларын пычратудан саклауга гигиеник таләпләр» һ. б.

Генераль план тәкъдимнәре урман фонды җирләре, региональ әһәмияттәге махсус сакланыла торган табигать территорияләре чикләрен үзгәртүне күздә тотмый. Каратун авыл җирлеге территориясендә капиталь төзелеш объектларын урнаштыру, проектлау, төзү, реконструкцияләү, эксплуатацияләү, консервацияләү һәм бетерү, җитештерү объектларында иң яхшы уңайлы технологияләр кертүне исәпкә алып, 10.01.2002 елдагы 7 номерлы «әйләнә-тирә мохитне саклау турында» гы Федераль

Законның 28.1 статьясы таләпләренә туры китереп, әйләнә-тирә мохит өлкәсендә гамәлдәге законнар нормаларын һәм таләпләрен үтәп башкарылырга тиеш.

Моннан тыш, күчемсез милек объектларын, торак төзелеше объектларын проектлаганда, төзегәндә һәм эксплуатацияләгәндә, территорияләрне төзекләндерүдә, шул исәптән ресурсларны саклау, калдыкларны аерым җыюны тәэмин итүдә «яшел» стандартлар принципларын кертү һәм куллану зарур.

Каратун авыл җирлегенең генераль планы белән Каратун ст.т/ю поселогында Сәнәгатьне үстерү өчен V һәм IV класс куркынычлык классларыннан югарырак булмаган резерв территорияләрен, шулай ук коммуналь-склад объектлары өчен куркынычның V классыннан да югарырак булмаган территорияләрне оештыру тәкъдим ителә.

Әйләнә-тирә мохитне һәм аның компонентларын саклау, тәкъдим ителә торган объектларны проектлаганда һәм төзегәндә халыкның уңайлы яшәү шартларын саклау максатларында, йогынты чыганакларының санитар-саклау зоналарын оештыруны да кертеп, табигатьне саклау һәм санитар-гигиена таләпләрен үтәү зарур. Әлеге таләпләрне үтәгәндә, проектлана торган объектлар әйләнә-тирә мохиткә һәм халыкның яшәү шартларына тискәре йогынты ясамаячак.

6.1. 4.1. Территорияне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары

Каратун авыл җирлегенең генераль планы белән экологик чикләүләрнең гамәлдә булган зоналарында конфликтларны хәл итүгә юнәлдерелгән чаралар эшләнде (4.1 таблица).

Таблица 104.1 нче таблица

Территорияләрне файдалануның махсус шартлары булган объектларны һәм зоналарны урнаштыруны оптимальләштерү чаралары исемлеге

кар тадагы №	Объектның атамасы	Күләме СЗЗ (м)	Тәкъдим ителгән вариантлар чара	Искәрмә
1.1 0	Тегү цехы	Тәмле икмәк " ЖЧЖ пекарнясы һәм торак төзелеше чикләренә кадәр»	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
1.1 1	«Тәмле икмәк» ЖЧЖ пекарня	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
1.1 2	«Апас МСО» ТАПС "пилорама" ЯАЖ	Кадәр тоташкан торак төзелеше һәм чикләрен Хлебоприемного предприятиесе ЖЧЖ, «Каратун ХПП»	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
1.1 4	гомумтоварлар склады	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган

			йогынтыларны үлчәүне тикшерү	атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
1.15	Тимерчелек	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
1.17	«Ак Барс " МТК ҖЧҖ Авыл хуҗалыгы техникасын ремонтлау һәм аларга хезмәт күрсәтү	Көньяк - көнчыгышка таба,көньяк-көнбатышка таба 300 м,дөньяның калган якларыннан чиге буенча 300 м уза.	"Ак Барс" МТК " ҖЧҖнең исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау»	Натураль тикшеренүләр һәм күзәтүләр нәтиҗәләре буенча
1.19	Төзелеш материаллары склады	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
2.5	Автосервис	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
3.3.	Каратун ХПП " ҖЧҖ икмәк кабул итү предприятиесе»	Торак төзелеше һәм азык-төлек сәнәгатенә караган объектлар чикләренә кадәр	Анда торак төзелеше территорияләре, шулай ук азык-төлек булмаган сәнәгать тармагына караган җитештерү объектлары урнашуга бәйле рәвештә исәп-хисап санитар-яклау зонасына төзәтмәләр кертү белән җитештерүне оптимизацияләү	
3.6	"Втормет-Индустрия» ҖЧҖ металл ватыкларын кабул итү пункты	Кадәр тоташкан торак төзелеше һәм чикләрен Хлебоприемного предприятиесе ҖЧҖ, «Каратун ХПП»	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
3.8	"Апасагрохимсервис" ААҖ минераль ашламалар склады 80 т	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
3.10	«Техцентр " ҖЧҖ төзелеш техникасын саклау һәм хезмәт	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше	Смз проектын эшләү

	күрсәтү базасы		чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	
4.5	гомумтоварлар склады	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
4.8	«Свияга» АХП ҖЧҖ	С, СВ, ЮЗ, З, СЗ, Көньяк-сәнәгать мәйданчыгы чиге буйлап, дөньяның калган якларыннан 300 м	"Свияга" АХП ҖЧҖнең исәп-хисап санитар-яклау зонасын раслау»	Натураль тикшеренүләр һәм күзәтүләр нәтиҗәләре буенча
4.9	Гаражлар	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Объектны урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне тикшерү	Күзәтчелек чараларын үткәргәндә алынган атмосфера һавасының һәм физик йогынтыларның пычрану дәрәҗәсе исәп-хисаплары
4.10	"Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
5.1	Кошчылык фермасы (үрдәкләр 3000 баш)	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
	Техник хезмәт күрсәтү станциясе	Торак төзелеше чикләренә кадәр	Санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү	Смз проектын эшләү
	Авыл зираты (Морзалар авылы, Татарстан ур.)	50	1. Зиратларның санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешләренең физик тузу дәрәҗәсе буенча үзгәртеп корылуы; 2. Исемсез инешнең су саклау	

			зонасында урнашкан зиратларның бер өлешен ябу.	
	Авыл зиратлары (с.. Морза, Вахитов ур., поселок Каратун Ашлык кабул итү пункты)	50	Зиратларның санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешләренең физик тузу дәрәҗәсе буенча үзгәртеп корылуы.	
Территориядән файдалану буенча махсус шартлары булган зоналарны оештыру				
	"Каратуннефтепродукт" Нефть Базасы»	500	СанПиН таләпләренә туры китереп, санитар-яклау зонасын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү 2.2.1/2.1.1.1200-03	
	Горький тимер юлының "Карамалы Тау – Чынлы" участогы	50-100	Территорияләрне ОСН 3.02.01-97 таләпләренә туры китерү	
	Үләт базлары	1000	Үләт базларының санитар-саклау зоналары режимын оештыру һәм үтәү буенча чаралар үткәрү	
	Су объектларының яр буйлары	5,20	Халыкның су объектларына керүен тәэмин итүне оештыру	

Санитар-яклау зоналарында торак территорияләр һәм башка нормалаштырыла торган объектлар күрсәтелә торган кайбер объектлар өчен, аларның санитар-яклау зоналары күләмен киметүгә юнәлдерелгән архитектура-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрүне үз эченә алган **оптимальләштерү** тәкъдим ителә.

– Архитектура-планлаштыру чаралары санитар-саклау зоналарын булдыру мөмкинлеге өчен объектлар чикләрен төзәтүгә, шулай ук торак төзелешеннән Максималь Дәрәҗәдә ераклыкта йогынты ясауның төп чыганакларын урнаштыру максаты белән аларның территорияләрен яңадан планлаштыруга юнәлдерелгән.
– Инженер-техник чаралар технологик процессларны камилләштерү - һава бассейнына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә, локаль чистарту корылмалары белән җиһазландырырга, техник яктан камилләштерелгән җиһазлар белән җиһазландырырга мөмкинлек бирә торган иң яхшы заманча инновацион технологияләр кертү һ. б. үз эченә ала.
– Оештыру-административ чаралары үз эченә атмосфера һавасы, туфрак һәм грунт сулары торышына лаборатор тикшеренүләр үткәрүгә, аларның факттагы йогынтысын билгеләүгә юнәлтелгән санитар-саклау зоналарын кыскартуны нигезләү проектларын эшләүне ала.

Җирләрнең аерым категориясенә **территорияне, ягъни гамәлдәге төзелешне саклау һәм алга таба шәһәр** төзелеше үсеше чикләүләр зоналарын үтәмәүгә бәйле мәсьәләләрне хәл иткәннән соң гына, махсус шартлар булган зоналар бүлеп бирелгән. Бирегә кертелгән:
– II класслы куркыныч («Каратуннефтепродукт " нефтебазасы) объектының санитар-яклау зонасы чикләрендә урнашкан торак территорияләр»);
– тимер юлның 50 метрлы санитар-яклау зонасында урнашкан торак территорияләр, ОСН 3.02.01-97 һәм СП 42.13330.2016 таләпләренә туры китереп, санитар-яклау зонасы күләмен 100 м дан 50 м га кадәр киметү буенча чаралар үткәрүне исәпкә алып, ОСН 3.02.01-97 һәм СП 42.13330.2016);
– торак территорияләр, авыл хуҗалыгы объектлары һәм үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан җирләр;
– өске су объектларының яр буе полосаларында урнашкан территорияләр.

1. «Каратуннефтепродукт» нефтебазасының санитар-яклау зонасында торак территорияләр һәм «Гөлчәчәк» мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренең 2 варианты урнашу сәбәпле, карарның 2 варианты тәкъдим ителә:
– алга таба натураль үлчәүләр һәм күзәтүләр нигезендә санитар-яклау зонасы күләмен раслау, шулай ук халыкның сәламәтлеге куркынычын бәяләү юлы белән предприятие санитар-яклау зонасы күләмен киметү буенча чаралар үткәрү;
– предприятиенең санитар-яклау зонасында урнашкан әйләнә-тирә мохитнең нормалаштырыла торган күрсәткечләре булган объектларның үзгәртеп корылуы.

2. Торак территорияләр буйлап уза торган тимер юл өчен Генераль план чаралары нигезендә, санитар-саклау зонасы күләмен ике тапкыр киметергә мөмкинлек бирүче тавыш саклау чаралары үткәрү тәкъдим ителә. Әмма, әлеге чараларны үткәргәннән соң, тимер юлның санитар-яклау зонасында, 50 метрны

тәшкил иткән объектлар әйләнә-тирә мохитнең нормалаштырыла торган сыйфат күрсәткечләре белән калачак. Күрсәтелгән территорияләрне ОСН 3.02.01-97 таләпләренә туры китерергә кирәк.

3. Үләт базларының санитар-саклау зоналарында объектлар урнашу сәбәпле, 3 вариант карар тәкъдим ителә:

- үләт базларының санитар-яклау зоналарын кыскарту;
- биотермик чокырларны бетерү;
- үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан территорияләрне үзгәртеп кору;

Роспотребнадзор хаты нигезендә .0100/4973-06-31 3.05.2006 елдан, ***үләт базларының*** санитар-яклау зонасы күләмен киметү буенча карарны РФ Баш дәүләт санитар табибы яисә аның урынбасары инженер-техник чаралар комплексын, туфрак һәм грунт суларын лаборатор тикшеренүләр үткәргәннән һәм санитар-яклау зоналары күләмнәрен киметүне нигезләү буенча проектны эшләгәннән соң кабул итәргә мөмкин.

Зыянсыз үләт базларын бетерү буенча чаралар Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2017 елның 6 маендагы 263 номерлы карары белән расланган тәртиптә гамәлгә ашырыла.

4. Инде күрсәтелгәнчә, авыл җирлеге өчен өске су объектларының яр буе полосаларын төзү мәсьәләләре актуаль. Россия Федерациясенең су һәм Җир кодексы нигезендә, мондый территорияләр чикләрендә гражданнарның су объектларына керүен тәэмин итәргә кирәк.

5. СанПиН таләпләрен тәэмин итү максатларында 2.2.1/2.1.1.1200-03 СанПиН 2.1.2882-11 генераль план белән Мурзино авылы зиратының (Татарстан ур., Вахитов ур.) санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртеп кору тәкъдим ителә. урнашкан.

Уңайлы әйләнә-тирә мохитне, шулай ук халыкның яшәү шартларын тәэмин итү максатларында гамәлдәге законнар белән расланган территорияләрне куллану шартлары булган зоналарны куллану режимнарын һәм чикләрен билгеләү буенча эшләр башкарырга кирәк.

Табигать саклау чараларын үткәрү чорында Каратун авыл җирлегенең генераль планы нигезендә санитар-саклау зоналарында яшәүче халык өчен социаль юнәлешле чаралар үткәрү кирәклеге күздә тотыла.:

- халыкны ирекле экологик иминиятләштерү;
- социаль-икътисадый һәм торак компенсацияләре;
- экологик юнәлешле авыруларны ачыклау максаты белән халыкны медицина тикшерүе;
- балалар халкын медик-Экологик тернәкләндерү;
- атмосфера пычрануның торышын күзәтү.

6.2. 4.2. Атмосфера һавасын саклау буенча чаралар

Архитектура-планлаштыру чаралары:

- санитар-гигиена һәм экологик таләпләрне исәпкә алып, яңа төзелеш объектларын урнаштыру;
- тузан, газга чыдам яшел үсентеләр белән санитар-яклау зоналары территорияләрен максималь яшелләндерү.

Инженер-техник чаралар күздә тота**:**

- торак төзелеше чикләренә кадәр аларның санитар-яклау зоналарын киметү максатларында төрле объектларны җитештерүне оптимизацияләү (таблица 4.1.1);
- объектларда һава бассейнына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә мөмкинлек бирүче иң яхшы заманча инновацион технологияләр кертү;
- бер үк вакытта күкерт оксидлары, азот оксидлары һәм углерод оксидлары чыгаруны киметү буенча чаралар булып торган ягулыкны экономияләү чараларын үткәрү – яндыруның экономик алымнарын гамәлгә кертү; җылылык югалтуларын киметү; ягулык чыгымын исәпкә алу системасын һәм оештыруны яхшырту;
- предприятиеләр территорияләрен тузаннан һәм пычрактан чистарту һәм көн саен су сибү;
- ГОУ эксплуатациясен дөрес оештыру;
- нефть продуктларын саклау җиһазларының һәм резервуарларының герметиклыгын тәэмин итү, аларны углеводородларның җиңел фракцияләрен тоту җайланмалары белән җиһазлау;
- автомобильләргә ягулык салу станцияләре һәм автостоянкалар өчен өслек суларын җыюны оештыру һәм заманча чистарту корылмаларында аларны чистарту, шулай ук туфракның пычрануын булдырмау, территорияне төзекләндерү һәм иң яхшы технологияләр кулланып, автостоянкалар территориясеннән юынты суларны чистартуны тәэмин итү буенча чаралар үткәрү зарур.;
- юл-транспорт һәлакәтләре проектларында каралган начар метеорологик шартлар чорында ташлауларны киметү буенча чараларны үтәү;
- автотранспорт чараларын төтен газларындагы пычраткыч матдәләр микъдарын җайга салучы «Евро-5 " экологик стандартына туры китерү;
- традицион ягулык төрләрен кулланучы автотранспорттан ташлауларны чистарту өчен катализаторлар һәм нейтрализаторлар кертү;
- транспорт системасын оптимизацияләү һәм транспорт агымының хәрәкәтен оптимальләштерү һәм атмосфера һавасына пычраткыч матдәләр чыгаруны киметү максатларында юл катламының сыйфатын яхшырту.

Оештыру-административ чаралар үз эченә кертә**:**

- һава бассейнының пычрану стационар һәм күчмә чыганакларына тулы инвентаризация үткәрү;
- авыл җирлеге территориясе буенча уза торган автомобиль юлларының санитар өзелешләрен билгеләү һәм оештыру;

- торак территорияләр янында V класслы куркыныч объектларын урнаштыруны нигезләү максаты белән атмосфера һавасын һәм атмосфера һавасына физик йогынтыларны үлчәүне үткәрү;
- «Ак Барс» МТК ҖЧҖ һәм «Свияга» АХП ҖЧҖ өчен соңгы (расланган) санитар-яклау зоналары проектларын эшләү, аннан соң, Татарстан Республикасы буенча Баш дәүләт санитар табибы санитар-саклау зоналары чикләрен раслау белән;
- "Каратун ХПП» ҖЧҖнең исәп-хисап санитар-яклау зонасына торак төзелеше территорияләре, шулай ук азык-төлек булмаган сәнәгать тармагына караган җитештерү объектлары урнашуга бәйле рәвештә төзәтмәләр кертү;
- сәнәгать урнаштыру өчен резерв мәйданчыкның санитар-яклау зонасын оештыру куркынычлылык буенча IV класслы 100 м күләмендә куркыныч түгел;
- сәнәгать һәм коммуналь-склад объектларын урнаштыру өчен резерв мәйданының санитар-яклау зонасын оештыру 50 м күләмендә куркынычның V классыннан да югары түгел;
- һава бассейнының пычрану стационар һәм күчмә чыганакларына тулы инвентаризация үткәрү;
- предприятиеләрдә санитар-яклау зоналары күләмен киметүне нигезләү проектларын эшләү, ташлауларны һәм лаборатор тикшеренүләрне исәпкә алу буенча исәп-хисапларны үткәрү;
- пычраткычларның гамәлдә булу зонасында һәм аларның санитар-саклау зоналарында, автоюллар йогынтысы зонасында, шулай ук торак һәм рекреацион зоналарда атмосфера торышына мониторинг тикшеренүләре.

Каратун авыл җирлегенең һава бассейнын саклау буенча чаралар үткәрү халыкның яшәү һәм ял итү өчен уңайлы шартлар тудыруга, шулай ук экологик чиста территорияләрдә авыл хуҗалыгы эшчәнлеген алып баруга ярдәм итәчәк.

6.3. 4.3. Җир өсте һәм җир асты суларын саклау чаралары

Су объектларын интенсив куллану нәтиҗәсендә суның сыйфаты начараю гына түгел, ә су балансының состав өлешләренең чагыштырмасы, сулыкларның һәм сулыкларның гидрологик режимы да үзгәрә.

Шуңа бәйле рәвештә, өслек һәм җир асты суларын саклау буенча инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрү тәкъдим ителә.

Су ресурсларын саклау һәм рациональ файдалану буенча инженер-техник чаралар үз эченә:

- Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп, су объектларын пычратудан, корылудан һәм ташландык суларны агызудан саклауны гарантияли торган төзелә, урнаштырыла, реконструкцияләнә торган барлык объектларны тәэмин итү;
- Россия Федерациясе Су кодексы таләпләренә туры китереп, су объектларын пычратудан, корылудан һәм ташландык суларны агызудан саклауны гарантияли торган төзелә, урнаштырыла, реконструкцияләнә торган барлык объектларны тәэмин итү;
- торак пунктларны су белән тәэмин итү объектларын реконструкцияләү һәм модернизацияләү;
- эчәргә яраклы су белән тәэмин итүнең сыйфатына, шул исәптән технологик алымнарны кулланып, төзәтмәләр кертү;
- су алу скважиналарында су торбаларын ремонтлау һәм алыштыру;

- канализация челтәрләренең тәэмин ителешенең процентын су белән тәэмин итү дәрәҗәсенә җиткерү;
- оештыру поверхностного агынты;
- Каратун тимер юл станциясенең социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары һәм күп фатирлы торак йортлардан агып җыела торган суларны үзәкләштереп бүлеп бирү өчен чистарту корылмалары төзү (тулырак мәгълүматны карагыз). инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары);
- торак пунктларда чистарту корылмалары белән хуҗалык-көнкүреш һәм яңгыр сулары канализацияләре челтәрләрен проектлау һәм төзү;
- өске су объектларының су саклау зоналарында урнашкан торак төзелешен беренче чиратта канализацияләү;
- авыл хуҗалыгы һәм сәнәгать предприятиеләрен локаль чистарту корылмалары белән тәэмин итү;
- проектлана торган сәнәгать мәйданчыкларын һәм гамәлдәге сәнәгать объектларын инженерлык челтәрләре белән тулысынча тәэмин итү, су белән тәэмин итү, ташландык суларны агызуны оештыру, җитештерү-көнкүреш һәм яңгыр сулары агынтыларын чистарту, чистартылган суларны кабат куллану, җитештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендә иң яхшы уңайлы технологияләр кертү белән бәйле;
- канализация чистарту корылмаларын төзегәндә юынты суларның явым-төшемнәрен зарарсызландыру һәм утильләштерү өчен җайланмаларны карау максатка ярашлы;
- авыл җирлеге территориясен дренлаштыручы кече елгалар һәм инешләрне чистарту.

Оештыру-административ чаралар сыйфатында түбәндәге чаралар үткәрү тәкъдим ителә:

- авыл җирлегенең барлык су кулланучыларын инвентаризацияләү;
- исемсез инешнең су саклау зонасында урнашкан Мурзино авылы зиратының бер өлешен ябу;
- җир асты суларын чыгару максаты белән җир асты байлыкларыннан файдалану хокукына лицензия рәсмиләштерү;
- үләт базы зонасында урнашкан артезиан скважинасыннан халыкка бирелә торган эчә торган суның сыйфатына өзлексез мониторинг оештыру; суның сыйфаты гигиена таләпләренә туры килмәүне ачыклаганда скважинаны тампонтажлау;
- Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәр Татарстан Республикасы территориясендә аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә.;
- гамәлдәге су белән тәэмин итү челтәрләренең техник торышына мониторинг челтәрен оештыру һәм үстерү, шулай ук өске һәм җир асты суларының гидромониторингын оештыру һәм үстерү;

- су белән тәэмин итүне арттыру өчен авыл торак пунктлары һәм агросәнәгать комплексы предприятиеләре өчен эчәргә яраклы суларның ресурс базасын өйрәнү һәм яңадан торгызу буенча эзләү-бәяләү эшләрен оештыру;
- эчәргә яраклы су белән тәэмин итү чыганакларының икенче һәм өченче поясы чикләрен исәпләү;
- чишмәләрне тикшерү һәм төзекләндерү;
- юынты суларны чистарту, явым-төшемнәрне зарарсызландыру һәм утилизацияләүнең заманча методларын һәм алдынгы технологияләрен кертү;
- эчәргә яраклы суның сыйфатына тышкы тискәре йогынтыны булдырмас өчен, җирлекнең барлык эчәр су белән тәэмин итү чыганакларын санитар саклау зонасында җир асты суларының торышына мониторинг оештыру;
- Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 10.01.2009 ел, №17 карары белән расланган «җирдә су саклау зоналары чикләрен һәм су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү Кагыйдәләре» нигезендә, су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары чикләрен билгеләү;
- җирлектә су саклау зоналары һәм яр буе саклау полосалары чикләрен махсус мәгълүмат билгеләре белән беркетү;
- су саклау зоналары, өске су объектларының яр буе саклау полосалары чикләрендә һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналарында урнашкан җир участокларын һәм башка күчемсез милек объектларын файдалануның махсус хокукый режимын үтәү;
- җирлек чикләрендә рәсми булмаган су объектлары булмаган сулыкларны ачыклау, мондый сулыклар биләгән җир кишәрлекләрен формалаштыру, аларны межалау, кадастр исәбенә кую һәм дәүләт су реестрына кертү буенча эшләр үткәрү;
- гамәлдәге һәм төзелә торган барлык объектларны, шул исәптән ИЖС яңа участокларын инженерлык инфраструктурасы белән тәэмин итүнең комплекслы схемасын эшләү;
- халыкны эчә торган су белән тәэмин итү өчен бирелә торган суның сыйфатына, үләт базларының санитар-яклау зоналарында булган су алу корылмалары комплексларыннан өзлексез мониторинг үткәрү;
- су хуҗалыгы системаларының куркынычсыз торышын һәм эксплуатациясен тәэмин итү, юынты суларның су объектларына зарарлы йогынтысын булдырмау;
- су объектларын рациональ файдалану, торгызу;
- Россия Федерациясе Су кодексы нигезендә су объектларын саклау чараларын һәм чараларны гамәлгә ашыру.

6.4. 4.4. Җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык яклау чаралары

Каратун авыл җирлегенең җир фондын саклау һәм территорияне инженерлык ягыннан яклау өлкәсендә тәкъдим ителә:

- яңгыр, кар сулары һәм җилнең туфракны җимерә торган агынтысын киметүгә юнәлдерелгән эрозиягә каршы чаралар үткәрү;
- торак пунктларда территорияләрне су басудан саклау чаралары;

- су басу процессларының таралу ареалларын төгәлләштерү өчен, яклана торган территорияләрдә дренаж системаларын алга таба куллану ареалларын төгәлләштерү өчен, топографик һәм геологик шартларга, төзелешнең характерына һәм тыгызлыгына, су бүлү ягыннан җир асты суларының хәрәкәт итү шартларына һәм табигый яки ясалма агымга бәйле рәвештә, гидрогеологик тикшеренүләр комплексын үткәрү;
- су басудан кисәтү чаралары үткәрү (өске агымны оештыру, су ташу коммуникацияләрен төзү буенча эшләрне җентекләп башкару, даими һәм аварияле агуларны булдырмау максатыннан аларны дөрес эксплуатацияләү һ. б.);
- өслек агынтысын оештыру ;
- гамәлдәге авыл хуҗалыгы һәм сәнәгать объектлары территорияләрен рекультивацияләү;
- чокырларны төзекләндерү һәм яшелләндерү эшләрен үткәрү;
- яр буе полосасын читләштерүне саклау
- тикшерү барышында җир кануннарының бозылуы ачыкланды, аерым алганда:;
- җирләрне инвентаризацияләү һәм агрохимик тикшерү;
- игенчелекнең адаптив экологик-ландшафтлы системасын кертү;
- кулланыла торган агрохимикатлар күләмен киметү өчен туфракны эшкәртүнең ресурс саклаучы һәм экологик куркынычсыз технологияләрен гамәлгә кертү;
- үсемлекләрне саклау биологик чараларын куллану;
- туфракның уңдырышлылыгы торышын һәм динамикасын тикшереп тору;

Оештыру-административ чаралар буларак, проектлана торган төзелешнең эш проектларын эшләү стадиясендә, һәр конкрет очракта, мәйданчыкларның геологик-литологик төзелешен төгәлләштерү максатыннан, комплекслы инженерлык эзләнүләрен үткәрергә тәкъдим ителә.

Инженерлык эзләнүләре Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «капиталь төзелеш объектларының проект документларын әзерләү, төзү, реконструкцияләү өчен инженерлык эзләнүләре турында»2006 елның 19 гыйнварындагы 20 номерлы карары таләпләренә туры китереп эшләнергә тиеш.

Инженерлык эзләнүләре нәтиҗәләре предметы булып аларның, шул исәптән экологик таләпләргә туры килүен бәяләү торган дәүләт экспертизасы булырга тиеш.

6.5. 4.5. Калдыклар белән эш итү системасын үстерү чаралары

Каратун авыл җирлеге территориясенең **каты коммуналь калдыклар** белән пычрануын киметү максатыннан, оештыру-административ чаралар ***үткәрү тәкъдим ителә***.:

- чүп-чар төяү станциясе аша барлыкка килгән каты коммуналь калдыкларны күмү һәм утильләштерү (каты көнкүреш калдыклары полигоны Чүри-Бураш авыл җирлегендә 600 м а пас авылында урнашкан) Югары Ослан муниципаль районында гына (утв) Югары Ослан муниципаль районында гына (калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема нигезендә) Татарстан

Республикасы (утв). Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары);

– торак пунктларны тулысынча контейнер мәйданчыклары белән тәэмин итү;
– калдыкларны селектив җыюны оештыру;
– халыктан терекөмешле калдыкларны (шул исәптән энергия саклаучы лампаларны) җыю системасын оештыру.

Терлекчелек калдыклары **белән эш итү өлкәсендә** Генераль план тарафыннан фермаларга якын-тирә территорияләрнең һәм су объектларының пычрануын булдырмау һәм әлеге тупланмаларны рекультивацияләү, тиресне вакытында бетерү, эшкәртелмәгән тиресне кырларга чыгармау һәм аның су объектларына һәм су саклау зоналарына эләгүен булдырмау буенча чаралар үткәрү тәкъдим ителә.

Генераль план белән шулай ук тәкъдим ителә:

– ябык типтагы саклагычларны компостлаштыру (файдалану (лагун) һәм пометны басуларга ашлама сыйфатында чыгару (терлекчелек калдыкларын зарарсызландыру, дегельминтацияләү, дегельминтацияләү чараларыннан соң). Лагуннарны ферма балансында булган җирләрдә урнаштырырга киңәш ителә.
– тизәк тупланган вакытлы урыннар табигать саклау һәм санитар-эпидемиологик законнар таләпләренә туры китереп җиһазландырылырга тиеш.
– тизәк (пиролиз, биогаз) эшкәртү җайланмаларын куллану.

Биологик калдыклар белән **пычрануны киметү буенча** чаралар ***сыйфатында түбәндәге оештыру-административ чаралар тәкъдим ителә***:

– биологик калдыкларны утильләштерү өчен мобиль җайланмалар кертү;
– үләт базларын ветеринария-санитария кагыйдәләренә туры китерү;
– биотермик чокырны бетерү (санитар-яклау зоналарын киметү) буенча чаралар үткәрү;
– Себер түләнмәсе үләт базының санитар-яклау зонасын киметү буенча чаралар үткәрү;
– үләт базлары зонасында һәм үләт базларының санитар-яклау зоналарында урнашкан торак төзелеше территориясендә туфракларга һәм грунт суларына лаборатор контроль оештыру. Инфекцияләрнең булмавын раслый торган үткәрелгән чаралар һәм анализ нәтиҗәләре санитар-саклау зоналары күләмнәренең кимүенә яисә үләт базын күчерүгә нигез булырга мөмкин;
– төзелеш өчен җир кишәрлекләре бүлеп бирү стадиясендә кисәтү санитар күзәтчелеген гамәлгә ашырганда һәм башка максатларга себер язвасына туфрак лаборатор тикшеренүләре өчен пробалар сайлап алуны күздә тотарга һәм башка максатларга ирешергә;
– себер язвасына туфракны лаборатор тикшерүдән башка төзелеш өчен җир кишәрлекләре бүлеп бирүне һәм башка максатларны килештерү буенча бәяләмәләр бирүне тыю;
– азкатлы төзелешләрне проектлаганда, авыл хуҗалыгы продукциясен үстерү өчен җир кишәрлекләрен куллануны күздә тоткан вакытта, туфрак катламын, анда агулы матдәләр һәм кушылмалар булу, шулай ук аннан соң

дезактивация, реабилитация һ. б. булган радиоактивлыкны тикшерү буенча чаралар үткәрергә кирәк. Аеруча пычрану дәрәҗәсе югары булган пычранган җирләрне Яшел фонд объектларын төзеп консервацияләүгә чыгарырга кирәк. Торак төзелешенә һәм мәктәпкәчә һәм мәктәп учреждениеләрен төзүгә участокларны туфракның экологик куркынычсызлыгы турында бәяләгәндә яки аны рекультивацияләү программасы булганда гына бирергә мөмкин.

Биеш авыл җирлегенең генераль планы нигезендә Дәвеш авылы зиратының санитар-яклау зонасында урнашкан торак территорияләрен, физик яктан тузган очракта, үзгәртеп кору тәкъдим ителә.

6.6. 4.6. Физик факторлардан саклау буенча чаралар

Халыкны физик факторлардан саклау буенча төп чаралар булып тавыш һәм электромагнит йогынтысыннан саклау чаралары тора.

Торак төзелешен тискәре тавыш йогынтысыннан сакларга мөмкинлек бирүче чаралар булып тора:

- акустик экраннар урнаштыру;
- тимер һәм автомобиль юллары буенда яшел үсентеләрнең тавыш саклау полосаларын булдыру;
- торак булмаган биналарны беренче эшелонда куллану;
- тәрәзә тавыш изоляциясе.

Норматив таләпләр нигезендә генераль план нигезендә электромагнит нурланыш чыганакларының йогынтысын киметү буенча түбәндәге чаралар каралган:

- гамәлдәге торак төзелеше янында урнашкан электромагнит нурланыш чыганакларын инвентарьлаштыру һәм комплекслы тикшерү;
- электр тапшыру линияләре буенда сак зоналарын оештыру һәм үтәү;
- атмосфера һавасына физик йогынты, шулай ук табигый үлчәүләрне исәпләү юлы белән электр станциясенең санитар-яклау зонасы чикләрен билгеләү.

Төзелеш һәм инженерлык эшләрен үткәрү технологиясе белән радиоактив материаллар куллану каралмаганга күрә, радиацион хәлне үзгәртү өчен сәбәпләр күтелми.

Торак йортлар һәм әйләнә-тирә мохит сыйфаты нормалаштырыла торган башка объектлар төзү өчен участокларны сайлаганда, инженерлык-экологик эзләнүләр кысаларында күздә тотылган төзелеш территориясендә гамма-фонга бәя бирергә кирәк.

6.7. 4.7. Табигый-экологик каркас системасын формалаштыру

Каратун авыл җирлеге территориясендә табигый-экологик каркас системасын формалаштыру, аның өзлексезлеген тәэмин итү, яшелләндерү объектларының территориаль һәм сыйфатлы үсеше тәкъдим ителә.

Генераль план нигезендә җитештерү һәм башка объектларның санитар-саклау зоналарында, бетерү һәм рекультивацияләү өчен тәкъдим ителә торган объектлар урыннарында махсус билгеләнештәге яшелләндерүне оештыру тәкъдим ителә.

Шулай ук, СП таләпләрен үтәү максатыннан, авыл җирлегенең генераль планы белән, сөрүлек җирләре белән уратылган торак пунктлар тирәсендә урман-болын поясын оештыру тәкъдим ителә.

Урман-болын поясы һаваны тузаннан, газ барлыкка китерүче токсикантлардан чистартуга, тавыш дәрәҗәсен киметүгә, эшкәртелгән кырларны химияләштерү

чараларының йогынтысын киметүгә ярдәм итә, шулай ук җил режимын, микроклиматны үзгәртүдә, кар суларны җайга салуда һәм чистартуда, өске агымны туфрак горизонтына күчерүдә, территориянең дымлылык режимын үзгәртүдә, сулыкларның эвтрофикациясен булдырмауда, туфрак өслеген механик җимерүдә зур роль уйный.

Урман-болын поясын оештыру авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләрнең категориясен башка категорияләренә үзгәртүне таләп итми.

Каратун авыл җирлегенең яшелләндерелгән территорияләренең проект мәйданчыклары турында мәгълүмат генераль планны раслау буенча материалларның «техник-икътисадый күрсәткечләр» бүлегендә китерелгән.

Яшелләндерү эшләрен башкарганда әлеге туфрак-климат шартларына иң җайлаштырылган җирле үсентеләрне куллану киңәш ителә. Ылыслы һәм яфраклы токымнардан катнаш үсентеләр булдыру киңәш ителә, алар киң һәм төрле декоратив мөмкинлекләргә ия һәм шул ук вакытта пычрануга да бирешми.

6.8. 4.8. Хайваннар дөньясын саклау чаралары

Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне, ә шулай ук аучылык байлыкларының санын (лимитлар) киметүне күздә тота.

Автомобиль юллары төзегәндә, шулай ук җирлек чикләрендә сәнәгать һәм су хуҗалыгы җитештерү процессларын башкарганда, җитештерү процессларын башкарганда, шулай ук РФ Хөкүмәтенең 13.08.1996 ел, № 997 карары белән расланган транспорт магистральләрен, труба үткәргечләрен, элемтә линияләрен һәм электр тапшыргычларын эксплуатацияләгәндә, «хайваннар дөньясы объектларының үлүен булдырмау буенча таләпләрне» үтәү һәм Татарстан Республикасының Биологик ресурслар буенча Дәүләт комитеты белән юл төзүнең проект документациясен килештерү зарур. Автомобиль юлын төзегәндә, проектлауның алдагы стадияләрендә, кыргый хайваннарны тоткарлыксыз үтү өчен, автомобиль юлына аркылы чыгу юлларын булдыру таләп ителә.

Хайваннар дөньясы объектларының һәлак булуын булдырмау өчен, тыела:

– хайваннар дөньясы объектлары һәм аларның яшәү тирәлеге өчен куркыныч булган материалларны, чималны һәм җитештерү калдыкларын яндыру, агулы химикатларны, ашламаларны, химик реагентларны, ягулык-майлау материалларын саклау һәм куллану, хайваннар дөньясы объектларының авыруларын һәм үлүен булдырмауны, аларның яшәү тирәлеге начараюны гарантияли торган чараларсыз, аларны тормышка ашыру;
– хайваннарның массакүләм миграциясе юлларында махсус узышлары булмаган коймалар һәм корылмалар урнаштыру;
– елгаларда яки ермакларда сулыклар урнаштыру яки тоту коралларын урнаштыру, аларның зурлыгы су кушылдыгының өчтән ике өлешеннән артып китә;

– хайваннар үрчү чорында торбаүткәргечләр буйлап элемтә линияләре һәм электр үткәргечләр аша агач-куак үсемлекләре үсүеннән арындыру.

Хайваннар дөньясы объектларының үлүенә китерерлек җитештерү объектлары санитар-саклау зоналары һәм әйләнә-тирә мохитне пычратмый торган чистарту корылмаларына ия булырга тиеш.

Татарстан республикасының хайваннар дөньясы объектларын саклау һәм файдалану Идарәсе хәбәр итә: 2014 елның 1 августыннан алып 2015 елның 31 июленә кадәрге ау чорында аучылык байлыкларының санын (лимитлар һәм квоталар) киметү буенча әсбаплар әзерләнә.

Үсемлекләрне саклауның химик препаратларын һәм башка препаратларны куллану агротехник, биологик һәм башка чараларны гамәлгә ашыру белән ярашырга тиеш.

6.9. 4.9. Халыкның медик-экологик иминлеген тәэмин итү

Әйләнә-тирәлекне саклау буенча чаралар территориянең һәм халыкның, шул исәптән халыкның санитар-эпидемиологик торышын яхшыртуга юнәлдерелгән:

– объектларның санитар-яклау зоналарын оештыру һәм яшелләндерү,
– хуҗалык-эчәргә яраклы су белән тәэмин итү максатларында кулланыла торган суның сыйфатына контроль;
– әйләнә-тирә мохит торышына экологик мониторинг системасын оештыру;
– авыл җирлеге торак пунктлары территорияләренең өске агымын оештыру һәм чистарту;
– тәкъдим ителә торган тавыш - һәм вибросаклау чаралары комплексы, аларны яклау буенча чаралар;
– территорияне планлы-даими санитар чистарту;
– табигый-экологик каркас оештыру.

7. *ФАЙДАЛАНЫЛГАН ӘДӘБИЯТ ИСЕМЛЕГЕ*

1. Татарстан Республикасы Җир атласы, 2005 ел.
2. Батырев С. Г. "ТР Административ районнарының географик характеристикасы" /с. Г. Батырев, А. В. Ступишин.-Казан шәһәре: КДУ нәшрияты, 1972 ел.
3. Татарстан Республикасының су объектлары. Гидрологик белешмәлек. Казан шәһәре: «Идел-пресс» ПИК, 2006. – 504 с.
4. 2015 елда Татарстан Республикасында табигый ресурсларның торышы һәм әйләнә-тирә мохитне саклау турында Дәүләт доклады: - Казан, 2016 ел.
5. Татарстан Республикасының махсус саклана торган табигый территорияләренең дәүләт реестры. Казан шәһәре: » Идел-Пресс", 2009 ел.;
6. Татарстан АССР климаты. Казан шәһәре: КДУ нәшрияты, 1983 ел.
7. Татарстан Республикасы Ландшафтлары. Региональ ландшафтлы-экологик анализ/профессор Ермолаев/Ермолаев О. П., Игонин м. е., Бубнов а. ю., Павлова с. в. – Казан: «Сүз». 2007 ел. – 411 с.
8. Татарстан АССРның Почвенная картасы / сост. һәм астында. 1989 елда СССР ГУК «Картография» Киев фәнни-редакция картосоставитель предприятиесе тарафыннан матбугатка язылу өчен; С. В. редакциясе Яворский. – 1:600000. - СССР ГКУК Винницкая картография фабрикасы, 1990. – 1 к.: төс табл.- 84x110 см-2500 данә.

Фонд материаллары

9. Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы (үзгәрешләр кертү) (раслау) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 9 июлендәге 559 номерлы карары)
10. Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы (раслау) Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендәге 227 номерлы карары белән);
11. Татарстан Республикасында калдыклар белән, шул исәптән каты коммуналь калдыклар белән эш итү өлкәсендә территориаль схема Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2018 елның 13 мартындагы 149 номерлы карары белән расланган)

Норматив документлар исемлеге

12. Россия Федерациясе Су кодексы, 03.06.2006 № 74-ФЗ (РФ ФҖ ДД тарафыннан кабул ителде 12.04.2006)
13. Россия Федерациясенең шәһәр төзелеше кодексы (29.12.2004 ел, № 190-ФЗ) 22.11.2006)
14. Россия Федерациясе Җир кодексы 25.10.2001 ел, № 136-ФЗ (РФ ФҖ ДД тарафыннан кабул ителде 28.09.2001)
15. Россия Федерациясе Урман кодексы (04.12.2006 ел, № 200-ФЗ) 08.11.2006)
16. "Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 10.01.2002 ел, № 7-ФЗ РФ Федераль законы (РФ ФҖ ДД тарафыннан 20.12.2001)
17. "Аеруча саклаулы табигать территорияләре турында» 1995 елның 14 мартындагы 33-ФЗ номерлы Федераль закон (15.02.1995)

18. "Халыкның санитар-эпидемиологик иминлеге турында» 1999 елның 30 мартындагы 52-ФЗ номерлы Федераль закон (12.03.1999 ел)
19. «Хайваннар дөньясы турында» 24.04.1995 ел, № 52-ФЗ Федераль закон (22.03.1995)
20. Биологик калдыкларны җыю, утильләштерү һәм юк итү буенча ветеринария-санитария кагыйдәләре. РФ баш дәүләт ветеринария инспекторы 04.12.1995 ел, № 13-7-2/469
21. СанПиН 2.2.1/2.1.1.1200-03 " предприятиеләрнең, корылмаларның һәм башка объектларның санитар-саклау зоналары һәм санитар классификациясе. Яңа редакция» (РФ Баш дәүләт санитар табибының 25.04.2014 № 74 карары белән расланган)
22. СанПин 2.1.4.1110-02 «су белән тәэмин итү һәм эчәргә яраклы су чыганакларын санитар саклау зоналары " (утв. Россия Федерациясе Баш дәүләт санитар табибының 2002 елның 14 мартындагы 10 номерлы карары)
23. СП 14.13330.2016 " СНиП II-7-81*к Сейсмик районнарда төзелеш» (утв. РФ төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык министрлыгының 18.02.2014 ел, № 60/пр боерыгы)
24. СП 42.13330.2016 " СНиП 2.07.01-89*. Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл җирлекләрен планлаштыру һәм төзү». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.07.01-89* (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 28.12.2010 ел, № 820 боерыгы)
25. СП 36.13330.2012 «СНиП 2.05.06-85*. Магистраль торбаүткәргечләр». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 2.05.06-85* (утв. Төзелеш һәм торак-коммуналь хуҗалык буенча федераль агентлыкның 25.12.2012 ел, № 108/ГС боерыгы)
26. СНиП 116.13330.2012 " СНиП 22-02-2003. Территорияләрне, биналарны һәм корылмаларны куркыныч геологик процесслардан инженерлык ягыннан яклау. Төп нигезләмәләр». СНиПның актуальләштерелгән редакциясе 22-02-2003 (утв. РФ региональ үсеш министрлыгының 30.06.2012 ел, № 274 боерыгы)
27. СП 3.1.7.2629-10 " Себер түләнмәсе профилактикасы» (Баш дәүләт санитар табибының 13.05.2010 ел, № 56 карары белән расланган)
28. СНиП 2.06.15-85 "территорияне су басудан һәм су ташудан инженерлык ягыннан яклау" (СССР дәүләт төзелешенең 19.09.1985 ел, № 154 карары белән расланган)
29. Электр челтәре хуҗалыгы объектларының сак зоналарын һәм мондый зоналар чикләрендә урнашкан җир кишәрлекләрен файдалануның аерым шартларын билгеләү кагыйдәләре (утв). РФ Хөкүмәтенең 24.02.2009 ел, № 160 карары)

Тормышка ашыруга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге Каратун авыл җирлегендә

Объектларның исеме	Чараның төре	Төзелеш чираты		Ис кәрмә
		Чират	исәпләү вакыты	
Биотермик чокырның санитар-яклау зонасын (бетерү) киметү буенча чаралар үткәрү	инженер-техник чара	+		
Исемсез инешнең су саклау зонасында урнашкан Морзалар авылы зиратының бер өлешен ябу	оештыру чарасы	+		
Морзалар авылы зиратларының санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртү Каратун т/ю ст. поселогы	оештыру чарасы	+	+	Физик яктан тузган
"Тәмле икмәк" ҖЧҖ пекарнясы һәм торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан тегү цехын оптимальләштерү»	инженер-техник чара	+		
"Апас МСО" ТАПС "ЯАҖ һәм" Втормет-Индустрия» ҖЧҖ пилорамасын торак төзелеше чикләренә һәм «Каратун ХПП " ҖЧҖ Икмәк кабул итү предприятиесе чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү»	инженер-техник чара	+		
«Каратун АКП» ҖЧҖне торак төзелеше һәм азык-төлек сәнәгатенә караган объектлар чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатларында оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Тимерчелек цехын оптимальләштерү, "Апасагрохимсервис» ААҖ, «Техцентр» ҖЧҖ, «Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ, торак төзелеше чигенә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан, йөз һәм кошчылык фермалары	инженер-техник чара	+		
Сәнәгатьне үстерү өчен резерв мәйданчыкларын оештыру, санитар-саклау зоналарын исәпкә алып, 4 һәм 5 класс куркынычлылык классыннан да югары түгел, нормалаштырыла торган объектларга кадәр 100 һәм 50 м күләмендә резерв мәйданчыкларын	оештыру чарасы	+		

оештыру				
Коммуналь-склад объектларын урнаштыру өчен резерв мәйданчыкларын оештыру 5 класслы куркынычлылык дәрәҗәсе 100 һәм 50 м күләмендә;	оештыру чарасы	+		

Татарстан Республикасының дәүләт унитар предприятиесе
Баш территориаль проект-тикшерү,
фәнни-җитештерү фирмасы
ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ

7936№ лы заказ

Заказчы: ТР Баш инвестицион-төзелеш идарәсе «ДКУ»

ГЕНЕРАЛЬ ПЛАН
КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ
АПАС МУНиципаль районы
ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ

Территориаль планлаштыру турында нигезләмә

Аңлатма

Казан 2017

ЭЧТӘЛЕК

СОДЕРЖАНИЕ 74

ВВЕДЕНИЕ 75

1. ОБЩИЕ СВЕДЕНИЯ О КАРАТУНСКОМ СЕЛЬСКОМ ПОСЕЛЕНИИ АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА 77

2. ПЕРЕЧЕНЬ МЕРОПРИЯТИЙ ФЕДЕРАЛЬНОГО, РЕГИОНАЛЬНОГО И МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЙ ПО ГЕНЕРАЛЬНОМУ ПЛАНУ КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА 78

2.1. Прогноз численности населения 78
2.2. Мероприятия по развитию промышленного производства 80
2.3. Мероприятия по развитию агропромышленного комплекса 80
2.4. Мероприятия по развитию лесного комплекса 85
2.5. Мероприятия по развитию жилищной инфраструктуры 85
2.6. Мероприятия по развитию системы обслуживания населения 87
2.6.1 Развитие системы объектов социального и культурно-бытового обслуживания 87
2.6.2 Развитие системы объектов коммунального обслуживания (кладбищ) 91
2.7. Развитие рекреационных территорий. Организация мест отдыха местного населения 95
2.8. Мероприятия по развитию транспортно-коммуникационной инфраструктуры Каратунского сельского поселения 97
2.9. Мероприятия по изменению границ населенных пунктов Каратунского сельского поселения 99
2.10. Мероприятия по оптимизации экологической ситуации 108
2.11. Мероприятия по развитию инженерной инфраструктуры 110
2.12. Мероприятия инженерной подготовки территории 119
2.13. Перечень мероприятий гражданской обороны, мероприятий по предупреждению чрезвычайных ситуаций 120

КЕРЕШ

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы «Татинвестгражданпроект» ДУП тарафыннан проектлау биреме нигезендә эшләнгән.

Генераль план проектын эшләүгә заказ бирүче-«ТР Баш инвестицион-төзелеш идарәсе»ДКУ.

Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы – территориаль планлаштыру документы, ул шәһәр төзелеше стратегиясен, яшәеш мохитен формалаштыру шартларын, җирлек территорияләренең үсеш юнәлешләрен һәм чикләрен, җирлек составындагы торак пунктларның чикләрен билгеләү һәм үзгәртү, территорияләрне функциональ зоналаштыру, инженерлык, транспорт һәм социаль инфраструктураларны үстерү, тарихи-мәдәни мирас объектларын һәм аеруча саклана торган табигать территорияләрен саклауга карата шәһәр төзелеше таләпләрен, экологик һәм санитар иминлекне билгели.

Генераль план аны гамәлгә ашыруның киләсе вакытлы срокларына эшләнгән:

Генераль планны тормышка ашыру буенча беренчел чаралар билгеләнгән беренче чират – 2025 елга кадәр.

Генераль планның барлык төп проект карарлары планлаштырылган исәп-хисап вакыты-2040 елга кадәр.

Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексының 23 статьясы нигезендә Каратун авыл җирлегенең генераль планы проекты үз эченә ала:

1 өлеш (расланган) текст һәм график материаллар составында:

Текст материаллары-территориаль планлаштыру турында Нигезләмә, аңа территориаль планлаштыру максатлары һәм бурычлары, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеге һәм генераль планны гамәлгә ашыру этаплары буенча аларны үтәү эзлеклелеге керә.

График материалларда территориаль планлаштыру картасы бар.

2 өлеш территориаль планлаштыру тәкъдимнәрен нигезләү һәм аңлату максатларында, авыл җирлегенең генераль планын раслау процессын килештерү һәм тәэмин итү өчен, текст һәм график материаллардан торган проектны нигезләү буенча материаллар.

Текст материаллары җирлек территориясе торышын, аның комплекслы үсеше проблемаларын һәм юнәлешләрен анализлауны, территориаль һәм пространство-планлаштыру үсешен нигезләүне, территориаль планлаштыру буенча чаралар исемлеген, аларны тормышка ашыру этапларын, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычы булган төп факторлар исемлеген үз эченә ала.

График материалларда генераль план нигезләмәләрен нигезләү схемалары бар.

Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планын эшләгәндә түбәндәге материаллар файдаланылды:

– Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2011 елның 21 февралендәге 134 номерлы Карары (Министрлар Кабинетының 2017 елның

15 августындагы 577 номерлы карары редакциясендә) белән расланган Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасы);

– Апас муниципаль район Советының 2014 елның 7 ноябрендә кабул ителгән 227 номерлы карары белән расланган Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы

– Апас муниципаль районы һәм аның составына керүче Каратун авыл җирлеге администрациясе тарафыннан бирелгән рәсми мәгълүматлар.

9. АПАС МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ КАРАТУН АВЫЛ ҖИРЛЕГЕ ТУРЫНДА ГОМУМИ МӘГЪЛҮМАТЛАР

Каратун авыл җирлеге чиге «Апас муниципаль районы «муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләрнең территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 2005 елның 31 гыйнварындагы 15-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә кабул ителде (2014 елның 30 декабрендәге үзгәрешләр һәм өстәмәләр белән).

Хәзерге вакытта Каратун авыл җирлеге территориясендә дүрт торак пункт урнашкан: Каратун тимер юл станциясе поселогы (авыл җирлегенең административ үзәге), Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе, Свияжский бистәсе һәм Морзалар авыллары.

Каратун авыл җирлеге Татарстан Республикасының көньяк-көнбатыш өлешендә, Апас муниципаль районының көнбатыш өлешендә урнашкан һәм Биеш, Болын-Балыкчы, Урта Балтай һәм Шәмбалыкчы авыл җирлекләре белән чиктәш.

Авыл җирлегенең гомуми мәйданы 1438,23 га тәшкил итә, шул исәптән торак пунктларның мәйданы 441,82 га, шулардан: Каратун тимер юл станциясе поселогы-120,05 га, Каратун ашлык кабул итү пункты-127,46 га, Свияжский бистәсе-102,16 га, Морзалар авылы-92,15 га.

Каратун авыл җирлегендә түбәндәге иҗтимагый объектлар бар: балалар мәктәпкәчә учреждениеләре, гомуми белем бирү мәктәбе, дүрт фельдшер-акушерлык пункты, ике авыл мәдәният йорты, почта элемтәсе бүлеге, стационар участок полиция пункты, банк бүлекчәсе һәм сәүдә объектлары.

Апас муниципаль районы Идел алды икътисадый зонасы составына керә. Идел алды икътисадый зонасы икътисадында төп чагыштырма авырлыкны авыл хуҗалыгы җитештерүе, эшкәртү производстволары, төзелеш алып тора. Бу икътисадый зонаның стратегик үсешенең өстенлекле юнәлешләре-разведкаланган сергель запасларын эшкәртү, хезмәт күрсәтү өлкәсен үстерү (санатор-курорт, аграр туризм һ.б.), агач эшкәртү һәм агачтан эшләнмәләр ясау, төзелеш материаллары җитештерү, логистика, авыл хуҗалыгын интенсификацияләү һәм авыл хуҗалыгы продукциясен эшкәртү.

Апас муниципаль районының икътисадый-географик хәле районның алга таба да югары үсеш алган авыл хуҗалыгы, җитештерү-эшлекле, инфраструктура, рекреацион регионы буларак формалашуы өчен уңайлы, бу тулаем Татарстан Республикасының интенсив үсешенә ярдәм итәчәк.

Каратун авыл җирлегенең Татарстан Республикасының башка җирлекләре һәм районнары белән транспорт элемтәсе хәзерге вакытта региональ автомобиль юллары һәм тимер юл транспорты аша гамәлгә ашырыла. Җирлек территориясе буенча төбәк әһәмиятендәге «Олан – Каратун», «Свияжск – Кормаш», «Казан – Ульяновск», Апас - «Олан – Каратун», «Буа – Каратун», «Олан-Каратун» - Мурза - Ябалак», шулай ук Горький тимер юлының «Карамалы Тау - Чынлы»участогы уза.

Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы буенча федераль, региональ һәм җирле әһәмияттәге чаралар исемлеге

Каратун авыл җирлегенең үсеш юнәлешләрен билгеләгәндә Татарстан Республикасының, Апас муниципаль районының, Каратун авыл җирлегенең социаль-икътисади үсеш стратегияләре, региональ һәм федераль тармак программалары исәпкә алынды.

2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы белән «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясе»расланды.

Расланган стратегия кысаларында Апас муниципаль районы, аерым алганда Каратун авыл җирлеге Казан икътисадый зонасында калдыклар белән эш итү системасын оештыру проектын тормышка ашыру территориясе булып тора.

9.1. Фаразланган халык саны

Демографик сәясәтне, шул исәптән халык саны фаразын, республика муниципаль районнарына һәм республика әһәмиятендәге шәһәрләргә карата Татарстан Республикасы Икътисад министрлыгы билгели.

Районда халык саны үзгәрү тенденциясе 2030 елга кадәр Татарстан Республикасының Социаль-икътисадый үсеше стратегиясендә һәм Татарстан Республикасы Апас муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәрге план чорына социаль-икътисадый үсеш стратегиясендә күрсәтелгән.

Каратун авыл җирлегендә халык санының гомуми фаразы, әлеге стратегияләрне исәпкә алып, 2017 ел башына халык саны, төп яшь төркемнәре, балалар һәм яшүсмерләр саны, шулай ук туган, вафат булган, килгән һәм киткән кешеләр саны турында мәгълүматлар нигезендә үтәлгән.

Фараз нигезендә Каратун авыл җирлегендә генераль планны тормышка ашыруның беренче чиратта 2794 кеше, Генераль планны тормышка ашыруның исәп – хисап чорына (2040 ел) 3031 кеше тәшкил итәчәк.

Халыкның гомуми саны, шулай ук балалар яшендәге халык саны фаразлары 2.1.1 таблицасында күрсәтелгән.

Таблица 2.1.1

Каратун авыл җирлегенең даими халык саны фаразы, кеше

Территориянең исеме	**Халык саны (кеше)**														
	2017					**2025**					**2040**				
	Барлыгы	**шул исәптән:**				**Барлыгы**	**шул исәптән:**				**Барлыгы**	**шул исәптән:**			
		1 яшькә кадәр	**1-6 яшь**	**7-15 яшь**	**16-17 яшь**		**1 яшькә кадәр**	**1-6 яшь**	**7-15 яшь**	**16-17 яшь**		**1 яшькә кадәр**	**1-6 яшь**	**7-15 яшь**	**16-17 яшь**
Каратун авыл җирлеге	**2710**	**29**	**150**	**192**	**32**	**2794**	**54**	**190**	**284**	**61**	**3031**	**29**	**207**	**307**	**94**
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	1158	12	69	66	14	1153	22	74	136	21	1153	8	72	118	42
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	433	6	19	29	6	437	9	31	22	10	437	4	19	37	11
Морзалар авылы	540	8	28	45	6	620	12	45	63	15	800	10	70	79	21
Свияжский бистәсе	579	3	34	52	6	584	11	40	63	15	641	7	46	73	20

9.2. Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән түбәндәге чаралар каралган:

– җитештерүне [1]оптимальләштерү, мондый объектларның санитар-яклау зонасын киметү максатыннан: » Тегү цехы«, «Апас МСОсы» пилорама, Кузня (металл келәме), «Втормет-Индустрия» ҖЧҖ, металл ватыкларын кабул итү пункты, «Апасагрохимсервис» ААҖ, ашлама склады 80 т, «Техцентр» ҖЧҖ, төзелеш техникасын саклау һәм хезмәт күрсәтү базасы, «Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ, " стоянка с/х машина.

– санитар нормаларны һәм кагыйдәләрне үтәп, сәнәгать җитештерүен үстерү өчен шартлар тудыру максатыннан оештыру чарасы;

– "ВАМИН" ХК ЯАҖ сөт комбинаты территориясен рекультивацияләү»;

– Каратун ст. т/д. җитештерү базасы территориясен («Волгодорстрой " ҖЧҖ) рекультивацияләү;

– Каратун ХПП поселогында урнашкан «Буа шикәр заводы» ААҖнең җитештерү-склад базасы территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ст. т/п. җитештерү-склад базасы территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ХПП поселогында җитештерү-склад базасы территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ст. т/п. торак-склад объекты территориясен рекультивацияләү;

– Каратун ст. т. п. төзелеш цехы территориясен рекультивацияләү;

– Свияжск бистәсендә җитештерү базасы территориясен рекультивацияләү;

– җитештерү базасы территориясен рекультивацияләү (ИП Гарифуллина Г. Н.).

Сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар 3.2.1 таблицасында күрсәтелгән.

9.3. Агросәнәгать комплексын үстерү чаралары

Каратун авыл җирлегенең агросәнәгать комплексын үстерү максатларында Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән түбәндәге чаралар каралган::

– Свияжск бистәсендә кошчылык фермасын (3000 данә үрдәк) җитештерүне оптимальләштерү, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чигенә кадәр кыскарту максаты белән;

– Каратун ХПП поселогында гамәлдәге дуңгыз фермасын рекультивацияләү.

Каратун авыл җирлегенең агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар 2.3.1 таблицасында күрсәтелгән.

∈бъекта объектны оптимизацияләү-ул архитектура-планлаштыру, инженер-техник һәм оештыру-административ чаралар комплексын үткәрү.

Таблица 2.2.1

Каратун авыл җирлегендә сәнәгать җитештерүен үстерү буенча чаралар

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Тегү цехы	Оптимальләштерү	га	0,05		+		Апас МР СТП
2	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	«Апас МСО» ТАПС "пилорама" ЯАЖ	Оптимальләштерү	га	0,73		+		Апас МР СТП
3	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Тимерчелек	Оптимальләштерү	га	0,09		+		Апас МР СТП
4	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	"Втормет-Индустрия» ҖЧЖ металл ватыкларын кабул итү пункты	Оптимальләштерү	га	0,54		+		Апас МР СТП
5	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	"Апасагрохимсервис" ААЖ минераль ашламалар склады 80 т	Оптимальләштерү	га	2,01		+		Апас МР СТП
6	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	"Техцентр" ҖЧЖ»	Оптимальләштерү	га	4,23		+		Апас МР СТП

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
7	Свияжский бистәсе	"Апас авыл хуҗалыгы" ҖЧҖ»	Оптимальләштерү	га	3,28		+		Апас МР СТП
8	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен перспектив мәйданчык 5 класс куркынычтан да югары түгел	Оештыру чарасы	га		2,74	+		Апас МР СТП
9	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен перспектив мәйданчык куркынычлылык классыннан югарырак түгел	Оештыру чарасы	га		1,95	+		Апас МР СТП
10	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Сәнәгать объектларын урнаштыру өчен перспектив мәйданчык 5 класс куркынычтан да югары түгел	Оештыру чарасы	га		3,89	+		Апас МР СТП
11	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	«ВАМИН " ХК ЯАҖ сөт комбинаты»	Рекультивация	га	3,06		+		Апас МР СТП

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
12	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Буа шикәр заводы " ААҖнең җитештерү-склад базасы»	Рекультивация	га	1,85		+		Апас МР СТП
13	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Җитештерү-склад базасы	Рекультивация	га	0,1		+		Апас МР СТП
14	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Җитештерү-склад базасы	Рекультивация	га	2,43		+		Апас МР СТП
15	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Коммуналь-склад объектлары	Рекультивация	га	0,44		+		Апас МР СТП
16	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Төзелеш цехы	Рекультивация	га	0,49		+		Апас МР СТП
17	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Җитештерү базасы («Волгодорстрой " ҖЧҖ»)	Рекультивация	га	1,59		+		Апас МР СТП
18	Свияжский бистәсе	Җитештерү базасы	Рекультивация	га	1,59		+		Апас МР СТП
19	Свияжский бистәсе	Җитештерү базасы (ИП Гарифуллина Г.Н.)	Рекультивация	га	0,62		+		Апас МР СТП

2.3.1 Таблица

Каратун авыл җирлегендә агросәнәгать комплексын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Свияжский бистәсе	Кошчылык	Оптимальләштерү	корылма	1	-	+	-	Апас МР СТП
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Дуңгыз фермасы	Рекультивация	га	1,68	-	+	-	Апас МР СТП

9.4. Урман комплексын үстерү буенча чаралар

Каратун авыл җирлегенең генераль планы, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар һәм документлар белән Урман һәм урман сәнәгате комплексын үстерү чаралары исәп-хисап чорына кадәрге чорда каралмый.

9.5. Торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

Торак зоналарны оештыру, гамәлдәге торак фондын реконструкцияләү һәм яңа торак төзелеше мәйданчыкларын урнаштыру буенча тәкъдимнәр эшләү-генераль планның өстенлекле бурычларының берсе. Проект тәкъдимнәре шәһәр төзелеше анализы нәтиҗәләренә таяна: торак фондының техник торышы һәм төзелеш характеристикалары, торак төзелеше динамикасы һәм структурасы, территориянең экологик торышы.

Татарстан Республикасының территориаль планлаштыруның расланган схемасы нигезендә, 2025 елга Апас муниципаль районы халкын торак белән тәэмин итү 1 кешегә 33,7 кв.м, 2040 елга – 1 кешегә 34,3 кв. м тәшкил итәчәк.

Фараз буенча Каратун авыл җирлегендә 2025 елга 2794 кеше, 2040 елга 3031 кеше яшәячәк.

Моннан чыгып, 2025 елга торак төзелеше күләме 19,11 мең кв. м тәшкил итәчәк, 2026 елдан 2040 елга кадәр – 9,81 мең кв. м.

Торак төзелешенең күрсәтелгән күләмнәрен урнаштыру өчен кирәкле территорияләрне исәпләү максатларында торак йортның уртача күләме 150 кв. м, торак төзелешенә бер җир участогының уртача күләме-10 га.

Каратун авыл җирлеге территориясендә кирәкле торак төзелеше иске торак йортларны сүтү, шулай ук Каратун, Каратун ХПП п., Морзалар авылы һәм Свияжский бистәсе торак пунктлары эчендәге буш территорияләрдә йортлар төзү хисабына башкарылачак.

2.5.1 нче Таблица

Каратун авыл җирлегендә торак инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Өстәмә	I чират (2025 елга кадәр))	Исәп-хисап вакыты (2026 -2040 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	20,41	+	-	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	8,33			
2	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	1,70	-	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	0,69			
3	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	6,59	+	-	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	2,69			
4	Морзалар авылы	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	7,07	+	-	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	2,88			
5	Морзалар авылы	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	16,04	-	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	6,55			
6	Свияжский бистәсе	яңа территорияләрдә торак фонды	яңа төзелеш	га	-	12,77	+	-	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
				мең кв. м.	-	5,21			

9.6. Халыкка хезмәт күрсәтү системасын үстерү буенча чаралар

9.6.1 Социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү

Каратун авыл җирлеге Генераль планының төп максатларыннан берсе- халыкка хезмәт күрсәтү учреждениеләренә ихтыяҗны канәгатьләндерү, фаразланган характеристикаларны һәм социаль нормаларны исәпкә алып, шулай ук барлык халыкка хезмәт күрсәтү объектларының Һәркемгә уңайлы булуын тәэмин итү.

Каратун авыл җирлегендә хезмәт күрсәтү объектларын урнаштыру буенча чаралар Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы, Татарстан Республикасы Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең 2030 елга кадәр социаль-икътисадый үсеше стратегиясе чараларын исәпкә алып билгеләнгән.

Каратун авыл җирлегендә социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар 2.6.1 таблицасында тәкъдим ителде.

2.6.1 Таблица

Каратун авыл җирлегендә социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары системасын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге: Гамәлдәге	Егәрлеге: Кушымта	Тормышка ашыру вакыты: Беренче чират (2025 елга кадәр)	Тормышка ашыру вакыты: Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	Чара чыганагы
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Мәктәпкәчә белем бирү оешмалары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Балалар бакчасы	Яңа төзелеш	урыннар		50	+		Апас муниципаль районы СТП
Балаларга өстәмә белем бирү оешмалары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Мәктәп каршындагы балалар иҗаты түгәрәкләре	Оештыру чарасы	урыннар	198	216	+		Апас муниципаль районы СТП
						67		+	
Гомуми белем бирү оешмалары									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Каратун урта мәктәбе»	Янкорманы(реконструкцияләү һәм төзү)	урыннар	184	291	+		Апас муниципаль районы СТП
Медицина оешмалары									
1	Морзалар авылы	Морзалар ФАПы»	Сүтү	сменага бару	15		+		Апас муниципаль районы СТП
			Яңа төзелеш	сменага бару		15	+		
Көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре									

<table>
<tr><th rowspan="2">№ т/б</th><th rowspan="2">Торак пункт</th><th rowspan="2">Объектның атамасы</th><th rowspan="2">Чараның төре</th><th rowspan="2">Үлчәү берәмлеге</th><th colspan="2">Егәрлеге</th><th colspan="2">Тормышка ашыру вакыты</th><th rowspan="2">Чара чыганагы</th></tr>
<tr><th>Гамәл дәге</th><th>Кушы мта</th><th>Беренче чират (2025 елга кадәр)</th><th>Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)</th></tr>
<tr><td>1</td><td>Каратун тимер юл станциясе бистәсе</td><td>Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында көнкүреш хезмәте күрсәтү предприятиеләре</td><td>Яңа төзелеш</td><td>эш урыны</td><td></td><td>21</td><td>+</td><td></td><td>Апас муниципаль районы СТП</td></tr>
<tr><td colspan="10">ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)</td></tr>
<tr><td colspan="10">Мәдәни-ял итү учреждениеләре</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Каратун тимер юл станциясе бистәсе</td><td>Каратун китапханәсе</td><td>Оештыру чарасы (егәрлекне арттыру)</td><td>данә(мең)</td><td>18</td><td>6,2</td><td>+</td><td></td><td>Каратун авыл җирлегенең генераль планы</td></tr>
<tr><td colspan="10">Спорт заллары</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Каратун тимер юл станциясе бистәсе</td><td>Проектлана торган иҗтимагый үзәк составындагы спорт залы</td><td>Яңа төзелеш</td><td>кв.м.</td><td></td><td>1080</td><td>+</td><td></td><td>Каратун авыл җирлегенең генераль планы</td></tr>
<tr><td colspan="10">Яссы спорт корылмалары</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Свияжский бистәсе</td><td>Яссы корылмалар</td><td>Яңа төзелеш</td><td>кв.м.</td><td></td><td>1655</td><td>+</td><td></td><td>Каратун авыл җирлегенең генераль планы</td></tr>
<tr><td rowspan="2">2</td><td rowspan="2">Морзалар авылы</td><td rowspan="2">Яссы корылмалар</td><td rowspan="2">Яңа төзелеш</td><td rowspan="2">кв.м.</td><td></td><td>1092</td><td>+</td><td></td><td rowspan="2">Каратун авыл җирлегенең генераль планы</td></tr>
<tr><td></td><td>462</td><td>-</td><td>+</td></tr>
<tr><td colspan="10">Сәүдә предприятиеләре</td></tr>
<tr><td>1</td><td>Морзалар авылы</td><td>Сәүдә предприятиесе</td><td>Яңа төзелеш</td><td>кв.м.</td><td></td><td>115</td><td>+</td><td></td><td>Каратун авыл җирлегенең</td></tr>
</table>

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
						53		+	генераль планы
2	Свияжский бистәсе	Сәүдә предприятиесе	Яңа төзелеш	кв.м.		65	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
Җәмәгать туклануы предприятиеләре									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында җәмәгать туклануы предприятиеләре	Яңа төзелеш	утырту урыны		31	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
Элемтә бүлеге									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	«Каратун » почта бүлекчәсе	Сүтү	корылма	1		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			Яңа төзелеш	корылма		1	+		
Җәмәгать бәдрәфләре									
1	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Проектлана торган иҗтимагый үзәк составында җәмәгать җыештырулары	Яңа төзелеш	әсбап		3	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

9.6.2 Коммуналь хезмәт күрсәтү объектлары (зиратлар) системасын үстерү)

Гамәлдәге зиратларның буш территорияләре халыкның традицион каберлекләрне күмүгә булган ихтыяҗын тулысынча тәэмин итәчәк.

Бүгенге көндә кайбер зиратларның территорияләре авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җир кишәрлекләрендә яки категорияләре билгеләнмәгән участокларда урнашканлыктан, генераль план нигезендә, җир кишәрлекләрен сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр категориясенә күчерү күздә тотыла. «Ритуаль эшчәнлек».

Морза авылы зиратларының бер өлеше өске су объектының су саклау зонасында урнашкан, бу исә әлеге территорияләрдә киләчәктә күмелү мөмкинлеге булмау турында сөйли. Морзалар авылында гомуми мәйданы 0,14 га булган зиратларны ябу күздә тотыла. Шул ук вакытта зиратларның ябыла торган өлешләренең тулысынча тутырылмаган территорияләре турында мәгълүмат юк. (кара табл. 2.6.2).

2.6.2 Таблица

Зиратлар биләгән һәм күчерү өчен тәкъдим ителә торган җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану		Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га	Төзелә торган җир кишәрлегенең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану*
		классификатор буенча	документ буенча				
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә							
16: 08: 150103:473	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратларны урнаштыру	0,43	0,43	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе							
16: 08: 150107:48	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зират	1,05	1,05	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Морзалар авылы							
16: 08: 150201:273	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратлар өчен	1,83	1,83	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
16: 08: 150202:284	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратлар өчен	0,97	0,97	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Барлыгы					**4,28**		

2.6.3 нче Таблица

Каратун авыл җирлегендә коммуналь хезмәт күрсәтү объектларын (зиратларны) үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәм леге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушы мта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Зират	16:08:150103:473 җир кишәрлеген " торак пунктлар җирләре «категориясеннән» сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр «категориясенә күчерү»	га	0,43		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Зират	16:08:150107:48 җир кишәрлеген "торак пунктлар җирләре "категориясеннән" сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр " категориясенә күчерү»	га	1,05		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Морзалар авылы	Зират (торак пунктның үзәк өлешендә)	16:08:150202:284 җир кишәрлеген " торак пунктлар җирләре «категориясеннән» сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр «категориясенә күчерү»	га	0,97		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәм леге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәл дәге	Кушы мта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
4	Морзалар авылы	Зират (торак пунктның төньяк өлешендә)	16: 08: 150201:273 җир кишәрлеген «торак пунктлар җирләре» категориясеннән «сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр " категориясенә күчерү»	га	1,83		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			Су саклау зонасында өске су объектларын урнаштыру белән бәйле рәвештә зират территориясенең бер өлешен ябу	га	0,19		+		

9.7. Рекреацион территорияләрне үстерү. Җирле халыкның ял итү урыннарын оештыру

Каратун авыл җирлеге, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы нигезендә, җирле әһәмияттәге туристик-рекреацион полифункциональ зонага керә, анда мәдәни-танып-белү, экскурсия, вакыйгалар, этнографик, спорт-сәламәтләндерү, рекреация туризмы һәм кыска вакытлы ял гамәлгә ашырыла һәм үсеш перспективалары бар.

Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы чаралары белән «Апас ягы» мәдәни-танып-белү маршрутын оештыру, Каратун авыл җирлеге территориясендә узачак «Тау иле» мәдәни-ландшафт маршрутын оештыру каралган.

Суда коену һәм ял итү өчен уңайлы һәм куркынычсыз шартлар тудыру, шулай ук Җирле һәм сезонлы халыкның норматив ихтыяҗларын канәгатьләндерү өчен Каратун авыл җирлегенең генераль планы һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы белән җиһазландырылган пляжларда су объектларын рекреацияләү һәм рекреацияләү зоналарын эшләү һәм оештыру буенча чаралар үткәрү тәкъдим ителә.:

– гамәлдәге коену өчен файдаланыла торган рекреация зоналарын инвентаризация үткәрү һәмачыклау,

– Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы территориясендә урнашкан су объектларында кешеләр тормышын саклау кагыйдәләрен раслау турында» 2009 ел, 23 апрель, 256 нчы карары, «табигатьне саклау. Гидросфера. Су объектларын рекреацияләү зоналарына гигиеник таләпләр».

Каратун авыл җирлегенең генераль планында рекреацион территорияләрне үстерү шулай ук җирле халыкның ял итү зоналары буларак яшел үсентеләр системасын оештыру чараларын күздә тота.

Яшел үсентеләр системасын оештыру буенча, кешеләр ялы өчен уңайлы шартлар тудыру, авыл торак пунктының йөзен яхшырту өчен кирәкле чаралар комплексы ике төп этапны күздә тота: гомуми кулланылыштагы яшелләндерүне оештыру һәм чикләнгән кулланыштагы яшелләндерүне оештыру.

Гомуми файдаланудагы яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-административ һәм иҗтимагый биналар янында скверлар булдыру, көндәлек хезмәт күрсәтү үзәкләре булдыру, төп урамда бульвар урнаштыру, урамнарны яшелләндерү, чәчәк түтәлләре һәм газоннар урнаштыру.

Чикләнгән кулланылышта булган яшел үсентеләрне оештыру буенча чаралар-мәгариф һәм тәрбия объектлары территорияләрен һәм башка социаль һәм мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү объектлары территорияләрен яшелләндерү (үсентеләр урнаштыру, җиләк-җимеш һәм декоратив агачлар, куаклар утырту, чәчәкләр урнаштыру).

Каратун авыл җирлегенең туристик-рекреацион системасын үстерү буенча чаралар 2.7.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.7.1 нче Таблица

Каратун авыл җирлегендә рекреацион территорияләрне үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт, урнашу урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
1	Каратун авыл җирлеге	«Апас ягы » мәдәни-танып-белү маршруты	Маршрутны оештыру				+	+	Апас МР СТП
2	Каратун авыл җирлеге	«Тау иле» мәдәни-ландшафт маршруты	Маршрутны оештыру				+	+	Апас МР СТП
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун авыл җирлеге	Гомуми кулланылыштагы яшелләндерү	Оештыру чарасы				+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

9.8. Каратун авыл җирлегенең транспорт-коммуникацион инфраструктурасын үстерү буенча чаралар

Апас муниципаль районы Каратун авыл җирлегенең генераль планы составында «Каратун авыл җирлегенең транспорт-коммуникацион инфраструктурасын үстерү» бүлегенең төп максаты-халыкның ихтыяҗлары нигезендә, авыл җирлеге икътисадының нәтиҗәлелеген һәм конкурентлылыгын арттыру, таләп ителә торган техник халәтне, үткәрүчәнлекне, юл челтәренең иминлеген һәм тыгызлыгын тәэмин итү белән бәйле автомобиль юлларын үстерү.

Автомобиль юлларын үстерү

Төбәк һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү юнәлешләре Татарстан Республикасының территориаль планлаштыру схемасында һәм Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасында билгеләнгән, шуңа күрә Каратун авыл җирлегенең генераль планы аларда билгеләнгән барлык чаралар да исәпкә алынган.

Каратун авыл җирлегенең перспективалы транспорт каркасы юл буе сервисын үстерү белән формалашачак.

Төбәк һәм җирле әһәмияттәге автомобиль юлларын үстерү буенча чаралар Каратун авыл җирлегенең генераль планы, Апас муниципаль районының территориаль планлаштыру схемасы һәм башка программалар һәм документлар белән исәп-хисап чорына кадәр каралган.

Юл буе сервисын үстерү

Автомобиль юлларының заманча челтәрен булдыру хезмәт күрсәтү дәрәҗәсен тамырдан яхшыртудан, юл хәрәкәтендә катнашучыларның хезмәт һәм ял шартларын яхшыртудан башка мөмкин түгел.

Юл сервисы системасын камилләштерү чаралары автомобиль юлларының торышын алдынгы дәрәҗәгә якынайтуга юнәлдерелгән. Аларны гамәлгә ашыру автомобиль юлларында хәрәкәт иминлеген тәэмин итү һәм уңайлылыкны арттыруга, шулай ук йөкләргә һәм пассажирларга хезмәт күрсәтү дәрәҗәсен яхшыртуга ярдәм итәчәк.

Автомобиль юлларына хезмәт күрсәтүче биналар һәм корылмаларның составы, шулай ук аларны урнаштыру 2.05.02-85 «автомобиль юллары " Снипка китерелгән. Проектлау нормалары»дигән темага семинар узды.

Каратун авыл җирлеге территориясендә 2040 елга кадәрге чорда юл буе сервисы объектларын урнаштыру буенча түбәндәге чаралар каралган:

– Каратун **станциясенең т/ю п. техник хезмәт күрсәтү станциясен оптимальләштерү, санитар-яклау зонасын торак төзелеше чикләренә кадәр киметү максаты белән.**

Юл буе сервисын үстерү буенча чара 2.8.1 таблицасында күрсәтелгән.

2.8.1 Таблица

Юл буе сервисын үстерү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Сату вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Яңа (өстәмә)	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ (РАЙОН) ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР									
Юл буе сервисы									
1	**Каратун тимер юл станциясе бистэсендә**	Техник хезмәт күрсәтү станциясе	Оптимальләштерү	корылма	1		+		Апас МР СТП

9.9. Каратун авыл җирлеге торак пунктларының чикләрен үзгәртү буенча чаралар

Россия Федерациясе Җир кодексының 84 статьясындагы 1 өлешенең 1 пункты нигезендә торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү тиешле муниципаль берәмлек чикләрендә урнашкан торак пунктлар чикләрен чагылдыра торган шәһәр округының, җирлекнең генераль планын раслау яисә үзгәртү булып тора.

«Җир кишәрлекләрен бер категориядән икенчесенә күчерү турында» 21.12.2004 ел, № 172-ФЗ Федераль законның 8 статьясындагы 1 өлеше нигезендә, торак пунктларның чикләрен билгеләү яки үзгәртү, шулай ук җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү йә торак пунктлар чикләренә кертү яисә җир кишәрлекләрен торак пунктлар чикләренә кертү, мондый җирләр составындагы җирләрне башка категориягә күчерү яисә мондый җирләрдән башка категориягә күчерү.

Шулай итеп, дәүләт теркәве, кадастр һәм картография федераль хезмәтенең 2010 елның 16 июнендәге 14-4692-Г номерлы хаты нигезендә, әгәр муниципаль берәмлекнең генераль планын раслау процедурасы бозылмаган булса, генераль планны раслау турындагы акт Җир һәм җир кишәрлекләрен күчерү турындагы акт булып тора.

Каратун авыл җирлегенең генераль планын эшләү кысаларында, Каратун тимер юл станциясе бистәсендә, Каратун АКП, Морзалар авыллары һәм Свияжский бистәсе торак пунктлары өчен гамәлдәге чикләр буларак « торак пунктлар җирләре» категориясе буенча Кадастр кварталларының чикләрен исәпкә алып үткәрелгән чикләр кабул ителде.

Каратун авыл җирлегенең генераль планы белән Каратун тимер юл станциясе бистәсе,Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе, Морзалар авылы чикләрен үзгәртү тәкъдим ителә.

Каратун тимер юл станциясе бистәсе һәм Морзалар авылы территориясенең мәйданын арттыру торак төзелеше эчендә урнашкан җир кишәрлекләрен торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү өчен кертү хисабына тәкъдим ителә.

Торак пунктлар территорияләренең мәйданын киметү торак пунктлар чикләреннән зиратларны чыгару хисабына тәкъдим ителә.

Торак пунктларның чикләреннән төшереп калдырыла торган һәм кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге, әлеге җир кишәрлекләрен кертү планлаштырыла торган җир категорияләрен һәм аларны планлаштырыла торган куллану максатларын күрсәтеп, 2.9.1 һәм 2.9.2 таблицаларында тәкъдим ителгән.

Категорияләр һәм кадастр исәбенә кую буенча кертелүче һәм төшереп калдырыла торган җирләрнең йомгаклау бүленеше 2.9.3 таблицасында бар.

Каратун авыл җирлеге торак пунктларының чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге 2.9.4 таблицасында күрсәтелгән.

2.9.1 Таблица

Торак пунктлар чикләреннән төшереп калдырыла торган җир һәм җир кишәрлекләре исемлеге

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	**Җир категориясе**	**Рөхсәт ителгән куллану**		**Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га**	**Төшереп калдырыла торган җир кишәрлегенең мәйданы, га**	**Планлаштырылган категория**	**Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану****
		классификатор буенча	**документ буенча**				
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә							
16: 08: 150103:473	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратларны урнаштыру	0,43	0,43	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
кадастр кварталының бер өлеше 16: 08: 150103	-	-	-	-	0,016	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	1.0 авыл хуҗалыгы кулланышы
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе							
16: 08: 150107:48	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зират	1,05	1,05	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Морзалар авылы							
16: 08: 150201:273	Торак пункт җирләре	торак пунктлар өчен хас булган башка төр куллану өчен	зиратлар өчен	1,83	1,83	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
кадастр кварталының бер өлеше 16: 08: 150201	-	-	-	-	0,16	Авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр	1.0 авыл хуҗалыгы кулланышы
16: 08:	Торак пункт	торак пунктлар	зиратлар өчен	0,97	0,97	Сәнәгать җирләре	12.1 ритуаль

Җир кишәрлегенең кадастр номеры	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану		Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га	Төшереп калдырыла торган җир кишәрлегенең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**
		классификатор буенча	документ буенча				
150202:284	җирләре	өчен хас булган башка төр куллану өчен				һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	эшчәнлек
16: 08: 150202:40	Торак пункт җирләре	иҗтимагый-эшлекле әһәмияткә ия объектлар өчен	дини оешмалар һәм дини төркемнәр объектларын урнаштыру өчен	0,0402*	0,0402	Сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр	12.1 ритуаль эшчәнлек
Искәрмә					**4,49**		

* җир кишәрлеге декларацияләнгән мәйданга ия

** Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының «җир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы нигезендә»

2.9.2 Таблица

Торак пунктлар чикләренә кертелә торган җир кишәрлекләре исемлеге

Кадастр участогы	**Җир категориясе**	**Рөхсәт ителгән куллану**		**Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га**	**Җир кишәрлегенең мәйданы, га**	**Планлаштырылган категория**	**Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану****	**Җир кишәрлекләрен кертү өчен нигез**
		классификатор буенча	**документ буенча**					
Каратун тимер юл станциясе бистэсендә								
16: 08: 150101:134	-	-	-	0,0006*	0,0006	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү
16: 08: 150101:135	-	-	-	0,0016	0,0016	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү
16: 08: 150103:95	-	-	-	0,0014	0,0014	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының бөтенлеген тәэмин итү
Морзалар авылы								
16: 08: 150201:27	-	-	-	0,01*	0,001	Торак пунктлар җирләре	Коммуналь хезмәт күрсәтү	торак пунктның архитектура-планлаштыру структурасының

Кадастр участогы	Җир категориясе	Рөхсәт ителгән куллану		Җир кишәрлегенең кадастры буенча мәйданы, га	Җир кишәрлегенең мәйданы, га	Планлаштырылган категория	Планлаштырылган рөхсәт ителгән куллану**	Җир кишәрлекләрен кертү өчен нигез
		классификатор буенча	документ буенча					
								бөтенлеген тәэмин итү
Кертү буенча				**0,0046**	**0,0046**			

* җир кишәрлеге декларацияләнгән мәйданга ия

** Россия Федерациясе Икътисадый үсеш министрлыгының «җир кишәрлекләрен рөхсәт ителгән файдалану төрләре классификаторын раслау турында " 2014 елның 1 сентябрендәге 540 номерлы боерыгы нигезендә»

2.9.3 Таблица

Торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча тәкъдимнәр

Торак пункт исеме	**Торак пунктлар территория ләренең гамәлдәге чикләре чикләрендә җирләр**	**Торак пунктларның проект чикләренә кертү өчен тәкъдим ителгән җирләр**		**Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр**	**Торак пунктларның проект чикләрен формалаштыру**			
		Кадастр исәбенә куелган авыл хуҗалыгы җирләре	**Җир кишәрлекләрен арендалаган өчен кергән табыш нәтиҗәләре**	**Торак пунктлар җирләре**	**Торак пунктларның проект чикләре чикләрендә җирләр**	**Торак пунктлар территорияләренең гамәлдәге чикләре чикләрендә җирләр**	**Торак пунктларның гамәлдәге чикләрен төшереп калдыруга тәкъдим ителә торган җирләр**	**Җир кишәрлекләрен арендалаган өчен кергән табыш нәтиҗәләре**
Каратун тимер юл станциясе бистәсе	120,05	-	0,0036	0,446	119,61	120,05	0,446	0,0036
Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	127,46	-	-	1,05	126,41	127,46	1,05	-
Морзалар авылы	92,15	-	0,001	3,0002	89,15	92,15	3,0002	0,001
Свияжский бистәсе	102,16	-		-	102,16	102,16	-	-
Барлыгы	**441,82**	**-**	**0,0046**	**4,49**	**437,33**	**441,82**	**4,49**	**0,0046**

2.9.4 Таблица

Каратун авыл җирлегендә торак пунктларның чикләрен билгеләү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
ҖИРЛЕ ӘҺӘМИЯТТӘГЕ ЧАРАЛАР(ҖИРЛЕКТӘ)									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Торак пункт территориясе	16: 08: 150103:473 торак пункт чикләреннән искәрмә һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	0,43		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			16: 08: 150103 кадастр кварталының торак пункты чикләреннән искәрмә һәм "авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр" категориясен билгеләү»	га	0,016		+		
			16: 08: 150101: 134 торак пункт чикләренә кертү һәм "торак пунктлар җирләре" категориясенә күчерү»	га		0,0006	+		
			16: 08: 150101: 135 торак пункт чикләренә кертү һәм "торак пунктлар җирләре" категориясенә күчерү»	га		0,0016	+		

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
			торак пункт чикләренә кертү: 16: 08: 150103: 95 һәм «торак пунктлар җирләре " категориясенә күчерү»	га		0,0014	+		
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Торак пункт территориясе	16: 08: 150107: 48 торак пункт чикләреннән төшереп калдыру һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	1,05		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Морзалар авылы	Торак пункт территориясе	16: 08: 150201:273 торак пункт чикләреннән төшереп калдыру һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	1,83		+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
			16:08:150201 кадастр кварталының торак пункты чикләреннән искәрмә һәм «авыл хуҗалыгы билгеләнешендәге җирләр " категориясен билгеләү»	га	0,16		+		

№ т/б	Торак пункт	Объектның атамасы	Чараның төре	Үлчәү берәмлеге	Егәрлеге		Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
					Гамәлдәге	Кушымта	Беренче чират (2025 елга кадәр)	Исәп-хисап вакыты (2026-2040 еллар)	
			16: 08: 150202:284 торак пункт чикләреннән искәрмә һәм "сәнәгать һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	0,97		+		
			16: 08: 150202: 40 торак пункт чикләреннән төшереп калдыру һәм "сәнәгать җирләре һәм башка махсус билгеләнештәге җирләр" категориясенә күчерү»	га	0,0402		+		
			торак пункт чикләренә кертү: 16: 08: 150201: 27 һәм «торак пунктлар җирләре " категориясенә күчерү»	га		0,001	+		

9.10.Экологик хәлне оптимальләштерү чаралары

1.1.1 нче Таблица

Каратун авыл җирлегендә тормышка ашырылырга тәкъдим ителә торган чаралар исемлеге

Объектларның исеме	Чараның төре	Төзелеш чираты		Искәрмә
		Чират	исәпләү вакыты	
Биотермик чокырның санитар-яклау зонасын (бетерү) киметү буенча чаралар үткәрү	инженер-техник чара	+		
Исемсез инешнең су саклау зонасында урнашкан Морзалар авылы зиратының бер өлешен ябу	оештыру чарасы	+		
Морзалар авылы зиратларының санитар-яклау зонасында урнашкан торак төзелешен үзгәртү Каратун т/ю ст. поселогы	оештыру чарасы	+	+	Физик яктан тузган
"Тәмле икмәк" ҖЧҖ пекарнясы һәм торак төзелеше чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан тегү цехын оптимальләштерү»	инженер-техник чара	+		
"Апас МСО" ТАПС "ЯАҖ һәм" Втормет-Индустрия» ҖЧҖ пилорамасын торак төзелеше чикләренә һәм «Каратун ХПП " ҖЧҖ Икмәк кабул итү предприятиесе чикләренә кадәр киметү максатларында оптимальләштерү»	инженер-техник чара	+		
«Каратун АКП» ҖЧҖне торак төзелеше һәм азык-төлек сәнәгатенә караган объектлар чикләренә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатларында оптимальләштерү	инженер-техник чара	+		
Тимерчелек цехын оптимальләштерү, "Апасагрохимсервис» ААҖ, «Техцентр» ҖЧҖ, «Апас авыл хуҗалыгы предприятиесе» ҖЧҖ, торак төзелеше чигенә кадәр санитар-яклау зонасын киметү максатыннан, йөз һәм кошчылык	инженер-техник чара	+		

фермалары				
Сәнәгатьне үстерү өчен резерв мәйданчыкларын оештыру, санитар-саклау зоналарын исәпкә алып, 4 һәм 5 класс куркынычлылык классыннан да югары түгел, нормалаштырыла торган объектларга кадәр 100 һәм 50 м күләмендә резерв мәйданчыкларын оештыру	оештыру чарасы	+		
Коммуналь-склад объектларын урнаштыру өчен резерв мәйданчыкларын оештыру 5 класслы куркынычлылык дәрәҗәсе 100 һәм 50 м күләмендә;	оештыру чарасы	+		
Яшелләндерү системасын оештыру	оештыру чарасы	+		

9.11. Инженерлык инфраструктурасын үстерү чаралары

Су белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

Таблица 2.11.1

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Су белән тәэмин итү челтәрләре	-	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Су белән тәэмин итү челтәрләре	-	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Су белән тәэмин итү челтәрләре	-	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
4	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Су белән тәэмин итү челтәрләре	-	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
5	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Су белән тәэмин итү челтәрләре	-	реконструкцияләү	км	3,0	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
6	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Су белән тәэмин итү челтәрләре	-	реконструкцияләү	км	1,5	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
7	Су белән тәэмин итү системасы	Су кулландуны исәпкә алу узеллары	-	оештыру	шт	-	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

Таблица 2.11.2

Канализация буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
1	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Чистарту корылмалары		төзелеш	м3/тәүлек	200		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Каратун тимер юл станциясе бистэсендә	Су бүлү челтәрләре		төзелеш	км	-		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
3	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Су бүлү челтәрләре		төзелеш	км	-		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
4	Морзалар авылы	Су бүлү челтәрләре		төзелеш	км	-		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
5	Свияжский бистәсе	Су бүлү челтәрләре		төзелеш	км	-		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
6	Авыл җирлеге территориясе	Автоном канализация системасы		төзелеш	шт	-		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы

Таблица 2.11.3

Территорияләрне санитар чистарту буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
1	Авыл җирлеге территориясе	-	территорияне планлы-даими санитар чистарту	оештыру	шт.	1	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Авыл җирлеге территориясе	Контейнерлар	оештыру		Контейнерлар, шт	39	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Авыл җирлеге территориясе	Контейнерлар	оештыру		Контейнерлар, шт	45		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы

Таблица 2.11.4

Җылылык белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Беренче чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
1	Каратун ст. т.п.	Блок-модульле котельный (БМК)	50 урынга исәпләнгән балалар бакчасы өчен БМК	төзелеш	шт.	1	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Каратун ст. т.п.	Блок-модульле котельный (БМК)	Проектлана торган иҗтимагый үзәк өчен БМК	төзелеш	шт.	1	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

Таблица 2.11.5

Газ белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Беренче чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
1	Каратун ст. т.п.	ГРП	Газ регулятор пункты төзелеше	төзелеш	шт.	-	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
2	Каратун ст. т.п.	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Урта һәм түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Каратун АКП п.	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү	төзелеш	км	-	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы
4	Морзалар авылы	ГРП	Газ регулятор пункты төзелеше	төзелеш	шт.	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
5	Морзалар авылы	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Урта һәм түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
6	Свияжский б.	ГРПШ	Газ регулятор пункты төзелеше	төзелеш	шт.	-	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

7	Свияжский б.	Газ белән тәэмин итү челтәрләре	Урта һәм түбән басымлы газ белән тәэмин итү челтәрләрен төзү	төзелеш	км	-	+		Каратун авыл җирлегенең генераль планы

Таблица 2.11.6

Электр белән тәэмин итү буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
1	Авыл җирлеге территориясе	Электр подстанциясе (ПС)	«Каратун» ПС 110/35/10 кВ реконструкциясе	реконструкцияләү	-	-	+		"Сетевая Компания «ААҖ»
2	Каратун тимер юл станциясе бистәсе	Электр тапшыру линияләре	0,4 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрен төзү	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
3	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе	Электр тапшыру линияләре	0,4 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрен төзү	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
4	Морзалар авылы	Электр тапшыру линияләре	0,4 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрен төзү	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы
5	Свияжский бистәсе	Электр тапшыру линияләре	0,4 кВ көчәнешле электр тапшыру линияләрен төзү	төзелеш	км	-	+	+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы

Таблица 2.11.7

аз токлы челтәрләр буенча чаралар исемлеге

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
Каратун авыл җирлеге									
2	Каратун авыл җирлеге территориясе	Телефон		оештыру	Проектлаштырыла торган торак төзелешенә телефоннар саны	1590		+	Каратун авыл җирлегенең генераль планы

9.12. Территорияне инженер әзерләү чаралары

Таблица 2.12.1

Елга юлы эрозиясенә каршы көрәш буенча чаралар

номерлы т/б	Урнашкан урыны	Куркыныч табигать процесслары	Чаралар
1	Каратун т/ю станциясе бистәсе	Елга юлы эрозиясе	Сул як ярны дернование, бетонлау, откосларны габион яклау һәм яр кашкасы хисабына ныгыту
2	Морзалар авылы		

2.12.2 Таблица

Су басудан инженерлык яклавы чаралары

номерлы т/б	Урнашкан урыны	Куркыныч табигать процесслары	Чаралар
1	Морзалар авылы	Су төшү	Дренаж, территориягә сибү, елганың төбен тирәнәйтү, үзәнне турайту
2	Свияжский бистәсе.		
3	Каратун т/ю станциясе бистәсе		
4	Каратун ашлык кабул итү пункты бистәсе		

9.13.Гражданнар оборонасы чаралары, гадәттән тыш хәлләрне кисәтү чаралары исемлеге

Таблица 2.13.1.

№ т/б	Урнашкан урыны	Объектның атамасы	Чаралар исеме	Чараның төре	үлчәү берәмлеге	Егәрлеге	Тормышка ашыру вакыты		Чара чыганагы
							Чират	Исәпләү вакыты	
1	Торак пункт территориясе	Сөйләм сирена урнаштыру (РСУ)	Хәбәр итү системасы	Оештыру, яңа төзелеш	шт.	5	+	+	Авыл җирлегенең генераль планы
2	Авыл җирлеге территориясе	Локаль хәбәр итү системасы	Хәбәр итү системасы	Оештыру, яңа төзелеш	шт.	1	+	-	Авыл җирлегенең генераль планы
3	Торак пункт территориясе	Янгын пирсы		Яңа төзелеш	шт.	1	+	+	Авыл җирлегенең генераль планы

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА СОВРЕМЕННОГО ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ ПОСЕЛЕНИЯ

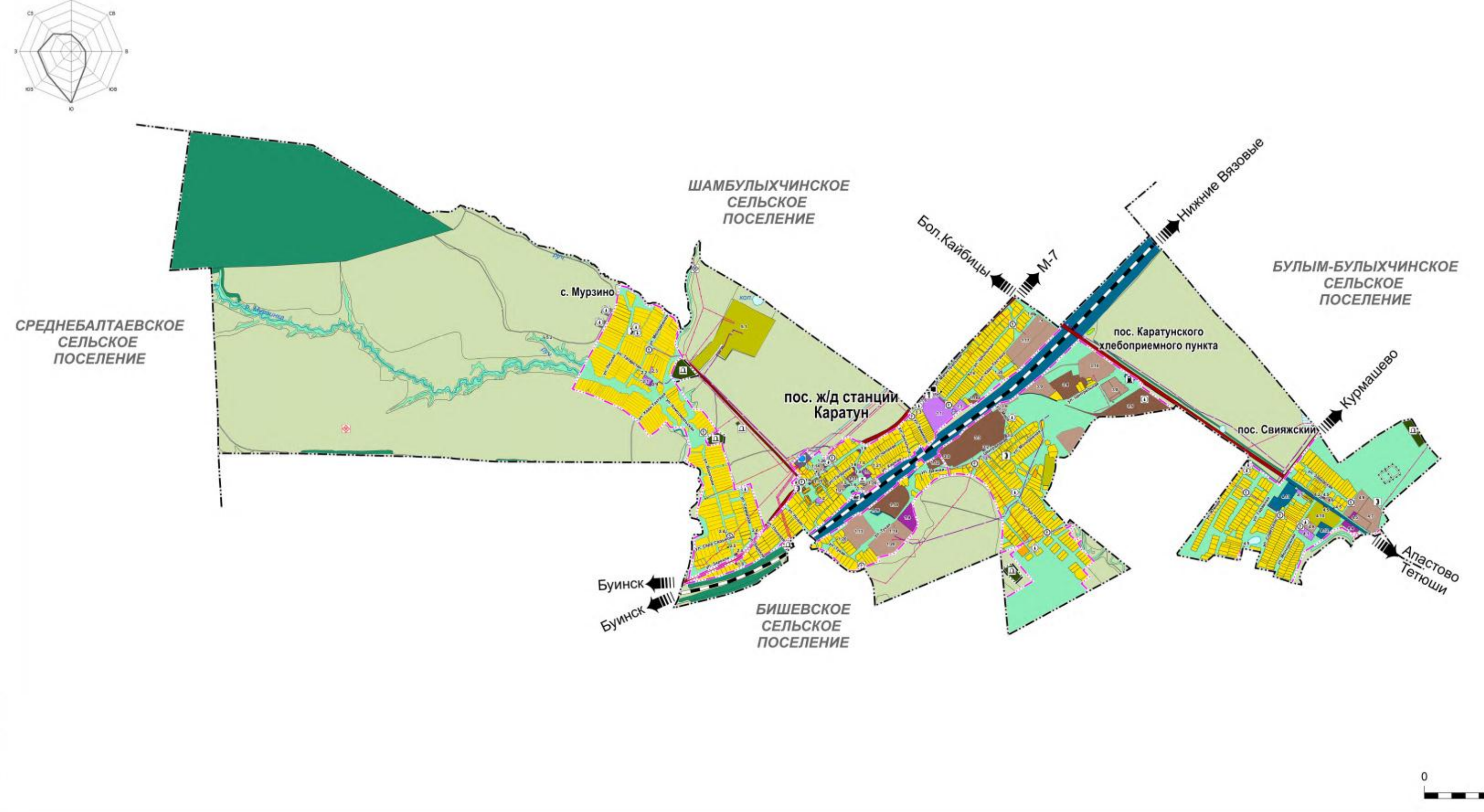

ЭКСПЛИКАЦИЯ

1	**пос. Железнодорожной станции Каратун**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
1.1	Каратунская средняя общеобразовательная школа
1.2	ДОУ "Гульчечек"
1.3	Дом культуры, библиотека, фельдшерско-акушерский пункт, участковый пункт полиции
1.4	Мечеть
1.5	Отделение почтовой связи
1.6	Магазин
1.7	Кафе "Уют"
1.8	Отделение банка
1.9	Административно-бытовой корпус (ООО СХП "Риф")
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
1.10	Швейный цех
1.11	Пекарня (ООО "Вкусный хлеб")
1.12	Пилорама (ЗАО "Апастовская МСО "ТАПС")
1.13	Нефтебаза (Каратуннефтепродукт)
1.14	Склад общетоварный
1.15	Производственное здание (ковка металла)
1.16	Строительный цех (недействующий)
1.17	Производственная база ООО МТК "Ак барс" (ремонт сельхоз. техники)
1.18	Производственная база (ООО "Волгодорстрой") (недействующая)
1.19	Склад строительных материалов
1.20	Производственно-складская база (недействующая)
1.21	Объект коммунально-складского назначения (недействующий)
	Объекты транспортной инфраструктуры
1.25	Площадка для первого этапа вождения
	Объекты инженерной инфраструктуры
1.26	Котельная
2	**с. Мурзино**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
2.1	Дом культуры, библиотека
2.2	Фельдшерско-акушерский пункт
2.3	Мечеть
2.4	Магазин
	Объекты транспортной инфраструктуры
2.5	Автосервис
3	**пос. Каратунского хлебоприемного пункта**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
3.1	Фельдшерско-акушерский пункт (ФАП)
3.2	Магазин
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
3.3	Хлебоприемное предприятие ООО "Каратунское ХПП"
3.4	Молочный комбинат ЗАО ХК "Вамин Татарстан" (недействующий)
3.5	Асфальто-бетонный завод (ОАО "Татавтодор")
3.6	Пункт приема металла (ООО "Втормет-Индустрия")
3.7	Производственно-складская база (недействующая)
3.8	Производственно-складская база (ОАО "Апастовоагрохимсервис")
3.9	Производственно-складская база ОАО "Буинский сахарный завод" (недействующая)
3.10	Строительно-складская база (ООО "Техцентр")
3.11	Свиноферма (недействующая)
4	**пос. Свияжский**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
4.1	Детский сад
4.2	Фельдшерско-акушерский пункт
4.3	Мечеть
4.4	Магазин-кафе
4.5	Магазин
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
4.6	Склад общетоварный
4.7	Производственная база (ООО "Сельхозснаб Апас")
4.8	Производственная база (ИП Гарифуллина Г.Н.) (недействующая)
4.9	Производственная база (недействующая)
	Объекты агропромышленного комплекса
4.10	Машинно-тракторный парк (ООО СХП "Свияга")
	Объекты транспортной инфраструктуры
4.11	Гаражи
4.12	Стоянка для сельскохозяйственных машин (ООО "Апастовский СХТ")
5	**Каратунское сельское поселение**
	Объекты агропромышленного комплекса
5.1	Птицеферма
	Объекты рекреационного назначения
5.2	Неблагоустроенный родник

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

сущ.	Наименование
	ГРАНИЦЫ ЕДИНИЦ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
	Граница сельского поселения
	Граница населенного пункта
	АДМИНИСТРАТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА
пос. ж/д станции Каратун	Центр сельского поселения
пос. Свияжский	Населенный пункт
	ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ
	Жилые зоны
	Зона застройки индивидуальными жилыми домами
	Зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)
	Общественно-деловые зоны
	Многофункциональная общественно-деловая зона
	Зона специализированной общественной застройки
	Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктур
	Производственная зона
	Коммунально-складская зона
	Зона инженерной инфраструктуры
	Зона транспортной инфраструктуры
	Зона сельскохозяйственного использования
	Зона сельскохозяйственных угодий (пашни, пастбища, сенокосы)
	Зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ
	Производственная зона сельскохозяйственных предприятий
	Зона рекреационного назначения
	Зоны рекреационного назначения
	Зона лесов
	Зона специального назначения
	Зона кладбищ
	Зона складирования и захоронения отходов
	Иные зоны
	ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ
	Водоем (озеро, пруд)
	Болото
	Водоток (река, ручей)
	Природный выход подземных вод
	ОБЪЕКТЫ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
	Газопровод распределительный
	Линии электропередачи 10 кВ
	Линии электропередачи 35 кВ
	Линии электропередачи 110 кВ
	Гидротехнические сооружения специального назначения
	Артезианская скважина
	Пункт редуцирования газа (ПРГ)
	Базовая станция
	Иной объект связи для непосредственного обслуживания населения
	Электрическая подстанция 110 кВ
	Трансформаторная подстанция (ТП)
	ОБЪЕКТЫ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
	Автомобильные дороги регионального или межмуниципального значения
	Автомобильные дороги местного значения
	Железнодорожный путь общего пользования
	Станция автозаправочная
	Станция технического обслуживания
	Железнодорожная станция
	МЕСТА ПОГРЕБЕНИЯ
	Кладбища
	ОБЪЕКТЫ УТИЛИЗАЦИИ, ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ, РАЗМЕЩЕНИЯ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПОТРЕБЛЕНИЯ
	Объект утилизации, уничтожения биологических отходов (биотермическая яма, сибиреязвенный скотомогильник)
	Границы земельных участков, стоящих на кадастровом учете

Примечания:

- Данную карту необходимо рассматривать совместно с текстовыми и графическими материалами раздела «Охрана окружающей среды»
- расположение объектов инженерной инфраструктуры показано ориентировочно и должно уточняться на последующих стадиях проектирования;
- границы лесных кварталов отображены на основании материалов (карт) лесоустроительной документации в виду отсутствия сведений ЕГРН.

Изм.	Кол. уч.	Лист	№ док.	Подпись	Дата
Нач. АПМ-5		Валиуллина А.З.			
ГАП		Щербакова М.А.			
Разработчик		Аверьянова Э.Н.			
Норм. контр.		Зайдуллина А.Н.			

Республика Татарстан
Апастовский муниципальный район
Каратунское сельское поселение

Генеральный план Каратунского сельского поселения Апастовского муниципального района РТ

Стадия	Лист	Листов
П		

Карта современного использования территории поселения М 1:10000

ГУП "ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ"

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА ИНЖЕНЕРНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ

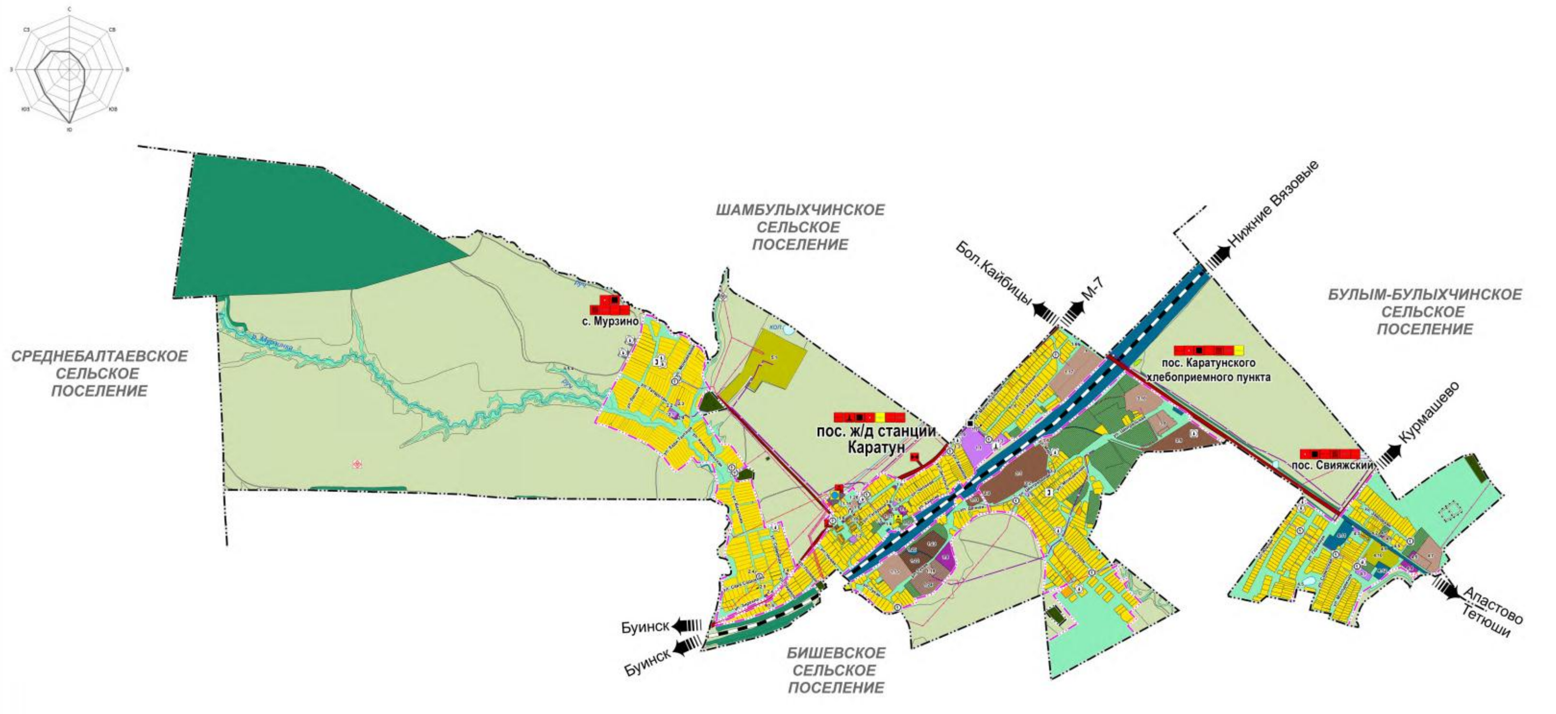

0 1 000 2 000
Метры

ЭКСПЛИКАЦИЯ

1	пос. Железнодорожной станции Каратун
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
1.1	Каратунская средняя общеобразовательная школа
1.2	ДОУ "Тулпачек"
1.3	Дом культуры, библиотека, фельдшерско-акушерский пункт, участковый пункт полиции
1.4	Мечеть
1.5	Отделение почтовой связи
1.6	Магазин
1.7	Кафе "Уют"
1.8	Отделение банка
1.9	Административно-бытовой корпус (ООО СХП "Риф")
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
1.10	Швейный цех
1.11	Пекарня (ООО "Вкусный хлеб")
1.12	Пилорама (ЗАО "Апастовская МСО "ТАПС")
1.13	Нефтебаза (Каратуннефтепродукт)
1.14	Склад общетоварный
1.15	Производственное здание (ковка металла)
1.17	Производственная база ООО МТК "Ак барс" (ремонт сельхоз. техники)
1.19	Склад строительных материалов
1.22	Проектные производственные территории IV класса опасности
1.23	Проектные производственные территории V класса опасности
1.24	Проектные коммунально-складские территории V класса опасности
Объекты транспортной инфраструктуры	
1.25	Площадка для первого этапа вождения
Объекты инженерной инфраструктуры	
1.26	Котельная
2	с. Мурзино
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
2.1	Дом культуры, библиотека
2.2	Фельдшерско-акушерский пункт
2.3	Мечеть
2.4	Магазин
Объекты транспортной инфраструктуры	
2.5	Автосервис
3	пос. Каратунского хлебоприемного пункта
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
3.1	Фельдшерско-акушерский пункт (ФАП)
3.2	Магазин
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
3.3	Хлебоприемное предприятие ООО "Каратунское ХПП"
3.5	Асфальто-бетонный завод (ОАО "Татавтодор")
3.6	Пункт приема металла (ООО "Втормет-Индустрия")
3.8	Производственно-складская база (ОАО "Апастовоагрохимсервис")
3.10	Строительно-складская база (ООО "Техцентр")
4	пос. Свияжский
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
4.1	Детский сад
4.2	Фельдшерско-акушерский пункт
4.3	Мечеть
4.4	Магазин-кафе
4.5	Магазин
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
4.6	Склад общетоварный
4.7	Производственная база (ООО "Сельхозснаб Апас")
Объекты агропромышленного комплекса	
4.10	Машино-тракторный парк (ООО СХП "Свияга")
Объекты транспортной инфраструктуры	
4.11	Гаражи
4.12	Стоянка для сельскохозяйственных машин (ООО "Апастовский СХТ")
5	Каратунское сельское поселение
Объекты агропромышленного комплекса	
5.1	Птицеферма
Объекты рекреационного назначения	
5.2	Неблагоустроенный родник

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

сущ.	проект.	Наименование
ГРАНИЦЫ ЕДИНИЦ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ		
		Граница сельского поселения
		Граница населенного пункта
АДМИНИСТРАТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА		
пос. ж/д станции Каратун		Центр сельского поселения
пос. Свияжский		Населенный пункт
ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ		
Жилые зоны		
		Зона застройки индивидуальными жилыми домами
		Зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)
Общественно-деловые зоны		
		Многофункциональная общественно-деловая зона
		Зона специализированной общественной застройки
Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктур		
		Производственная зона
		Коммунально-складская зона
		Зона инженерной инфраструктуры
		Зона транспортной инфраструктуры
Зона сельскохозяйственного использования		
		Зона сельскохозяйственных угодий (пашни, пастбища, сенокосы)
		Зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ
		Производственная зона сельскохозяйственных предприятий
Зона рекреационного назначения		
		Зоны рекреационного назначения
		Зона лесов
Зона специального назначения		
		Зона кладбищ
		Зона складирования и захоронения отходов
		Зона озелененных территорий специального назначения
		Иные зоны
ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ		
		Водоем (озеро, пруд)
		Болото
		Водоток (река, ручей)
		Природный выход подземных вод
ОБЪЕКТЫ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Газопровод распределительный высокого давления
		Линии электропередачи 10 кВ
		Линии электропередачи 35 кВ
		Линии электропередачи 110 кВ
		Гидротехнические сооружения специального назначения
		Артезианская скважина
		Пункт редуцирования газа (ПРГ)
		Базовая станция
		Реконструкция базовой станции
		Автоматическая телефонная станция
		Очистные сооружения (КОС)
		Реконструкция электрической подстанции, 110 кВ
		Трансформаторная подстанция (ТП)
		Источник тепловой энергии (БМК)
МЕРОПРИЯТИЯ ИНЖЕНЕРНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Мероприятия по строительству сетей водоснабжения*
		Мероприятия по реконструкции сетей водоснабжения*
		Мероприятия по строительству сетей водоотведения*
		Мероприятия по автономной системе канализации*
		Мероприятия по строительству ЛЭП*
		Мероприятия по строительству источника тепловой энергии (БМК)*
		Мероприятия по строительству ГРП*
		Мероприятия по строительству сетей газоснабжения*
ОБЪЕКТЫ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Автомобильные дороги регионального или межмуниципального значения
		Автомобильные дороги местного значения
		Железнодорожный путь общего пользования
ОБЪЕКТЫ УТИЛИЗАЦИИ, ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ, РАЗМЕЩЕНИЯ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПОТРЕБЛЕНИЯ		
		Объект утилизации, уничтожения биологических отходов (биотермическая яма, сибиреязвенный скотомогильник)
		Границы земельных участков, стоящих на кадастровом учете

Примечания:
- * - условные обозначения, принятые разработчиком проекта;

- Данную карту необходимо рассматривать совместно с текстовыми и графическими материалами раздела «Охрана окружающей среды»

- расположение объектов инженерной инфраструктуры показано ориентировочно и должно уточняться на последующих стадиях проектирования;

- границы лесных кварталов отображены на основании материалов (карт) лесоустроительной документации в виду отсутствия сведений ЕГРН.

Заказчик: ГКУ "Главное инвестиционно-строительное управление РТ" | Заказ № 7938

ГМ

Республика Татарстан
Апастовский муниципальный район
Каратунское сельское поселение

Изм.	Кол. уч.	Лист	№ док.	Подпись	Дата
Нач. АПМ-5		Белоусова А.З.			
ГАП		Щербакова М.А.			
ГИП		Кузнецов В.Е.			
Разработчик		[illegible]			
Разработчик		[illegible]			
Норм. контр.		[illegible]			

Генеральный план Каратунского сельского поселения Апастовского муниципального района РТ | Стадия: ГП | Лист | Листов

Карта инженерной инфраструктуры М 1:10000 | ГУП "ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ"

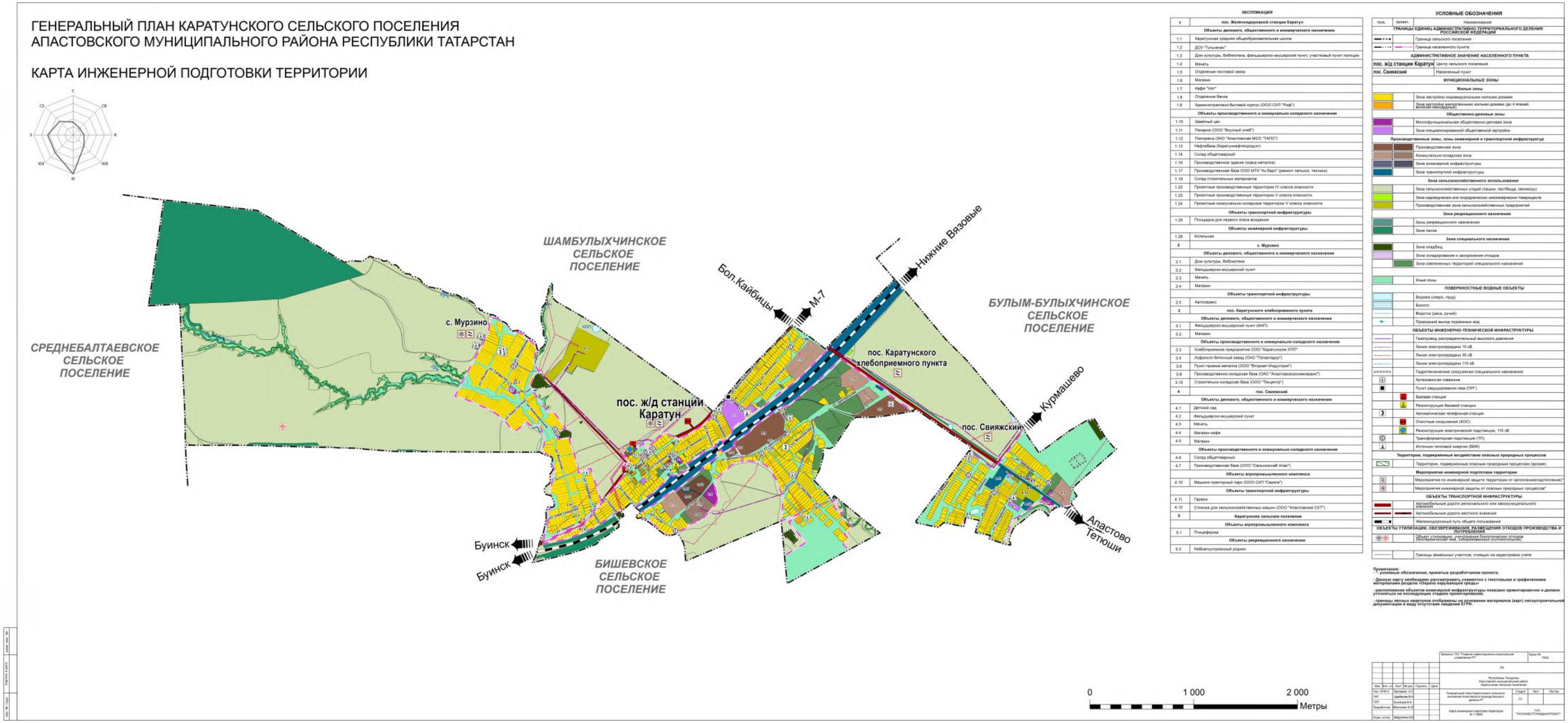
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
КАРТА ИНЖЕНЕРНОЙ ПОДГОТОВКИ ТЕРРИТОРИИ
ШАМБУЛЫХЧИНСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
СРЕДНЕБАЛТАЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
с. Мурзино
пос. ж/д станции Каратун
Бол.Кайбицы
М-7
Нижние Вязовые
пос. Каратунского хлебоприемного пункта
БУЛЫМ-БУЛЫХЧИНСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
Курмашево
пос. Свияжский
Апастово
Тетюши
Буинск
Буинск
БИШЕВСКОЕ СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ
ЭКСПЛИКАЦИЯ
УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ
0
1 000
2 000
Метры

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ЗОН ПОСЕЛЕНИЯ

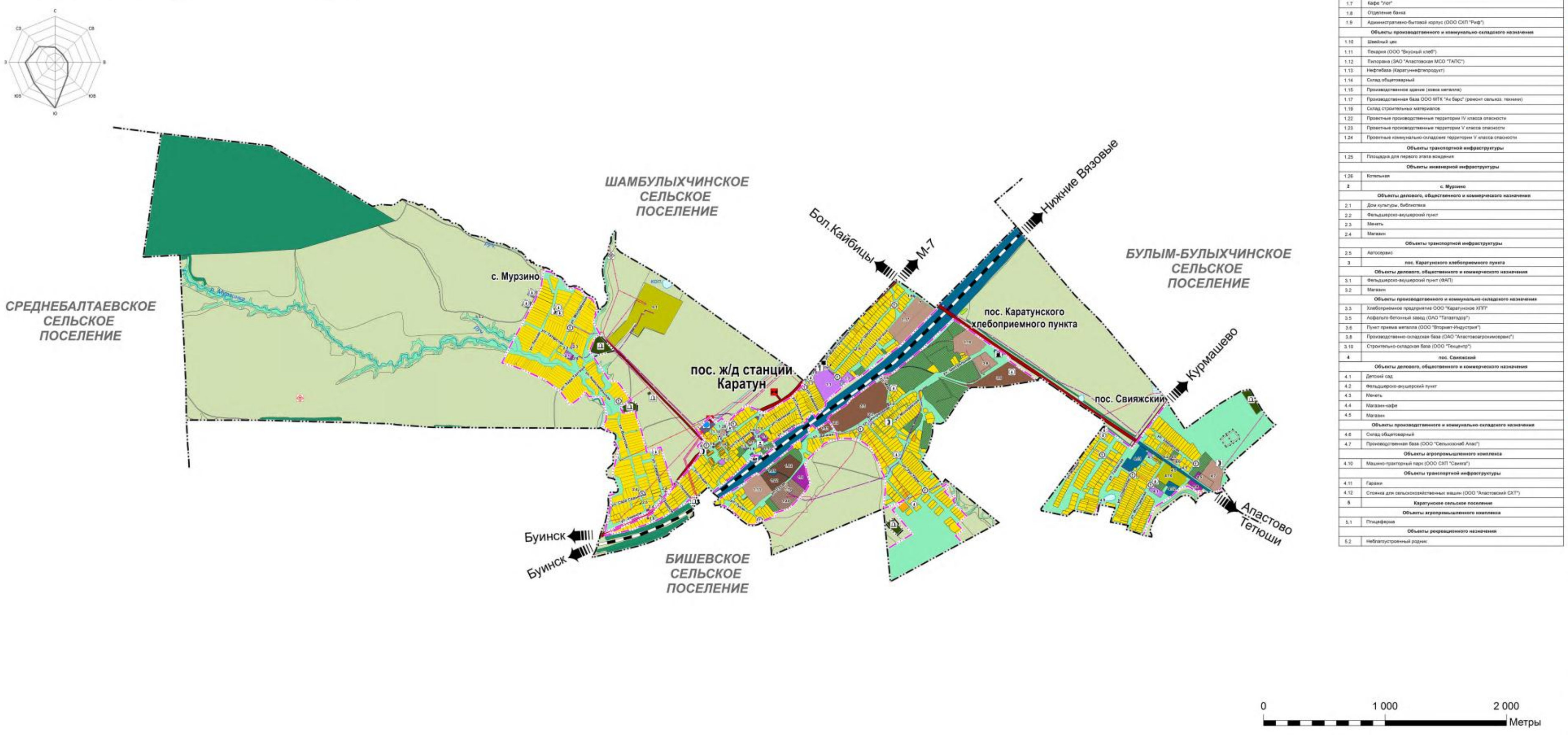

ЭКСПЛИКАЦИЯ

1	**пос. Железнодорожной станции Каратун**
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
1.1	Каратунская средняя общеобразовательная школа
1.2	ДОУ "Гульчечек"
1.3	Дом культуры, библиотека, фельдшерско-акушерский пункт, участковый пункт полиции
1.4	Мечеть
1.5	Отделение почтовой связи
1.6	Магазин
1.7	Кафе "Уют"
1.8	Отделение банка
1.9	Административно-бытовой корпус (ООО СХП "Риф")
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
1.10	Швейный цех
1.11	Пекарня (ООО "Вкусный хлеб")
1.12	Пилорама (ЗАО "Апастовская МСО "ТАПС")
1.13	Нефтебаза (Каратуннефтепродукт)
1.14	Склад общетоварный
1.15	Производственное здание (ковка металла)
1.17	Производственная база ООО МТК "Ак барс" (ремонт сельхоз. техники)
1.19	Склад строительных материалов
1.22	Проектные производственные территории IV класса опасности
1.23	Проектные производственные территории V класса опасности
1.24	Проектные коммунально-складские территории V класса опасности
Объекты транспортной инфраструктуры	
1.25	Площадка для первого этапа вождения
Объекты инженерной инфраструктуры	
1.26	Котельная
2	**с. Мурзино**
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
2.1	Дом культуры, Библиотека
2.2	Фельдшерско-акушерский пункт
2.3	Мечеть
2.4	Магазин
Объекты транспортной инфраструктуры	
2.5	Автосервис
3	**пос. Каратунского хлебоприемного пункта**
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
3.1	Фельдшерско-акушерский пункт (ФАП)
3.2	Магазин
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
3.3	Хлебоприемное предприятие ООО "Каратунское ХПП"
3.5	Асфальто-бетонный завод (ОАО "Татавтодор")
3.6	Пункт приема металла (ООО "Вторчермет-Индустрия")
3.8	Производственно-складская база (ОАО "Апастовоагрохимсервис")
3.10	Строительно-складская база (ООО "Техцентр")
4	**пос. Свияжский**
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
4.1	Детский сад
4.2	Фельдшерско-акушерский пункт
4.3	Мечеть
4.4	Магазин-кафе
4.5	Магазин
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
4.6	Склад общетоварный
4.7	Производственная база (ООО "Сельхозснаб Апас")
Объекты агропромышленного комплекса	
4.10	Машинно-тракторный парк (ООО СХП "Свияга")
Объекты транспортной инфраструктуры	
4.11	Гаражи
4.12	Стоянка для сельскохозяйственных машин (ООО "Апастовский СХТ")
5	**Каратунское сельское поселение**
Объекты агропромышленного комплекса	
5.1	Птицеферма
Объекты рекреационного назначения	
5.2	Неблагоустроенный родник

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

сущ.	проект	Наименование
ГРАНИЦЫ ЕДИНИЦ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ		
		Граница сельского поселения
		Граница населенного пункта
АДМИНИСТРАТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА		
пос. ж/д станции Каратун		Центр сельского поселения
пос. Свияжский		Населенный пункт
ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ		
Жилые зоны		
		Зона застройки индивидуальными жилыми домами
		Зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)
Общественно-деловые зоны		
		Многофункциональная общественно-деловая зона
		Зона специализированной общественной застройки
Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктур		
		Производственная зона
		Коммунально-складская зона
		Зона инженерной инфраструктуры
		Зона транспортной инфраструктуры
Зона сельскохозяйственного использования		
		Зона сельскохозяйственных угодий (пашни, пастбища, сенокосы)
		Зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ
		Производственная зона сельскохозяйственных предприятий
Зона рекреационного назначения		
		Зоны рекреационного назначения
		Зона лесов
Зона специального назначения		
		Зона кладбищ
		Зона складирования и захоронения отходов
		Зона озелененных территорий специального назначения
		Иные зоны
ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ		
		Водоем (озеро, пруд)
		Болото
		Водоток (река, ручей)
		Природный выход подземных вод
ОБЪЕКТЫ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Газопровод распределительный
		Линии электропередачи 10 кВ
		Линии электропередачи 35 кВ
		Линии электропередачи 110 кВ
		Гидротехнические сооружения специального назначения
		Артезианская скважина
		Пункт редуцирования газа (ПРГ)
		Базовая станция
		Иной объект связи для непосредственного обслуживания населения
		Очистные сооружения (КОС)
		Электрическая подстанция 110 кВ
		Трансформаторная подстанция (ТП)
ОБЪЕКТЫ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Автомобильные дороги регионального или межмуниципального значения
		Автомобильные дороги местного значения
		Железнодорожный путь общего пользования
		Станция автозаправочная
		Станция технического обслуживания
		Железнодорожная станция
МЕСТА ПОГРЕБЕНИЯ		
		Кладбище
ОБЪЕКТЫ УТИЛИЗАЦИИ, ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ, РАЗМЕЩЕНИЯ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПОТРЕБЛЕНИЯ		
		Объект утилизации, уничтожения биологических отходов (биотермическая яма, сибиреязвенный скотомогильник)
		Границы земельных участков, стоящих на кадастровом учете

Примечания:

- Данную карту необходимо рассматривать совместно с текстовыми и графическими материалами раздела «Охрана окружающей среды»

- расположение объектов инженерной инфраструктуры показано ориентировочно и должно уточняться на последующих стадиях проектирования;

- границы лесных кварталов отображены на основании материалов (карт) лесоустроительной документации в виду отсутствия сведений ЕГРН.

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА ГРАНИЦ НАСЕЛЕННЫХ ПУНКТОВ, ВХОДЯЩИХ В СОСТАВ ПОСЕЛЕНИЯ

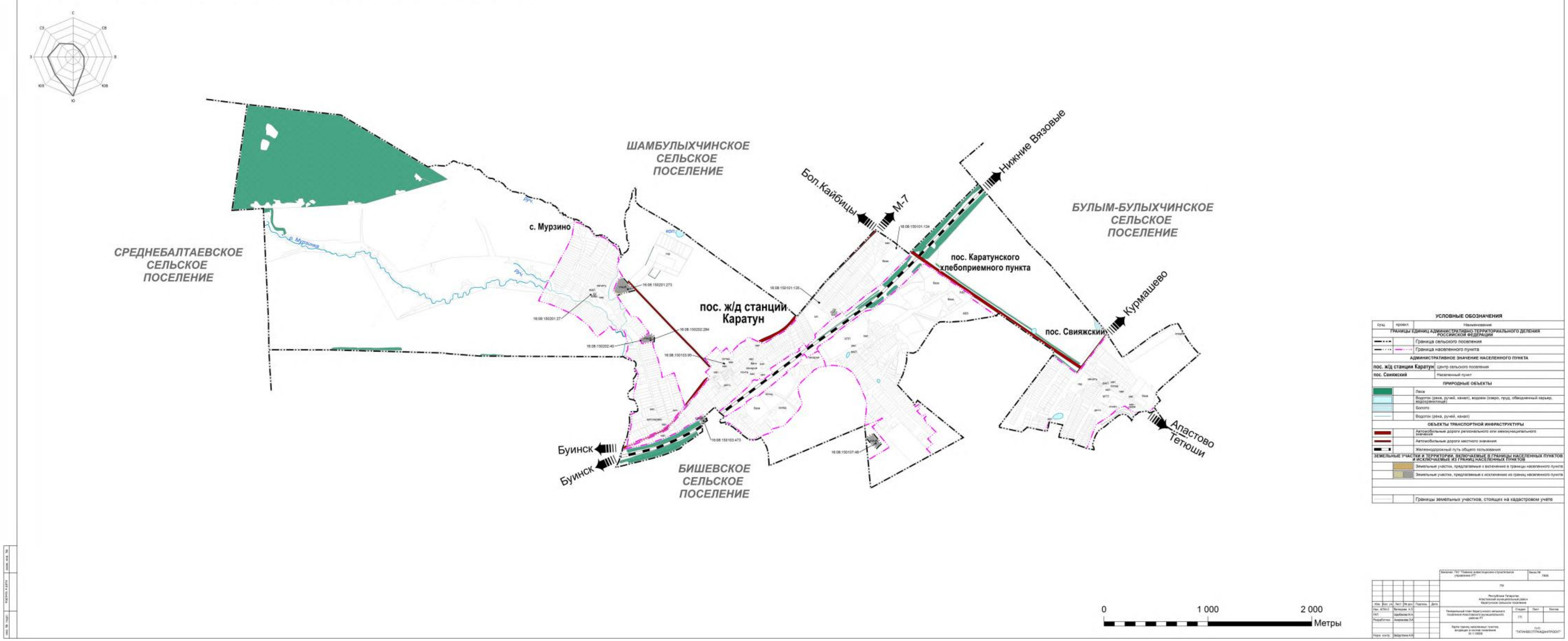

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА ПЛАНИРУЕМОГО РАЗМЕЩЕНИЯ ОБЪЕКТОВ МЕСТНОГО ЗНАЧЕНИЯ ПОСЕЛЕНИЯ

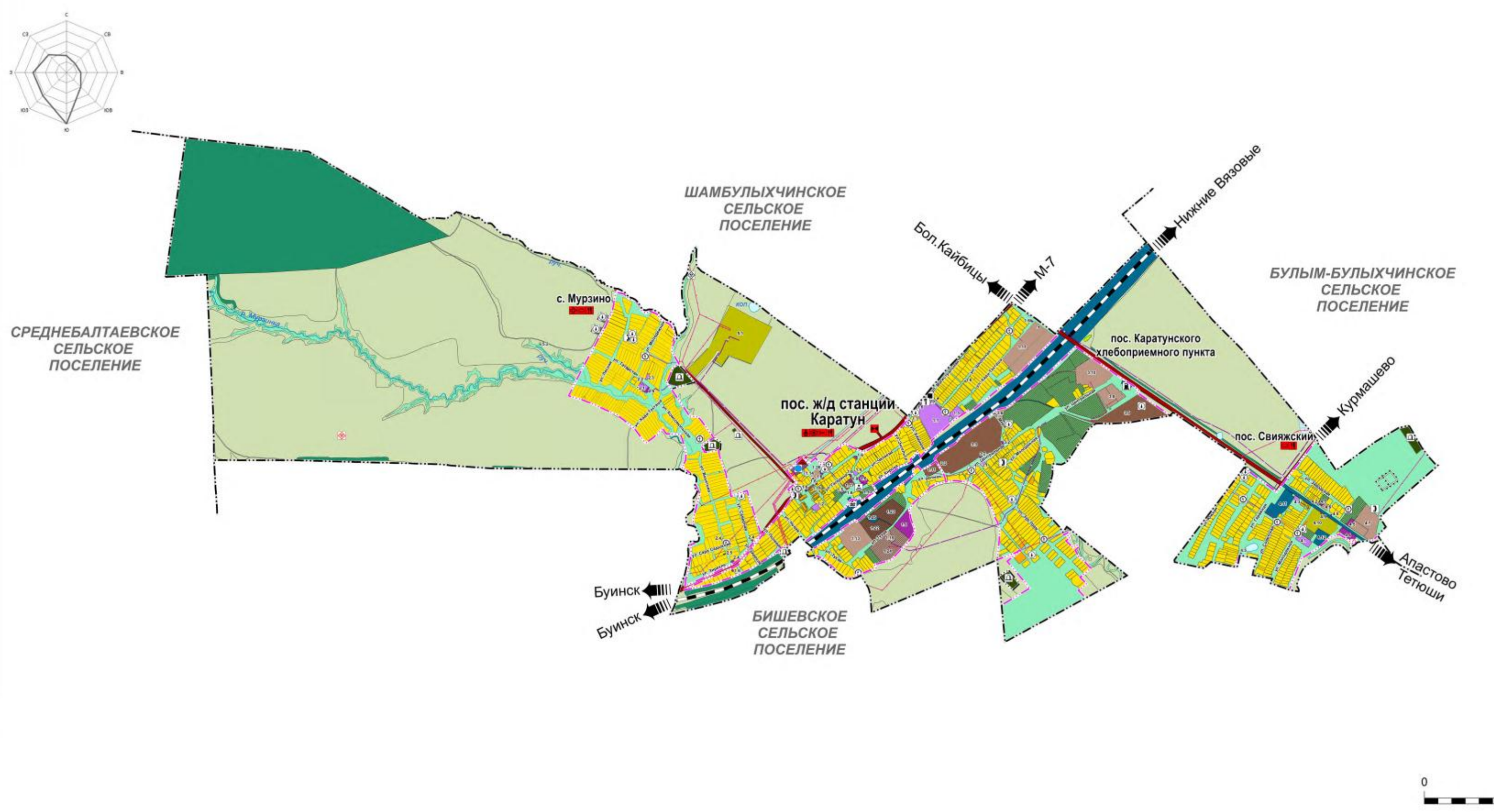

ЭКСПЛИКАЦИЯ

1	пос. Железнодорожной станции Каратун
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
1.1	Каратунская средняя общеобразовательная школа
1.2	ДОУ "Гульчечек"
1.3	Дом культуры, библиотека, фельдшерско-акушерский пункт, участковый пункт полиции
1.4	Мечеть
1.5	Отделение почтовой связи
1.6	Магазин
1.7	Кафе "Уют"
1.8	Отделение банка
1.9	Административно-бытовой корпус (ООО СХП "Риф")
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
1.10	Швейный цех
1.11	Пекарня (ООО "Вкусный хлеб")
1.12	Пилорама (ЗАО "Апастовская МСО "ТАПС")
1.13	Нефтебаза (Каратуннефтепродукт)
1.14	Склад общетоварный
1.15	Производственное здание (ковка металла)
1.17	Производственная база ООО МТК "Ак барс" (ремонт сельхоз. техники)
1.19	Склад строительных материалов
1.22	Проектные производственные территории IV класса опасности
1.23	Проектные производственные территории V класса опасности
1.24	Проектные коммунально-складские территории V класса опасности
Объекты транспортной инфраструктуры	
1.25	Площадка для первого этапа вождения
Объекты инженерной инфраструктуры	
1.26	Котельная
2	с. Мурзино
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
2.1	Дом культуры, библиотека
2.2	Фельдшерско-акушерский пункт
2.3	Мечеть
2.4	Магазин
Объекты транспортной инфраструктуры	
2.5	Автосервис
3	пос. Каратунского хлебоприемного пункта
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
3.1	Фельдшерско-акушерский пункт (ФАП)
3.2	Магазин
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
3.3	Хлебоприемное предприятие ООО "Каратунское ХПП"
3.5	Асфальто-бетонный завод (ОАО "Татавтодор")
3.6	Пункт приема металла (ООО "Втормет-Индустрия")
3.8	Производственно-складская база (ОАО "Апастовоагрохимсервис")
3.10	Строительно-складская база (ООО "Техцентр")
4	пос. Свияжский
Объекты делового, общественного и коммерческого назначения	
4.1	Детский сад
4.2	Фельдшерско-акушерский пункт
4.3	Мечеть
4.4	Магазин-кафе
4.5	Магазин
Объекты производственного и коммунально-складского назначения	
4.6	Склад общетоварный
4.7	Производственная база (ООО "Сельхозснаб Апас")
Объекты агропромышленного комплекса	
4.10	Машинно-тракторный парк (ООО СХП "Свияга")
Объекты транспортной инфраструктуры	
4.11	Гаражи
4.12	Стоянка для сельскохозяйственных машин (ООО "Апастовский СХТ")
5	Каратунское сельское поселение
Объекты агропромышленного комплекса	
5.1	Птицеферма
Объекты рекреационного назначения	
5.2	Неблагоустроенный родник

Примечание:

- Данную карту необходимо рассматривать совместно с текстовыми и графическими материалами раздела «Охрана окружающей среды»
- расположение объектов инженерной инфраструктуры показано ориентировочно и должно уточняться на последующих стадиях проектирования;
- границы лесных кварталов отображены на основании материалов (карт) лесоустроительной документации в виду отсутствия сведений ЕГРН.

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

сущ.	проект.	Наименование
ГРАНИЦЫ ЕДИНИЦ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ		
		Граница сельского поселения
		Граница населенного пункта
АДМИНИСТРАТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА		
пос. ж/д станции Каратун		Центр сельского поселения
пос. Свияжский		Населенный пункт
ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ		
Жилые зоны		
		Зона застройки индивидуальными жилыми домами
		Зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)
Общественно-деловые зоны		
		Многофункциональная общественно-деловая зона
		Зона специализированной общественной застройки
Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктур		
		Производственная зона
		Коммунально-складская зона
		Зона инженерной инфраструктуры
		Зона транспортной инфраструктуры
Зона сельскохозяйственного использования		
		Зона сельскохозяйственных угодий (пашни, пастбища, сенокосы)
		Зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ
		Производственная зона сельскохозяйственных предприятий
Зона рекреационного назначения		
		Зоны рекреационного назначения
		Зона лесов
Зона специального назначения		
		Зона кладбищ
		Зона складирования и захоронения отходов
		Зона озелененных территорий специального назначения
		Иные зоны
ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ		
		Водоем (озеро, пруд)
		Болото
		Водоток (река, ручей)
		Природный выход подземных вод
ОБЪЕКТЫ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Газопровод распределительный
		Линии электропередачи 10 кВ
		Линии электропередачи 35 кВ
		Линии электропередачи 110 кВ
		Гидротехнические сооружения специального назначения
		Артезианская скважина
		Пункт редуцирования газа (ПРГ)
		Базовая станция
		Иной объект связи для непосредственного обслуживания населения
		Очистные сооружения (КОС)
		Электрическая подстанция 110 кВ
		Трансформаторная подстанция (ТП)
ОБЪЕКТЫ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
		Автомобильные дороги регионального или межмуниципального значения
		Автомобильные дороги местного значения
		Железнодорожный путь общего пользования
		Станция автозаправочная
		Станция технического обслуживания
		Железнодорожная станция
МЕСТА ПОГРЕБЕНИЯ		
		Кладбище
ОБЪЕКТЫ УТИЛИЗАЦИИ, ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ, РАЗМЕЩЕНИЯ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПОТРЕБЛЕНИЯ		
		Объект утилизации, уничтожения биологических отходов (биотермическая яма, сибиреязвенный скотомогильник)
ПРЕДЛАГАЕМЫЕ ОБЪЕКТЫ СОЦИАЛЬНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ		
Объекты образования и науки		
		Дошкольная образовательная организация
Объекты здравоохранения		
		Лечебно-профилактическая медицинская организация, оказывающая медицинскую помощь в амбулаторных условиях и (или) в условиях дневного стационара
Объекты физической культуры и массового спорта		
		Объект спорта, включающий раздельно нормируемые спортивные сооружения (объекты) (в т. ч. физкультурно-оздоровительный комплекс)
		Спортивное сооружение (плоскостное сооружение)
Прочие объекты обслуживания		
		Непроизводственные объекты коммунально-бытового обслуживания и предоставления персональных услуг
		Объекты торговли, общественного питания
		Границы земельных участков, стоящих на кадастровом учете

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА ЗОН С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ (ПРОЕКТНОЕ ПРЕДЛОЖЕНИЕ)

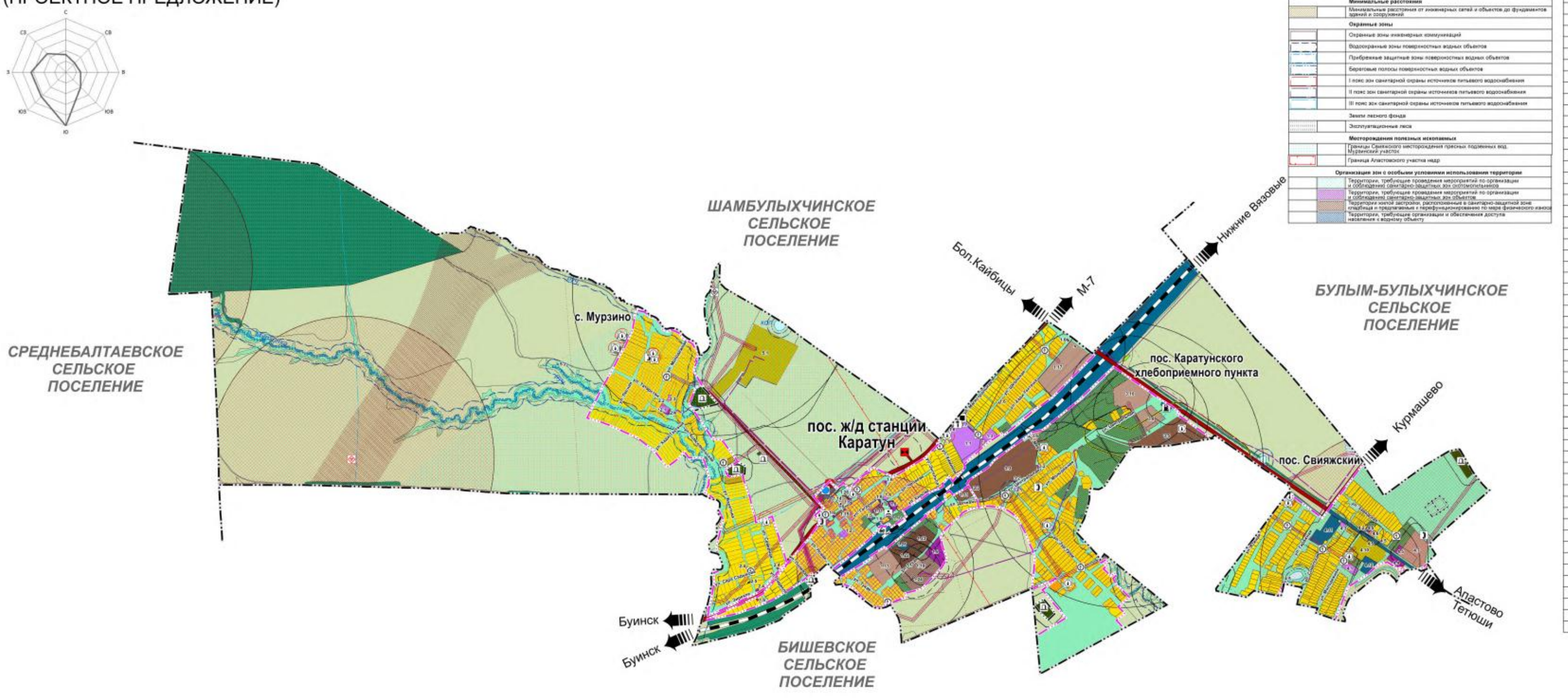

ЗОНЫ С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ		
сущ.	проект.	Наименование
		Санитарно-защитные зоны
		Установленные санитарно-защитные зоны объектов
		Ориентировочные санитарно-защитные зоны объектов
		Санитарно-защитные зоны линий железнодорожного транспорта
		Зоны ограничений от объектов, запрещенных к открытому опубликованию*
* На данной карте отражены сведения о зонах с особыми условиями использования территории, подлежащих открытому опубликованию. Информация об ограничениях, предназначенных для служебного пользования, содержится в томе "Охрана окружающей среды" с грифом ДСП		
		Минимальные расстояния
		Минимальные расстояния от инженерных сетей и объектов до фундаментов зданий и сооружений
		Охранные зоны
		Охранные зоны инженерных коммуникаций
		Водоохранные зоны поверхностных водных объектов
		Прибрежные защитные зоны поверхностных водных объектов
		Береговые полосы поверхностных водных объектов
		I пояс зон санитарной охраны источников питьевого водоснабжения
		II пояс зон санитарной охраны источников питьевого водоснабжения
		III пояс зон санитарной охраны источников питьевого водоснабжения
		Земли лесного фонда
		Эксплуатационные леса
		Месторождения полезных ископаемых
		Границы Свияжского месторождения пресных подземных вод. Мурзинский участок
		Граница Апастовского участка недр
		Организация зон с особыми условиями использования территории
		Территории, требующие проведения мероприятий по организации и соблюдению санитарно-защитных зон скотомогильников
		Территории, требующие проведения мероприятий по организации и соблюдению санитарно-защитных зон объектов
		Территории жилой застройки, расположенные в санитарно-защитной зоне кладбища и предлагаемые к перефункционированию по мере физического износа
		Территории, требующие организации и обеспечения доступа населения к водному объекту

ЭКСПЛИКАЦИЯ

1	**пос. Железнодорожной станции Каратун**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
1.1	Каратунская средняя общеобразовательная школа
1.2	ДОУ "Гульчачак"
1.3	Дом культуры, библиотека, фельдшерско-акушерский пункт, участковый пункт полиции
1.4	Мечеть
1.5	Отделение почтовой связи
1.6	Магазин
1.7	Кафе "Уют"
1.8	Отделение банка
1.9	Административно-бытовой корпус (ООО СХП "Риф")
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
1.10	Швейный цех
1.11	Пекарня (ООО "Вкусный хлеб")
1.12	Пилорама (ЗАО "Апастовская МСО "ТАПС")
1.13	Нефтебаза (Каратуннефтепродукт)
1.14	Склад общетоварный
1.15	Производственное здание (ковка металла)
1.17	Производственная база ООО МТК "Ак барс" (ремонт сельхоз. техники)
1.19	Склад строительных материалов
1.22	Проектные производственные территории IV класса опасности
1.23	Проектные производственные территории V класса опасности
1.24	Проектные коммунально-складские территории V класса опасности
	Объекты транспортной инфраструктуры
1.25	Площадка для первого этапа вождения
	Объекты инженерной инфраструктуры
1.26	Котельная
2	**с. Мурзино**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
2.1	Дом культуры, библиотека
2.2	Фельдшерско-акушерский пункт
2.3	Мечеть
2.4	Магазин
	Объекты транспортной инфраструктуры
2.5	Автосервис
3	**пос. Каратунского хлебоприемного пункта**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
3.1	Фельдшерско-акушерский пункт (ФАП)
3.2	Магазин
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
3.3	Хлебоприемное предприятие ООО "Каратунское ХПП"
3.5	Асфальто-бетонный завод (ОАО "Татавтодор")
3.6	Пункт приема металла (ООО "Втормет-Индустрия")
3.8	Производственно-складская база (ОАО "Апастовоагрохимсервис")
3.10	Строительно-складская база (ООО "Техцентр")
4	**пос. Свияжский**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
4.1	Детский сад
4.2	Фельдшерско-акушерский пункт
4.3	Мечеть
4.4	Магазин-кафе
4.5	Магазин
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
4.6	Склад общетоварный
4.7	Производственная база (ООО "Сельхозснаб Апас")
	Объекты агропромышленного комплекса
4.10	Машинно-тракторный парк (ООО СХП "Свияга")
	Объекты транспортной инфраструктуры
4.11	Гаражи
4.12	Стоянка для сельскохозяйственных машин (ООО "Апастовский СХТ")
5	**Каратунское сельское поселение**
	Объекты агропромышленного комплекса
5.1	Птицеферма
	Объекты рекреационного назначения
5.2	Неблагоустроенный родник

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

сущ.	проект.	Наименование
		ГРАНИЦЫ ЕДИНИЦ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
		Граница сельского поселения
		Граница населенного пункта
		АДМИНИСТРАТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА
пос. ж/д станции Каратун		Центр сельского поселения
пос. Свияжский		Населенный пункт
		ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ
		Жилые зоны
		Зона застройки индивидуальными жилыми домами
		Зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)
		Общественно-деловые зоны
		Многофункциональная общественно-деловая зона
		Зона специализированной общественной застройки
		Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктур
		Производственная зона
		Коммунально-складская зона
		Зона инженерной инфраструктуры
		Зона транспортной инфраструктуры
		Зона сельскохозяйственного использования
		Зона сельскохозяйственных угодий (пашни, пастбища, сенокосы)
		Зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ
		Производственная зона сельскохозяйственных предприятий
		Зона рекреационного назначения
		Зоны рекреационного назначения
		Зона лесов
		Зона специального назначения
		Зона кладбищ
		Зона складирования и захоронения отходов
		Зона озелененных территорий специального назначения
		Иные зоны
		ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ
		Водоем (озеро, пруд)
		Болото
		Водоток (река, ручей)
		Природный выход подземных вод
		ОБЪЕКТЫ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
		Газопровод распределительный
		Линии электропередачи 10 кВ
		Линии электропередачи 35 кВ
		Линии электропередачи 110 кВ
		Гидротехнические сооружения специального назначения
		Артезианская скважина
		Пункт редуцирования газа (ПРГ)
		Базовая станция
		Иной объект связи для непосредственного обслуживания населения
		Очистные сооружения (КОС)
		Электрическая подстанция 110 кВ
		Трансформаторная подстанция (ТП)
		ОБЪЕКТЫ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
		Автомобильные дороги регионального или межмуниципального значения
		Автомобильные дороги местного значения
		Железнодорожный путь общего пользования
		Станция автозаправочная
		Станция технического обслуживания
		Железнодорожная станция
		МЕСТА ПОГРЕБЕНИЯ
		Кладбище
		ОБЪЕКТЫ УТИЛИЗАЦИИ, ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ, РАЗМЕЩЕНИЯ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПОТРЕБЛЕНИЯ
		Объект утилизации, уничтожения биологических отходов (биотермическая яма, сибиреязвенный скотомогильник)
		Границы земельных участков, стоящих на кадастровом учете

Примечания:

- расположение объектов инженерной инфраструктуры показано ориентировочно и должно уточняться на последующих стадиях проектирования;
- границы лесных кварталов отображены на основании материалов (карт) лесоустроительной документации в виду отсутствия сведений ЕГРН.

0 1 000 2 000 Метры

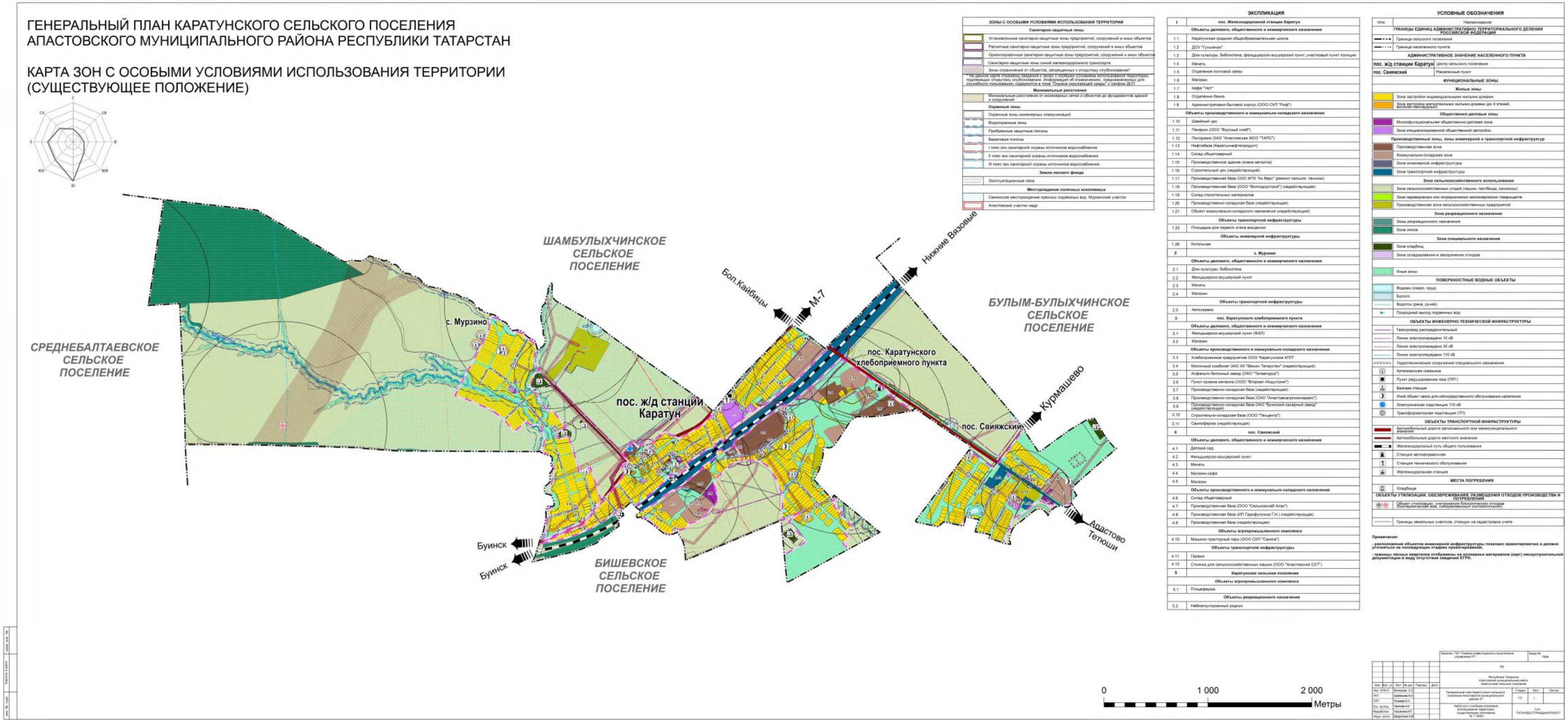
ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ
АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН
КАРТА ЗОН С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ
(СУЩЕСТВУЮЩЕЕ ПОЛОЖЕНИЕ)
ЗОНЫ С ОСОБЫМИ УСЛОВИЯМИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ТЕРРИТОРИИ
ЭКСПЛИКАЦИЯ
УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ
ШАМБУЛЫХЧИНСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
СРЕДНЕБАЛТАЕВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
БУЛЫМ-БУЛЫХЧИНСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
БИШЕВСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ
ПОСЕЛЕНИЕ
с. Мурзино
пос. ж/д станции
Каратун
пос. Каратунского
хлебоприемного пункта
пос. Свияжский
Нижние Вязовые
Бол.Кайбицы
М-7
Курмашево
Апастово
Тетюши
Буинск
Буинск
0
1 000
2 000
Метры

ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН КАРАТУНСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ АПАСТОВСКОГО МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

КАРТА ТЕРРИТОРИЙ, ПОДВЕРЖЕННЫХ РИСКУ ВОЗНИКНОВЕНИЯ ЧРЕЗВЫЧАЙНЫХ СИТУАЦИЙ ПРИРОДНОГО И ТЕХНОГЕННОГО ХАРАКТЕРА, МЕРОПРИЯТИЯ ПО ГРАЖДАНСКОЙ ОБОРОНЕ

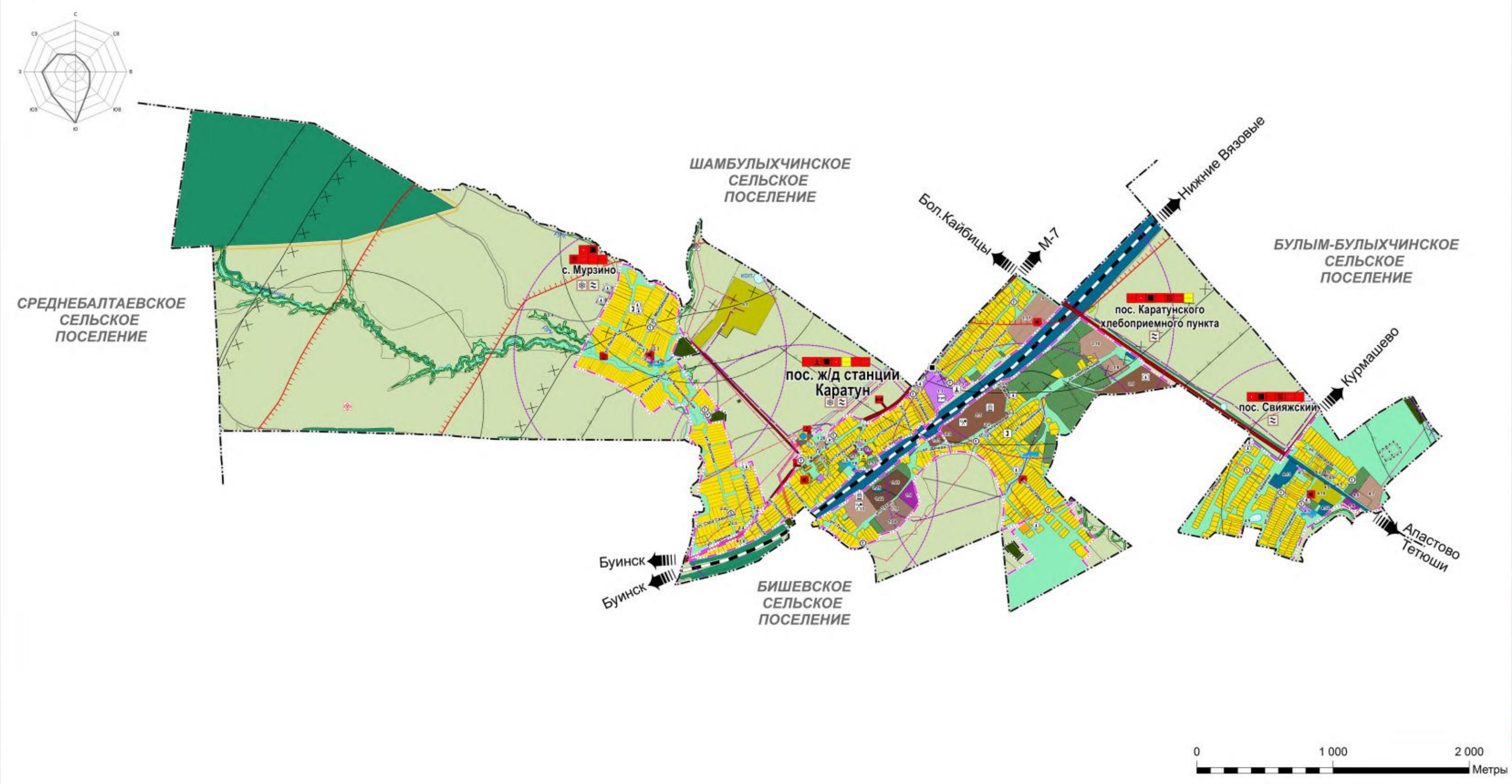

ЭКСПЛИКАЦИЯ

1	**пос. Железнодорожной станции Каратун**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
1.1	Каратунская средняя общеобразовательная школа
1.2	ДОУ "Гульчечек"
1.3	Дом культуры, библиотека, фельдшерско-акушерский пункт, участковый пункт полиции
1.4	Мечеть
1.5	Отделение почтовой связи
1.6	Магазин
1.7	Кафе "Уют"
1.8	Отделение банка
1.9	Административно-бытовой корпус (ООО СХП "Риф")
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
1.10	Швейный цех
1.11	Пекарня (ООО "Вкусный хлеб")
1.12	Пилорама (ЗАО "Апастовская МСО "ТАПС")
1.13	Нефтебаза (Каратуннефтепродукт)
1.14	Склад общетоварный
1.15	Производственное здание (ковка металла)
1.17	Производственная база ООО МТК "Ак барс" (ремонт сельхоз. техники)
1.19	Склад строительных материалов
1.22	Проектные производственные территории IV класса опасности
1.23	Проектные производственные территории V класса опасности
1.24	Проектные коммунально-складские территории V класса опасности
	Объекты транспортной инфраструктуры
1.25	Площадка для первого этапа вождения
	Объекты инженерной инфраструктуры
1.26	Котельная
2	**с. Мурзино**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
2.1	Дом культуры, Библиотека
2.2	Фельдшерско-акушерский пункт
2.3	Мечеть
2.4	Магазин
	Объекты транспортной инфраструктуры
2.5	Автосервис
3	**пос. Каратунского хлебоприемного пункта**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
3.1	Фельдшерско-акушерский пункт (ФАП)
3.2	Магазин
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
3.3	Хлебоприемное предприятие ООО "Каратунское ХПП"
3.5	Асфальто-бетонный завод (ОАО "Татавтодор")
3.6	Пункт приема металла (ООО "Вторчермет-Индустрия")
3.8	Производственно-складская база (ОАО "Апастовоагрохимсервис")
3.10	Строительно-складская база (ООО "Техцентр")
4	**пос. Свияжский**
	Объекты делового, общественного и коммерческого назначения
4.1	Детский сад
4.2	Фельдшерско-акушерский пункт
4.3	Мечеть
4.4	Магазин-кафе
4.5	Магазин
	Объекты производственного и коммунально-складского назначения
4.6	Склад общетоварный
4.7	Производственная база (ООО "Сельхозснаб Апас")
	Объекты агропромышленного комплекса
4.10	Машинно-тракторный парк (ООО СХП "Свияга")
	Объекты транспортной инфраструктуры
4.11	Гаражи
4.12	Стоянка для сельскохозяйственных машин (ООО "Апастовский СХТ")
5	**Каратунское сельское поселение**
	Объекты агропромышленного комплекса
5.1	Птицеферма
	Объекты рекреационного назначения
5.2	Неблагоустроенный родник

		Территории, подверженные воздействию опасных природных процессов
		Территории, подверженные опасным природным процессам (эрозия)
		Мероприятия инженерной подготовки территории
		Мероприятия по инженерной защите территории от затопления(подтопления)*
		Мероприятия инженерной защиты от опасных природных процессов*
		Перечень мероприятий ГОЧС
		Объект мониторинга и прогнозирования (потенциально опасный объект)
		Приемный эвакуационный пункт*
		Объект информирования и оповещения (система оповещения)
		Радиус озвученности объекта информирования оповещения*
		Пункт раздачи воды в передвижную тару*
		Объект обеспечения пожарной безопасности (пожарный пирс, ДПК)
		Противопожарные расстояния от границ застройки сельских поселений до лесных насаждений в лесничествах (лесопарках) (30 м)*
		Ориентировочные санитарно-защитные зоны скотомогильников
		Зона детонации при аварии на трубопроводном транспорте*
		Зона полных разрушений при аварии на трубопроводном транспорте*
		Зона сильных разрушений при аварии на трубопроводном транспорте*

УСЛОВНЫЕ ОБОЗНАЧЕНИЯ

сущ.	проект	Наименование
		ГРАНИЦЫ ЕДИНИЦ АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕРРИТОРИАЛЬНОГО ДЕЛЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
		Граница сельского поселения
		Граница населенного пункта
		АДМИНИСТРАТИВНОЕ ЗНАЧЕНИЕ НАСЕЛЕННОГО ПУНКТА
пос. ж/д станции Каратун		Центр сельского поселения
пос. Свияжский		Населенный пункт
		ФУНКЦИОНАЛЬНЫЕ ЗОНЫ
		Жилые зоны
		Зона застройки индивидуальными жилыми домами
		Зона застройки малоэтажными жилыми домами (до 4 этажей, включая мансардный)
		Общественно-деловые зоны
		Многофункциональная общественно-деловая зона
		Зона специализированной общественной застройки
		Производственные зоны, зоны инженерной и транспортной инфраструктур
		Производственная зона
		Коммунально-складская зона
		Зона инженерной инфраструктуры
		Зона транспортной инфраструктуры
		Зона сельскохозяйственного использования
		Зона сельскохозяйственных угодий (пашни, пастбища, сенокосы)
		Зона садоводческих или огороднических некоммерческих товариществ
		Производственная зона сельскохозяйственных предприятий
		Зона рекреационного назначения
		Зоны рекреационного назначения
		Зона лесов
		Зона специального назначения
		Зона кладбищ
		Зона складирования и захоронения отходов
		Зона озелененных территорий специального назначения
		Иные зоны
		ПОВЕРХНОСТНЫЕ ВОДНЫЕ ОБЪЕКТЫ
		Водоем (озеро, пруд)
		Болото
		Водоток (река, ручей)
		Природный выход подземных вод
		ОБЪЕКТЫ ИНЖЕНЕРНО-ТЕХНИЧЕСКОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
		Газопровод распределительный высокого давления
		Линии электропередачи 10 кВ
		Линии электропередачи 35 кВ
		Линии электропередачи 110 кВ
		Гидротехнические сооружения специального назначения
		Артезианская скважина
		Пункт редуцирования газа (ПРГ)
		Базовая станция
		Реконструкция базовой станции
		Автоматическая телефонная станция
		Очистные сооружения (КОС)
		Реконструкция электрической подстанции, 110 кВ
		Трансформаторная подстанция (ТП)
		Источник тепловой энергии (БМК)
		МЕРОПРИЯТИЯ ИНЖЕНЕРНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
		Мероприятия по строительству сетей водоснабжения*
		Мероприятия по реконструкции сетей водоснабжения*
		Мероприятия по строительству сетей водоотведения*
		Мероприятия по автономной системе канализации*
		Мероприятия по строительству ЛЭП*
		Мероприятия по строительству источника тепловой энергии (БМК)*
		Мероприятия по строительству ГРП*
		Мероприятия по строительству сетей газоснабжения*
		ОБЪЕКТЫ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ
		Автомобильные дороги регионального или межмуниципального значения
		Автомобильные дороги местного значения
		Железнодорожный путь общего пользования
		ОБЪЕКТЫ УТИЛИЗАЦИИ, ОБЕЗВРЕЖИВАНИЯ, РАЗМЕЩЕНИЯ ОТХОДОВ ПРОИЗВОДСТВА И ПОТРЕБЛЕНИЯ
		Объект утилизации, уничтожения биологических отходов (биотермическая яма, сибиреязвенный скотомогильник)
		Границы земельных участков, стоящих на кадастровом учете

Примечания:
- * - условные обозначения, принятые разработчиком проекта;

- Данную карту необходимо рассматривать совместно с текстовыми и графическими материалами раздела «Охрана окружающей среды»

- расположение объектов инженерной инфраструктуры показано ориентировочно и должно уточняться на последующих стадиях проектирования;

- границы лесных кварталов отображены на основании материалов (карт) лесоустроительной документации в виду отсутствия сведений ЕГРН.

Заказчик: ГКУ "Главное инвестиционно-строительное управление РТ"			Заказ № 7858
Изм. / Кол. уч. / Лист / № док. / Подпись / Дата	Республика Татарстан Апастовский муниципальный район Каратунское сельское поселение		
Нач. АПМ-5 Валидова А.З.	Генеральный план Каратунского сельского поселения Апастовского муниципального района РТ	Стадия: ГП	Лист / Листов
ГАП / ГИП / Разработчик / Норм. контр.	Карта территорий, подверженных риску возникновения чрезвычайных ситуаций природного и техногенного характера, мероприятия по гражданской обороне М 1:10000	ГУП "ТАТИНВЕСТГРАЖДАНПРОЕКТ"	